

Străjer în calea furtunilor

Cadran militar buzoian

Anul VIII, nr. 18, decembrie 2015

1 DECEMBRIE - ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Străjer în calea furtunilor

Adresa:
Buzău, str. Unirii nr. 140
Tel. 0735233264
www.fundatia-averescu.ro

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Președinte:

gl.mr.dr. Petrică-Lucian Foca

Redactor-șef:

col. Liviu Corciu

Redactor-șef adjunct:

Emil Niculescu

Secretar de redacție:

plt.adj.pr. Sandu Popa

Colectiv redacțional:

gl.mr.(r) prof.univ.dr. Visarion Neagoe

col. dr. Mircea Tănase

col. Liviu Corciu

Prelucrare grafică și procesare text:

m.m. cls.I Iulian Cadulencu

Corectură:

plt.adj.pr. Sandu Popa

Difuzare:

plt.maj. Daniel Galavan

Tipar: EditGraph, Buzău

ISSN: 1843-4045

Autorilor le revine responsabilitatea pentru conținutul lucrărilor publicate, precum și pentru formele grafice folosite, prescurtări, indicații bibliografice, transliterări etc.

Revista pune la dispoziția celor interesați spații de publicitate.

Numărul curent al revistei se găsește pe site-ul fundației, în format pdf.

Coperta 1

Ziua Armatei României
în garnizoana Buzău,
foto: Iulian Cadulencu

Coperta 4

Ziua Armatei României la Siriu
foto: Iulian Cadulencu

SUMAR

- EDITORIAL -

- General-maior dr. Lucian Foca - *HISTORIA MAGISTER VITAE O „RECREAȚIE” DE 70 DE ANI* (1)

- AGENDA FUNDAȚIEI -

- *Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” - 10 ani de activitate* - (2)
- *Simpozion „Zilele Pamfil Șeicaru la Buzău”* (4)

- EVENIMENT -

- General-maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, *Evoluții și involuții în Irak și Afganistan, azi* (6)
- General-maior (ret.) Mihaiu Mărgărit, *Politica externă a Federației Ruse și insecuritatea internațională în raport cu amenințările și provocările actuale emanate de la Kremlin* (8)
- Emil Niculescu, *Gazetarul Pamfil Șeicaru* (14)
- Locotenent-colonel Romeo Feraru, *Pamfil Șeicaru și Buzăul* (23)

- ISTORIE, CULTURĂ -

- Alin Spănu, *Spioni germani în anturajul generalilor Alexandru Averescu și Constantin Prezan?* (27)
- Colonel dr. Mircea Tănase, *Trupele aerportate în Bătălia din Ardeni* (32)
- Colonel dr. Mircea Tănase, *Radiomanie și radionostalgie* (36)
- Căpitan Radu Rosetti, *Monografia părții de răsărit a teritoriului ocupat* (40)
- Maior Octav Vorobchievici, *Dinamica prestigiului personal în exercitarea comandamentului* (46)
- *Memoria veteranilor* - Interviu, *Grigore Vasile Manolache, Profil - Sergentul Ion Moșescu* (52)
- *Raftul cu cărți* (57)

- TEORIE MILITARĂ -

- General-maior dr. Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, *Iranul - un dosar al politicii mondiale rezolvat* (65)
- General-maior dr. Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, *Războiul hibrid - o nouă formă a „războiului din umbră” a începutului de secol* (71)
- Colonel drd. Constantin-Valentin Bordei, *Analiza importanței țintelor teroriste* (78)
- Maior Cristian Rusu, *Organizații internaționale de securitate contemporane* (84)

- AREALUL BUZOIAN -

- *Herghelia Cislău* (91)

- MOZAIC BUZOIAN -

- *Ziua Armatei României în școli* (93)
- *25 octombrie - Ziua Armatei României* (94)
- *Batalionul 620 Operații Speciale „Băneasa-Otopeni” la ceas aniversar* (96)
- *11 noiembrie - Ziua Veteranilor* (97)
- *Plantăm fapte bune!* (98)
- *Monumentul Eroilor de la Siriu* (99)
- *Gânduri ale elevilor Școlii generale nr. 15 „George Emil Palade” din Buzău* (100)

HISTORIA MAGISTER VITAE O „RECREAȚIE” DE 70 DE ANI

Anul Internațional al Veteranilor de Război, care s-ar fi convenit a fi unul al reculegerii, al memoriei pioase față de jertfele marilor carnagii ale secolului trecut, la care și România a fost cotizantă, capotează în sângeroase provocări teroriste, întinse, ca un covor islamic de rugăciune, în chiar una dintre inimile Europei, Paris, *orașul-lumină*, depozitar al atâtor comori de artă și furnizor/exportator (cu vechi contracte) de democrație, de toleranță, al principiului că fiecare își poate găsi un loc, neamenințat, sub soare, la începutul secolului XXI.

S-ar fi convenit a fi, poate, un an în care să ne aducem aminte de opera marelui sculptor oltean, de adopție pariziană și universală, Constantin Brâncuși și, poate, cu predilecție, de „Cumințenia pământului”, în speranța unei (re)cumințiri a planetei Terra, amenințată, oricum de efectul de seră, megameteorii, predicțiile lui Nostradamus.

Punctele „fierbinți” se pot muta, ca pe o tablă de șah diabolic, oriunde există apărători ai clasicelor valori morale acumulate de umanitate, în urma dezastrelor ce stau sub semnul lui Ares; manipularea, cu ajutorul internetului, poate inocula ideea că lagărele de exterminare din ultima conflagrație mondială au fost o operă propagandistică, că atentatul împotriva „Gemenilor”, care a marcat începutul secolului XXI, despre care Malraux spunea că va fi religios sau nu va mai fi deloc, a fost concertat de serviciile intelligence-ului american, sau că există o „cupolă” infailibilă și esoterică, față de care suntem cu toții și cu totul dezarmați.

Există o școală a memoriei care, împotriva schimbării oricărui programe de învățământ, la noi, din ce în ce mai vertiginose, nu poate fi scoasă din fondul genetic național. În septembrie 1936, când Pamfil Șeicaru îl vizitează pe C. Stere, „ostracizatul” vieții politice românești, la Bucov, se mai credea că N. Titulescu, la Liga Națiunilor, poate invita la *tango* pe Litvinov, ministrul de externe al U.R.S.S.; gazda îl avertizează: *Nu ne dăm seama, ne lăsăm înșelați de aparențe, dar regimul bolșevic evoluează către un nou imperialism. Mă gândesc înspăimântat la o nouă ocupare a Basarabiei de către ruși. Nu exagerez, o văd venind.*

Profeția s-a îndeplinit și, încă o dată, o anumită repetitivitate a istoriei a fost ignorată. O creștere a procentului din PIB-ul acordat armatei, în perspectiva anului 2017, poate proba că dictonul latin „si vis pax para bellum”(dacă vrei pace, pregătește-te de război)

rămâne, totuși, de actualitate, deși modul de „comportament” al conflictelor militare are acum o geometrie variabilă, subtilități ce, în urmă cu 75 de ani, nu se întrevedeau. Aceasta nu înseamnă că, după o „recreație” de 70 de ani de la încheierea ultimei conflagrații mondiale, „teatrele de luptă” contemporane sunt mai puțin dramatice, mai puțin tragice, în fibra lor morală shakespeariană.

Nici Ziua Națională a României nu poate, dacă ar fi să fie, scăpa unor „bruieri” pe rețele de socializare, având ca miză tocmai recăpătarea/redimensionarea (la niște parametri de cine conveniți?) a demnității românești. Simbolurile n-ar trebui să intre în categoria de negociabile, față cu orice interese politice, oricât de bine intenționate s-ar recomanda.

În situații de criză, cum a fost cea de pe frontul Moldovei, în 1917, N. Iorga spunea că el se orientează după steag, indiferent de cine este portdrapelul, urmând, ca, în vremuri de tihnă, să se deconteze, cum formula generalul Alexandru Averescu, după războiul întregirii, la adresa clasei politice, „răspunderile”.

Desigur, meritocrația ar trebui să fie un țel al societăților civile, dar să nu uităm că invocarea statutului de iobăgie, perpetuată moral de o provincie sau alta, nu făcea ca purtarea țărănilor din Țara Bârsei să nu aibă, sub regimul austro-ungar de la începutul secolului trecut, noblețea unor patricieni romani.

Regimul de giruetă, indiferent de zona geopolitică, nu este unul de onoare. Pe steagurile Principatelor Unite, în vremea lui Alexandru Ioan Cuza, era inscripționat: „Onoare și Patrie”. Tradiția se cere perpetuată și dezvoltată.

„Politica instinctului național”, sintagmă formulată de Take Ionescu și trecută de centenar, nu credem că a ieșit din garanție. Este încadrabilă, fără vreo derogare în atitudine statelor partenere față de anumite conflicte militare din Est, în care nu tratativele, negocierile preced mișcarea de forțe, războiul fiind după Clausewitz, ultima „consecință” a politicii și nu invers.

O schimbare periculoasă de poli, de mentalitate, de atitudine, unde faptul împlinit va fi „plombat” diplomatic, abia apoi.

**De Ziua Națională a României, la drapel,
pentru onor, înainte!**

La mulți ani!

General-maior dr. Lucian FOCA

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” - 10 ani de activitate -

Luni, 5 octombrie 2015, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” a organizat o serie de manifestări dedicate împlinirii a 10 ani de la înființare, astfel:

- Adunare festivă, la sediul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, începând cu ora 10.30, ce a cuprins o ceremonie cu depunere de coroane de flori la bustul mareșalului Alexandru Averescu, la 77 de ani de la trecerea la cele veșnice și o trecere în revistă a realizărilor fundației, în sala de conferințe „General Ștefan Gușă”;

- Simpozionul „Lumea 2015”, la Teatrul „George Ciprian”, începând cu ora 12.00, în cadrul căruia au conferențiat pe teme actuale de geopolitică, general-maior dr. Lucian Foca, general-maior (r) prof. dr. univ. Visarion Neagoe, general-maior (r) Mihaiu Mărgărit și colonel (r) dr. Ion Petrescu. În cadrul activității științifice a fost prezentată lucrarea „2014 - Anul schimbărilor geopolitice cu implicații globale”, autori general-maior dr. Lucian Foca și colonel dr. Vasile Cerbu, Editura Academiei Forțelor Terestre, 2015.

- Vizitarea Muzeului Județean Buzău, începând cu ora 14.00.

La moment aniversar, zece ani de la înființarea Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, devenită, din anul 2013, instituție de utilitate publică, s-a prezentat bilanțul celor 10 ani de activitate.

La 3 octombrie 2005, a luat ființă, la inițiativa cadrelor militare din Comandamentul 2 Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu”, având ca principală „țintă” reabilitarea Cercului Militar Buzău, lăcaș de vibrant atașament afectiv, pentru numeroase generații de militari activi, rezerviști, veterani și familiile acestora, dar și pentru locuitorii orașului.

Demersul a fost girat, în timp, de președinții fundației, care, prin statut, au fost comandanții garnizoanei: general-maior Teodor Frunzeti (președinte fondator), general-locotenent Florian Pință, general-maior Dan Ghica-Radu, general-maior Visarion Neagoe, general-maior Nicolae N. Roman, general-maior Nicolae-Ionel Ciucă și general-maior Petrică-Lucian Foca.

Din 2009, anual, cu sprijinul Consiliului Județean Buzău, s-a organizat concursul de istorie „1 Decembrie – Ziua Națională a României”, adresat elevilor din învățământul preuniversitar.

Întru pioasa omagiere a jertfelor armatei române, a fost reabilitat monumentul eroilor Regimentului 48 Infanterie, din Buzău, s-a reamenajat cimitirul militar din Roșia-Sibiu și s-a amenajat cimitirul militar din comuna Deleni, județul Iași, unde odihnesc eroii aceleiași unități, care a luptat în campania 1916-1918.

Au fost organizate excursii pentru elevi la mausoleele din Mărășești, Mărăști și Soveja, la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” și Muzeul Aviației; aceluiași „segment” i s-au adresat concursuri de șah sau fotbal în sală și tabara „Tânărul cercetaș”, în mai multe ediții.

S-au organizat simpoziunile: „Armata și societatea”, „Mărăști – o promisiune onorată”, „Mareșalul Alexandru Averescu, un om pentru istorie”, „Mareșalul Alexandru Averescu în panteonul istoriei naționale”, la care a participat, alături de importante nume ale cercetării istorice, academicianul Șerban Papacostea.

Sub egida Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, a fost editată, semestrial, din 2007, revista „Străjer în calea furtunilor”, cadran militar buzoian cu o variată rubrică cuprinzând: agenda fundației, corespondențe din teatrele de operații, istorie și cultură, memoria veteranilor, noutăți editoriale, teorie militară, locuri de interes turistic și istoric, evenimente din garnizoană.

În panoplia de atribuții asumate de către fundație, în spiritul camaraderiei, s-au întreprins o sumă de acțiuni caritabile constând în ajutoare financiare acordate unor cadre militare, în activitate și retragere aflate în suferință. La serbările pomului de Crăciun s-au organizat spectacole și s-au oferit cadouri copiilor membrilor fundației cât și celor instituționalizați.

Vom dezvolta, în continuare, punctele din agenda tradițională a fundației, pentru realizarea unei legături fiabile între oștire și societatea civilă, pentru realizarea unui spirit de corp al organismului militar căruia i se adresează.

Redacția

Zilele „Pamfil Șeicaru” la Buzău

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” în colaborare cu Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, Inspectoratul Școlar Județean Buzău au organizat în perioada 26-27 octombrie 2015, simpozionul cu tema „Zilele Pamfil Șeicaru la Buzău” la cea de-a 35-a comemorare a gazetarului buzoian.

În prima zi a manifestării, 26 octombrie 2015, la Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, s-a desfășurat sesiunea de comunicări cu tema: „Pamfil Șeicaru pe frontul politicii instinctului național”.

Au luat cuvântul:

- prof. univ. dr. Marian Petcu - „Pamfil Șeicaru, jurnalistul - cetățean”;
- dr. Alin Spănu, istoric - „Pamfil Șeicaru și cenzura - o relație cu năbădăi (1942)”;
- Emil Niculescu, scriitor - „Pamfil Șeicaru, cavaler al Ordinului «Mihai Viteazul» și gazetar de primă linie”.

Viorel Frîncu a prezentat volumul „Istoria jurnalismului din județul Buzău. Enciclopedie cronologică. 1839-2014”.

**FUNDAȚIA "MAREȘAL ALEXANDRU AVERESCU"
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ "V. VOICULESCU"
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN BUZĂU**

organizează,
în zilele de 26 și 27 octombrie 2015,
în Aula „Basil Iorgulescu” a Bibliotecii județene

Zilele "Pamfil Șeicaru"

- Ediția a XI-a -
(la cea de a 35-a comemorare)

Din program:

- **Data: 26 octombrie 2015, ora 10.30:**
Sesiune de comunicări cu tema:
**„Pamfil Șeicaru pe frontul
politicii instinctului național”**

Participă:

- ▶ **Dr. Florian Bichir, istoric:** „Pamfil Șeicaru în arhivele C.N.S.A.S (23 august 1944 - 23 august 1976”;
- ▶ **Prof. univ. dr. Marian Petcu:** „Pamfil Șeicaru, jurnalistul-cetățean”;
- ▶ **Dr. Alin Spănu, istoric:** „Pamfil Șeicaru și cenzura - o relație cu năbădăi (1942)”;
- ▶ **Emil Niculescu, scriitor:** „Pamfil Șeicaru, cavaler al Ordinului «Mihai Viteazul» și gazetar de primă linie”.

☐ Lansarea volumului „Istoria jurnalismului din județul Buzău. Enciclopedie cronologică. 1839-2014”, de Viorel Frîncu

- **Școala generală „Înv. Ion Constantinescu-Beceni”, comuna Beceni, ora 13.00: Dezvelirea plăcii comemorative „Pamfil Șeicaru - elev, în clasele primare, al școlii”**
- **Data și locul: 27 octombrie 2015, ora 11.00, aula Bibliotecii județene:**
- ▶ **Concursul publicațiilor școlare și festivitatea de premiere a laureaților.**

Tot în aceeași zi, la Școala generală „Înv. Ion Constantinescu-Beceni” din comuna Beceni a avut loc dezvelirea plăcii comemorative *Pamfil Șeicaru - elev, în clasele primare al școlii generale „Înv. Ion Constantinescu-Beceni”*. La activitate au participat: prefectul județului Buzău, George Sava, primarul comunei Beceni, ing. Laurențiu Dumitru, participanții la simpozion, elevi și locuitori ai comunei Beceni.

Premiile concursului publicațiilor școlare din județul Buzău s-au acordat în a doua zi a manifestării, la Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” din Buzău. Juriul, condus de către prof. univ. dr. Marian Petcu, profesor la Facultatea de Jurnalism și Științele comunicării a Universității București, a stabilit următorul clasament:

Secțiunea liceu:

Locul I – „În agora” – Colegiul Național „B.P. Hașdeu”, Buzău

Locul II – „Năzuințe” – Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Buzău

Locul III – „Anii de ucenicie” – Liceul Teoretic, Pogoanele

Premiul special al juriului:

„Torna, torna fratre!” – Liceul special pentru deficienți de vedere, Buzău

„Columna” – Colegiul Național „Alexandru Vlahuță”, Râmnicu Sărat

Secțiunea gimnaziu:

Locul I – „Argument” – Școala Generală nr. 1, Râmnicu Sărat

Locul II – „Aripi de vis” – Școala „George Emil Palade”, Buzău

Locul III – „Fructele anotimpurilor” – Colegiul Național „B.P. Hașdeu”, Buzău

Premiul special al juriului:

„Micul albatros” – Liceul Pedagogic „Spiru Haret”, Buzău

„Copilăria în cuvinte” – Palatul Copiilor, Buzău

Președintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, general-maior dr. Lucian Foca, a acordat diplome și premii în bani câștigătorilor, asigurate în baza unui proiect finanțat de către Consiliul Județean Buzău.

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, prin organizarea acestei manifestări, cinstește memoria renumitului gazetar buzoian, Pamfil Șeicaru, cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, director al ziarului Curentul”, om politic (senator), istoric, memorialist și scriitor.

EVOLUȚII ȘI INVOLUȚII ÎN IRAK ȘI AFGANISTAN, AZI

-----General-maior (r) prof.univ.dr. Visarion Neagoe, președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

1. IRAK

După 8 ani de operații de stabilizare a Irakului duse de Forțele Coaliției conduse de SUA, se părea că guvernul de la Bagdad va fi în măsură, cu forțele sale de securitate instruite și înzestrate grație miliardelor de dolari investite de pacificatorul american, să mențină sub control situația din țară.

Așa cum este cunoscut, începând cu anul 2009, statele din Coaliție, inclusiv România - una dintre principalele contribuatoare cu efective și tehnică militară începând din vara lui 2003, au început să-și retragă contingentele din acest cel mai fierbinte teatru de operații al primului deceniu al secolului XXI.

În urma demersurilor inteligente ale generalului David Petraeus de atragere de partea guvernului central de la Bagdad a liderilor suniți și de disociere a acestora de gruparea *Al Qaida*, lucrurile păreau a intra în normalitate, iar retragerea, în anul 2011, a trupelor americane din Irak - considerate armată de ocupație - era una firească. Iar preluarea bazelor militare ale Coaliției și a misiunilor acesteia de către Forțele de Securitate Irakiene ar fi trebuit să aducă atât de mult așteptata pace în această țară mult încercată de confruntări armate.

Cu toate acestea, prin măsurile luate, premierul șiiit Al Maliki și guvernul său au creat nemulțumiri majore în rândul populației sunite, determinând-o să recurgă la manifestații de protest începând cu anul 2013. Mai mult, acțiunile de represiune armată ordonate de guvern împotriva manifestațiilor au determinat pe liderii suniți să se organizeze și să lupte împotriva forțelor guvernamentale, reușind să le înfrângă și să le alunge din teritoriile tradițional sunite.

Astfel, începând cu anul 2014, în zona controlată de suniți, am asistat la dezertări din armata irakiană, capturi masive de armament și tehnică de luptă, concomitent cu crearea și întărirea așa-zisului *Stat Islamic din Irak și Levant*, devenit în prezent o amenințare pentru comunitatea internațională. În plus, în conjuncție cu situația din Irak, dar și cu evoluțiile din Siria, suniți din această țară au aderat la această mișcare *ISIL*, jihadistă.

http://www.mapn.ro/fotodb/20080826/8_1_Pe_timpul_stationarii_la_podul_de_pest_eufrat_foto_george_Nicoara

Evoluțiile din zonă au făcut ca Irakul să piardă de sub control mai mult de un sfert din teritoriu, inclusiv orașul Mosul - al doilea ca mărime din țară, *Al Qaeda* să revină în zonă, iar Iranul să-și sporească influența și puterea în zonă.

Chiar dacă premierul Al Maliki, unul dintre principalii responsabili de aceste involuții în Irak, a fost înlocuit, și chiar dacă SUA încearcă să coaguleze o nouă Coaliție anti-ISIL pentru Irak și Siria, situația de securitate din zonă continuă să se deterioreze, antrenând tot mai multe mari puteri și state într-o confruntare care pare fără de sfârșit.

Adăugând în ecuație și problema kurdă – un stat independent Kurdistan în Irak deranjând puternic Turcia - problema devine și mai complicată, agravând pe zi ce trece o confruntare dintre populațiile šiite și sunită susținută de state cu mari pretenții de hegemonie în zonă.

2. AFGANISTAN

După un scenariu asemănător Irakului, par a se desfășura și acțiunile din Afganistan.

După ce 14 ani SUA și, apoi, NATO au încercat să impună un nou regim politic, înlăturându-i pe talibani de la putere, urmează ca *ISAF*-ul, compus în majoritate din americani să se retragă din acest teatru de operații, lăsând moștenire o situație mai mult de insecuritate decât de securitate.

Ca și în Irak, bazele militare și misiunile *ISAF* urmează să fie preluate de Forțele de Securitate Afgane, insuficient pregătite și slab înarmate, incapabile să stopeze acțiunile talibane imprevizibile și care creează mari probleme inclusiv unei prezențe militare străine puternice.

Ce se va întâmpla după retragerea NATO din Afganistan? Probabil, ca și în Irak. În urma retragerii, va rămâne un guvern afgan fără recunoaștere și influență în teritoriu, în provinciile țării, cu o armată și forțe de securitate incapabile să gestioneze misiunile de apărare și securitate, și nici problemele sociale, economice și demografice grave.

Chiar dacă SUA își vor menține cei peste 10.000 de militari, la care se adaugă alte contingente din diferite țări pentru a oferi suportul logistic și de instrucție necesar Forțelor Afgane de Securitate, singur, statul Afganistan nu va fi în măsură să asigure stabilitatea și pacea în țară. În plus, organizația teroristă *Al Qaeda* rămâne în continuare, foarte prezentă și foarte influentă în acest spațiu. Mai mult, în ultima vreme, se vorbește tot mai mult despre acțiuni ale *ISIL* pe teritoriul afgan.

Desigur, sunt voci care contestă acțiunile Coaliției și NATO în cele două state. Tot așa cum sunt voci care acuză eșecul american în zonă, comparându-l cu cel din Vietnam. Cert este că ele, operațiile multinaționale din cele două state, au avut girul comunității internaționale, prin vocea sa cea mai autorizată - ONU.

Este clar ca la baza operațiilor din Irak și Afganistan au stat interese și motivații diverse. Un lucru este însă cert, scopurile și obiectivele lor, cel puțin cele declarate, nu au fost în totalitate atinse.

Cine a avut de câștigat, atunci?

De pierdut, este evident că au pierdut populațiile celor două state, care au înregistrat și cele mai multe pierderi umane și materiale. Adăugând la acestea și valul de imigranți care, iată, inundă și Europa, este și mai clar cine a câștigat și cine a pierdut. Viitorul va oferi, cu siguranță, un răspuns. Până atunci, însă, în cele două țări, evoluțiile sunt puține, iar involuțiile vizibile.

POLITICA EXTERNĂ A FEDERAȚIEI RUSE ȘI INSECURITATEA INTERNAȚIONALĂ ÎN RAPORT CU AMENINȚĂRILE ȘI PROVOCĂRILE ACTUALE EMANATE DE LA KREMLIN

-----General-maior (ret.) Mihaiu MĂRGĂRIT, (fost șef al Direcției Informații Militare din Statul Major General)

„Rusia este o ghicitoare înfășurată într-un mister în interiorul unei enigme” (Winston Churchill)

Unele reperi istorice ale politicii externe agresive, tradițional expansioniste imperiale a Rusiei

Istoria Imperiului Rus consemnează că Petru cel Mare a fost cel care a reușit în acțiunea de aducere în țară a ideilor și culturii din Europa Occidentală în scopul modernizării Rusiei. Iar pe timpul celor care i-au urmat, **Imperiul s-a afirmat definitiv pe scena politică europeană ca o superputere.**

O sumară periodizare istorică a Imperiului Rus, din perspectiva subiectului supus dezbaterii noastre, ar putea avea următoarea configurație: „**perioada țaristă**”, în care distingem monarhia absolutistă (1721–1906) și monarhia constituțională (1906–1917), „**perioada bolșevică stalinistă**” și „**perioada parcursă în cei 70 de ani de după Al Doilea Război Mondial**”. Dinamica geopoliticii și geoeconomiei europene în această ultimă perioadă poate fi împărțită, la rândul ei, în perioada Războiului rece și perioada post colapsului URSS.

Fără a intra în detaliile istoriei Rusiei de la constituirea sa ca stat și până azi, este ușor de constatat că **scopul principal al politicii externe a acesteia a fost și rămâne obținerea și impunerea unei poziții de mare putere pentru menținerea ei la masa marilor decizii în dinamica geopoliticii internaționale, indiferent de timpul istoric la care ne referim. În toate formele statale și de regim politic ale existenței sale istorice până azi, Rusia a practicat și practică aceeași politică externă agresivă tradițional expansionistă imperială de acaparare de teritorii și de impunere a influenței sale politice și economice în lume, îndeosebi în vecinătatea geografică apropiată a sa, prin acțiuni militare de agresiune directă, demonstrative și de provocare. Ea se bazează pe un sistem de relații externe în forță cu marile puteri ale lumii** (am în vedere îndeosebi perioada Războiului rece), **discreționar cu partenerii din alianțe politice precum Tratatul de la Varșovia și Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, în cadrul cărora României i s-a acordat**

Scopul principal al politicii externe a Rusiei a fost și rămâne obținerea și impunerea unei poziții de mare putere pentru menținerea ei la masa marilor decizii în dinamica geopoliticii internaționale.

permanent, direct sau indirect, poziția de perdant și chiar... mai mult. În legătură cu această ultimă poziție nedefinită, recomand a se citi lucrările istoricului american Larry L. Watts, ale căror surse de documentare au fost aproape în exclusivitate din arhiva CIA și a Departamentului de Stat American și mai puțin din arhiva României care ar fi fost suspectate de subiectivism sau chiar de fals.

Scurte considerații cu privire la reforma noii entități statale – Rusia.

Perioada ce a urmat colapsului URSS a debutat cu anii care au marcat așa numita „**Mama Rusia a lui Boris Elțin**”. În toți acești ani, președintele Boris Elțin s-a confruntat, în primul rând, cu un proces complex de constituire a noii entități statale în limitele unor noi frontiere ale Rusiei, în raport cu statele ce și-au declarat independența, provenite din fostele republici sovietice. În paralel, toate statele ex-sovietice au fost dominate și de un puternic haos politic, economic și militar, care ar fi trebuit să fie previzibil dintr-o perspectivă a analizei de intelligence pe termen mediu și lung. De-a lungul întregii sale frontiere s-au desfășurat conflicte violente și războaie între statele desprinse din fosta URSS. Elțin, s-a implicat direct sau indirect în aceste conflicte din spațiul ex-sovietic și chiar în influențarea unora din afara acestuia cu

valențe geopolitice în favoarea sa. Istoriile acestor conflicte scot în evidență caracterul lor, astfel: **conflicte etnice** (Caucaz, Moldova, Tadjikistan și Cecenia – care au degenerat în războaie de gherilă); **conflicte generate de respingerea pluralismului politic și religios** (tensiuni în Azerbaidjan, Kazahstan și Uzbekistan); **conflicte legate de lupta pentru controlul resurselor energetice și economice** (în spațiul M. Negre); **amenințări cu instabilitate și acțiuni de tip terorist** (Asia Centrală și Caucaz); **conflicte legate de granițele cu țările din afara spațiului ex-sovietic, penetrate de imigranți ilegali sau traficanți de droguri** (frontiera sino-rusă, ruso-afgană).

În pofida unui asemenea tablou politico – economic dezastruos, repet, puterile occidentale din NATO și UE puteau să previzioneze efectele asupra securității cel puțin regionale. Însă, cu excepția rezolvărilor concrete cu privire la soarta armamentelor nucleare ale fostei URSS, în general ei au crezut în bunele intenții declarate ale lui Elțin și au manifestat multă îngăduință și o oarecare curtoazie impusă de regulile și cutumele minime de protocol în raport cu comportamentul său exotic, bahic și ilar afișat în ieșirile publice și în relațiile sale pe plan internațional. Au crezut și în *Planul de reformă economică* al premierului Gaidar, considerat părintele reformelor liberale, dar care a fost rapid înlăturat. Se pare însă că, în final, au dictat unele interese economice occidentale europene. Din aceste considerente, menționate și ne-menționate, cred că Occidentul i-a acordat credibilitate și sprijin lui Elțin, sperând într-o transformare democratică în noua configurație politică a Rusiei – aparent fără comunism.

În context, credibilitatea i s-a mai concretizat și în atragerea Rusiei de către marile puteri la crearea unui climat de securitate și de destindere politică și militară internațională, așa cum au fost: **acceptarea Rusiei la adoptarea unor decizii privind situația geopolitică din spațiul ex-iugoslav; realizarea graduală a instituționalizării relației NATO – Rusia; alăturarea Rusiei la lupta împotriva terorismului** (determinată de atacurile teroriste asupra SUA din 11.09 2001).

Evoluția ulterioară a Rusiei sub președinția lui Elțin a spulberat însă speranța facilă a Occidentului. Urmare a trăsăturilor de caracter și comportamentale menționate mai sus dar și a experienței sale anterioare de lider bolșevic, întreaga perioadă a sa a fost marcată inevitabil de anarhia perioadei „**sarabandei premierilor**”, dominată de o totală degringoladă economică și o corupție generalizată la toate nivelurile, ce au deviat Rusia de la reformarea democratică sperată de Occident. Terapia de șoc s-a făcut după modelul **GAZPROM**, un model creat încă înainte de 1991 pentru transformarea ministerului sovietic al gazului în companie de stat. Acum s-a considerat că „**ceea ce e bun pentru această companie este bun și pentru Rusia**”. Reamintesc că această formulă de transformare pleacă de la una mai veche ce privea firma *General Motors* și Statele Unite. Dar terapia întregii economii ruse după acest model a produs hiperinflație, corupție, împrumuturi contra acțiuni, precum și apariția oligarhilor. Ca urmare, Rusia „**văzută prin conducta de gaz**” confirmă un slogan vechi - de data aceasta rusesc - care încă circulă și azi printre lucrătorii în domeniu, potrivit căruia „**gazul este înrudit cu armele: se aprinde, explodează și omoară**”.

<http://www.wall-street.ro/articol/International/176621/gazprom-infiinteaza-o-companie-pentru-constructia-gazoductului-ruso-turc-care-va-traversa-marea-neagra.html>

Perioada Vladimir Putin și consacrarea politicii externe agresive, tradițional expansioniste imperiale a Noii Rusii

Aducerea lui Vladimir Putin la Kremlin, la început în *Administrația prezidențială*, *Secretar al Consiliului Național pentru Securitate* și ulterior premier, a intrat în mentalul unei mari părți a populației ca salvator al Rusiei de la starea deplorabilă lăsată de Elțin. Oficial, s-a vorbit că Vladimir Putin a reajustat politica internă și externă a Rusiei. Însă, sub pretextul luptei împotriva corupției, el a declanșat o serie de acțiuni care evidențiază modul real de exercitare a puterii lui la cârma noului Imperiu. În opinia mea, iată câteva repere în acest sens, cum ar fi: **controlul tuturor instituțiilor statului prin serviciile secrete; continuarea lichidării opoziției politice, recurgerea la asasinat și restrângerea severă a drepturilor și libertăților democratice; accentuarea prăbușirii economice sub presiunea crizelor economice și financiare, precum și a sancțiunilor occidentale; reabilitarea simbolurilor comuniste și imperiale (imnul URSS), glorificarea Armatei** (uniforme – model țarist, parăzi militare tradiționale); **minimalizarea crimelor din vremea stalinistă; întâlniri informale cu populația și acțiuni excentrice din viața personală intimă, devoalate premeditat pentru imaginea sa publică și percepția lui ca un erou de legendă.**

În ce privește politica externă, în toate formele ei de exprimare, Putin i-a imprimat un puternic caracter agresiv, cu profunde rădăcini istorice încastrate în reperele menționate mai sus. Readuc în discuție faptul că Putin a folosit instrumente diplomatice dure, impuse prin șantaj și ne-negociabile, având ca vârf de lance resursa energetică - așa-zisa diplomație a gazului, care nu a fost inventată de el. **Gazul rusesc a fost arma fabricată de Beria și Hrusciiov, utilizată de Brejnev și Kosâghin, pe care Cernomârdin a transmis-o integral lui Putin.** Reamintesc că 1 octombrie 1973, ora 13 și un sfert, constituie un moment de referință în politica externă a fostei URSS, când a

reușit să facă prima livrare de gaz spre Europa. Aceasta a avut loc ca urmare a semnării în 1970, de către cancelarul RFG, Willi Brandt și liderul rus Leonid Brejnev, a controversatului acord, contestat pe bună dreptate de SUA, referitor la conductele de gaz, potrivit căruia Germania urma să înceapă să producă și să livreze către Uniunea Sovietică conducte de diametru mare iar **RUHRGAS** să cumpere gaz sovietic. Și iată că și azi, **GAZPROMUL**, la *butoanele* căruia se află Vladimir Putin, este atât de mistificat și reprezintă obiectul unor temeri atât de mari, încât se spune că realmente el este „**un stat în stat**”, iar întreaga strategie actuală a Rusiei în relațiile cu Europa Occidentală este construită pe „**politica gazului**”. Nu mai este niciun secret pentru nimeni că Putin „ține la respect” țări precum Finlanda, Austria, Germania, Ucraina. Iar în primul semestru al acestui an a fost legiferată o altă abordare a politicii externe, „**mai flexibilă**”, cu un înțeles accentuat șantajist, care permite Rusiei o nouă politică a gazelor pentru Europa, evident, în contextul sancțiunilor economice occidentale legate de dosarul Ucraina.

Apoi, nu este de eludat nici faptul că, potrivit unei relatări a publicației *The New York Times*, din luna mai a.c., uraniul și reactoarele nucleare rusești au trecut la ofensivă pentru reconstruirea sferei de influență în lume prin **ROSATOM** - încă o agenție rusă controlată de stat. Aceasta are peste 29 de reactoare în diferite faze de planificare sau dezvoltare în peste zece state. A cumpărat în 2013, de la un producător canadian de uraniu, dreptul de a exploata mine ce se întind din Asia Centrală până în America de Vest. De reținut este faptul că tranzacția s-a făcut cu avizul Departamentului de Stat al SUA, pe timpul mandatului doamnei Hillary Clinton, deși legea americană interzice de mult timp accesul rușilor la resursele naturale strategice ale SUA. A mai încheiat acorduri pentru furnizarea de combustibili nucleari cu Ungaria, Bulgaria, Slovacia, Cehia, Iran, Turcia, Iordania, Egipt, India, Bangladesh, Vietnam, Argentina, Brazilia. Este greu de presupus că toate aceste acorduri comerciale nu au condiționări politice impuse de Rusia, pe care Putin știe să le folosească cu abilitate pentru șantajarea, temperarea sau contracararea opozițiilor săi politici și chiar pentru atragerea altor state în zona sa de influență.

Politica externă a Rusiei exercitată în forță de camarila liderului actual de la Kremlin este pusă în evidență și de alte acțiuni ofensive concrete grave cum ar fi: **războiul cu Georgia; inițierea de demersuri concrete pentru punerea în aplicare a Proiectului EurAsia; imixțiuni flagrante în Moldova și în țările baltice pentru a favoriza accesarea la putere a unor guverne pro – ruse; încălcarea Memorandumului – Budapesta, 1994 și declanșarea războiului hibrid în Ucraina, prin anexarea ilegală a Crimeei și sprijinirea acțiunilor teroriste**

http://qmagazine.ro/nato-vs-rusia-cine-va-castiga_240095.html

ale separatiștilor pro-ruși; folosirea resurselor energetice ca instrument politic – diplomatic de șantaj în negocierile Acordului Minsk 2 - cu și despre Ucraina post-Crimeea sau în desfășurarea de acțiuni insiduoase de destabilizare a NATO și UE, prin oferte economice avantajoase acordate unor țări membre ale acestor organisme (Ungaria, Cehia, Grecia, Italia), precum și implicarea prin forța militară în Siria, din proprie inițiativă, sub motivația luptei împotriva ISIS.

În ansamblul politicii externe emanate de la Kremlin, devine certitudine că Vladimir Putin readuce Rusia în poziția unui nou „Imperiu rus”, dar fragil, condus pentru o perioadă lungă de timp de un angrenaj de putere – „morișcă a președinților”. O asemenea morișcă i-a permis lui Putin asumarea a două mandate de premier, a două de președinte și alternarea formală la putere în tandem cu Dimitri Medvedev. Aceaste poziții i-au consolidat puterea absolută pentru cel de-al treilea mandat, garantându-i astfel încă o nouă serie de mandate (câte oare?) ce definesc perioada „**Noua Rusie - Vladimir Putin**”. Întreaga sa politică externă a fost folosită cu abilitate și succes pentru afirmarea personalității sale ca lider politic important în tentativele sale de a accede la masa marilor decizii. În anturajul celorlați lideri importanți occidentali a știut să cultive, cu mult șarm, relații de prietenie cu unele personaje din spectrul politic extern, ce încearcă să-l ajute și azi în contextul situației grave create în Ucraina și Siria. Cu toate acestea *Revista Forbs* deja l-a considerat omul politic cel mai puternic al anului 2015, înaintea președintelui american Obama și a cancelarului german Angela Merkel. Potrivit și a unui sondaj realizat recent de *Centrul Panrus* de studiere a opiniei publice, *VTsIOM*, popularitatea lui Vladimir Putin a atins un procent de 89,9%. Se menționează că această cotă de popularitate atingând un „**maxim istoric**”, este determinată, înainte de toate, de evenimentele din Siria și raidurile aviației rusești împotriva pozițiilor jihadiste. Sociologii reamintesc că popularitatea lui Putin a început să crească simțitor în primăvara anului 2014, urmare a anexării Crimeei și Savastopolului la Rusia.

Insecuritatea europeană în ansamblul arhitecturii de securitate internațională în raport cu amenințările și provocările Rusiei

Generalul american Philip Breedlove, Comandanul suprem al Forțelor aliate ale NATO în Europa (SACEUR), după consumarea episodului Crimeea și escaladarea conflictelor în Estul Ucrainei afirma: „**Rusia aplică în manieră agresivă toate instrumentele de putere: diplomația, spionajul, economia și forța militară**”. În plus față de aplicațiile de amploare în zonele de frontieră cu vecinii „**neprieteni**” și pe direcții strategice importante pentru Rusia, întregul arsenal de amenințări sintetizate de generalul

american, sunt legiferate în Strategia Securității Naționale a Federației Ruse până în anul 2020, în noua Doctrină militară adoptată în decembrie 2014, precum și în declarații belicoase ale unor înalți oficiali ruși, făcute cu diferite ocazii (ex. până și la întâlnirea de la Torgau a misterioasei grupe de pe Elba s-au lansat amenințări nucleare). Ele sunt concretizate prin nominalizarea explicită ca adversari a SUA, NATO și UE, prin asumarea dreptului de a folosi prima armamentul nuclear în situația în care se consideră că țara este amenințată, precum și folosirea armelor de nimicire în masă chiar și în câmp tactic. Sub amenințări nucleare la fel de explicite, fără precedent, se află Lituania, Letonia, Estonia, Polonia, România, dacă pe teritoriile lor vor fi dislocate trupe NATO – invocând permanent și amplasarea scutului antirachetă. În arsenalul amenințărilor mai intră și atacurile cibernetice asupra țărilor vecine pentru subminarea și destabilizarea guvernelor democratice și influențarea accederii la putere a altor grupări politice pentru a determina țările respective să intre în sfera de influență politică rusă.

Laboratoarele de la Kremlin au trecut și la o **ofensivă mediatică fără precedent**. Potrivit experților ruși în domeniu, țintele principale declarate explicit ale acestei ofensive sunt: „**propaganda agresivă a Occidentului**” și „**interpretarea alternativă a evenimentelor**”. În acest scop, spre exemplu, ei au prevăzut alocarea sumei de 170 mil. dolari pentru expansiunea **Grupului de presă SPUTNIK NEWS**, care va emite în 30 de limbi, totalizând 800 ore / zi, în 130 de orașe din 34 de țări și va viza capitalele **București, Chișinău, Kiev, Minsk, Belgrad, Istanbul, Berlin, Paris, Londra**. În context, sunt prevăzute și investiții de dezvoltare - 400 mil. dolari - și pentru **TV Russia Today**.

Ofensiva mediatică include și o **propagandă războinică** desfășurată sistematic de către personalități politice ruse cu notorietate publică. Aceasta urmărește **inducerea în rândul populației ruse a unui sentiment naționalist tradițional exacerbat, precum și a atenționării privind existența unui inamic nominalizat – SUA, NATO**, cu scopul de a menține în țară o stare de alertă continuă și a justifica în fața populației imensele cheltuieli pentru înarmare. Pe agenda de lucru a acestei propagande mai intră și **declarațiile privind accelerarea înarmărilor la Marea Neagră, dislocarea de armament nuclear în Crimeea, introducerea în înzestrare a 6 submarine în 2016 și peste 50 de nave de război de diferite categorii, în 2020**.

Previziuni de insecuritate

Amenințările și provocările Rusiei menționate mai sus sunt doar o parte din cele care se înregistrează aproape zilnic la frontiere și în spațiul aerian internațional. În ultimile săptămâni, analiștii militari

occidentali estimează că au crescut și posibilitatea unor incidente militare provocate de Rusia, care ar putea declanșa un conflict major. Spre exemplu, NATO a constatat că avioanele de luptă rusești au oprit emițătoarele de semnale ale sistemelor lor de identificare în zbor, o tactică ce nu a mai fost folosită din vremea Războiului rece. Se vehiculează și informația că Rusia ar fi dislocat circa 9 grupuri tactice, de nivel batalion, aproape de granița cu Ucraina, și alte cinci batalioane suplimentare ce ar putea fi trimise acolo în timpul cel mai scurt. Un asemenea batalion ar putea avea aproximativ 1.000 de militari, fiind astfel generată o forță potențială de peste 10.000 de combatanți ai F. Ruse în Ucraina, în acest an. De fapt, gl. It. Ben Hodges, Comandantul Trupelor Statelor Unite în Europa, cu siguranță în baza unor analize de intelligence integrate elaborate pe informații veridice, a apreciat că „**rușii se mobilizează pentru un război despre care cred că va izbucni în 5-6 ani.**” Încercând să descifrăm afirmația generalului american, am putea ajunge la unele previziuni de insecuritate de extremă gravitate pentru Europa și pentru securitatea internațională: **(1) Anexarea Odesei și Transnistriei la Imperiul Rus. (2) Recunoașterea independenței Transnistriei și Găgăuziei după modelul Kosovo, ceea ce ar constitui un pas important pentru federalizarea R. Moldova. (3) Declanșarea unor războaie hibride asupra Moldovei, Lituaniei, Letoniei, Estoniei cu consecințe rezultate în urma celor scontate a se produce în Ucraina. (4) Război generalizat Rusia – Ucraina, cu șanse minime de supraviețuire a Ucrainei și a R. Moldova.** Evident că ele sunt ipotețice dar construite pe evaluări pertinente.

Politica de securitate rusă după Putin

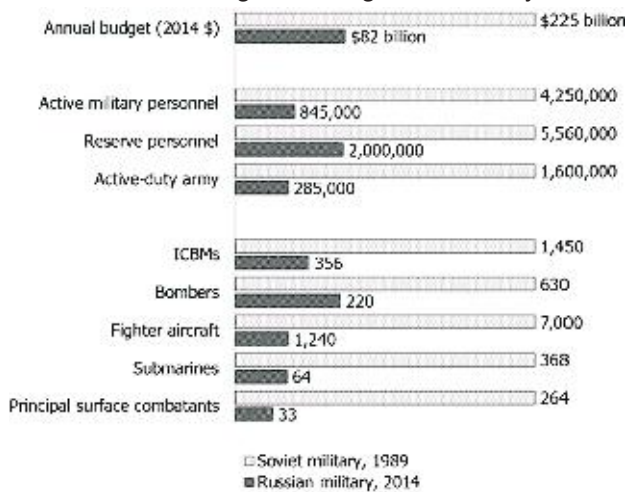
Taxonomia modelelor posibile după anul 2024

Adevărata politică externă a Rusiei, sub actuala conducere a lui Vladimir Putin, așa cum am menționat-o succint mai sus, consider că este suficient de clară și pare că este serios abordată de politicieni, însă dintr-o perspectivă a evoluției sale numai pe termen scurt, probabil în scopul evitării surprinderii strategice politice și militare. Personal însă, nu exclud și o determinare pe bază de interese de grup și chiar personale motivate economic. Dar, complexitatea situației politice, sociale, a structurii demografice și religioase cu influențe determinante asupra percepției unui segment larg al populației ruse, venită din istorie cu tradițiile muticulturalismului etniilor ce compun azi Federația Rusă obligă pe analiștii în domeniu să se gândească la posibila **configurație politică și economică a Rusiei după era Putin.** Este de fapt o întrebare care se impune cu multă acuitate, atâta vreme cât actualul lider de la Kremlin a reușit să inoculeze în mentalul general al concetățenilor săi o anume percepție cu privire la rolul și locul Rusiei în

geopolitica internațională. Evident însă, este vorba de înrădăcinarea unei mentalități cu totul alta în raport cu ceea ce înseamnă democrația, drepturile fundamentale ale omului și statul de drept, în accepțiunea generală a majorității statelor lumii democratice.

Ca rezultat al dezbaterilor în sensul formulat mai sus la adresa personalității lui Putin, reține atenția **aprecierea surpriză** a unor analiști americani, potrivit căreia acesta **va ocupa fotoliul de la Kremlin până în anul 2024(!).**

Interesantă pare a fi taxonomia modelelor posibile după acest an 2024, prezentate în lucrarea << **Spre o Rusie a lui „Reagan” - Rusia: politica de securitate după Putin** >>, semnată de Clifford Gaddy și Michael O'Hanlon, The Washington Quarterly, August 03 2015, The George Washington University.

https://twq.elliott.gwu.edu/sites/twq.elliott.gwu.edu/files/downloads/Gaddy-O'Hanlon_Summer%202015.pdf

Din considerente declarate analitice, autorii au formulat opt modele posibile, pentru o viitoare mare strategie rusă de-a lungul unei singure axe, reflectând diferite grade de gândire liberală și pașnică față de o extremă, sau grade de naționalism și o posibilă politică asertivă și de acțiune, față de o altă extremă. Acestea nu sunt considerate modele perfecte aflate într-o progresie liniară pentru toate scopurile urmărite de decidenții politici care ar urma după Putin dar, în opinia mea, reprezintă o primă aproximare dură ce poate servi ca un ghid util, cu un caracter chiar de prevenție pragmatică, de anticipație acțională pentru perioada complexă pe care încă o trăiește, din păcate nu numai poporul rus ci și lumea democrată, sub Putin, posibil chiar până în 2024. Mai exact, autorii ne propun spre analiză următoarea taxonomie care, din motive de spațiu, prezentată de mine exagerat de sumar posibil dar, în esență, sper cât mai explicit, astfel:

- **Rusia post - Westfalia.** Acest model ar vedea Rusia că se comportă ca un Stat liberal european cum ar fi Elveția sau Austria, dezinteresat în politica de putere și concentrat strict pe politica de securitate de auto-apărare teritorială.

• **Rusia în NATO.** Cu această paradigmă, Rusia va căuta în mod eficient să se alăture Vestului.

• **Rusia pro-occidentală.** Optând pentru acest model, Rusia nu va adera la NATO, dar s-ar putea asocia mai strâns cu Occidentul în alte tipuri, formule de securitate și aranjamente, cum ar fi OSCE consolidat sau un nou tip de comunitate de securitate Euro-Atlantică.

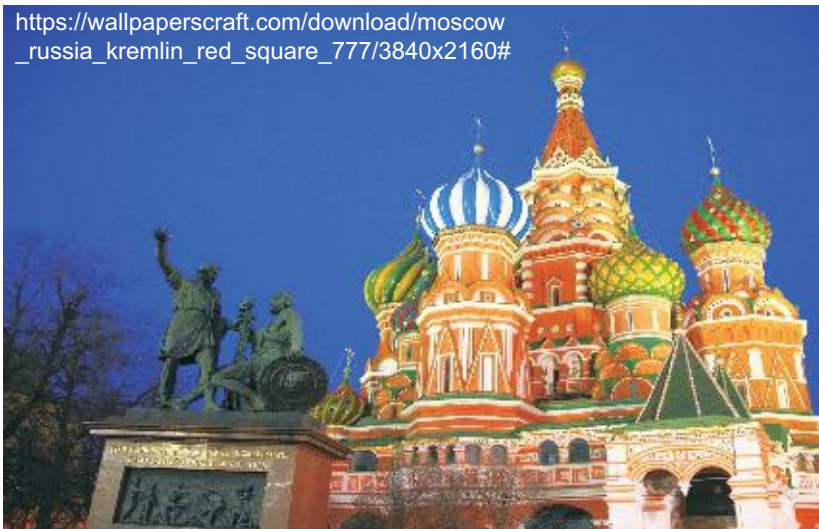
• **Rusia minimalistă.** O asemenea Rusie s-ar putea să nu aibă o opțiune pro-occidentală. Ea presupune o politică modestă și constrânsă de securitate prin care statul solicită maximizarea puterii prin forță economică, cu un pivot principal de arme nucleare deja existent și relativ ieftin de întreținut, prevăzute în strategia militară națională.

• **Rusia de tip „Reagan”.** Rusia ar putea adopta acest model, cu o opțiune foarte patriotică, cu un anumit grad de retorică naționalistă. Modelul presupune o construcție militară puternică cu reafirmarea structurii militare tradiționale a puterii de stat, dar cu scopul ca această putere să nu fie asimilată de puterea militară, decât numai dacă este absolut necesar. Statul ar încerca să determine și o afirmare publică a puterii ruse, fără angajarea frecventă a forțelor în diferite teatre de operații. Se precizează că acest model este de inspirație americană, afirmând că așa a procedat și Ronald Reagan care, reînarmând Statele Unite a dat țării un impuls de încredere pe plan intern și pe scena politică mondială și, crescând astfel cheltuielile de apărare, a oferit, totodată, cel puțin o creștere economică temporară.

• **Rusia asediată.** Este un model aproximativ asemănător cu modelul Reagan, concentrat mai puțin pe patriotism sau prestigiu și mai mult pe soluționarea „scorurilor” cu dușmanii și adversarii săi prezumptivi, scoruri existente dar și cele estimate. Statul recurge și la mijloace coercitive sub acoperire și la violență deschisă. Se apreciază că nu ar fi o națiune deosebit de prietenoasă. Rusia ar putea fi mai sigură, dar mai puțin sinceră și mai circumspectă, putând fi mai periculoasă decât posibilul „model Reagan”. Dar nu ar fi diferită de Rusia din timpul lui Putin al anilor 2014 și 2015.

• **O Rusie mai mare.** Este un model construit pe același spirit Reagan și chiar merge mai departe. Caută oportunități specifice pentru a angaja puterea statului de a reconstrui o parte a unui Imperiu rus mai mare. Solicită un anume tip de influență asupra unor state – sferă de influență a unui vecin rus, înțeleasă în *sens hardpower*, ori înrudită cu *aspecte țariste*. Se bazează pe o extindere în teritorii unde

https://wallpaperscraft.com/download/moscow_russia_kremlin_red_square_777/3840x2160#

majoritatea o reprezintă vorbitorii de limbă rusă, comunități riverane unor mări și, în special, în Regiunea Arctică.

• **Rusia brejneviană.** Este un model mai ambițios decât cel de pe timpul lui Brejnev. Scopul final îl constituie revenirea la putere a statutului și grandorii specifice sovietice. Va acționa pe menținerea parității de putere cu SUA sau chiar „peste” (în domeniul armelor nucleare, rachetelor, armelor convenționale) și pe încercările de a-și proiecta și lărgi puterea și influența în lume. La nivel regional, scopul va fi dominarea directă a statelor vecine. Pe termen mediu - nu ar adopta „Doctrina Brejnev”, dar ar putea merge ca, dincolo de Crimeea și părți din Georgia, să caute a obține un control mai mare exercitat de Rusia, prin folosirea puterii militare sau a constrângerii non-militare, în fostele republici din Asia Centrală, de la Marea Baltică, din Europa Centrală și de Est, inclusiv în state foste comuniste.

Modelele posibile în perioada post – Putin, în opinia autorilor, cuprind tot ceea ce s-ar putea întâmpla cu Rusia, în raport cu timpul parcurs pentru a schimba mentalitatea mării majorități a populației Rusiei potrivit căreia ar trebui să înțeleagă corect dreptul legitim de a trăi altfel de cât i se oferă azi numai de către un „tăcut providențial”. Personal, sunt de părere că aceasta se va produce într-un timp de așteptare mult mai lung decât înțelegem azi din prognozele uzitate de analiști. În confruntarea cu schimbarea climatică, terorismul, jihadul Islamic, spațiul cibernetic, drogurile, crima organizată și cu alte posibile amenințări ce ar acționa asupra existenței umane, care nu vor putea ocoli Rusia, orgoliul tradițional Imperial nu va accepta soluții în totală rezonanță cu restul lumii doritoare de normalitate. Ca urmare, taxonomia modelelor sugerate de analiștii americani pentru viitorul Rusiei va trebui mult extinsă în timp și spațiu și adusă într-un sistem de referință occidental autentic democrat, lipsit de actualele derapaje.

Comemorare 35

GAZETARUL PAMFIL ȘEICARU

----- Emil Niculescu, Cercul Militar Buzău

Un luptător din „generația tranșeelor”

Pamfil Șeicaru, cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, gazetar, directorul ziarului „Curentul”, om politic (senator), exponent de frunte al exilului românesc, istoric, memorialist, scriitor, s-a născut, la 18 aprilie 1894, în com. Tăbărăști, jud. Buzău și a decedat, la 20 octombrie 1980, la Dachau, în Germania, după 36 de ani de exil. A învățat la școala primară din Beceni, Liceul „Hasdeu” din Buzău și Liceul „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad, a urmat cursurile Facultății de Drept de la Iași. La intrarea României în război, era deja absolvent al Școlii militare de ofițeri de rezervă de la Iași. În timpul campaniei de la 1916-1918, sublocotenent în Regimentul 17 Mehedinți, va participa, în cadrul „Grupului Cerna”, la luptele de la Orșova, Neajlov, Momîia, Cireșoaia, de la Orșova până la Oituz. Un dicționar al presei și publiciștilor, apărut la numai zece ani de la bătăliile de la porțile Moldovei îl definea astfel: *Profesionist. Născut în 1894 la Buzău. Licențiat în drept. (...) E dotat cu mare talent de polemist. A fost director al ziarelor „Bucovina”, din Cernăuți și „Ora” și al revistei „Hiena”. A scris la „Neamul Românesc” iar în prezent este redactor la cotidianul „Cuvântul”. Colaborează la diferite reviste literare. Înfocat naționalist s-a distins în ultimul război al întregirii iar pentru eroismul lui a fost decorat cu „Mihai Viteazul”, „Steaua României” cu spade, „Croix de Guerre” etc. E membru al Sindicatului Ziariștilor.*¹ În 1935, era președintele Societății Ziariștilor Români.

Lt.-col. Sever Al. Slătinescu, și el cavaler al ordinului „Mihai Viteazul”, în Almanahul omagial „Curentul”, sub titlul *Cu Pamfil Șeicaru, în marea epopee românească, depăna amintiri din campania 1916-1918: Pe timpul iernei sălbatice a anului 1917 – anul celor mai crunte lipsuri pentru țară, anul dureroaselor înfrângeri, - Șeicaru și-a săpat cu ai săi, tranșeele depe piscul înghețat al Momâiei. (...)*

În timpurile acelea compania de mitraliere era învăluită de o respectabilă faimă, datorită sorgintei sale de foc și moarte, dar mai ales datorită circumspecției comandantului de regiment de a nu irosi mijloacele de supremă decisivă în câștigarea unei lupte, preferând la comandă încercați și destoinici ofițeri de carieră. (...)

Cireșoaia a fost ultimul act al sbuciumatei noastre tinerețe. Pe piscuri de munte, ce despart frământările de la Târgul- Ocna de pacea convalescentă a Băilor Slănic, Șeicaru și-a jucat ultima sfidare aruncată destinului, cucerindu-și acest etern pergament regesc:

*«Acordăm ordinul „Mihai Viteazul clasa a III-a, pentru vitejia și îndârjirea cu care a comandat compania de mitraliere, de la cota 771 (Cireșoaia), la 27, 28 și 29 August 1917. În timpul bombardamentului inamic, cu mortiere de tranșee, fiind omorât ochitorul unei mitraliere, l-a înlocuit producând pierderi inamicului și înlesnind înaintarea noastră»”.*²

Aparținea, ca forjare și energie, curaj și tenacitate, așa-numitei „generații a tranșeelor”. Războiul l-a marcat profund, și după retragerea din dureroasa toamnă a lui 1916, va rememora, la Bârlad, secvențe din calvarul acesteia: *acel amestec de frânturi de unități, infanteriști, baterii de artilerie, căruțe de la coloanele de muniții amestecate cu căruțele civililor care înspăimântați de necunoscutul unei ocupații inamice, plecaseră în pribegie, tot acel tablou demoralizant îmi rămăsese în minte. Stăruia dureros ca o rană adâncă. I-am povestit maestrului Vlahuță umilînța pe care o încercaseră camarazii din regimentul 8 Buzău al căror sector fusese pe Neajlov, la Călugăreni. Nu era ofițer care să nu aibă prezente în memorie paginile în care N. Bălcescu descrisese bătălia de la Călugăreni și tuturora li se părea că vor lupta sub încruntată privire a năprasnicului voievod Mihai Viteazul. Cu ce înverșunare atacaseră, dacă jumătate din ofițerii regimentului au căzut pe câmpul de luptă! Cei rămași în viață au simțit retragerea ca o profanare a Călugărenilor.*

Pe același fir, mai trainic decât unul de transmisiuni, al amintirii, va evoca una dintre personalitățile de marcă ale istoriei militare și politice din prima jumătate a secolului XX, mareșalul Alexandru Averescu: *În toată partea a doua a campaniei 1916-1918, regimentul meu, 17 Mehedinți, a făcut parte din Armata a doua, comandată de generalul Averescu. Întâmplător, generalul nu a inspectat niciodată unitatea mea. În 1919, la Turnu Severin am întâlnit doi soldați din compania mea de mitraliere, pe care o comandam, și venind vorba de generalul Averescu, unul dintre ei mi-a spus: „Săracul dom' general, cum ne purta el de grijă și tot laolaltă cu noi era. Mi-a fost imposibil să-l conving că niciodată nu a fost la noi în tranșee, cum a fost la alte regimente. Imaginația soldaților crease o mai elocventă realitate decât cea adevărată. În tranșeele golite de prestigiul comandamentului, care se dovedise incapabil în prima parte a războiului, a erupt numele lui Averescu.*

Va amenda, de pe aceste poziții, puterea ori de câte ori va fi în derapaj. Încoronarea lui Ferdinand I la Alba Iulia, la 15 octombrie 1922, este „ratată”, și ajunge, datorită conflictului dintre Ion I.C. Brătianu ales, și Iuliu Maniu, o „demonstrație de partid” a liberalilor, cum observa Șeicaru: *Încoronarea a fost boicotată de P.N.R. și Partidul Țărănesc. Sub influența lui Maniu, o atitudine similară au avut episcopii uniți, care au refuzat să intre în Biserica Încoronării, ceea ce n-au făcut chiar rabinii. În paginile ziarului „Hiena”, articolul „Punctul pe I”. gazetarul buzoian se delimitează de această încrâncenare a orgoliilor, observând cu imputație, în calitate de combatant și cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, că în preajma Regelui, la o sărbătoare plătită cu sânge, nu se afla tocmai „garda sacră a cavalerilor Ordinului Mihai Viteazul”. În schimb se aflau în frunte ministrul Alecu Constantinescu (zis „Domesticul”, ministru al agriculturii – n.a.), „cel care în timpul Războiului își plimbase trenul nupțial printre gemetele răniților” sau bătrânul poet de inspirație patriotică Radu Cosmin, fost reprezentant al Societății Scriitorilor Români în „republica roșie” a lui Bela Kun.³*

Pamfil Șeicaru va fi, în epoca interbelică, promotorul unor virulente campanii de presă declanșate de un adevărat demolator de mituri, de destine, și de cariere de tot soiul. *Fire incomodă, iconoclast și pamfletar de temut, dominat de demonul polemicii, Șeicaru devine cronicarul, comentatorul politic cel mai vestit din perioada interbelică(...). Cunoscând tragicul destin al poporului român și misiunea lui istorică la gurile Dunării, Pamfil Șeicaru, în ciuda teroarei istoriei, a crezut cu tărie în „linia ascendentă a neamului”.⁴*

Crezul său cetățenesc, de țaran de la Dunărea de Jos se aseamăna, până la cea mai intimă fibră cu al „singuratecului” basarabean C. Stere, în al cărui portret gazetarul cita din romanul acestuia, scris la Bucov – Prahova, „În preajma revoluției”: *Suntem fii*

unei națiuni occidentale înecate în întunericul și haosul Orientului.(...)

Statul român, indiferent de ideile oamenilor lui conducători, apare în cadrul istoriei mondiale, ca un factor revoluționar al cărui interes vital îl duce la luptă împotriva absolutismului moscovit.

Aceasta este misiunea istorică a neamului nostru. În septembrie 1936, Șeicaru îl vizitează pe Stere la Bucov, „ostracizatul” vieții politice românești, când N.Titulescu credea că se poate preta la un *tangou* cu Litvinov, reprezentantul politicii externe moscovite, își avertizează oaspetele: *Nu ne dăm seama, ne lăsăm înșelați de aparențe, dar regimul bolșevic evoluează către un nou imperialism. Mă gândesc înspăimântat la o nouă ocupare a Basarabiei de către ruși. Nu exagerez, o văd venind.⁵*

Paginile de exil ale lui Șeicaru sunt și o „recapitulare” a principiilor ce i-au călăuzit cariera de jurnalist: *„Curentul” a reprezentat cea mai interesantă experiență profesională: un ziar fără impresar, rezemându-și destinul exclusiv pe adevărul cititorilor. De la 1928 până la 1944, timp de 16 ani am menținut contactul cu opinia publică prin articolul cotidian, trăind cu intensitate evenimentele, participând la tot ce înseamnă neastâmpărul actualității. (...) Unicul lui judecător, fără drept de apel, este cititorul. Un scriitor se poate consola de insuccesul momentan, gândindu-se la sentința postumă a generațiilor viitoare care revizuiesc toate judecățile contemporanilor. Unui gazetar nu îi este îngăduită această iluzie.⁶*

Condiția gazetarului era definită în deschiderea unei evocări a istoricului N.Iorga, la doi ani după dispariția violentă a acestuia: *gazetarul nu poate fi decât un martor și în nici un caz un judecător. Istoricul râvnește să fie judecător al evenimentelor pe care vrea să le fixeze în vaste sinteze menite să exprime în-lănțuirea cauzală, să limpezească fizionomea epocilor din învălmășala faptelor. Pe când gazetarul se mișcă în cuprinsul incendiat de pasiuni sau de interese ale actualității, istoricul cercetează în liniștea de cimitir a pasiunilor amuțite, așa cum geologul analizează lava răcită de milenii a vulcanilor stinși. Am putea spune: gazetarul vede copacii, istoricul pădurea.⁷*

Crezul său, în ce privește forța acestei profesii, este definit prin limpezi delimitări: *Dacă în literatură scepticismul poate nuanța o gândire, ca apele moarte ale unei mătăsi, în gazetărie nu are valoare decât pasiunea. Ca și Ion Neculce, care, pentru ultima parte a cronicii Moldovei, trăită „pe viu”, nu mai avea nevoie de „izvoare”, tot astfel în străinătate, lipsit de arhive documentare, Șeicaru izbutește să dea o istorie vie a primei jumătăți de secol XX. Dacă istoricii literari i-au concedat hatmanului cronicar condiția de „Saint Simon moldav”, nu este mai puțin adevărat că, la apogeul carierei sale publicistice în România, Ion Vinea îl definea pe directorul „Curentului” drept „un Talleyrand al Balcanilor”.⁸*

Rețeta directorului de la „Curentul”, după 15 ani de existență și apariția a 5000 de numere, la 12 ianuarie 1942, era enunțată cu franchețe: *Cititorului nu-i place să i se forțeze aprecierea, vrea să aibă sentimentul dreptei lui aprecieri, liber formulate; cumpără ziarul care-l place.(...) Cititorul îți iartă chiar o atitudine care să-i ultragieze sentimentele, convingerile, dacă izbutești să-i apară ca sinceră, dezinteresată, rezimată pe armătura de convingeri. Dar nu iartă absența de convingeri, strecurarea printre evenimente cu o găngăveală poltronă de opinie. Își are răsplata lui, curagiul, chiar al unei înfruntări de opinie. În fond cititorul este un aspru, dar drept judecător.(...)*

Pamfil Șeicaru reușea crearea unui portret politic plauzibil din câteva tușe sigure, uneori cu materialul „clientului”, dând, astfel, măsura intuiției sale gazetărești, a condiției de „diagnostician”, cum îl numea George Stanca. Iată cum îl definea pe întemeietorul dinastiei brătieniste, „Vizirul”, cum era numit în epocă: *...Ion Brătianu avea intuiția realităților în devenire, cunoașterea oamenilor și a posibilităților fiecăruia. Nu avea nimic din elanul revoluționar, din romantismul lui Dimitrie Brătianu, care, până la sfârșitul vieții, a rămas neschimbat convins că realizarea programului generației lui N. Bălcescu nu este o utopie, iar oportunitismul nu este decât o renegare parțială a credințelor, mutilarea ideilor anulându-le valoarea. Ion C. Brătianu, dimpotrivă, nu-și făcea nici o iluzie asupra capacității idealiste a oamenilor, Idealismului tinereții urmându-i un pozitivism, ca o reacție, ca un corectiv pragmatic adus năzuințelor, adesea utopice, ale începuturilor. Lui Ionescu-Gion (autorul unei monumentale „Istorie a Bucureștilor”, n.m.) îi plăcea această mărturisire făcută de Ion Brătianu, care azvârle o lumină asupra omului: „Eu sunt geambaș de oameni”. Tatăl Brătienilor avusese concesiunea poștalioanelor între Pitești și București. Se explică imaginea folosită de Ion Brătianu: la fiecare poștă (20 km) se schimbau caii și diligența își continua drumul. Recrutarea șefilor de organizații, ierarhizarea lor în partid urmau criteriul folosit la achiziționarea cailor pentru diligență.⁹*

Parada caracterelor scriitoricești

Pamfil Șeicaru a primit eticheta de escroc, „șantajul și etajul”, se pare, nu de la N. Iorga, ci de la prietenul de front, Nichifor Crainic, întâlnit la Bârlad, în iarna retragerii, Nichifor Crainic, care, ca teolog, fusese încadrat în trupele de sanitari. Au fost, mai apoi, colegi în redacția revistei „Gândirea”.

Cel dintâi ce l-a „identificat” drept „țigan” a fost criticul literar Mihail Dragomirescu, directorul revistei „Convorbiri critice”, într-un articol în „Falanga” (1928): *Ca la ușa cortului sau Doi țigani: Pamfil Șeicaru și Nichifor Crainic.* În timp, s-a spart „șatra”, amicii au devenit adversari, fără ca impulsivul director al „Curentului” să-i dedice poetului, eseistului și omului politic, și el de dreapta dar mai de extremă, vreun pamflet.

În albumul aniversar al „Curentului” (1942), Radu Tudoran, totalmente sincer și profund îndatorat, făcea următoarea depoziție: *Îmi amintesc cu emoție de prima mea iscălitură la „Curentul” – un nume ales la întâmplare - și cum nu aș fi emoționat, când numele acesta mi-a rămas până azi, mi s-a contopit atât cu ființa încât uneori îl uit pe cel vechiu? În felul acesta „Curentul” este pentru mine, mai mult decât ziarul unde mi-am făcut debutul adevărat, debutul înțeles și răsplătit – este acoperișul de sub care am plecat în lume cu un nume nou, un nume de care se leagă atât de durabile satisfacții, încât niciodată nu-l voiu mai putea lepăda. Uneori, când urc treptele redacției, mi se pare că sunt treptele casei unde am copilărit și unde, odată cu anii, limpezindu-mi-se cugetul, am făcut atunci cunoștință cu prima mea identitate.¹¹*

După plecarea în pribegie, în „procesul ziarștilor”, cea mai mare pedeapsă a primit-o Șeicaru: condamnat la moarte în contumancie. După 12 decembrie 1966 când, conform documentelor din arhivele CNSAS, se promulgase, la București, „Decretul pentru grațierea de pedeapsă al lui Pamfil Șeicaru”. Cum urma să se aniverseze o jumătate de veac de la bătăliile de la porțile Moldovei, extrema literară stângă, de la „Luceafărul” lui Eugen Barbu, panicată, colporta polemic fel de fel de scenarii: *va fi primit în țară ca un erou al Primului Război Mondial: Pamfil Șeicaru va sosi la serbările comemorative ale luptelor de la Mărășești, în luna august. În mantia albă a cavalerilor „Mihai Viteazul”, țiganul șantajist se va lăuda că el a ridicat monumentul infanteriei, gratis, cu N. Malaxa Auschnit și sculptorul O. Han.¹²*

I.P. Samson, un gazetar preponderent de stânga, va alcătui în memoriile sale, tipărite în 1978, chiar cu un fel de prealabilă „scuză”, introdusă probabil la cererea editurii („Oricine la o anumită vârstă, are un dram de îngăduință despre propria lui tinerețe, pentru oamenii și întâmplările de odinioară. Dacă s-ar găsi cineva să considere că unii oameni și unele întâmplări din paginile care urmează se situează într-o lumină poate prea albă, de o altă explicație nici nu e nevoie”), un portret nu prea șarjat ale exilatului, pe atunci, Șeicaru. *Plete lungi și dese îi acopereau capul ca o căciulă: ochii priveau fiecare în altă direcție și păreau furioși chiar când erau veseli. Vorbea tare, cu inflexiuni de orator de tribună, cu prelungirea teatrală a terminației cuvintelor. Aveai impresia că tot trupul vorbește, se agită, pledează, amenință. Se spune că pamfletarii în mod necesar sunt niște oameni curajoși. În felul lui, Șeicaru a fost un curajos: s-a întors de pe front cu ordinul „Mihai Viteazul”, cea mai înaltă decorație de război, și cu „Crucea de război” franceză. (...)*

În jurul semnăturii directoriale, în pagina întâi, apăreau în genere, semnături de scriitori: Cezar Petrescu, Nichifor Crainic, Gib. I. Mihăescu, toți trei de la „Gândirea”, Romulus Dianu, Ioachim Botez etc. Articolele, foarte bine scrise, erau însă departe de a avea același răsunset: ele nu angajau ziarul și nu erau ...Șeicaru. (...)

Pamfil Șeicaru a reeditat în presa română, într-o formă modernă, „cazul” lui Pietro Aretino, figură pitorească a renașterii italiene. Aretino a fost primul ziarist care și-a dat seama că scrisul „poate deschide toate ușile”. N-a fost deci un original Șeicaru în această materie, dar condițiile istorice i-au permis o reușită chiar mai mare decât a lui Pietro Aretino. Cea mai importantă ușă care va fi deschisă de Șeicaru se situează în planul politicii externe.¹³

Despre gazetarul I.P. Samson, pe care îl cunoștea, de prin 1936, drept comentator politic la „Adevărul”, Pericle Martinescu, colaborator și la „Curentul” scrie, în jurnalul său „intermitent” și „de sertar”, în chiar anul de apariție a memoriilor acestuia, meritorii și prin aceea că Șeicaru era încă în viață: *„Amintirile unui gazetar” e o carte care răscolește nostalgia amintirilor. Scrisă frumos, inteligent, savuroasă chiar, se citește cu un interes extrem. În general, e foarte onestă (evocă pe larg figuri de politicieni puși până acum la index, fără să „tragă” în ei, cum suntem azi obișnuiți), descrie cu exactitate stări de lucruri și realități din Bucureștiul anilor respectivi, și aceasta se dorește faptului că autorul a folosit însemnări personale făcute pe viu și a consultat presa vremii, reînprospătându-și datele din memorie.¹⁴*

Un an mai târziu, în 1980, Pericle Martinescu consemnează în jurnal impresiile de lectură pe marginea cărții „La nord de noi înșine”, a lui Tudoran o călătorie cu mașina către capul Nord: *cartea se citește cu*

plăcere și uneori satisface curiozitatea lectorului prin unele relatări.

Dar ceea ce m-a decepționat, când am ajuns pe la jumătatea ei, este reaua-credință sau poziția de rea-credință a autorului. În prima parte, consacrată spațiului sovietic, sunt accentuate aspectele pozitive, pentru a fi atenuate cele negative (din lumea socialismului), pentru ca în a doua parte a cărții (Suedia și Norvegia) să fie scoase în evidență aspectele negative spre a le întuneca pe cele pozitive.¹⁵

Dar, într-un volum propriu – un mozaic de amintiri și evocări -, apărut la șase ani după memoriile lui I.P.Samson, Martinescu, în *Emil Botta și „Corabia cu ratați”*, rememorând aventurile acestei societăți studențești, neînregistrate și cumva villonești, din care făceau parte, prin 1935-36, din care făceau parte, câțiva, pe care istoria literară i-a cam lăsat, întreprind următoarea farsă/festă unui cunoscut, dar nenominalizat gazetar, *directorului unui mare ziar bucureștean, celebru prin „șantajele” și editorialele sale lungi și virulente. Era cam în jurul orei 11, când „rechinul” venea pe jos pe Calea Victoriei, dinspre bulevard, și se ducea să ia masa la „Continental (...)* L-am reperat cam în dreptul cofetăriei „Capsa” și am pornit în corpore după el. Fiecare țineam în mână câte un cartonaș smuls de la tarabele înșirate pe trotuar ale bodegii Dragomir, purtând diferite inscripții: „icre de Manciuira”, „Scrubii de Dunăre”, „Măsline de Volos”, „Brânză de Brăila” etc. În aglomerația străzii, destul de mare încă la ora aceea, (...) până când unul dintre noi a prins momentul favorabil și, fără să fie observat de cineva, bine „acoperit” de complicității săi, a agățat, cu un ac, de pulpana hainei marelui gazetar, un cartonaș pe care scria: „Șalău proaspăt”. Ilustrul personaj a intrat ținându-l pe ușa elegantului restaurant, cu eticheta infamantă prinsă la spate (...).¹⁶ Am zice, dacă cinismul nu ar fi prea mare, că funcționa una dintre cutumele cenei „Junimea”: „anecdota primează!”

Zece ani după moartea lui Șeicaru, în 1990, Radu Tudoran, în volumul „Sfârșit de mileniu. Casa domnului Alcibiade”, scris, totuși, în „epoca de aur”, când Șeicaru conta drept „dușman al poporului” și mulți din redactorii și colaboratorii „Curentului” trecuseră prin pușcării politice, se despărțea definitiv de patron, printr-o copită finală: *Când la 15 august, compania lui, decimată, nu mai avea nici măcar o singură mitralieră în stare să tragă, domnul, Pretoreanu, numai cu carabina, a ținut în loc mai bine de o oră atacul inamicului, până au venit întăriri din spate. (...) Abandonându-și celelalte reședințe, chiar pe cea de la Sinaia, unde vara, pe căldură, se trăia atât de confortabil, el dădu preferință Colentinei, deși acolo avea de îndurat zădufuri caniculare, unite cu atacul neîntrerupt al fânțarilor. Zăduful îl învinse punând aer condiționat, primul în România, și făcând atâta răcoare în casă încât trebuia să stea îmbrăcat cu paltonul. Vestibulul era plin*

de paltoane și șube, de toate mărimile, pentru oaspeți. Pe țăntari, în schimb, nu reuși să-l răpună; se înmulțeau atât de repede, că în doi ani năpădiră până și piscina. În odăi însă nu intrau, chiar dacă se deschideau geamurile, fiindcă era răcoare. Domnul Pretoreanu îi privea cu satisfacție cum se roteau furioși în jurul casei. Din când în când, pentru o satisfacție și mai mare, abătea câte unul, cu carabina.¹⁷

Foarte departe de mărturia preotului Tudor Gh. Anghel, coleg de album omagial cu romancierul, care a lăsat contribuția *Binefăcătorul comunei Ciorogârla-Ilfov*, unde se spunea că, la 12 km de bariera Capitalei, pe lotul cu care a fost împrumutat drept cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, după 12 ani, ferma lui Șeicaru este și acum centrul care dirijează întreaga activitate agricolă din regiune. Pamfil Șeicaru nu s-a mulțumit numai cu acesta ci a căutat să ridice satul nostru făcându-ne: **Un dispensar** în care s-au tămăduit mii de bolnavi din comună și împrejurimi; **O cantină școlară**, unde au fost hrăniți copiii debili ai satului; **O baie comunală** cu dușuri calde; **O școală de gospodărie** unde au urmat cursuri de inițiere toate femeile și fetele satului, iar acum elevele cursului extra școlar; **O primărie** cu un local ce rivalizează cu multe instituții frumoase din oraș.¹⁸

După 1989, când s-ar zice că Pamfil Șeicaru a intrat nu numai în „grațiere”, ci i se fac reparațiuni morale și recuperare a operei, fostul avangardist Geo Bogza, căruia, între războaie, i-a fost intentat un proces pentru pornografie, trecut, după intrarea sub umbra Kremlinului, la proletcultiști, vorbea despre fostul căpitan medaliat cu crucea ordinului „Mihai Viteazul”, cât se poate de acuzator, setat, la vârsta și dignitățile lui (academician), pe toate poncifurile securității ce i-au fost rezervate exilatului vreme de 36 de ani: *Făț de Stelian Popescu și „Universul”, care practica la început un naționalism academic, Pamfil Șeicaru a adus prin „Curentul” un suflu nou în propaganda ideilor de dreapta. Lacom, grobian, șantajist, n-avea nimic sfânt în lume. (...) Arăta - și era - țigan. Liviu Rebreanu l-a luat drept model pentru eroul său din romanul „Gorila”. Mai recent, fratele meu, Radu Tudoran, l-a pus într-un personaj din ciclul „Sfârșit de mileniu”, domnul Pretoreanu, cel care nu reușește totdeauna să își ascundă coada de diavol. (...) Personal, l-am privit în mod constant pe Șeicaru cu resentiment: ziarist talentat, însă mare lichea; aproape fără egal în felul lui. (...) Mărturisesc că am avut, pentru Pamfil Șeicaru, o scârbă admirativă.*¹⁹

Portretul de emigrant, din arhiva CNSAS, făcut chiar de agenții externi ai securității este destul de sobru, contrazicând vădit imaginea sa caricată rămasă pe la unele „surse” din țară sau aceea cultivată de o parte a disensionatei emigrații române: *nu fumează, nu bea excesiv și nici nu este stăpânit de alte vicii ce i s-au atribuit în tinerețe, în special aventuri amoroase etc. Scrie neobosit, ziua și noaptea... (...) Mănuit în mod inteligent, P. Șeicaru ar putea fi întrebuițat indirect, cu machiavelică iscusință, în dărâmarea completă a actualului exil politic (...) și ar putea deveni o sursă extreme de utilă în ce privește activitatea legionară. Deși se întâlnea cu Horia Sima, în Spania, după „bolșevicii din țară”, care nu prea contau prin număr, declara: i-am urât și-i urăsc pe legionari. Fiare, criminali. Țștia erau mulți și mai sunt încă mulți; insist ca guvernul României să-l condamne, măcar simbolic, pe Traian Boeru, principalul ucigaș al lui Iorga, liber prin RFG.*²⁰

Mărturii contemporane și din postumitate

Plecarea lui Șeicaru în exil s-a făcut, la 10 august 1944, după arhivele CNSAS „cu știrea lui Mihai Antonescu, care îl trimite în Spania, pentru a tatona terenul pe plan diplomatic în vederea ieșirii României din conflagrație, precum și pentru a asigura, în condițiile iminentei ocupări militare a țării, de către sovietici, propaganda în favoarea intereselor naționale.”²¹

De acolo, la două zile după „insurecția armată” sau „întoarcerea armelor”, Șeicaru îi scria vărului său generalul Constantin Constantinescu –Claps (n. 1882-m. 1961) pe care îl investise, înainte de plecare, președinte al consiliului de administrație la „Curentul”:

*Dacă lupta a fost pierdută, nu înseamnă că e nedreaptă cauza. Aș vrea ca evenimentele să-mi dovedească nețemeinicia temerilor mele și aș fi fericit, chiar cu prețul unei existențe pribegă pentru restul vieții, să nu fi avut dreptate și o colaborare cu Rusia sovietică să fie posibilă, România păstrându-și întreaga ei suveranitate. Mă despart cu tristețe de acest ziar căruia i-am închinat 17 ani de pasiune, de muncă, de credință... Și renunțând, eu servesc aceeași cauză românească.*²² O scurtă istorie a ziarului „Curentul”, până în 1942, va înregistra apariția paginii literare, din 1928, a paginii învățătorilor, din 1932, apariția cotidianului în culori, de la 1 decembrie 1938, performanță neatinsă nici de presa occidentală, cronică militară.

De la 1 decembrie 1938, ziarul apare în culori, izbutind să realizeze o performanță tehnică a ziarului cotidian neatinsă nici în străinătate, introducerea, de la 1 noiembrie 1941, a cronicii militare. Numere festive au apărut, în septembrie 1934, la inaugurarea mausoleului de la Mărășești, la 1 Decembrie 1938-douăzeci de ani de la Marea Unire, la 15 iunie 1939 – comemorarea lui Eminescu, la 17 martie 1940, număr dedicat ostașilor de pe zonă, la 8 iunie 1941, număr închinat armatei, la 13 iulie 1941, număr dedicat Basarabiei și Bucovinei; la 19 iulie 1941, cu prilejul reluării Basarabiei, și la 8 noiembrie 1941, trupele victorioase au reintrat în capitală pe sub Arcul de Triumf.

„Curentul” a reușit să trimită în Camera deputaților pe: Pamfil Șeicaru, Ion Scutaru, O. Han, Ion Dimitrescu și Cezar Petrescu.

Modul la care Șeicaru a reușit să se „adapteze” acestei misiuni politice a fost unul original, dacă ar trebui să comparăm cu probe sportive – haltere – am spune că a adoptat stilul „smuls”. Handicapul de a nu fi „politician de profesie”, Șeicaru, după opinia lui. *Carandino, l-a biruit gazetărește, adică afirmând în Parlament problema zilei, o problemă care însă, de cele mai multe ori devenea, după ce el o exprimase, un adevăr de bun simț, un „loc comun”. A profitat în acest sens de avantajul de a nu fi înfeodat partidelor și de a fi fost fundamental străin de preocupările electorale. Astfel a putut vorbi atunci când a crezut necesar și fără învoire prealabilă, despre conversiune sau despre pregătirea militară a țării, despre problema învățământului sau despre legea minelor, respectând mai mult îndemnul unei personalități vioaie și cutezătoare, decât programul de dezbateri fixat în adunarea majorităților.*

Rubricile fixe erau asigurate de semnături care și astăzi au rezonanță; cronică plastică – Al. Busuioceanu, N.N, Tonitza, O Han, K.H. Zambaccian și Francisc Șirato, cea muzicală – Const. Brăiloiu, R. Han, Em. Ciomac și Romulus Dianu, dramatică – Pamfil Șeicaru, Ion Dimitrescu și Mircea Ștefăneacu, cronică - aviației. Egon Nasta, ing. L.L. Veniamin; externă – Petre Marcu- Balș, cel care, sub numele de Petre

Pandrea, va fi eseistul și memorialistul de mai târziu.

Între colaboratori se prenumărau, fie și selectiv, cum am procedat: V. Voiculescu, Adrian Maniu, I. Agârbiceanu, Mircea Vulcănescu, G. Călinescu, Emil Isac, Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu, general Ion Jitianu, Aron Cotruș, N. Iorga, George Bacovia, R.Han, G. Tutoveanu, Zaharia Stancu, Ion Minulescu, C. Kirișescu, Barbu Brezianu, Panait Istrati, Al. A. Philippide, C. Gane, C.Stere, Radu D, Rosetti, Eugen Jebeleanu, general Gr. Costandache, general N. Alevra, Radu Vulpe, general Mărdărescu, N. Davidescu, general Arthur Văitoianu, general Rasoviceanu, Marta Bibescu, Istrate Micescu, general I.Rădulescu, I. Petrovici, mareșal Averescu, P.P. Negulescu, C. Rădulescu-Motru, Radu Gyr, V. Lovinescu, Ionel Teodoreanu, Gheorghe I. Brătianu, general R. Rosetti, Al.O. Teodoreanu, general Băgulescu, prof dr. C. Angelescu, Alex. Hodoș, general Negreanu, Victor Ion Popa, I. Al, Brătescu Voinești, etc.

Comitetul pentru decernarea premiilor „Curentului literar” era compus din: L.Rebreanu, Ion Sân-Georgiu, Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, Victor Ion Popa. și E. Lovinescu.

Al. Hodoș, el însuși gazetar de marcă și unul dintre cei mai aplicați traducători ai poeziei lui Charles Baudelaire, aducea, în *Elogiul ziaristului*, tușe de mare vigoare portretului șeicarian: *Cu temperamentul lui fierbinte, cu voința lui răzvățătoare și cu darul lui deosebit de-a descifra desfășurarea viitoare a întâmplărilor politice, Pamfil Șeicaru a inaugurat în gazetăria românească o epocă a lui proprie, realizând minunea eliberării ziaristului din sclavia unui destin de mercenar. Neînregimentat nicăieri, liber în exprimarea propriilor sale opinii, stăpân la clădirea pe care singur a durat-o luptând voinicește cu piedici nenumărate, el și-a răzbunat confracții de toate jignirile îndurate în slujba atâtor politicieni agramați și-a atâtor speculanți de hârtie tipărită. Câștigând această neatârnare cu neînchipuită de nervi și de stăruință, Pamfil Șeicaru a fost în stare să rostească adevăruri crude, pipăind toate bubele vieții noastre publice și arătând cu loialitate leacurile de vindecare.*²³

Scriitorul D. Karnabat remarca în el un orfevru: *Scrisul lui zilnic se înalță de la sine, printr-o funcțiune firească din efemerul cotidianului, la farmecul și permanența literaturii și artei. În linia lui reliefată, stilul are mlădieri de oțel, nuanțări și irizări de cristal. Mâna sigură și meșteră a lui Pamfil Șeicaru știe să brodeze acest stil pe canavaua unei neaoșe limbi românești, cu miresme de letopiseț, cu flori din răzoarele literaturii populare, în mijlocul cărora neologismul, neapărat trebuitor, răsărind vioi, își netezește culoarea în armonia totalității generale a țesăturii. Dar articolul de ziar al lui Pamfil Șeicaru nu este numai o pagină de literatură și artă de rară frumusețe. Peste valoarea estetică, are valoare etică.*²⁴

Unul dintre redactorii ziarului, Dem. Theodorescu, vedea în Șeicaru propovăduitorul nevoii de a găsi neapărat în România, indiferent de ordinea de stat la care s-ar face apel – mijlocul statornic și respectat de garantare întru selectarea adevărată a elitelor conducătoare fără de care viața publică va rămâne mereu în jocul periculos al tuturor improvizațiilor îndrăzelii și tâlhăriei politice. Într-un cuvânt: cucerirea onoarei și dreptului ca nația să fie diriguată de inteligența ei.²⁵

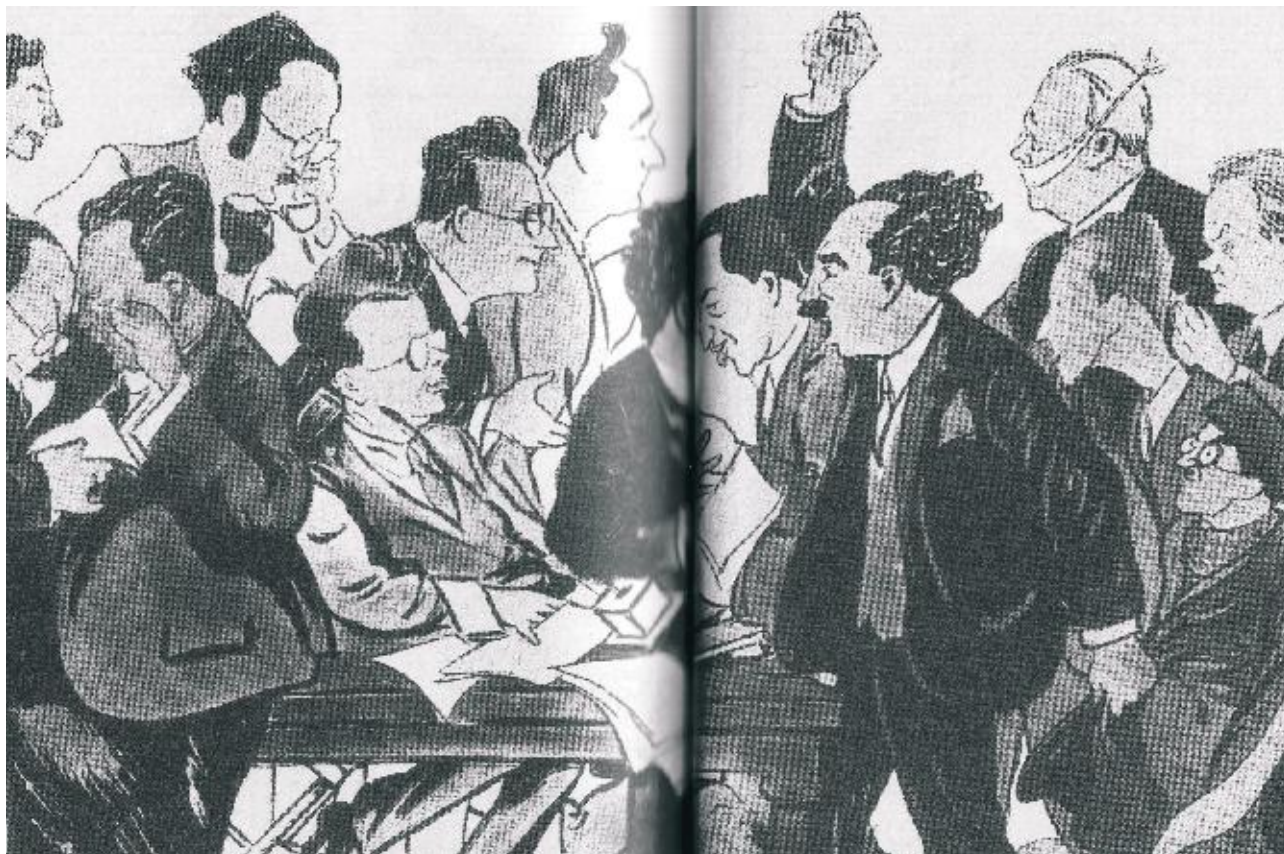
Redactor pe probleme militare al ziarului, Ilariu Dobridor, depunea mărturie despre stăruințele lui Șeicaru pe problemele apărării naționale, în articolul „Curentul și armata”: El însuși luptător viteaz al vechiului război, om al primejdiei și al acțiunii, era firesc să păstreze nețărmurită dragoste luptătorilor. Campaniile cele mai multe le-a dus pentru ei. E și acum prezentă în mintea fiecăruia lupta pentru întărirea aviației, pentru dotarea ei cu aparatele cele mai noi, pentru instruirea combatanților. De asemenea, tot ce a privit înzestrarea armatei, fortificarea ei morală și materială, întărirea armurei disciplinei, a găsit ecou răsunător în paginile de fiecare zi. Atent la eforturile făcute de alte țări pentru a-și asigura viitorul, „Curentul” a susținut dezvoltarea noastră militară, fiind încredințat că numai astfel România își asigură integritatea pe care nu i-o putea da iota seacă și sonoră a tratatelor.²⁶

Un căpitan de aviație, Cezar Știubei, va duce în paginile „Curentului” o lungă campanie de presă

pentru propășirea aviației române. L-am adus la „Cuvântul” rememorează Șeicaru - și apoi m-a urmat la „Curentul”, ca să ducem aceeași campanie împotriva aceleiași pacoste a aviației noastre Lucien Fabre. (...) Fiecare sburător era informatorul lui Știubei, iar el nu se considera decât mandatarul camarazilor lui. Câteodată intra mohorât în redacție, și știam ce înseamnă: încă un pilot a căzut victima avioanelor impuse de Lucien Fabre aviației noastre. Un contract ticălos dăduse monopolul comenzilor de avioane acestui străin, aventurier nesățios de câștiguri, și, prin același contract, Lucien Fabre devenea organizatorul industriei noastre aeriene. (...) După șapte ani de îndărătnică luptă, Cezar Știubei izbutește să determine alungarea lui Lucien Fabre.²⁷

Gazetarul nu era talibanul propriei poziții nu-și îngăduia să nu-i dea dreptul la exprimare cuiva care nu-l împărtășea vederile: Într-o zi am primit la „Gândirea” o scrisoare semnată Petre Marcu Balș, tânăr în ultimul an al liceului. Scrisoarea ne-a impresionat prin vioiciunea spiritului critic, prin noutatea poziției și prin siguranța cu care stiliza ideile susținute. Îmi amintesc că era o critică adusă spiritului generației războiului. Am decis să o publicăm fără nici o modificare; era primul vestitor al generației ce ne succeda.²⁸

În „Cazul Noica”, analizând corespondența Emil Cioran – Noica, va observa în epistola publicată a celui dintâi, un pasaj, asupra revoluției ungare din 1956, ce îl contrariază și irită: Pentru Emil Cioran,

ungurii au reprezentat poporul opresor cu tot prestigiul opresorului. (...) Urmează un imn ridicat nației maghiare, capabilă de o insurecție, în contrast cu pasivitatea de eterni iobagi a românilor.

Mă întreb cu ce rimează această voită falsificare a istoriei românești? Este exclus ca Emil Cioran să nu fi aflat de teribila insurecție valahă din 1784 când toată nobilimea maghiară a tremurat în fața țărănimii valahe, condusă de Horia, Cloșca și Crișan. Și va fi auzit de răscoala moților din 1848 sub Avram Iancu. (...) De la 23 august și până azi, acest neam românesc a acceptat, oare, ca o vită, knutul marxist-leninist mânuit de ruși? Din prima zi a capitulării și până azi continuă lupta poporului român împotriva celor care îl jefuiesc, îl umilesc. În exil nu ne-au ajuns decât vagi ecouri, frânturi confuze din epopeea rezistenței naționale. Știm noi, cu exactitate, numele celor care au dus și duc încă lupta? Din primele zile ale rezistenței și până azi, câți s-au succedat, înghițiți rând pe rând de neant? Și lupta continuă. Câți dintre exilați au auzit de generalul Carlaonț, care, ani de zile, după 23 august, a animat și condus lupta de rezistență în Oltenia? Târziu am aflat de faptele eroice ale acestui camarad de la Cerna și de la Jiu. Și câți alții au plătit tributul vieții pentru a încerca să rupă lanțurile robiei. Dacă Ungaria a sângerat într-o singură și patetică revoltă, România sângerează continuu în lupte de guerilla, lupte fără răsunet de publicitate, lupte concepute și duse în cea mai autentică tradiție haiducească.²⁹

Ecolul scrierilor din exil era puternic pentru diaspora. Ion Sân-Geoigiu, poet, germanist, exeget al lui Goethe, secretar al lui N.Iorga, o bună bucată de vreme, trece, în decembrie 1944 frontul la germani și rămâne în diaspora. La 26.07.1949, îi scria altui pribeag, Constantin Arsenie, despre „Dotla. Rien que des cendres”:

Stimate domnule Arsenie, Am primit cartea lui Șeicaru pentru care îți mulțumesc. Am citit-o multă înfrigurare și m-a mișcat nu numai demascarea politică a Alianților față de nenorocita noastră Românie dar și foarte interesanta confesiune a colonelului devenit haiduc. Voi încerca să plasez în cel mai mare ziar din zona britanică (a Germaniei, n.m.) un articol despre această carte. Se vorbește mult prea puțin despre țara noastră și când o carte de așa mare valoare, ca ultima carte a lui Șeicaru, apare, ea trebuie făcută cunoscută în cercurile cele mai largi ale Apusului.³⁰

Volumul era un semn de alarmă față de pericolul bolșevic: Când bandele lui Gengis-Han porneau la asaltul unui oraș, nu primeau decât un ordin: DOTLA, ceea ce însemna: Să rămână doar cenușa. Oare când mareșalul Stalin, arătând spre Occident, unde sunt păstrate valorile spirituale ale unei civilizații pe care o urăște, va spune soldaților săi: „Dotla”?³¹

În prefața a cărții lui Bichir, Ion Cristoiu, evaluând scrierile de exil ale monografiatului, constată că multe

dintre ele sunt superioare textelor gazetărești din țară și exprimă neliniștea sa de totdeauna față de pericolul întruchipat pentru români de Rusia, indiferent cine s-ar afla la Kremlin. Se notează cu cerneală de nuanță elegiacă (non omnes moriar), că, pentru jurnaliștii tineri de azi, Șeicaru poate fi dovada că scrisul la gazetă nu e totdeauna condamnat efemerității.

Mircea Anghelescu nota despre paginile de exil ale lui Șeicaru: Toate aceste eseuri, profile, studii și memorări sunt pline de judecăți rezonabile, de puncte de vedere interesante, de revelații cum numai un om inteligent și cultivat poate aduce. Și acesta este primul lucru care izbește pe cititorul neprevenit: cultura reală a acestui cavalier de industrie, acestui „mogul” cum se poate spune astăzi, puțin grijuliu cu problemele etice ale profesiei (ca imitatorii săi precum Mircea Damian), dar iubitor sincer al literaturii și cunoscător al mai tuturor detaliilor unei epoci care l-a marcat și pe care a marcat-o cu personalitatea sa, cei douăzeci de ani de nebunie, dacă pot spune așa, ai perioadei interbelice.³²

Aprecia cultura oriunde era de aflat, cu atât mai mult în sânul pragmaticei clase politice: *Al. Vaida-Voievod era un mare afectiv, de o neostoită curiozitate intelectuală, poate unul din pușinii oameni politici care se țineau la curent cu literatura și problemele de filozofie. (...) ...a venit vorba de „Decadența Occidentului” a Lui Oswald Spengler. Fără greș, pot spune că era singurul om politic care citise cartea – inclusiv Iorga.*³³

Paul Georgescu, unul dintre „grii” ideologi ai regimului comunist, scria că directorul „Curentului” întruchipa trei personaje: *polemistul agresiv, pamfletarul și, mai ales, un comentator politic sau, mai exact un analist care, asemănător lui Walter Lippman, reunea trei calități de obicei separate: viziunea de ansamblu, ordonatoare, darul de a sesiza amănuntul semnificativ definitoriu, și mai ales periculosul simț al viitorului, definindu-se un istoric al cotidinității și un memorialist al istoriei.*³⁴

Asupra farmecului și paradoxurilor etimologiilor, Irina Petraș nota: *Durarea se face prin durere. Ea înseamnă, în etimologie latină, a se întări, a răbda, a dăinui, a fi dur, crud. Dar mai înseamnă, în limba română și a construi, a clădi, a crea așadar. Vocația creatoare a durerii conferă omului calități cvasi-divine, minimalizând moartea ca semnificant specific: „Ar fi fost Dumnezeu însuși, dacă – dacă nu murea”.³⁵ La aceeași paradigmă a „duratei”, pentru care s-a străduit, 50 de ani în țară și 36 în exil, și Pamfil Șeicaru, s-ar putea aminti și o învățătură a Sfântului Augustin: „Dacă îți amintești cine **ai fost**, înseamnă că **ești** cineva.”*

Note:

¹ George Caliga, *Almanahul dicționar al presei din România și a celei românești de pretutindeni*, cu o prefață de Constantin Bacalbașa, Imprimeria Fundației Culturale „Principele Carol”, 1926, p. 149.

² Almanahul omagial *Curentul*, Imprimeriile Curentul, 1942, p. 162.

³ George Stanca, *Șantajul și etajul Pamfil Șeicaru, între legendă și adevăr*, Editura „Adevărul”, 2012, p. 60.

⁴ Gheorghe Nițu, *Pamfletul în literatura română, Timișoara*, „Editura de Vest”, 1994, p. 215-216.

⁵ Pamfil Șeicaru, *Scrieri din exil. Portrete din lumea politică*, Vol. 2. Editura „Saeculum I.O.”, 2002, p. 82/100.

⁶ Pamfil Șeicaru, *Istoria presei*, Pitești, Editura *Paralela 45*, 2007, p.306.

⁷ Pamfil Șeicaru, *Istoricul N. Iorga*, în: *Almanahul Curentului*, 1943, p.43.

⁸ Gh. Jurgea-Negrilești, *Troica amintirilor, Sub patru regi*, Editura „Cartea românească”, 1996, p....

⁹ Pamfil Șeicaru, *Istoria presei*, p.219.

¹⁰ D. Micu, *Gîndirea și gîndirismul*, Editura „Minerva”, 1975, p.104.

¹¹ Album omagial *Curentul*, Imprimeriile Curentul, 1942, p. 103-104

¹² Florian Bichir, *Pamfil Șeicaru. Un condei de geniu, strivit între două date: 23 august 1944/ 23 august 1976*, Editura Militară, 2015, p. 134.

¹³ I.P. Samson, *Memoriile unui Gazetar (1927-1937)*, Editura „Cartea românească”, 1979, p. 102-105.

¹⁴ Pericle Martinescu, *Jurnal intermitent*, Editura „Ex Ponto”, 2001, p.184.

¹⁵ Pericle Martinescu, *Jurnal intermitent*, Editura „Ex Ponto”, 2001, p.198.

¹⁶ Pericle Martinescu, *Umbre pe pânza vremii*, Editura „Cartea românească”, 1985, p.35.

¹⁷ Radu Tudoran, *Sfârșit de mileniu. Casa domnului Alcibiade*, Editura „Eminescu”, 1990, p. 398; 401.

¹⁸ *Album omagial* p. 155

¹⁹ Geo Bogza în dialog cu Diana Turcuni, *Eu sunt ținta. 18 iulie 1992 – 14 septembrie 1993*, Editura „Du Style”, 1996, p.145.

²⁰ Florin Bichir, *Pamfil Șeicaru, un gazetar de geniu strivit între două date: 23 august 1944-23 august 1976*, Editura Militară, 2015, p. 66; 142; 147.

²¹ Florin Bichir, *Op. cit.*, p.38; 22

²² Dinu C. Giurescu, *Uzurpatorii. România 6 martie 1945- 7 ianuarie 1946*, Editura „Vremea XX”, 2004, p. 265.

²³ *Album omagial*, p. 198.

²⁴ *Idem*, p. 190.

²⁵ *Idem*, p. 16.

²⁶ *Idem*, p. 95

²⁷ *Idem*, p.239-240.

²⁸ Pamfil Șeicaru, *Scrieri din exil. Figuri din lumea literară*, Vol. 1. Editura „Saeculum I.O.”, 2002, p. 483

²⁹ *Idem*, p. 521.

³⁰ *Corespondență din exil: Ion Sân-Georgiu către Virgil Mihăilescu și Constantin Arsenie*, în: *Jurnalul Literar*, an XIV, nr. 11-16, iunie-august 2005, p. 2.

³¹ Pamfil Șeicaru, *Să rămână numai cenușa (Dotla)*, Alba-Iulia - Paris, Editura „Fronde”, 1996, p. 173.

³² Mircea Angheliescu, *Pamfil Șeicaru și literatura*, în: „România literară”, 44, 22 octombrie 2015, p.10.

³³ Pamfil Șeicaru, *Scrieri din exil. Figuri din lumea literară*, p.213.

³⁴ Florian Bichir, *Op. cit.*, p. 35.)

³⁵ Irina Petraș, *Farmecul etimologiilor*, în: „România literară”, nr. 38, 18 septembrie 2015, p. 15.

PAMFIL ȘEICARU ȘI BUZĂUL

-----Locotenent-colonel Romeo Feraru, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Pamfil Șeicaru, într-un studiu din paginile de exil, „Poezie și politică: Octavian Goga”, mărturisea vtile aspirații unioniste ale „regățenilor”, forjate și prin acțiunea „Ligii culturale”, întemeiată în 1892, cu prilejul Memorandumului. Aici apare confesiunea despre școlăritatea sa la Beceni, legăturile cu această localitate, sedimentate în timp cum și despre militantismul marelui dascăl Ion Constantinescu-Beceni: *Copil, la școală în satul Beceni, am auzit pe unchiul meu, învățător, cântând cu școlarii „Doina lui Rațiu”*.¹ Iuliu Rațiu era, alături de Vasile Goldiș și Vasile Lucaciu, unul dintre luptătorii de marcă pentru recunoașterea drepturilor românilor din Transilvania. În *Albumul omagial „Curentul”*(1942), editat la 15 ani de la apariția ziarului, aflăm o evocare a vacanțelor școlare ale lui Pamfil, iscălită de lt.-col. Valeriu Constantinescu, vărul său, fiul învățătorului de la Beceni.

De cum începea vacanța cea mare - se consemnează sub titlul „Fratele meu Pamfil”-, Pamfil venea la noi la Beceni, un sat de pe malul apei Slănicului din Buzău, pentru noi copii, raiul pe pământ. (...)

Apa Slănicului se transforma în închipuirea noastră într-un spațiu potrivit luptelor navale. Luam o poartă și o duceam la gârlă, ceata se împărțea în două, una apăra clisanul, adică un mal de clisă sub coasta dealului pe la picioarele căruia se strecura apa, iar cealaltă ceată, cocoțată pe poarta ce plutea, reprezenta flota care atacă portul. Lupta era cumplită, capete băgate la fund, agățări de picioarele înotătorilor, salturi pe marginea porții ca să o înclinăm într-o parte, rostogolind în apă pe apărătorii bastimentului. Strigătele noastre umpleau valea. Și lupta reîncepea în fiecare zi până ce apunea soarele. Eram Petrică, George, Make, Octav, State, Napoleon, eu și Pamfil. (...)

Pamfil continua să vină la țară, dar se răzlețea în livada din spatele școlii. Descoperise în biblioteca tatii, colecția de cronici a lui Kogălniceanu și acum se lăsa cucerit de tot ce afla în cronici. (...)

Pentru Pamfil lumea cărților se prelungea în realitate și ce era în viață se amesteca în lecturile lui. Cred că pe atunci nu era capabil să spună unde este hotarul realității și de unde începe ficțiunea. Mi-a fost drag pentru câtă căldură simțea în el, pentru sinceritatea lui ce nu cunoștea ascunzișuri, fiindcă se dădea în prietenie întreg. Și mai mult decât văr, eu l-am simțit frate. Mă iubea fiindcă citea în ochii mei că înțeleg ceva din sbuciumul sufletesc, din năzuințele lui, de planurile lui ambițioase de care nu îndrăznea să vorbească la nimeni. (...)

*Livada a fost inundată la 1926, vișinul bătrân s-a uscat, și cu îndărătnicie, Pamfil a pornit să replanteze ca să facă livada cum a fost. Poartă de grijă fiecărui pom, dacă unii nu s-au prins el trimite alții și i se pare că nu cresc destul de repede. Petrică, primarul comunei este veșnic asaltat de Pamfil: „ce face livada din dosul școlii?”. A cutreierat lumea, a stat în cele mai mari hoteluri, a construit un palat, dar el se simte mai bine la Beceni.*²

Încercăm schițarea unui portret al vechiului dascăl, așa cum apare din documentele edite. La 1 septembrie 1877, se reînființează școala din Beceni, învățător fiind Ion Constantinescu-Beceni, proaspăt absolvent al Școlii Normale de pe lângă Societatea pentru învățătura poporului român. S-a născut, la 2 mai 1858, într-o familie săracă, el însuși fiind atins de o infirmitate (poate poliomelită, pe atunci, netratabilă) la mâna stângă, motiv pentru care a purtat porecla „Ciungul”; silitor și inteligent s-a impus privirii descendentului de origine boierească Ștefan Periețeanu, care i-a subvenționat studiile, absolvite cu brio. Gradul definitiv și l-a dat în 1882 și a fost învățătorul satului până la 15 aprilie 1915, când s-a pensionat, an în care a și trecut în lumea celor drepți. S-a remarcat de tânăr, primind *Medalia de bronz*, la

22 octombrie 1882. Se remarcă în cadrul activității de breaslă, în cadrul Societății învățătorilor din județul Buzău, înființată în 1885, una din cele 9 secții ale Societății învățătorilor din România. În august 1894, comitetul de conducere al acestui cerc, în colaborare cu Voiculescu-Zilișteanca și Constantinescu-Beceni decid înființarea „Asociației învățătorilor buzoieni”, între țelurile acesteia fiind și publicarea unei reviste periodice.⁴ Deși a avut o existență scurtă, *prin cutezanța începuturilor sale, poate fi considerată o înaintașă a Asociației generale a învățătorilor din România, care avea să se creeze în curând*, la 1898.

„Revista Asociației învățătorilor buzoieni” apare, la 4 octombrie 1894, realizată de Tipografia „Alessandru Georgescu” din urbe, într-un tiraj de 300 de exemplare, ca publicație lunară, în 18 pagini, prima de acest fel din România.⁵ Se pare că totdeauna era printre decidenții inițiativelor generoase ce priveau obștea dascălilor; la 29 decembrie 1897, într-o întrunire de la Buzău, la care au participat și cei desemnați din județele apropiate: C. Ionescu-Lungu–Prahova, V. Păunescu–Ilfov, Mihăilescu–Rm. Sărat, Chintescu–Brăila, Voiculescu–Simileasca, Constantinescu-Beceni, Gorgan–Policiori, Dumitrașcu–Zilișteanca se pun bazele revistei „Școala viitoare”, cu redacția la Ploiești. La 1 iunie 1900 începe apariția „Revistei învățătorilor și învățătoarelor din România”, al cărei sediu s-a stabilit la Buzău, sub direcția lui I.G. Dumitrașcu, din Fundeni Zărnești, la care vor colabora Spiru Haret, Petre Dulfu, la vremea aceea scriitor destul de popular, buzoienii Toma Dicescu și Ion Găvănescu, profesor la Universitatea din Iași.⁶

Merituosului dascăl i s-a decernat *Medalia de argint*, la Jubileul Casei regale a României, în 1906, *Răsplata muncii pentru învățământ*, clasa a II-a și I și *Meritul cultural*. Între activitățile și inițiativele sale pentru propășirea sătenilor s-au numărat: construirea, pe proprii speze, a primei uscătorii sistematice de fructe de pe Valea Slănicului, înființarea Băncii populare „Viitorul” (1906), a Asociației școlare pentru protecția animalelor (1905) și a Casei de economii, funcționabilă între 1899-1903. *Pentru meritele sale, din inițiativa lui Pamfil Șeicaru, directorul ziarului „Curentul”, cu care se înrudea, la 26 septembrie 1935, în fața școlii pe care a slujit-o 35 de ani, a fost dezvelit un bust de bronz. Au fost prezenți, între alte personalități, P.S.S. Ghenadie, episcopul Buzăului și scriitorul Cezar Petrescu. Prezența scriitorului la această ceremonie se explică, după mărturisirea lui Șeicaru, prin aceea că două din cărțile importante ale acestuia își trăgeau seva din aceste locuri: Zaharia Duhu din „Comoara Regelui Dromichel” și „Aurul negru” a existat, se numea Ghiță Brăescu din comuna Beceni, județul Buzău. Era unchiul generalului Constantin Constantinescu, fost comandant al armatei a IV-a din campania contra Rusiei sovietice. I-am vorbit lui Cezar*

Petrescu de acest moșnean care în copilărie mă fermecase cu poveștile lui despre daci și mă surprinsese pornirea lui împotriva romanilor. Cezar Petrescu mă ascultase cu interes. Cum mă duceam des la Beceni, l-am rugat să mă întovărășească. A pretextat ceva și n-a mers. După ce au apărut cele două romane, le-a trimis cu dedicație lui Ghiță Brăescu. Mai târziu a mers cu mine la Beceni ca să-și cunoască în carne și oase eroul.⁷ „Relicvele” strămoșilor recoltate de moșneanul becenar au fost, de mult timp consemnate de cercetările arheologice de pe aria comunei.

Datoriile sale de suflet față de camarazii căzuți pe câmpurile de luptă ale Marelui Război, cum s-a numit până la declanșarea celui de-al Doilea Război Mondial, și le-a îndeplinit cu omagială cucernicie. *Aproape de Mărășești, la o încrucișare de drumuri se află statuia unui ostaș român, care nemaiavând gloanțe, se bate cu disperare, folosind pușca drept ciomag. Statuia este ridicată pe cheltuiala lui Pamfil Șeicaru.*

Cimitirul Militar Românesc din Sultzsmatt/Alsacia, Franța, este dominat de un alt monument, al Mamei îndurerate, creație a sculptorului Oscar Han. Ea a fost așezată acolo, ca donație a lui Pamfil Șeicaru.⁸ Pe dealul Moșul, deasupra Orșovei, a ctitorit mănăstirea „Sfânta Ana”, în memoria celor din „Grupul Cerna”, alături de care s-a retras, prin luptă, până la porțile Moldovei în trista toamnă a anului 1916.

Când pleacă în pribegie, la 10 august 1944, numește un consiliul de conducere al gazetei format din generalul Constantinescu-Claps, îi mai avea în „sumar” pe Ion Vinea, Romulus Dianu și Lorin Popescu. Din Spania, la două zile după „insurecția armată” sau „întoarcerea armelor”, de la 23 august 1944, Șeicaru îi scria vărului său, generalul, președintele consiliului de administrație de la „Curentul”: *Dacă lupta a fost pierdută, nu înseamnă că e nedreaptă cauza. Aș vrea ca evenimentele să-mi dovedească netemeinicia temerilor mele și aș fi fericit, chiar cu prețul unei existențe pribege pentru restul vieții, să nu fi avut dreptate și o colaborare cu Rusia sovietică să fie posibilă, România păstrându-și întreaga ei suveranitate.*

Mă despart cu tristețe de acest ziar căruia i-am închinat 17 ani de pasiune, de muncă, de credință...Și renunțând, eu servesc aceeași cauză românească.⁹

Vinea, fost colaborator și prieten a rămas în țară, în pofida predicțiilor lui Șeicaru, a pierdut dreptul de semnătură în presă, a lucrat „la negru”, pentru Petru Dumitriu, traducând din Shakespeare, în același regim de „omerta”, pe doi poli, a ajuns să fie „ipsosar” al sculptorului Oscar Han, care mai primea comenzi de stat de la regimul democrat-popular.

Pe Romulus Dianu îl va întâlni, în 1949, la Zarcă (Aiud) deținutul politic buzoian Teodor Duțu, care în memoriile sale notează: *Romulus Dianu fusese ziarist, redactor între altele la ziarul „Curentul” și avea vreo*

50 de ani. Era arestat de vreo patru ani, fiind condamnat încă din 1945 în lotul ziaristilor la 20 de ani de detenție grea. Toți cei din lotul său fuseseră condamnați pentru activitatea de gazetar, învinuiți că au contribuit, prin scrisul lor, la incitarea poporului român la ură și război împotriva URSS și a comunismului, participând prin toată activitatea lor la dezastrul țării.¹⁰

Generalul, fostul comandant al Corpului 11 armată, care a eliberat sudul Basarabiei și comandant al Armatei 4 (feb. 1941-feb. 1943), ce a luptat la sud de Stalingrad, în Stepa Calmucă, va fi reținut, în 1949, arestat, din 1951 până în 30 mai 1955, când este condamnat la 15 ani de temniță grea, decizie anulată, 26 septembrie 1955, ca urmare a referințelor unui evreu din România unde se menționa atitudinea umanitară pe care o avusese față de populația civilă, inclusiv față de cea evreiască, precum și scrisoarea generalului Vorobiev, prin care generalul R.I. Malinovski, comandantul Frontului 2 ucrainian, interzicea trupelor sovietice ca în gospodăria generalului Constantinescu Constantin, din raionul Bacău (unde avea locuința condamnatul, n.m.), să se facă confiscarea și rechiziționarea inventarului.¹¹

Mărturiile ale corectitudinii acestora în timpul vremii celui de-al Doilea Război Mondial sunt consemnate și de Marius Mircu în volumul *Oameni de omenie la vremuri de neomenie*. Președintele evreilor din Iași, S.C. Cristian, s-a adresat lui Pamfil Șeicaru, stimulat de apariția, în „Curentul”, a articolului „Regăsirea omeniei”, și i-a expus primejdia ce îi paște pe evreii din Moldova; acesta, la rândul său, s-a adresat generalului Constantinescu-Claps, care-l avusese în subordine pe generalul Racoviță (șeful regiunii Bacău, n.m.). Iată discuția dintre cei doi generali, așa cum mi-a relatat-o S.C. Cristian:

- Domnule general Racoviță, nu trebuie să execuți ordinele mareșalului Antonescu pentru înființarea de ghetouri. Nu trebuie să execuți un ordin – în calitate de comandant suprem, cu răspundere pentru zona ta, unde ești suveran – fără să examinezi dacă este realizabil și dacă este în interesul general al țării. Ești dator să raportezi că nu e bine să faci ghetouri. Când vor veni răspunderile - și vor veni! – nu vei invoca argumentul că ai executat un ordin superior! Tu vei răspunde!¹² Astfel, Moldova n-a avut ghetouri.

Ne vom întoarce, în timp, la una dintre vacanțele de licean ale gazetarului, ce a învățat la Buzău („Hasdeu”) și Bârlad („Roșca Codreanu”, căruia, îi va dona o bibliotecă); deja colabora, cu scurte note critice și articole la revista „Freamătul”, pe care o edita, la Bârlad, poetul G. Tutoveanu: se înfiripă o legătură epistolară cu poetul D. Iov, care îl va vizita, în vara anului 1913, la Buzău. Locuia într-o casă, care astăzi nu mai există, amplasată pe locul „Poștei vechi”, lângă Palatul Justiției (tribunal). Despre copilăria buzoiană scria în epistolele din senectute: *Pentru mine, venit pe*

lume în april 1894, centenarul Independenței României are un mai emotiv conținut decât pentru cei tineri. Eram copil când mama îmi cânta o romanță în care revenea numele lui Valter Mărăcineanu. Războiul Independenței nu s-a situat prea departe în trecut. Când eram în clasa a II-a primară la Buzău, venind de la școală auzeam cântecele lucrătorilor italieni care ciopleau pietrele Palatului comunal.¹³

Vizita poetului mai „matur” este mișcată de emoție: *Avea 26 de ani, ceea ce făcea o distanță față de cei 19 ai mei, - rememorează Șeicaru – dar căldura lui sufletească a șters imediat această diferență de vârstă creând o autentică și plină de vioiciune camaraderie.(...)*

Cărțile din rafturi ne-au dat temele dialogului și au creat acel climat de exaltare, găsindu-ne simpatii literare comune. Dimitrie Iov mi-a vorbit cu entuziasm de „Les Stances” ale lui Jean Moreas, și de „Les Medailles d’argile” ale lui Henri de Regnier. Am hoinărit prin Crâng, parcul Buzăului și pe sub stejarii seculari ne-am întrecut să recităm versuri din poezii favoriti.

Vor rămâne buni prieteni, în medalionul dedicat poetului va fi evocată boema literar-artistică a cafenelei terase Oteteleşanu, care funcționa pe locul actualului Palat al telefoanelor, și firul vieții acestuia: deputat de Soroca, refugiat din Basarabia, la intrarea sovieticilor, în 1940, locuința pasageră de după, la Muzeul Satului, ridicat de D. Gusti, în 1939, direcția Teatrului Național din Iași (1942). Poetul și gazetarul D. Iov a fost unul dintre colaboratorii de cursă lungă ai „Curentului”. În almanahul omagial al gazetei, fostul „basarabean”, va semna o evocare a mamei lui Șeicaru: *Am ajuns la vârsta când gândul se simte bine călătorind în urmă. Cine-mi îndreaptă gândul spre fotografia rezemată de teancul de cărți? Chip de femeie frumoasă, de femeie ce-a fost frumoasă. Un obraz rotund și ochi dulci și buni, cum numai bună-tatea putea cuibări priviri în ei.*

Când era codană la Buzău, tatăl ei, macedonean de fel, îi spunea mângâindu-i mătasa părului:

Parcă ești o floare de la poalele Pindului...

Mi-aduc aminte la Buzău, în str. Alexandru Marghiloman,...¹⁴

Va primi în exil, prin 1963, vestea tristă că mai vârstnicu-i prieten a murit, nu înainte de a fi suferit o reclusiune politică: *Aflasem că fusese condamnat pentru nu știu ce imaginar complot naționalist, împreună cu sora, nepotul și un văr al meu, la șase ani de închisoare, pe la sfârșitul anului 1956. Regimul comunist, abia astăzi se știe, a trăit, de la izbucnirea revoluției ungare și până la intervenția diviziilor blindate rusești, momente de îngrozitoare spaimă.*

Finalul evocării are o litanică tristețe, prin repede perindare a timpului umplut de pulberea deșertăciunii, în scurtul film surprinzând imagini din adolescență, maturitate și bătrânețe: *Revăd zilele de sfârșit de iunie*

1913, când D. Iov venise la Buzău, retrăiesc emoționantele clipe ale adolescenței în care nu ne inițiasem încă în tragicul sens al existenței. Virginica era clasa I-ii de liceu, micuță, gureșă ca o vrabie, cânta, acompaniindu-se la mandolină, „Ce te legeni codrule” sau „Răspunsul Ardealului”, cântece care plăceau lui „nenea Mitică”. Îl văd pe vărul meu Valeriu, pe fața căruia bunătatea era luminată totdeauna de un zâmbet. Acele vremuri îndepărtate, când cerul vieții ne apărea așa de senin, le retrăiesc cu o infinită tristețe, regretele au ceva dintr-o muzicalitate lentă, de o tainică profunzime, deșteptând sfâșietoare emoții, ca un sublim adagio dintr-o simfonie de Beethoven.

După 1944, D. Iov cu soția lui locuiau în casa Virginichei. Ca să evadeze din amara strâmtoare de fiecare zi, se consolau cu muzică și literatură. Într-o zi au fost deconspirați ca periculoși conspiratori ai regimului, arestați și condamnați. Crimele lor: D. Iov scrisese versurile, Virginica le întocmise muzica, iar Valeri, cu vocea lui de bariton, le cântase...

Ca un ecou, peste timp, amintind de Zaharia Duhu, ce l-a avut drept prototip pe Ghișă Brăescu din Beceni, vine evocarea din exilul madrilen a lui Al. Busuioceanu, poet, publicist, critic de artă și istoric, pe care îl cunoștea de pe băncile facultății, care fusese voluntar în războiul întregirii: *Ne-am regăsit la sfârșitul lui mai 1918, la Iași. Subțiratic în uniformă de ofițer de vânători, era, ca toți demobilizații, dezorientat. L-am adus în redacția ziarului „Arena”. Licențiat în litere, remarcat de Pârvan, cu studii de istoria artei la Viena (unde a stat în pensiune cu Crainic și Blaga), bursier la Școala de la Roma, profesor universitar, colaborator la „Gândirea” și „Curentul”, din 1942, profesor de limbă română la Universitatea din Madrid și consilier cultural pe lângă ambasadă, îl află, în 1957, covârșit de o cumplită boală – o paralizie a încheieturilor/articulațiilor, o lentă „pietrificare”. Scrisese „Mitul dacic în istoria și cultura Spaniei”, iar în 1957, pregătea o lucrare asupra împăraților romani geto-traci. Mi-a dat o sumă de referințe asupra dacului Galeriu,- notează Șeicaru - ginerele lui Dioclețian. Vedea în luarea conducerii imperiului roman de către Galeriu o revanșă dacică împotriva Romei. În invocarea dacului ajuns stăpân al imperiului, arăta o satisfacție personală, provincia părăsită, lăsată la discreția barbarilor, își răzbuna umilințele trecute.*

Mi s-a părut stranie această pornire contra Romei, „La 270, ca și în 1944, Occidentul ne-a lăsat la discreția barbarilor, Permanent, Occidentul ne-a sacrificat. Politica realistă, considerațiile tactice Ale Occidentului joacă totdeauna în defavoarea Daciei.” Introvertit și orgolios sub asaltul unei boli care îl „pietrifica”, neîngăduindu-i să mai răsfoiască o carte, dar să scrie, *Îmi va rămâne în minte seara aceea când Al. Busuioceanu mi-a arătat comoara lui. Într-o pungă păstra monede romane cu capetele împăraților*

geto-dacici. Le-a risipit pe masă, mângâindu-le cu privirea. Măinile uscate, cu degete lungi, le rânduia în ordine cronologică, apoi a luat una câte una și mi le-a dat să le admir. Contempla efigia împăratului de pe câte o monedă cu orgoliul cu care ai fi privit efigia unui strămoș.

Chipul lui uscat, ascetic, iluminat de o pură bucurie, mâinile febrile cu care mângâia acele monede romane, austeritatea camerei, totul îmi da sensul alchimiei morale înfăptuite în exil și explica refugiul lui în mitul geto-dacic. Prezentul îi era indiferent, oamenii îl iritau, uneori chiar faptul că era obligat să constate că existau; simțea plenitudinea existenței în adâncimea mitului care îi era refugiu consolator.

„-S-au instalat pe tronul imperiului roman învingșii, umiliții. Adâncește sensul acestui capitol din istoria geto-dacică și vei afla puteri să crezi într-o viitoare revanșă. În fața lor și-au plecat grumajii senatorii romani. Ei, ce mai zici? Este splendid, Au poruncit Romei...”¹⁶

La o privire în retrovizor, înainte cu trei ani de a trece în lumea celor dreupți, evalua cu mâhnire: Trist destin am, ca și Casandra care fusese dăruită de zei să vadă viitorul și în același timp să nu fie crezută. Biata fiică a regelui Troiei Priam.¹⁷

Note:

1. Pamfil Șeicaru, *Scrieri din Exil. Figuri din lumea literară*, Vol. 1, Editura „Saeculum I.O.”, 2012, p.223.
2. Lt-col. Valeriu Constantinescu, *Fratele meu Pamfil*, în: *Album omagial „Curentul”*, Imprimeriile „Curentul”, 1942, p.49-50.
3. Valeriu Nicolescu, *Beceni, un „Eldorado” buzoian. Contribuții monografice*, Buzău, Editura „Editgraph”, 2013, p. 153-154.)
4. Onița Gligor, *Organizații profesionale ale cadrelor didactice din România 1865-1944*, Editura Didactică și Pedagogică, 1969, p. 34; 36.;38.
5. Valeriu Nicolescu, *Pagini de istorie culturală (Buzău – Rm. Sărat)*, Buzău, Editura „ALPHA”, 2004, p. 20.
6. Onița Gligor, *Op. cit.*, p. 55.
7. Pamfil Șeicaru, *Op. cit.*, p. 426.
8. Victor Frunză, *Destinul unui condamnat la moarte – Pamfil Șeicaru*, București, Editura „Victor Frunză”, 2001, p.70.
9. Dinu C. Giurescu, *Uzupatorii. România 6 martie 1945- 7 ianuarie 1946*, Editura „Vremea XX” , 2004, p. 265.
10. Teodor Dușu, *După 50 de ani. Amintiri despre cei care nu mai sunt*, Vol.1, Buzău, Editura „Alpha MDN”, 1999, p. 272.
11. Alesandru Dușu și Florica Dobre, *Drama generalilor români (1944-1964)*, Editura Enciclopedică, 1997, p. 80.
12. Marius Mircu, *Oameni de omenie la vremuri de neomenie*, Editura „Hasefer”, 1996, p. 50-51.
13. Pamfil Șeicaru, *Scrisori din emigrație*, Editura „Europress”, p.79.
14. *Album omagial „Curentul”*, Imprimeriile „Curentul”, 1942, p.79.
15. Pamfil Șeicaru, *Scrieri din exil. Figuri din lumea literară*, Editura „Saeculum I.O.”, 2002, p. 232.
16. *Idem*, p. 459-460.
17. Pamfil Șeicaru, *Scrisori*, p.189.

SPIONI GERMANI ÎN ANTURAJUL GENERALILOR ALEXANDRU AVERESCU ȘI CONSTANTIN PREZAN?

----- Alin Spănu, Centrul de Studii Euro-Atlantice București

Studiul a fost publicat în revista *Document* nr. 3 (69)/2015, p. 22-26

Spionajul.... O meserie despre care se afirmă că ar fi între primele de la facerea lumii, dezvoltată în timp, perfecționată și rafinată, criticată și invidiată în același timp. Au existat spioni (sau agenți de informații), au apărut servicii de informații, implicat definiții, instrucțiuni și reglementări pe acest palier. Fiecare conflict, local, regional, continental sau mondial, a extins granițele acestui domeniu, nevăzut de marele public, dar extrem de suculent în procesele și execuțiile cu spioni. Împotriva spionilor au apărut structurile de combatere (contrainformații, contraspionaj) și agenții specializați în identificarea, monitorizarea și anihilarea inamicului.

În urmă cu 100 de ani Europa era sfâșiată de un conflict început în Balcani, continuat pe continent și finalizat pe tot mapamondul. Beligeranții făceau parte din cele două blocuri politico-militare – Antanta (Anglia, Franța și Rusia) și Puterile Centrale (Imperiul german, Imperiul austro-ungar și Imperiul otoman). Inițial, în 1914, guvernul de la București și-a proclamat neutralitatea, pe care și-a menținut-o și în anul următor. Neutră, dar cu un potențial agricol și, mai ales, petrolier de invidiat, România a început să fie curtată cu promisiuni, dar și cu amenințări, de ambele tabere aflate în conflict pentru a li se alătura. Pe acest fond unde totul era permis, fiecare parte a utilizat și canalul cel mai puțin vizibil, cel al spionajului, pentru a obține informații de interes, a influența opinia publică și decidenți politico-militari sau a anihila anumite persoane din statele adverse sau neutre.

În mod cert, atât la Berlin cât și la Viena s-au elaborat planuri de acțiune pentru atragerea României în conflict sau menținerea într-o stare de neutralitate binevoitoare. De asemenea, s-au întocmit liste cu persoane care au atitudini favorabile Puterilor Centrale, cele cu sentimente filofranceze sau cele care își puteau schimba opinia în funcție de... suma primită. Oamenii politici, mai ales cei de la putere (Partidul Liberal), au fost analizați și, din vara anului 1914, s-au făcut eforturi aproape disperate pentru a se obține măcar o neutralitate binevoitoare a României. În același timp, au fost cultivați oamenii politici din

opoziție (conservatorii Titu Maiorescu, Petre P. Carp, Alexandru Marghiloman ș.a.) pentru a insista prin diferite demersuri pentru o nouă formulă guvernamentală, una mai puțin drastică față de Puterile Centrale. Alături de oamenii politici au fost punctați și monitorizați și liderii militari români. Aceștia, cei în funcții de conducere la Ministerul de Război și Marele Stat Major, dar și cei capabili, cunoscuți ca buni comandanți sau teoreticieni, au devenit țintele serviciilor de informații german și austro-ungar.

Doi generali se făcuseră remarcați până la începutul Primului Război Mondial (1914) și era clar că într-un eventual conflict aceștia vor fi în fruntea unor comandamente operative. Cei doi – generalii Alexandru Averescu¹ și Constantin Prezan² – comandau câte un corp de armată la extremitățile României: Corpul 1 Armată din Craiova, respectiv Corpul 4 Armată din Iași. Interesul informativ era de a cunoaște situația familială, pasiunile, viciile, programul fiecăruia, anturajul, părerile despre oamenii politici și politica externă, eventual despre planurile militare în caz de conflict. Etapa următoare viza acțiunea de influență, în care obiectivul trebuia sugestionat și îndrumat să ia anumite decizii, să facă anumite declarații de presă și, eventual, să acționeze într-o anumită direcție la un moment dat.

Generalul Alexandru Averescu se afla la Craiova din decembrie 1913, când a fost numit la comanda Corpului 1 Armată, după ce a părăsit cu multe regrete șefia Marelui Stat Major (1911-1913). În casa sa din capitala Olteniei se afla și supusa germană Maria Mainka, căsătorită Weirude, care era angajată în calitate de guvernantă. Aceasta era monitorizată de Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale (DPSG), structura informativă/contrainformativă care avea în atribuții, între altele, supravegherea supușilor străini aflați în România. O atenție sporită a fost acordată celor care își desfășurau activitatea în domenii economice sensibile (rafinării, fabrici de armament etc.), dar și celor care lucrau în casele sau administrau moșiile unor oameni politici sau ofițeri superiori.

Aceștia erau monitorizați de oficiile de poliție din localitate, de brigada de siguranță județeană, corespondența și convorbirile telefonice fiindu-le verificate constant. În acest context, la 7 noiembrie 1915, domnișoara Alexandrescu, controlor la Centrala telefonică București, a auzit o convorbire între casa generalului Averescu din Craiova și Legația Imperiului german din Capitală. Și-a notat conștiințioasă discuția, apoi a informat DPSG. Nota agentului de siguranță către superiori a menționat: „Astăzi după-amiază guvernanta din casa d-lui. general Averescu, Craiova, a vorbit cu Legația germană, București. A întrebat dacă i s-au trimis hârtiile în chestiune. Răspunzându-i-se negativ, ea a spus să nu i se mai trimită căci va veni mâine dimineață, personal, spre a le lua”.³ A doua zi conducerea DPSG a trimis o telegramă către Prefectura de Poliție Craiova în care s-a cerut: „plecarea aceasta bruscă să fie urmărită de aproape până la București. Să se vadă cu cine vine în contact aici”.⁴ Maria Mainka-Weirude a plecat din Craiova și... a dispărut. Fie nu a fost urmărită cu atenție, fie a fost o intenție clară de a părăsi România și s-a reușit scoaterea ei din țară.

La 28 noiembrie 1915 conducerea DPSG a solicitat „să se caute la hoteluri de la 8 – 10 noiembrie inclusiv, numele Maria Mainka sau Maria Weirude și să se verifice prin Predeal și Giurgiu ieșirea din țară la acea dată a numitei”.⁵ Cercetările sunt în van. Sunt scotocite hotelurile, motelurile, bordelurile, locuințele dubioase, se verifică discret domiciliile diplomaților germani, informatorii sunt trimiși peste tot, dar degeaba.

Urmează un ordin circular către toate detașamentele de poliție de la frontiere pentru a identifica dacă și când a ieșit guvernanta generalului Averescu din România. La 4 februarie 1916 Poliția punctului de frontieră Palanca a raportat că „supusa străină Maria Mainka, căsătorită Weirude, n-a părăsit țara prin acest punct în intervalul de la 7 noiembrie 1916 și până în prezent”.⁶ Acesta era ultimul punct de frontieră care a răspuns ordinului circular. În concluzie, Maria Mainka-Weirude, guvernantă în casa generalului Averescu din Craiova, a părăsit brusc locul de muncă, orașul și țara fără un motiv clar. Suspect este faptul că nu s-a aflat cum a părăsit România, ceea ce lasă multe semne de întrebare. Poate a ieșit din țară cu un pașaport fals, poate a plecat pe Dunăre cu un vas german sau austro-ungar sau poate a rămas în România bine ascunsă.... Surprinzător este că generalul Averescu, în memoriile sale, nu pomenește de Maria sau de acest incident de securitate. De fapt, nici Craiova nu prea apare în amintiri, deși acolo avea și casă, și moșie. Unul dintre motive poate fi și faptul că numirea sa a perceput-o ca „un fel de exil în care a fost plasat datorită principelui Ferdinand și primului-ministru Ion I. C. Brătianu”.⁷ În iunie 1914 consulul austro-ungar din

Mareșal Alexandru Averescu

Craiova îl tatonează, la cererea ministrului plenipotențiar, Ottokar Theobald Otto Maria graf (conte) Czernin von und zu Chudenitz, despre atitudinea României în cazul unui conflict cu Imperiul dualist. Averescu răspunde că poziția intransigentă adoptată de Viena față de inițiativele naționale impun României să se îndrepte către Antanta. Peste ani generalul va rememora scena replicii acordate diplomațului: „Austria a comis pentru ea o greșeală de neiertat. (...) Din moment ce Austria, prin condițiile impuse Regatului sârb, se declară oficial dușmană pe față a oricărei revendicațiuni naționaliste din țările vecine și ceea ce se impunea sârbilor ni s-ar fi impus și nouă, judecând mai ales după purtarea ungarilor în Ardeal și, deoarece puterile Înțelegerii au declarat că vor să refacă harta Europei pe principiul naționalităților, pentru noi este indicat să mergem cu aliații”.⁸ La 22 august 1914 principele Ferdinand a venit în capitala Olteniei și „amabilitatea Sa cu mine a fost fără de margini”,⁹ deși părerea sa despre interlocutor nu este una pozitivă. Prințul moștenitor a inspectat trupele de rezervă, însă scopul real a fost o întrevedere personală cu comandantul Corpului 1 Armată. Generalul a fost întrebat „dacă planul de operații alcătuit de mine la Marele Stat Major în vederea unei cooperări cu Austria împotriva Rusiei se mai potrivește cu situația de azi și dacă este cazul să fie modificat, ce anume modificări ar fi de adus”.¹⁰ Autorul planului a răspuns că proiectul său este „absolut aplicabil”¹¹ și nu are nevoie de nici o modificare. Peste mai bine de un an, la 18 octombrie 1915, Averescu menționează o întrunire a «federaliștilor» în oraș, unde Take Ionescu,¹² liderul Partidului Conservator Democrat, a susținut un „discurs remarcabil”.¹³ Generalul a părăsit Craiova la 24 august 1916, fiind numit comandantul Armatei a 2-a. Peste un an și jumătate, în decembrie 1917, aflat în Moldova, primește de la Tilică Ioanid¹⁴ informații despre bunurile sale din Oltenia: „via mea este în bună stare, dar atât casa de acolo, cât și cea din Craiova au fost devastate”.¹⁵

Așa s-a încheiat strania dispariție a guvernantei Maria Mainka-Weirude, care a rămas un mister până în ziua de azi.

Al doilea caz îl are ca protagonist pe generalul Constantin Prezan care din 1912-1913 are în conacul de la Schinetea, județul Vaslui, o servitoare pe nume Adela Hasselbach, supusă germană. La 15 august 1916, ziua în care armata română a primit ordinul de mobilizare și conflictul cu Imperiul austro-ungar și cel german era doar o chestiune de ore, Adela a fost „licențiată din serviciu”.¹⁶ A părăsit Schinetea tristă, dar s-a înapoiat în lipsa proprietarilor „sub cuvânt că a uitat mai multe obiecte”.¹⁷ Coincidență sau nu, în aceeași zi șirele de ovăz de pe proprietatea generalului Prezan au luat foc. Adela a plecat de la Schinetea și cu unele

obiecte și documente care nu-i aparțineau și s-a urcat în trenul de București, unde se afla fiica ei, Erna, domiciliată în Splaiul Pirotehnicii nr. 30. Alertat de incident, prefectul de Vaslui, Eduard Ghica, a telegrafiat la DPSG și a rugat ca Adela Hasselbach să fie identificată, reținută și percheziționată, deoarece ar putea aduce „descoperiri interesante”.¹⁸

DPSG a început imediat cercetările și s-a îndreptat către adresa din București. În Splaiul Pirotehnicii nr. 30 domiciliu locotenentul de administrație Vasile Popovici, cu locul de muncă la Atelierul de confecții al armatei. De 2 ani el trăia cu Erna Hasselbach, funcționară la societatea „Steaua Română”, cu care avea de gând să se căsătorească. Ofițerul a rămas uimit când a aflat că partenera de concubinaj are o mamă în viață și încă foarte aproape de ea. Erna a declarat că i-a fost jenă să spună că mama ei este servitoare la un general. Agenții de siguranță au reținut-o pe Erna la 31 august 1916 pentru cercetări, la cererea comisarului regal al Armatei de Nord, împreună cu corespondența găsită la domiciliul ei.

La 3 septembrie 1916 Consiliul de Război al Armatei de Nord a hotărât ca Erna Hasselbach să primească domiciliu forțat și DPSG să o aibă în „îndeaproape supraveghere”,¹⁹ pe motivul că a avut relații cu locotenentul de administrație Vasile Popovici. De asemenea, Consiliul de Război a menționat că Adela și Erna Hasselbach „au fost în serviciul d-lui. general Prezan, comandantul Armatei de Nord, timp de 2 ani, manifestând sentimente ostile intrării în

Mareșal Constantin Prezan

acțiune a României și întreținând corespondență cu persoane din Dresda”.²⁰ În plus, Adela Hasselbach a dispărut „în chip foarte misterios”²¹ după decretarea mobilizării și era considerată vinovată de incendiul care a mistuit „trei girezi de ovăz în valoare de 8.000 lei”²² de pe moșia comandantului Armatei de Nord. Comisarul raportor a cerut DPSG să o urmărească pe Adela „în direcția spionajului și a crimei de dare de foc”.²³

Erna Hasselbach este interogată la 5 septembrie 1916 de comisarul N. Petrescu din DPSG. Declară că este născută în Dresda, la 28 aprilie 1893, fiica lui Ernst (mort în 1911) și Adela (născută Altman), de religie luterană. Are semnalmente: talia mică, slabă, obrazul rotund, tenul smead, fruntea potrivită, ochii verzi, nasul, gura și urechile potrivite. În România a locuit la generalul Prezan (conacul Schinetea), la Giurgiu, unde se afla în serviciul lui Sammy Capron și în București, fiind funcționară la societatea „Steaua Română”, unde primea un salariu de 185 lei/lună.

Subcomisarul V. Zahu semnează un referat despre Erna Haselbach la 6 septembrie 1916 în care reia evoluția cazului. Menționează că aceasta „și-a manifestat sentimente ostile intrării în acțiune a României. După inteligență și cunoștințele sale ar putea fi periculoasă siguranței statului”.²⁴ Pe referat directorul DPSG, Ion Panaitescu, a adnotat: „Va fi internată provizoriu la Văcărești până ce se vor termina cercetările cu privire la mama sa, care este urmărită pentru spionaj”.²⁵ De la Erna se obțin semnalmentele mamei ei, pentru a fi dată în urmărire generală: talie mijlocie, slabă, obraz prelung, ten șaten, fruntea potrivită, ochi verzi, nas lung ascuțit, gura mică, urechi potrivite, bărbia rotundă, sprâncenele și părul castaniu.

La 7 septembrie 1916, în plină campanie militară, generalul Prezan trece prin Roman și discută cu prefectul județului, G. Capri, despre incendiul de pe moșia sa. Printre altele a declarat că bănuiește „pe niște jidani din târgul Băcești”,²⁶ însă nu are dovezi asupra lor. În urma acestei afirmații prefectul se deplasează imediat la Schinetea și discută cu d-na. Olga Prezan. Aceasta nu susținea punctul de vedere al soțului său și credea că Adela a revenit pe furiș, noaptea, mai ales că ușa odăii sale dădea direct în grădină. Astfel, a avut posibilitatea să intre în casă și să fure mai multe obiecte, bani și hârtii personale. La rândul său, șeful gării Băcești a declarat că în dimineața zilei de 18 august 1916 Adela Hasselbach a venit pe jos de la Schinetea și a luat trenul de București. Există posibilitatea ca pe drumul spre gară servitoarea să fi dat foc șirelor de ovăz, mai ales că se aflau în apropiere.

În pofida căutărilor Adela nu poate fi găsită și nici nu există dovezi că ar fi părăsit țara. Probabil că înfrângerile militare de pe front și apropierea trupelor inamice de capitală au impus alte priorități în activitatea DPSG. Lovitura de teatru se produce, totuși, la 11 noiembrie 1916. Un agent de siguranță cu semnătură indescifrabilă raportează: „Cu ocazia ducerii mele pe la închisoarea Văcărești am văzut acolo pe supusa germană Hasselbach Adela. Această femeie are dosar la Direcțiune, nr. 32914 și se urmărește cu circulară pentru spionaj și crimă de incendiu. În locul ei a fost internată fiica sa, anume Erna Hasselbach, care se află tot la Văcărești”.²⁷

Situația confuză de la jumătatea lunii noiembrie 1916 face ca, probabil, hârtiile să se amestece, iar deținuții să fie transferați, alții eliberați, iar o parte, cei

Conacul din Schinetea al familiei Prezan

mai norocoși, scăpați de rigorile legii... Comisarul regal raportor de la Armata de Nord a solicitat DPSG, la 15 ianuarie 1917, „continuarea urmăririi numitei femei și completarea cercetărilor începute”.²⁸ Pe același document se află și scrisul agentului de siguranță, la 18 ianuarie 1917, care a identificat-o pe Adela Hasselbach: „Atât Adela cât și Erna Hasselbach erau în închisoarea Văcărești și știind că sunt urmărite – dintr-o lucrare care întâmplător mi-a trecut prin mână - am raportat aceasta Direcțiunii printr-o notă ca prin luna noiembrie 1916”.²⁹

Adela Hasselbach a dispărut în învălmășeala creată de necesitatea evacuării casei regale, guvernului, parlamentului, a instituțiilor și arhivelor în Moldova. A fost un agent german infiltrat în casa generalului Prezan sau o servitoare nemulțumită că a fost dată afară după ce a muncit cu râvnă și loialitate? A fost autoarea incendiului de pe moșia foștilor stăpâni? De ce s-a ascuns dacă nu era vinovată? Întrebări la care doar alte documente din arhivele românești sau străine ar putea răspunde.

În cazul în care cele două supuse germane, Maria Mainka – Weirude și Adela Hasselbach, au fost în legătura serviciilor de informații germane, atunci trebuie să apreciem analiza anticipativă a acestora față de posibili lideri militari români în caz de război. A doua ipoteză, în care cele două cazuri sunt întâmplătoare, iar femeile nu au nici o implicare informativă, rămâne la nivelul coincidențelor stranii.

Note:

¹ Generalul Alexandru Averescu (n. 9 martie 1859, Ismail – m. 3 octombrie 1938, București) urmează Seminarul teologic din Ismail, participă voluntar la Războiul de Independență (1877-1878), absolvă Școala divizionară de la Mănăstirea Dealu (1881) și Școala Militară de la Torino (1886). În cariera sa a deținut, printre altele, funcția de comandant al Școlii Superioare de Război (1894-1896), atașat militar la Berlin (1896-1898), șeful Secției Operații din Marele Stat Major (1899-1904), ministru de război (1907-1909), șef al Statului Major General (1911-1913), comandant al Corpului 1 Armată (1914-1916). După intrarea României în război i s-a încredințat comanda Armatei a 2-a (1916-1918). Prim-ministru în perioadele ianuarie-februarie 1918, martie 1920-decembrie 1921 și martie 1926-iunie 1927. Mai multe detalii despre viața și activitatea sa în Petre Otu, *Mareșalul Alexandru Averescu militarul, omul politic, legenda*, Editura Militară, București, 2005.

² Constantin Prezan (n. 22 ianuarie 1861 Butimanu-Ilfov – m. 27 august 1943 Schinetea-Vaslui), căpitan (1887), colonel (1901), general de brigadă (1907), general de divizie (1914), general de corp de armată (1917) și mareșal (1930). A absolvit Școala Militară de Infanterie și Cavalerie (1880), Școala Specială de Artilerie și Geniu (1883) și Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu de la Fontainebleau (1886). A comandat Brigada 13 Infanterie (1904), Diviziile 3 Infanterie (1910), 7 Infanterie (1911), Corpul 3 Armată (1914) și Corpul 4 Armată (1914). După intrarea României în război (15 august 1916) a comandat Armata 4 de Nord (august-noiembrie 1916),

Grupul de Armate „General Prezan” (12-20 noiembrie 1916), Marele Cartier General (decembrie 1916-aprilie 1918) și Statul Major General (octombrie 1918-aprilie 1920). Pentru mai multe date despre viața și activitatea sa a se consulta Șefii Statului Major General român (1859-2000) (coord. Teofil Oroian, Gheorghe Nicolescu), Editura Europa Nova, București, 2001, p. 114-130; Viorica Zgutta, Constantin Prezan Mareșal al României, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare”, Vaslui, 2005; Petre Otu, Mareșalul Constantin Prezan. Vocația datoriei, Editura Militară, București, 2008; Col. (r) Ion Giurcă, Generalul Constantin Prezan, șef al Marelui Cartier General român, în revista Gândirea Militară Românească nr. 1/2011, p. 188-202.

³ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare: ANIC), fond *Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale* (în continuare: DPSG), dosar 1627/1915, f. 1.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, f. 6.

⁶ *Ibidem*, f. 25.

⁷ Filofteia Repez, *Dimensiunea militară și politică a activității mareșalului Alexandru Averescu*, la adresa www.studii.crist.ro/doc/2014/2014_4_02.pdf

⁸ Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război 1914-1916 (Neutralitatea)*, Institutul de Arte Grafice și Editura „Apollo”, București, 1937, p. 23.

⁹ *Ibidem*, p. 17.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Take Ionescu (n. 13 octombrie 1858, Ploiești – d. 22 iunie 1922, Roma) a intrat în politică alături de Partidul Național Liberal (1883-1885), apoi a aderat la Partidul Conservator (1891-1908), perioadă în care a fost ministru Cultelor și Instrucțiunii (1891-1895) și ministru de Finanțe (1904-1907). Din 1908 a înființat Partidul Conservator Democrat, cu care a participat la guvernarea conservatoare din 1912-1913, în care a deținut Ministerul de Interne.

¹³ Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război 1914-1916 (Neutralitatea)*, *Op. cit.*, f. 100.

¹⁴ Tiliță Ioanid (n. 15 mai 1884, Ilovăț, Mehedinți – d. 1940, București) a fost un om politic liberal, fiind ales deputat de Mehedinți (1912). După 1919 a trecut la Partidul Poporului, fiind numit secretar general al Ministerului de Interne (1926). Din 1935 trece la Partidul Național Creștin și este numit subsecretar de stat la Ministerul de Interne (decembrie 1937-februarie 1938).

¹⁵ Mareșal Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război (1916-1918)*, Editura Cultura Națională, București, f.a., p. 270.

¹⁶ ANIC, fond DPSG, dosar 829/1916, f. 1.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*, f. 10.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, f. 15.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*, f. 2.

²⁷ *Ibidem*, f. 26.

²⁸ *Ibidem*, f. 27.

²⁹ *Ibidem*.

TRUPELE AEROPURATE ÎN BĂTĂLIA DIN ARDENI

----- Colonel dr. Mircea Tănase, Redactor-șef al revistei *Gândirea militară românească*

Cel de-al Doilea Război Mondial avea să aducă consacrarea trupelor aeropurtate ca elemente de maximă rezonanță și spectaculozitate în confruntările care au avut loc pe scenele din Europa și din alte zone ale globului. În marile confruntări ale acestei cele mai mari conflagrații pe care a cunoscut-o omenirea, trupele aeropurtate, constituite cu multă ezitare la începutul războiului, aveau să fie chemate să joace rolul deschizătorului de drumuri pentru celelalte categorii de forțe, îndeosebi pentru cele terestre. Surpriza folosirii aeropurtatelor, factorul pe care s-a mizat exagerat la început, și-a pierdut treptat efectul, însă acest lucru nu a dus, cel puțin în ceea ce-i privește pe Aliați, la negarea forței de penetrare a acestor trupe. Dezvoltarea lor numerică și calitativă a fost direct proporțională cu amploarea misiunilor încredințate, iar rezultatele obținute, chiar dacă unele au stat sub semnul incertitudinii, au confirmat investiția. Nu același lucru se poate spune despre trupele aeropurtate germane, care deși s-au bucurat de o atenție și o pregătire deosebită în prima parte a războiului, derularea ulterioară a acțiunilor de luptă, când Germania a fost nevoită să desfășoare acțiuni preponderent defensive, nu le-a creat condiții de exprimare pe măsura capacității lor combative. Hitler nu a mai fost convins de eficiența trupelor sale aeropurtate după victoria amară din Creta, și acest lucru s-a răsfrânt negativ asupra evoluției ulterioare a acestei categorii de forțe.

Folosite de regulă în ofensivă, pentru îndeplinirea unor misiuni strategice, operative sau tactice, trupele aeropurtate și-au jucat de fiecare dată rolul de eșalon înaintat, capabil să cucerească și să mențină un cap de pod la care să ajungă ulterior forțele terestre. Pregătite corespunzător pentru acest gen de acțiuni, aceste trupe au marcat decisiv soarta unor mari bătălii. Succesul rapid al Germaniei în Danemarca și Norvegia, precum și în vestul Europei, la începutul războiului, s-a datorat în mare măsură folosirii impetuoase a trupelor aeropurtate, iar reușita operației din Creta a rămas în istorie nu numai ca prima mare operație aeropurtată sau cea mai mare (și ultima) desfășurată de Germania, dar și ca singura mare operație desfășurată aproape în totalitate doar cu trupe aeropurtate (mare parte din trupele de vânători de munte au fost aduse și ele, ca eșalon doi în Creta, pe calea aerului). La fel, un rol hotărâtor au jucat trupele aeropurtate aliate pe fronturile din

nordul Africii, din Mediterana, din vestul Europei și din Pacific, în marile operații aeronavale sau terestre cu implicații strategice, vizând debarcarea pe diferite continente sau insule (debarcarea din Sicilia, din Italia, deschiderea celui de-al doilea front în Normandia, forțarea unor râuri sau cucerirea și menținerea unor raioane importante).

Vorbind de contribuția deosebită a trupelor aeropurtate pe teatrele de operații ale celui de-al Doilea Război Mondial, nu trebuie uitat nici efortul celorlalte categorii de forțe puse în sprijinul lor. Aviația, vectorul care le-a transportat în zona acțiunilor de luptă, a avut de mai multe ori un rol hotărâtor în asigurarea succesului acestora. După cum spune generalul Dwight D. Eisenhower, comandantul suprem al forțelor aliate în Europa, *importantul nod rutier Bastogne nu ar fi putut fi apărat de Divizia 101 în decembrie 1944, când germanii au trecut la contraofensivă, dacă aviația nu i-ar fi furnizat peste 400.000 kg de materiale în zilele critice dintre 23 și 27 decembrie. În cursul celei mai vaste operații aeropurtate aliate – Varsity – efectuată la 24 martie, în sprijinul forțării Rinului de către Montgomery, 1.625 de ieșiri de avion și 1.348 de ieșiri de planor au adus în primul eșalon peste 22.000 oameni și peste 2.500.000 kg de mijloace de luptă.*¹ Forțele terestre, cele în slujba cărora au fost puse de cele mai multe ori acțiunile trupelor aeropurtate, le-au sprijinit hotărâtor și de multe ori le-au ajutat să iasă din situații limită. La fel au procedat în unele operații și forțele navale, chiar dacă au fost și câteva cazuri când, datorită lipsei de cooperare, artileria de pe nave a tras în propria aviație care transporta parașutiști. Astfel, în Operația *Husky* (iulie 1943), din cele 144 de avioane care transportau Regimentul 504 Parașutiști spre capul de pod din Sicilia, 23 au fost distruse de propria apărare antiaeriană și de tunurile propriilor nave, fiind înregistrați 81 morți și 148 răniți și dispăruți.

Emblema
Diviziei 101 aeropurtate
americane.

Operația „Herbstnebel”

sau cântecul de lebedă al germanilor în Ardeni

Deși Aliații preconizaseră finele anului 1944 ca punct final al războiului, Germania a răsturnat aceste calcule lansând în dimineața zilei de 16 decembrie 1944 o puternică ofensivă în zona dens împădurită a regiunii Munților Ardeni din provincia belgiană Valonia, în jurul orașelor Bastogne, St. Vith, Rochefort, La Roche, Houffalize, Stavelot, Clerf, Diekirch, Vianden și a cantoanelor din estul Belgiei.

Bătălia din Ardeni (16 decembrie 1944 – 25 ianuarie 1945) poate fi considerată ca fiind ultima mare ofensivă inițiată de Germania înainte de capitulare. Aliații considerau regiunea Ardenilor improprie unui atac, ignorând faptul că tocmai pe aici Germania declanșase în 1940 „Blitzkrieg-ul” care a dus la căderea frontului aliat și ocuparea Occidentului.² Acum, în acest sector, forțele Armatei 1 americane fuseseră substanțial reduse, avându-se în vedere necesitatea redislocării și concentrării lor pe principalele căi de acces spre Germania.

Înaltul comandament german a angajat pentru această operație, pe care au denumit-o *Herbstnebel* (aliații i-au spus, mai apoi, *Battle of the Bulge*), 30 de divizii însumând peste 250.000 oameni, 2.000 tunuri, peste 1.000 tancuri și autotunuri și 1.500 avioane.³ Obiectivul general al operației era să oblige armatele americane și britanice să se retragă de pe continent, prin rețezarea căilor de aprovizionare de la bazele sale.⁴ Armata 6 *Panzer SS*, comandată de generalul

Josef „Sepp” Dietrich, avea misiunea principală în cadrul operației, aceea de a forța râul Meuse de o parte și de alta a orașului Liège, de a forța canalul Albert și a cuceri orașul port Anvers. În cadrul acesteia, alături de cele 4 divizii de tancuri și trei de infanterie, acționa și o divizie aeropurtată. Armata 5 tancuri, comandată de generalul Hasso Manteuffel, avea misiunea de a traverseza râul Meuse între Namur și Dinant și să forțeze înaintarea spre Bruxelles.⁵

Ofensiva germanilor a debutat cu o acțiune de diversiviere. Colonelul Otto Skorzeny, comandantul Brigăzii 150 *Commando* a trimis în spatele frontului aliat militari echipați în haine americane, pentru a ocupa podurile de pe Meuse și a provoca derută în rândul trupelor aliate. Confuzia creată a avut un puternic efect paralizant, blocând simțitor deplasarea forțelor și mijloacelor de luptă aliate, iar panica creată de zvonul că germanii ar urmări chiar asasinarea generalului Dwight D. Eisenhower, dar și a altor înalți comandanți militari aliați, a impus luarea unor măsuri de precauție exagerată, care s-au răsfrânt negativ asupra libertății lor de acțiune pe parcursul a aproape zece zile.⁶

Obiectivele acțiunii germane din Ardeni nu au fost bine corelate cu posibilitățile lor reale dar, după complotul, eșuat, din iulie 1944 asupra lui Hitler, nici unul dintre comandanții militari de anvergură nu mai îndrăznea să i se opună acestuia, văzându-se astfel nevoiți să declanșeze o operație pentru care nu erau create condițiile de succes. Rolul specific al trupelor

Generalul Dwight D. Eisenhower decorează parașutiștii participanți la operația *Overlord* (Normandia, iunie 1944)

aeropurtate în deschiderea căii Diviziei 6 tancuri SS nu a putut fi îndeplinit, mai puțin de 1.000 parașutiști au mai putut fi adunați și puși sub comanda colonelului Friedrich August von der Heydte, însă și acțiunea acestora a fost sortită eșecului.⁷ Parașutarea, executată noaptea, pe un teren impropriu, a făcut ca o parte din avioane, ale căror echipaje nu aveau experiența și echipamentul necesare unor astfel de acțiuni, să lanseze trupele departe de zonele stabilite, unele chiar în apropierea Bonnului(!).⁸ Doar 300 dintre parașutiști au reușit să se regroupeze, dar lipsiți de mijloacele de comunicații radio, aceștia nu au putut lua legătura cu forțele principale, fiind interceptați și imobilizați de trupele aliate. Colonelul von Heydte a fost luat prizonier două zile mai târziu.⁹

Atacul flancului drept al armatei lui Dietrich a fost stopat și, chiar dacă pe celălalt flanc armata generalului Manteuffel a raportat unele succese, aliații s-au repliat rapid și au adus forțele din rezervă. Divizia 101 Aeropurtată a fost adusă la Bastogne în dimineața zilei de 19 decembrie.¹⁰ (istoricul Leonida Loghin spune că Divizia 17 aeropurtată americană a acționat în cadrul Armatei 3 americane care a cucerit orașul Bastogne, iar Divizia 101 Aeropurtată americană a atacat sectorul Noville, Rachamps și Bourcy,¹¹ dar W.F.K. Thompson și Pierre Sergent menționează și detaliază în lucrările lor că la Bastogne a acționat Divizia 101 Aeropurtată americană).¹²

Diviziile 82 și 101 Aeropurtate americane se aflau în refacere la Reims, după operația „Market-Garden” (operația aeropurtată aliată din septembrie 1944, în Olanda), dar au fost aduse rapid cu autocamioanele în regiunea Ardeni. Divizia 101 Aeropurtată, sub comanda generalului Anthony McAuliffe, a organizat, în condiții deosebit de grele, apărarea orașului Bastogne, punct-cheie al flancului de sud al frontului. Încercuit de două divizii germane, lipsit de sprijinul blindatelor care îi fuseseră promise, generalul

Parașutiști americani își verifică echipamentul

Ofițeri parașutiști americani

McAuliffe a refuzat să se predea forțelor germane, printr-o expresie care l-a făcut celebru mai apoi: „Nuts!”.¹³ Regimentele 501, 502 și 506 Parașutiști ale Diviziei 101 Aeropurtate au luptat la încercuire și, în ziua de 22 decembrie, aviația de vânătoare aliată și-a reluat atacurile asupra blindatelor germane. În zilele de 23, 24 și 26 decembrie 1944, din 241, respectiv 100 și 289 avioane, aliații au parașutat alimente și muniție de artilerie, necesare pentru continuarea luptelor și ieșirea din încercuire.¹⁴

În 25 decembrie 1944, germanii au lansat cel mai periculos atac asupra orașului Bastogne, cu trupe terestre, blindate și aviație de bombardament. Parașutiștii americani au rezistat cu greu până când, în după-amiaza zilei de 26 decembrie, în sudul orașului a sosit în sprijin Divizia 4 blindate americană și, cu toată opoziția dârză a Diviziei 5 parașutiști germană, orașul Bastogne și parașutiștii care îl apărau au fost scoși de sub asediu. Divizia 101 Aeropurtată a pierdut în aceste lupte 105 ofițeri și 1.536 combatanți.¹⁵

Divizia 82 Aeropurtată a fost și ea introdusă în luptă la 19 decembrie 1944, în sectorul nordic al frontului, pentru restabilirea echilibrului de forțe.¹⁶ După ce au eșuat însă în flancul nordic, germanii s-au văzut nevoiți să accepte că și pe flancul sudic situația era compromisă. Lipsa forțelor luptătoare a fost amplificată și de lipsa acută de carburant, deși se pare că la un moment dat s-ar fi aflat la 400 m de un mare depozit, situat la Stavelot, unde se găseau aproape opt milioane și jumătate de litri de carburant.¹⁷

La 3 ianuarie 1945, forțele aliate au declanșat o contraofensivă generală pentru lichidarea grupărilor germane din Ardeni, iar la 14 ianuarie germanii au fost înfrânți în această acțiune disperată de a întoarce situația în favoarea lor. Deși comandanții germani au realizat că ofensiva nu-și va putea atinge obiectivele

Parașutiști americani la rugăciune înaintea plecării în misiune

propuse, Hitler a interzis orice retragere, ca atare a trebuit să accepte încă o înfrângere și să constate că șansele Germaniei de a mai opune pe viitor vreo rezistență serioasă erau simțitor diminuate.

(Notă: autorul a preluat și adaptat acest text și fotografiile din lucrarea sa *Trupele aerportate în cel de-al Doilea Război Mondial*, apărută la Editura Militară, București, în anul 2006).

Note:

1. Dwight D. Eisenhower, *Cruciadă în Europa*, Editura Politică, București, 1975, p. 568.
2. Liddell Hart, *Istoria celui de-al doilea război mondial*, vol. 2, Editura Orizonturi, Editura Lider, București, f.a., p.341.
3. Leonida Loghin, *Al doilea război mondial (cronologie)*, Editura Politică, București, 1984, p. 419.
4. Liddell Hart, *Op. cit.*, vol.2, p. 349.
5. *Ibidem*, p. 349.

6. *Ibidem*, p. 347-349.

7. *Ibidem*, p. 356.(vezi mai pe larg în Cap.2.4.)

8. Pierre Sergent, *Istoria mondială a parașutiștilor* (traducere din limba franceză), coord. Philippe Hédny, Christian Malcros, Société de Production Littéraire, Paris, 1974, p.117.

9. *Ibidem*.

10. *Ibidem*, p. 363.

11. Leonida Loghin, *Op. cit.*, p. 472.

12. W. F. K Thompson. *Histoire des opérations aerportées*, Elsevier Sequoi, Bruxelles, 1979, p.128; Pierre Sergent, *Op. cit.*, p.116.

13. Liddell Hart, *Op. cit.*, p. 366; vezi și Michel Georis, *Nuts!...Bătălia din Ardeni. Decembrie 1944*, Editura Humanitas, București, 1990.

14. W. F. K Thompson, *Op. cit.*, p.132.

15. *Ibidem*, p. 133.

16. Liddell Hart, *Op. cit.*, p. 364.

17. *Ibidem*, p. 368.

Parașutiști americani la Bastogne, decembrie 1944

RADIOMANIE ȘI RADIONOSTALGIE

----- Colonel dr. Mircea Tănase

Mi-am propus de mult să scriu câteva rânduri despre ce a însemnat pentru mine minunea aceasta, radioul.

Când m-am născut la începutul lui '61 din secolul trecut, în dealul Chițoranilor, deasupra Ploieștilor, aveam în casă curent electric. Tata a fost electrician la IREP, Întreprinderea de Rețele Electrice Ploiești, și pentru că pe la poarta noastră trecea o rețea care alimenta un parc cu rezervoare de petrol – pe dealul Chițoranilor, ca de altfel, de jur - împrejurul Ploieștilor, sondele au supt și au pompat cu hărnicie petrolul spre rafinării – i-a legat pe toți din jur la rețeaua electrică. Era, la vremea respectivă, un mic paradox, pentru că un cătun de la o margine de pădure avea curent electric, iar localități mult mai mari își așteptau încă rândul la electrificare, lampa cu gaz fiind în continuare un obiect indispensabil.

Și în afară de becuri electrice, în casă am mai avut și un radio. Radio *Pionier*. O cutie neagră, cu colțurile rotunjite, cu o pânză maronie pe partea din față și cu un gemuleț în spatele căruia se aprindea o lumină și se vedea o săgeată neagră și ceva scris, de asemenea, cu roșu și cu negru. Mai jos, în stânga și dreapta acestui geam luminat, două butoane negre, pe care,

ca orice copil, îmi plăcea să le învârt, mai ales că înțelesesem că de la cel din stânga se pornea și se putea da sunetul mai tare, iar de la cel din dreapta se învârtea săgeata neagră. Cutia asta de lemn se aprindea când era pornită și din spatele ei niște omuleți mici – ceea ce credeam eu că sunt tuburile electronice care se vedeau înroșite prin cartonul perforat din spatele aparatului – cântau sau vorbeau.

M-a fascinat de la început minunea asta neagră care vorbea și cânta singură, poate mai mult decât orice altceva descoperisem în lumea din jur, m-a fascinat și m-a obsedat deopotrivă, neputând să înțeleg, multă vreme, cum este posibil să auzi o voce umană într-o cutie în care chiar nu era nimeni. O curiozitate care putea să mă coste scump într-una din zile, când, nereușind să ajung să văd ce este în spatele aparatului, am tras fața de masă spre mine și doar puțin mai rămăsese să nu mă trezesc cu aparatul de radio în cap.

Am crescut cu aparatul de radio în casă. Televizor am avut mult mai târziu. Radioul a fost legătura cu lumea de dincolo de orizontul vizibil. Mi se părea colosal că doar dintr-o învârtire de buton să pot auzi ce se vorbește sau se cântă la București, la Moscova, Paris, Londra, Munchen, Berlin, Bratislava, Praga,

Budapesta, Atena, Belgrad, Sofia și în alte locuri scrise frumos pe scala aparatului.

Văd și acum aparatul negru, pe o etajeră, lângă fereastră, deasupra mesei pe care îmi făceam lecțiile când a venit vremea să merg la școală. Își vedea în continuare de treaba lui. *Aici București, Ora exactă: Tic, tic, tic, tic, tic, tic, a fost ora zece, Buletin de știri* – multă vreme am înțeles *buletin de știri*, și nu-mi puteam explica cum arată un asemenea buletin de știri, bucuriana aceea care creștea din abundență prin grădină și pe care o dădeam la porci!

Încet, încet am început să știu nu doar pe unde trece Dunărea – *Cotele apelor Dunării* de la doișpe fără zece, în fiecare zi (!) – dar și multe din capitalele lumii, toți președinții și prim-miniștrii țărilor pe care Radio București le pomenea în jurnalele de știri, dar și mai mult, am ascultat – și cred că acesta a fost cel mai mare câștig, chiar dacă nu am deloc veleități în domeniu – toată muzica simfonică care s-a transmis la Radio București în anii '70-80, mai ales că aparatul nostru de radio, de altfel modest, mergea mai mult pe programul doi, pe unde medii. Ajunsesem la performanța să cunosc opera marilor titani ai muzicii universale, unora dintre ei chiar și după unele clasificări pe care nu le-am priceput niciodată, dar pe care le știam pe de rost: *Simfonia a .. în si bemol major, opus ... , catalog.....* Să mai spun cât de frumoasă era emisiunea *Din muzica popoarelor*, cum cântau cimpoaiele balcanice sau baiarele rusești, cum rezonau în cutia acea de lemn toată Europa, Rusia, Mongolia, China, Orientul, America de Sud...?

În fiecare seară, la nouă fără zece (sic!), *Bună seara copii*, povestea spusă de inconfundabilul Octavian Cotescu, apoi, cel puțin o dată pe săptămână, teatrul radiofonic, teatrul pentru copii de duminică dimineața, nelipsita muzică populară și vedetele ei, mai mari sau mai mici, în funcție de cum le aprecia mama, și astăzi o consumatoare nedezmințită a genului. Muzica ușoară românească, cu vocile ei deja consacrate sau în curs de afirmare, dar și cu unele *variațiuni* din muzica internațională, în special sovieticii – Alla Pugaciova! – apoi italienii, francezii și, mai puțin, e drept, englezii și americanii. Duminică după-amiază, bineînțeles, magicianul Ion Ghițulescu ne conecta cu stadioanele și cu fotbalul mare.

Uneori, tata, cu multă precauție, trecea limba unui comutator de la stânga la dreapta, lăsa volumul mai încet, să audă numai el, stătea cu ochii fiși în aparat și nu comenta decât atât: *Nu e bine*. Pe noi nu ne lăsa să ascultăm pe postul acela, care își începea emisiunea cu *Balada* lui Porumbescu, și când am încercat s-o fac, de capul meu, m-a curențat limba aceea de metal și m-am lăsat păgubaș. De ce n-aveam voie noi să ascultăm acel post și cine pusese curent pe comutatorul acela n-am prea înțeles, și nici n-am insistat cu întrebările. La

vremea aia, noi, copiii, aveam probleme mult mai serioase decât să dezlegăm asemenea enigme.

Au trecut anii, am mers la școală, iar prin clasa a șaptea, când am învățat la fizică despre curentul electric și am înțeles câte ceva despre câmpul și undele electromagnetice, s-a aprins pasiunea pentru electronică. Poate pe atunci am înțeles și cum funcționa telefonul, însă cea mai mare realizare tehnică în domeniu am avut-o când am reușit să construiesc singur un receptor radio dintr-o galenă de siliciu, un condensator și o cască telefonică, găsite prin cutiile lui tata. Când am auzit prima dată, în cască, o voce umană, la un aparat construit de mine, fără să fie conectat la ceva, ci doar captată din eter, mi s-a părut că sunt mai mare decât Einstein, care parcă...parcă descoperise și el ceva, dar nicidecum de nivelul meu.

De-atunci, antene pe casă și prin grădină, montaje electronice, fire și difuzoare prin cameră, hotărârea de a merge la liceul de electronică din București. Chiar au fost ai mei până la București, să se intereseze ce pot face pentru mine, dar se pare că directorul de atunci al liceului i-a descurajat, era bătaie mare pe Liceul *Electronica* din București atunci, chiar dacă eu știam că un vecin mai mare învăța acolo și ne uimea cu ce știa din domeniu, mai târziu am aflat că era la o școală profesională a vestitei întreprinderi *Electronica*, la specializarea ... tâmplărie, adică se pricepea, cel mult, la cutiile de lemn și placaj ale aparatelor de radio și televizoare. Totuși, să recunoaștem că pe vremea aceea și carcusele aparatelor puteau fi adevărate bijuterii. După ce mi s-a tăiat cu Bucureștiul și, mai apoi, cu Bacăul, unde mi se năzărise să fac Liceul de Telecomunicații – la îndemnul unui văr al tatii, care lucra la Telefoane, în Ploiești și-mi alimenta din când în când pasiunea cu câte o cască telefonică – m-am înscris, resemnat, la Liceul *1 Mai* din Ploiești. Bineînțeles, spre supărarea tatălui meu care m-ar fi dorit la *Mihai Viteazul*, la *I.L. Caragiale*, la *Economic* sau, în cel mai rău caz, la *Energetic*, să-i urmez în branșă și să ajung, dacă nu inginer, ca directorul său, Trandafir, cel puțin *maistor*, ca Mânzicu sau Nea Liță. Am dat examen și am reușit totuși la clasa cea mai bună a liceului, cea de electrotehnică. Pe vremea aceea liceele industriale erau la mare căutare, economia socialistă se preocupa să-și pregătească forța de muncă înalt calificată. Colegii mei din școala generală au intrat care pe unde au putut, unii au reușit pe la economic, pedagogic, sanitar sau alte licee industriale, prima treaptă de liceu era obligatorie, cei care n-au reușit s-au înscris la Liceul Viticol din comună, uneori mă gândesc dacă n-am greșit atunci, poate că mi-ar fi stat bine ca șef de fermă viticolă sau, și mai bine, de cramă, dar asta este, am vrut să fac liceul la oraș, eram sătul să dau cu sapa în vie în fiecare vacanță, pentru câțiva bănuți amărâți.

Am făcut și treapta întâi, și pe a doua la Liceul 1 Mai, la electrotehnică – ce examen, ce prag esențial a fost trecerea din clasa a X-a în a XI-a! – am învățat, cu plăcere sau de nevoie, despre motoare, aparate și instalații electrice industriale, dar gândul mi-a fost întotdeauna nu la firele electrice, ci la antenele și firele nevăzute ale comunicațiilor radio. Am dormit, toată perioada liceului, cu un aparat de radio construit și montat într-o cutie de carton, frumos *tunată* cu... hârtie colorată. Antena, un *dipol simetric*, o fixasem, cu tot dichisul, de coșul de fum de pe casă și o întinsesem până în fundul viei, în vârful unui spalier de beton. De atunci cred că mi se trage de nu mai pot dormi fără un aparat de radio care să meargă continuu la căpătâiul patului.

De câte ori o ajutam pe mama să-și facă norma de zile-muncă la CAP și ajungeam pe deal, în Schiau, căscam fascinat gura la releul de la Arionești și gândul îmi zbură mai ceva ca undele electromagnetice. Mi-am dorit toată viața să pot intra în clădirea aceea de pe deal, pe turnul căreia erau fixate, de o parte și de alta, două parabolice mari, ca două urechi uriașe, auzisem, de la niște *specialiști* mai mari decât mine, că acolo poți *prinde* orice post de radio de pe suprafața pământului și că pereții sunt plini cu televizoare la care vezi tot ce vrei. N-am reușit să intru niciodată acolo, îl văd și acum pe paznicul acela amărât, dar cu pușca pe umăr, care mă ușuia de lângă gardul acestui obiectiv... strategic. Am plecat de fiecare dată resemnat și îndârjit în același timp, că odată și odată mi se vor deschide și mie porțile acestui templu. N-am reușit nici până astăzi, deși inginerul Simionescu – care deservește stația de prin '67-'68! și care și-a adus și soția aici, după spaima cutremurului din '77 – m-ar fi primit pe la începutul anilor 2000, dacă aș fi avut o autorizație de la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. De unde s-o am? Am rămas totuși prieteni, poate data viitoare se schimbă regulile, cine știe...

Între timp am avut alte *aprobări* și am văzut, din interior, releul de pe Vârful Cerbul, din Parâng, am urcat la antenele de pe Palatul Telefoanelor din București – de la *Victoria 10*, cum îi spun cunoscătorii –, am vizitat OZN-ul de la Cheia și chiar am urcat pe scheletul metalic al acestei stații ...intergalactice, dar gândul mi-a rămas tot la releul de pe Schiau, de la Valea Călugărească.

În clasa a XI-a, când, ca orice adolescent teribilist, am vrut să mă apuc de un sport ...extrem – între timp îmi scosese unul boxul din cap, la un meci la Plopeni – și am cochetat cu motocrosul, tata m-a deturnat, subtil, spre un cerc de depanare radio-tv, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Ploiești, unde lucra, ca mecanic, un cumnat de-al lui și care, la nevoie, rupea și bilete la intrarea la spectacole. Ce spectacole pe

<http://wikimapia.org/10467656/Center-of-Space-Communications-Cheia-Romania>

vremea aceea la Ploiești! Tudor Gheorghe, Metropol, trupe de la Teatrul Național, de la Teatrul de Comedie, câte și câte spectacole mari văzute ...live din fundul sălii sau, de cele mai multe ori, din loja ...reflectorilor. Cu electronica mergea mai greu, n-aveam bani pentru un aparat de măsură performant, n-aveam bani pentru piese și montaje electronice, însă viermele rodea. O gură de oxigen a venit după cutremurul din '77, când complexul comercial și meșteșugăresc din Valea Călugărească a fost strivit de blocul de deasupra, și centrul de reparații radio-tv a fost mutat în casele lui Costică Drugă, de peste drum de noi. Nu mi-a fost greu să mă împrietenesc cu Nucu, deparatorul radio-tv, un ins de vreo 30-35 de ani, bun electronist, dar și mare specialist în lichide autohtone, și care, după ce-mi făcusem intrarea cu un litru de vin, m-a lăsat să-mi pierd vremea în atelierul lui și să ciugulesc, cu pistolul de lipit, dar mai ales cu foarfeca de tablă, piese de pe șasiurile radiourilor și televizoarelor declarate incurabile și abandonate de proprietari. Rezistențe, condensatoare, potențiometre, transformatoare, difuzoare... o adevărată avere pentru pasionații domeniului.

Visul de a profesa ca electronist în Uzina 1 Mai din Ploiești după terminarea liceului s-a spulberat în vacanța dintre clasa a XI-a și a XII-a. Avusesem șansa să fiu repartizat pentru practica școlară – pe vremea aceea, în fiecare lună de școală se făcea o săptămână de practică în uzina care tutela liceul – la atelierul electronic, care era, poate, cel mai *high-tech* spațiu din uzină. Am crezut atunci că mă pot angaja să lucrez aici și pe timpul vacanței, la atelierul electronic al uzinei, dar n-am avut noroc, am fost angajat temporar, ca electrician ... necalificat, la o secție unde am săpat șanțuri cu pickammerul, am bătut cu barosul țevi de împământare ...electrică!, am cărat țevi și colaci de sârmă, în concluzie am lucrat, o lună și jumătate, pentru un salariu minim, ca electrician în Uzina 1 Mai. Mi-am ratat o vacanță, dar mi-am văzut viitorul. Și astfel, opțiunea pentru școala militară a fost mai ușoară.

Aici, șansa a fost de partea mea. La Comisariat, cum se numea atunci Centrul Militar Județean, neștiind către ce armă să mă îndrept – la radiolocație, unde aș fi vrut eu, neștiind exact ce înseamnă, dar avea radio în denumire, tocmai se ocupaseră locurile repartizate județului, la aviație nu mă gândisem, la infanterie, unde mi se propunea, nu-mi plăcea, la tancuri nu prea încăpeam cu cei 1,85 m ai mei – m-a scos din dilemă un căpitan care i-a sugerat celui care se ocupa de mine:

- Dă-l la transmisiuni!
- La transmisiuni? Cu ce se ocupă? am întrebat nedumerit.

- Telefoane, stații radio, antene, relele...
- Asta vreau.

Asta am vrut, asta am avut. Am intrat în Școala Militară de Ofițeri Activi de Transmisiuni și, chiar dacă nu mi-a plăcut deloc să învăț pe de rost poziția butoanelor de pe panourile stațiilor radio și radioreleu, ceea ce încercam să înțeleg că se întâmplă în spatele acestor panouri și, mai ales, cum se formează, cum se transmite și cum se recepționează un semnal radio, m-a făcut să îndur mai ușor cei trei ani. Școală grea, serioasă, prea rigidă uneori, frumoasă alteori, mai ales când lucram la stațiile radio. Alții au fost pasionați de fire și de telefoane, de aparatura telegrafică, de stațiile de frecvență, de radioreleu. Eu am rămas la dragostea dintâi: stațiile radio. Însă am tras de mine cât am putut, speriat că nu am ureche muzicală și nu voi putea prinde alfabetul *Morse*. N-a fost însă așa, am reușit să infirm această prejudecată, brevetele de radiotelegrafist de clasă le-am obținut *pe bune*.

La terminarea școlii militare, deși mă dedulcisem între timp cu saltul cu parașuta, am fost repartizat, ca locotenent, la unitatea de transmisiuni de la Târgu

Cărbunești, Gorj. Unitate bună, colectiv puternic, perspective frumoase în carieră, pasiune pentru meserie, mai ales că eram la o companie radio. Dorința de a trece în trupele de parașutiști a fost însă mai puternică – cine s-a contaminat de plăcerea saltului în gol știe ce spun – și m-a adus în cele din urmă la Buzău, nu înainte de a câștiga, la Olimpiada Transmisioniștilor din august 1985, de la Râșnov, un nesperat, dar binemeritat loc trei pe Comandamentul Trupelor de Transmisiuni. Momentul meu de glorie ca radist!

Mai apoi, la parașutiști – comandant pluton radiostart și dirijare aeronave, ce mai funcție, nenicule! – am mai stat cu casca pe cap și am bătut la manipulator vreo cinci ani, avioanele cu parașutiști le dirijau din microfon alții, noi doar căram și instalam stația radio, a venit apoi Revoluția, am mai trecut pe la sala radio de câteva ori, eram de-acum comandant de companie și mă ocupam de alte lucruri – sectoarele companiei, documentele de planificare, planuri de alarmă și de mobilizare, aplicații, instrucția parașutării, trageri etc. – dar pasiunea pentru radio a rămas.

După absolvirea Academiei Militare – la transmisiuni, bineînțeles! – am mai încercat, de dragul meseriei, să pun mâna pe manipulator, dar transmisiunile s-au îndepărat, încet, încet, de poezia aceasta, a semnalului transmis din încheietura mâinii și recepționat în vârful creionului, au venit stațiile moderne, ultraperformante, fluxurile de date, saltul în frecvență, telefonia mobilă, sateliții, internetul și tot ce înseamnă comunicațiile astăzi. Și unde toată lumea se pricepe.

Despre acordul antenei și trecerea pe emisie sau despre lucrul în telegrafie, în codul *Morse*, în bandă laterală unică, nu mai vorbește aproape nimeni. Poate doar așa, când ne mai atinge câte o undă reziduală, pe unii dintre noi.

https://www.google.ro/search?q=transmisionisti+militari&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0CAcQ_AUoA-WoVChMlyPvX9oT5yAIVZXdYCh2Dfwli&biw=1152&bih=740#imgrc=wwyR0feFIIow1M%3A

R E S T I T U I R I

Radu R. ROSETTI

(N. 20 MARTIE 1877, Căiuți, Bacău - d. 2 iunie 1949, Închisoarea Văcărești) istoric și general român, membru titular al Academiei Române.

Absolvent al *Școlii Militare de Artilerie și Geniu* (1899) și al *Școlii Superioare de Război* (1906).

A fost șeful Biroului Operații din cadrul *Marelui Cartier General*, ulterior comandant al Regimentului 72 Infanterie Mizil cu care a luat parte la lupta de la Răzoare (6 august 1917), unde a fost rănit.

A fost decorat cu cea mai înaltă distincție militară, „Ordinul Mihai Viteazul”, clasa a III-a, numit atașat militar la Londra, apoi comandant de

brigadă și, ulterior, director al Cursurilor de pregătire pentru ofițerii superiori. Înaintat la gradul de general în 1924.

Autor al unor studii de istorie și teorie militară de incontestabilă importanță, președinte al *Consiliului de Conducere al Muzeului Militar Național* (1924-1931), membru corespondent al Academiei Române (1927), ulterior membru titular (1935), director al *Bibliotecii Academiei Române* (1931-1940).

Ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor în guvernul Ion Antonescu (1941) a fost arestat (1949) și condamnat la doi ani de închisoare la Văcărești, unde a și murit (2 iunie 1949).

Monografia părții de răsărit a teritoriului ocupat

de Căpitan R. Rosetti

După ocuparea Cadrilaterului am fost însărcinat ca, împreună cu camarazii Cernavodeanu P., Martian D., Gabrielescu E., Florescu G., și Gheorghiu D. și sub direcția d-lui maior Panaitescu St., să culegem datele pentru facerea unei monografii a regiunii ocupată de Divizia X-a și detașamentul de Balcic; după ce am terminat lucrarea pe teren ne-am întrunit la Dobrici și acolo am compus, după datele fiecăruia, lucrarea de ansamblu, luând fiecare la o parte:unii la crochiuri alții la statistice, iar eu fiind însărcinat cu redactarea monografiei de mai jos.

1. Considerațiuni generale.

Zona ordonată descrisă este cuprinsă între: La răsărit Marea Neagră, la miază-noapte vechea frontieră a Dobrogei, la apus o linie dreaptă, ce ar uni localitățile Hairan Kioiu (8 klm. vest Bairamdede) cu Karamanlâ (29 klm. sud-vest Dobrici), la miază-zi o linie dreaptă, care ar uni localitățile Karamanlâ cu Djaferli (21 klm. sud-vest Balcic).

Această zonă se poate împărți în două părți printr-o linie, care, plecând din Koru-Nastradin ar trece prin Dobrici și s'ar termina la Balcic; partea aflată la sud-vestul acestei linii, face parte din regiunea Deli-ormanului, iar partea aflată la Nord-Est, din acea a Dobrogei. Această împărțire e hotărâtă de caracterele fizice, cu totul deosebite, a celor două părți, care sânt:

a) În regiunea Deli-ormanului formele terenului sânt mai pronunțate, văile înguste și cu maluri repezi, terenul acoperit în parte cu păduri; stratul vegetal de bună calitate și de o grosime ce nu trece de 0.50 m., este așezat pe un substrat de piatră calcaroasă; apa este la suprafață de bună calitate și în abundență; satele sânt așezate pe coastele văilor și au case de piatră; drumurile înguste și cu pante mari; agricultura încă primitivă, neîntrebuințându-se mașini.

b) În regiunea Dobrogei formele terenului sânt foarte puțin pronunțate; văile sânt cu maluri întinse; terenul este lipsit de păduri; straiul vegetal este negru și de excelentă calitate (ceruozial) și are o grosime ce trece de un metru; apa se găsește la mari adânci, e de o calitate mediocră și insuficientă ca calitate; casele clădite din chirpici; drumurile largi; aproape întreaga cultură a terenului se face exclusiv cu mașina.

În ceea ce privește revederea hărților 1/100.000 (Ed. 1912) s'a constatat că, în general vorbind, ea este foarte exactă, mai ales în ceea ce privește reprezentarea formelor terenului; ea nu reprezintă exact limitele pădurilor și nu este de asemeni pusă la curent cu noile căi de comunicație existente.

2. Terenul.

Aspectul general al solului este acel descris în paragraful precedent, adică în partea de nord o câmpie mai mult sau mai puțin întinsă, iar în partea de sud o regiune cu caracter deluros, acoperită în parte cu păduri. Un aspect cu totul deosebit îl prezintă regiunea dela sud-vestul Balcicului, care pe de o parte ne înfățișează dealuri cu caracter muntos, despărțite prin larga și vesela vale a Batovschei, iar pe de alta, ne dă puncte de vederi minimale, de unde luciul mării scoate

în relief coastele abrupte și albicioase ce par a cădea în mare dela Balcic la capul Kaliacra. Dat fiind lipsa totală de vânturi în această regiune și însuși formele mai sus arătate, credem că s'ar putea ușor transforma acest colț într'o prea frumoasă stațiune hivernală.

Din punct de vedere geologic, solul este alcătuit dintr'un strat de neogen (al cărui grosime mergând dela sud spre nord, trece dela 0.50 la 1.50), așezat pe un substrat de piatră calcaroasă, piatră care acolo este aparentă, pare a îndeplini toate condițiunile unei bune pietre de construcție.

3. Apa.

Este o deosebire completă între regimul apelor din Deli-Orman și al acelor din Dobrogea, căci pe când în cel dintâiu apa este abondentă aproape de suprafață și de bună calitate, în cea de a doua, ca se găsește la mari adâncimi, este insuficientă și în general nu de bună calitate, fiind sălcie și chiar amară.

Plecând dela răsărit la apus, găsim următoarele râuri: Pârâul Diși-Pudac, de mică importanță ca apă, curge însă într'o vale foarte sălbatică, mai cu seamă în porțiunea Sud- Vest de satul Diși-Pudac.

Pârâul Ekrenska, lățimea 2—3 m., adâncimea 0.30—0.30 c.m., fundul nisipos, curentul repede.

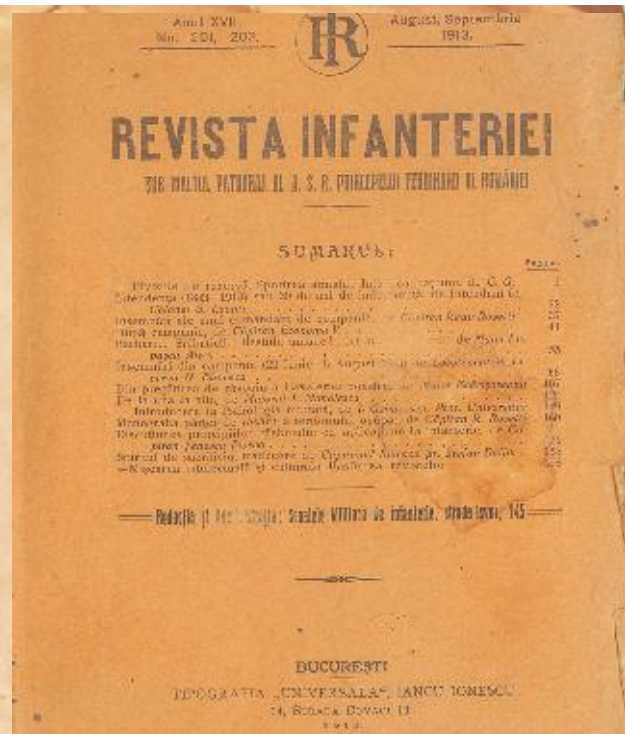
Pârâul Batowska, lățime 2—5 m., fundul nisipos, adâncimea 0.40—0.80 c.m., maluri ridicate și abrupte (0.50—1.50) se varsă în mare prin două brațe, în jurul cărora se crează o zonă mlăștinoasă, poate fi trecută prin vad pe oriunde, cu condițiunea amenajării malurilor.

La vestul acestor pârae, cele arătate pe hartă nu au apă decât în urma unor ploii foarte abundente.¹

După ocuparea Cadrlaterului am fost însărcinat ca, împreună cu camarazii Cernavodeanu P., Marțian D., Gabrielescu E., Florescu G., și Gheorghiu D. și sub direcția d-lui Maior Panaitescu St. să culegem datele pentru facerea unei monografii a regiunii ocupată de Divizia X-a și detașamentul de Balcic; după ce am terminat lucrarea pe teren ne-am întrunit la Dobrici și acolo am compus, după datele fiecăruia, lucrarea de ansamblu, luând fiecare la o parte: unii la crochiuri alții la statistice, iar eu fiind însărcinat cu redactarea monografiei de mai sus. Valea Kara-Amet-Beudi are apă în tot cursul anului, lățimea apei de 0.80 m., adâncimea 0.30 c.m. Pârâul Karaliska prezintă aceleași caractere.

Zona recunoscută este mărginită spre răsărit de Marea Neagră, care se întinde pe un fund stâncos, are maluri drepte și prezintă două plaje, care ar permite o debarcare și anume: plaja dintre Ecrene și gura Babovikei și plaja la N.E. de Biel-Monastir.

În ceea ce privește apa trebuincioasă oamenilor și animalelor, ea se procură: a) In regiunea Deli-Ormanului prin cișmele construite din piatră și prevăzute cu sgheaburi (al căror lungime chiar depășesc uneori 20 m.), în care apa curge prin niște țevi (gure) de fier;

debitul este în general mare și calitatea apei excelentă; b) În regiunea Dobrogei, apa se procură din puțuri foarte adânci (unele atingând 60 m.), din care se scoate apa fie prin ajutorul unui manej tras de un cal, care ridică un burduf de piele, fie prin pompă cu motor; faptul că aceste puțuri seacă câteodată și că e nevoie de o mare cantitate de apă la anumite ore, au făcut (să se construiască în unele localități rezervoare de piatră sau fer, a căror capacitate variază între 60 și 80 m.

Debitul acestor puțuri este în general mic, iar calitatea apei lasă de cele mai multe ori de dorit, căci este sau sălcie sau chiar amară.

4. Localități.

În regiunea studiată găsim trei soiuri de localități, și anume: orașe, sate și ciflicuri (ferme).

Orașele sânt în număr de trei: Dobrici (Hagi-Oglu-Pazargic), Balcic și Kavarna. Aspectul lor general este acel al orașelor orientale cu străzi nepavate și întortochiate (afară de vreo câteva în Dobrici), murdare, cu clădiri așezate neregulat, fără canale, fără un sistem de iluminare publică, cu hoteluri destul de primitive și cu foarte puțină circulație pe strade. Sate sânt așezate în genere în fundul sau pe coastele văilor; casele sunt construite în Deli-Orman din piatră, iar în Dobrogea din chipici; ele sânt acoperite aproape exclusiv cu țigla, din care o mare parte provine din Marsilia (Guichard-Freres).

Fiecare casă are câte un grajd de o capacitate care variază dela 5 la 100 animale; de asemenea fiecare casă are un cuptor de pâine, al cărui debit mijlociu zilnic poate fi socotit ca 60 pâini a 1 kgr. Nu se găsește casă care să nu-și aibă o latrină acoperită și în unele sate (Ai-Osman), chiar latrine publice, destul de

primitive, dar existând. În genere, casele sânt lipsite de mobilier și populația doarme și mănâncă pe jos. Capacitatea de cantonare și hrănire este în general, multumitoare.

Ciflicurile sunt un ce special acestei regiuni și ele constau în general din o clădire (foarte modestă) a proprietarului unei moșii, clădire înconjurată cu 2—3 case pentru servitori, cu grajduri numeroase și având unul sau două puțuri.

5. Căi de comunicație.

a) Căi ferate. În această regiune există o singură cale ferată, cea care duce dela Dobrici la Vama și care trece pe la nord de Bogdanova, Novo-Botievo, Semeț și Kurtdere. Această cale prezintă la sud de Emirkioiu o curbă pronunțată spre sud, unde calea este în pantă mare; o altă curbă se află la sud-est de Botievo. Suprastructura căii este necompletă în unele părți, de oarece lipsește în parte pietrișul; în lungul căii se găsesc gările: Dobrici, Bogdanova, Semeț și halta Novo-Botieșo. Ea are două poduri mai mari: unul peste pârîul Emirkioiu și celalt o adevărată lucrare de artă (are o deschidere de 30 m, de fier, sprijinită pe bolte în piatră cioplită), un viaduct peste râul Isikri la Novo-Botievo.

b) Șosele. Ele sânt în bună stare, afară de unele porțiuni, care, deși sânt împietrite, nu sânt încă tăvălugite; ele sânt urmate de linii telegrafice, sânt prevăzute cu cantoane de piatră acoperite cu țiglă și mai au următoarea caracteristică: că toate bifurcațiile cu drumurile naturale sânt împietrite pe o lungime de 15—20 m. dela șosea, așa că punctul de bifurcație este neted de determinat și se împiedică astfel deplasarea lui. Aceste șosele sânt: 1. Plecând din Balcic, patru șosele ducând spre Kavarna, Mangalia, Dobrici și Vama; din aceste șosele numai șoseaua Balcic-Mangalia nu este terminată și se oprește la Ghiaur-Kiuiusa.

2. Plecând din Dobrici patru șosele, ducând spre Varna (terminată) spre Silistra prin Suiuciuk, spre Elibei și spre Ciufut-Kuiusu (aceasta din urmă împietrită numai pe 16 klm., începând dela Dobrici).

c) Drumuri naturale. Sânt acele ca arătate pe hartă foarte viabile pe timpul secetos și cele mai multe impracticabile după ploi. Acele din Deli-Orman sânt înguste și prezintă la trecerea lor prin păduri sau la scoborîrea pantelor tăeturi naturale foarte înguste, care nu permit să treacă mai mult de 2 cai de front și care fac imposibilă orice încrucișare de coloane.

d) Linii telegrafice și telefonice. Există numai linii telegrafice și două telefonice, așa precum se arată pe hartă, ele leagă capetele extreme ale liniei respective fără a avea vreo stațiune intermediară, ceea ce face că este foarte greu a se comunica cu diferitele sate.

e) Porturi. Sânt două porturi: Balcic și Kavarna, a căror mică adâncime face ca vasele să fie obligate să ancoreze la larg, așa că descărcarea și încărcarea lor se face cu ajutorul unor caice și șlepuri. Dintre amândouă, Balcicul e cu mult, cel mai important, de oarece aproape întreg exportul grânelor din regiune se face prin acest port.

6. Păduri.

Se poate zice că nu a rămas un singur petic de pădure netăiat: parte s'a lăsat să crească din nou, dar cum vitele au fost lăsate să pască libere, numai unele porțiuni aflate prea departe de locurile locuite au recrescut satisfăcător, pe când cea mai mare parte se află astăzi sub formă de țihlă sau desişuri, prin cari nici omul nici calul nu poate trece. Porțiunile rămase nedefrișate se văd în alăturata hartă. Vârsta mijlocie poate fi de 30—50 ani; esență, stejar (cam 90%) fag, aluni, corni, etc.

Aceste păduri aparțin, în marea majoritate a cazurilor, comunelor; multe din ele însă au devenit prin uzurpare și vânzări ilegale proprietăți particulare; de altmintelega oricine vrea, intră și taie lemnul de care are nevoie, mai ales pentru încălzit, căci n'are nici o valoare constructivă.

Ceea ce este caracteristic, este că aproape nici una din aceste păduri n'are un nume propriu. În regiunea Dobrogei locuitorii își încălzesc casele cu pae sau cu tezec.

7. Climatologie.

Clima regiunii este excelentă, fiind în genere destul de temperată și neprezentând mari extreme de temperatură; așa că este cuprinsă între izotermele de minus 4° și 0°, în Ianuarie și +20° și 22° în Iulie. În special căldura verei este temperată de un vânt de S. W., care suflă aproape continuu. După informațiuni, cantitatea mijlocie anuală de ploaie este mică și în special anul acesta vara a fost foarte secetoasă.

8. Etnografie.

Rasele pe cari le întâlnim sânt:

Românii în număr mic, cari au două proveniențe: majoritatea fiind Români din Ardeal, cari au venit cu turmele de oi, s'au stabilit aci și sânt în general foarte avuți; iar minoritatea o constituie dezertori, fugiți din țară.

Bulgari, Găgăuți, Turci, sau mai bine zis Tătari de origină, ei inzistă asupra acestui fapt, crezându-se mai vrednici ca Turcii. Printre aceștia sânt unii numiți chiar de ei: „Turcii cei roșii”, al căror păr roșietic și piele tot roșietică, îi disting cu totul de restul conașionalilor lor.

Țigani sânt de două soiuri: cei turcești și cei românești; aceștia din urmă vorbesc aproape exclusiv limba română și provin din împrejurimile Turtucaiei.

Prin orașe se mai găsesc: Greci, Armeni, etc.

În privința distribuției diferitelor rase în localități se observă că pe când în Deli-Orman în majoritate, satele sânt alcătuite exclusiv pe naționalități (sate bulgărești și sate turcești), în Dobrogea se găsesc numai puține sate formate exclusiv de Turci; iar Bulgarii nu se găsesc niciodată formând localități aparte, ci amestecați cu Turcii.

Limba cea mai general întrebuințată este cea turcească, nu este bulgar care să nu știe turcește, pe când foarte mulți turci nu știu o vorbă bulgărească. Cauza pentru care turcii n'au învățat bulgărește, este traiul lor separat, precum și faptul că ei nu au fost obligați a face serviciul militar.

9. Proprietatea rurală.

Este foarte greu de stabilit bazele legale ale proprietății, de oarece ea este stăpânită în baza următoarelor: Până la 1878, solul aparținea, în teorie cel puțin, comunelor sau obștiilor sătești, și numai în anumite cazuri pe baza unor acte date din Constantinopol, o parte din aceste bunuri devenea proprietatea unui singur individ.

Cum aproape întreg terenul aparținea astfel Turcilor. Bulgarii, spre a-i deposeda mai curând, au făcut o lege specială prin care acaparările de pământ se prescriu după 10 ani. Cu ajutorul acestei legi, cu ajutorul unei Administrații puțin scrupuloase, și mai ales cu ajutorul puținului dor de muncă al Tătarilor, Bulgarii au ajuns a cumpăra, adeseori pe prețuri de nimica, mari suprafețe, așa că azi se poate spune că în mare parte proprietatea rurală este în mâna lor. În genere, nu se întâlnesc proprietari de mai puțin de 15 Ha.; iar majoritatea proprietății este de 50—500 Ha.; sau găsit patru proprietari a mai mult ca 1000 Ha.; unul din ei este bulgar, iar ceilalți trei ovrei.

Nu s'au găsit arendași de mari suprafețe.

Prețul de vânzare al terenurilor variază între 600 lei Ha., în Deli-Orman și 1250 lei în Dobrogea.

10. Cultura terenului.

În general se cultivă exclusiv grâu, ovăz și orz; porumb foarte rar și pe foarte mici întinderi. Planul de cultură este uniform și anume: grâu, orz sau ovăz, ogor.

Pe când în Deli-Orman lucrarea terenului se face în chip foarte primitiv (o singură arătură, seceratul cu brațele, treeratul exclusiv cu caii), în Dobrogea cultura terenului se face aproape exclusiv cu ajutorul mașinilor. Nu este sat să nu posede mai multe garnituri de treerat și numeroase mașini de secerat și de semănat.

Deoarece numărul brațelor ce se găsesc în regiune este foarte mic și prețul zilei de lucru mare (3 lei pe zi, plus hrana), marii proprietari sânt nevoiți a aduce lucrători din altă parte. Aceștia sânt sau Turci din împrejurimile Bazgradului sau Țigani din împrejurimile Turtucaiei.

Și unii și alții au un renume bine stabilit de lene și de necinste, și cum în Bulgaria nu există lege a învoielilor agricole, ei nu pot fi ținuți să-și execute angajamentele.

Producția variază între 15 și 25 Hl. la Ha. (grâu); anul acesta este de 25 Hl. la Ha.

Atât grâul cât și orzul și ovăzul sânt mai ușoare ca produsele similare din țară, așa grâul este în general de 75—76 kgr. la Hl. Se atribuie această ușurință vântului care usucă grăunțele înainte de a fi coapte.

Prețul grâului a ajuns anul trecut la Balcic la 1900 lei vagonul.

Fiecare sat este în general înconjurat de întinse imașuri; proprietatea obștiei sătenilor.

Ocupația de seamă a locuitorilor este agricultura, de asemenea se ocupă mulți cu păstoritul. Industria casnică este ocupația femeilor.

11. Organizarea ad-tivă, școlară, biserici.

Comunele rurale sunt în general alcătuite dintr'un foarte mare număr de sate (până la 28) așezate în general foarte departe unul de altul; fiecare sat are un așa zis primar (corespunde cu delegatul sfatului sătesc dela noi); iar pentru întreaga comună un primar, al cărei atribuțiuni sânt foarte reduse, căci întreaga Administrație financiară este încredințată secretarului birnic, om de meserie, care corespunde cu notarul nostru, doar că este mai bine plătit. Secretarul birnic este ajutat de un contabil, numit pisăr. Registrele cari se țin la primărie, și în special ale stării civile, sânt aproape identice cu cele din țară; mai există totuși încă un registru, pe care îl credem foarte practic; el constă dintr'un registru de format mare, în care fiecare cap de familie sau locuitor necăsătorit, își are partida în care se trece: numele și pronumele, data nașterii, căsătoriei, morții, tuturor membrilor familiei, averea mobilă sau imobilă pe care o posedă, meseria pe care o exercită și în sfârșit, orice dată privitoare la membrii familiei respective.

Localurile primăriilor sânt în general mari și am putea chiar spune luxos mobilate, au camere de musafiri, grajduri și câte o farmacie sau infirmerie.

Ceea ce este cu deosebire de instructiv, este organizarea școlară; nu este sat aproape să nu aibă școală.

În satele în care sânt mai puțin de 25 elevi înscriși, locuitorii își întrețin singuri școli particulare, stalul punându-le la dispoziție învățătorul, pe care însă îl plătesc locuitorii. Localurile sânt bune și dotate cu un foarte bogat material didactic (aparate și tablouri pentru învățământul intuitiv, figuri geometrice de lemn și de carton, aparate de cosmografie, hărți, tablouri zoologice și pe alocurea chiar aparate simple de fizică), a căror stare arată că a fost întrebuințat și nu păstrat în dulapuri; toate școlile au și câte o bibliotecă școlară.

Școlile sânt de două tipuri: școli primare și un fel de școli primare superioare, care pe lângă cursul primar, mai cuprind și 2-3 clase gimnaziale. În oraș se găsesc gimnaziile și școli de menaj.

Pe lângă școlile bulgărești, se mai găsesc, atât la orașe, cât și la sate, școli turcești.

Ceea ce este curios este micul număr de biserici și geamii și reaua lor stare de întreținere.

12. Organizarea sanitară.

În orașe se află spitale, iar la reședința fiecărei comuni câte o infirmerie (numită de bulgari ambulatoriu), unde se găsește o cameră de consultații și o farmacie cât se poate de completă. Având o mare lipsă de medici, Bulgarii au un fel de medici ambulanți cari vin și stau în anumite zile la infirmeriile comunelor.

13. Comerț și industrie.

Comerțul se face aproape exclusiv la orașe, de oarece la sate nu se găsesc decât cafenele mizerabile și ici colea câte o prăvălie sau cârciumă, care nu vând decât articole alimentare.

Chiar la orașe, comerțul se mărginește mai cu seamă la ceea ce au nevoie orașenii, de oarece sătenii își fac singuri îmbrăcămintea și tot aceea de care au nevoie pentru traiul lor, mai mult decât sobru. Un comerț foarte înfloritor este acel al mașinelor agricole, care se află în general în mâna marilor case din București.

Industria este cu totul în fașe și este reprezentată prin câteva mori, fabrici de cărămidă și de țiglă, o turnătorie și fabrică de mașini, o fabrică de paste alimentare și una de liqueruri.

14. Statistica hranei.

În această regiune se găsește din belșug grâu, făină și vite pentru hrana oamenilor și furaje pentru hrana animalelor.

Credem că prin exploatarea resurselor locale s'ar putea hrăni ușor un corp de armată timp de 6 luni, neavând nevoie de a aduce din țară decât legume și oarecari articole de coloniale.

15. Spiritul populației.

Populația este liniștită și în general foarte muncitoare și dornică de câștig, așa că având nevoie de liniște, a primit în general bine dominațiunea română. Atitudinea diferitelor naționalități pare a fi următoarea:

Românii ardeleni zic că sânt mulțumiți de venirea noastră.

Bulgarii, massa populațiunii incultă, care a pierdut mulți oameni în războaiele recente, e dornică de liniște și ne primește fără ostilitate; partea mai cultă și conștientă a populațiunii însă, și în special secretarii birnici, învățătorii și diferitele profesii liberale, ne văd, deși nu o spun pe față, cu un ochiu rău și s'ar deda poate chiar la acte de violență, dacă n'ar crede că ocupația nu este decât un ce cu totul pasager; ne putem aștepta din partea lor la oarecare acte de rebeliune, însă numărul fiind mic, ar avea caracterul unor atentate.

Turcii sânt deocamdată mulțumiți, de oarece cred că am venit să-i răsbunăm de toate mizeriile și persecuțiile pe cari le-au suferit dela Bulgari. În zelul lor de-a arăta că numărul Bulgarilor este cât mai mare, autoritățile bulgare au mers „more hungarico”, până a interzice Turcilor să poarte fesul și a bulgariza numele Turcilor, cari în registre nu sânt trecuți sub numele de Ali, Mehmet sau Husaim, ci sub acela de Aliof, Mehmetof sau Huseinof.

Un lucru care sperie pe Turci este ideea că vor fi siliți să facă serviciul militar.

16. Resturi de cetăți vechi.

Satul Deși-Pudak se află așezat pe resturile unei mari cetăți romane, care după cele ce mi-a spus d-l Pârvan, Directorul Muzeului de Antichități din București, ar fi acelea ale Parnisei.

Pe lângă orașul civil, pe care e clădit satul actual, se află o cetate destul de bine conservată, clădită către anul 300. D-l Pârvan a putut degaja partea principală: unul din turnurile de flancare, precum și din începuturile unei colonade. Din nefericire, aceste resturi rămân în posesia Bulgariei (1300 m. de graniță).

Spre vest de Deși-Pudak se găsesc urmele unei șosele romane. La sud de Ekrene sânt ruinele unei cetăți turcești.

17. Considerațiuni militare.

Zona recunoscută se prezintă în foarte bună condițiune pentru operațiuni militare, atât numai că în Dobrogea trupele vor avea puțină apă, iar în Deli-Orman sânt părți prin care artileria de câmp va trece și va manevra cu foarte mare greutate.

În cazul unui războiu între România și Bulgaria, această zonă ar putea servi ca zonă de adunare, pentru grupul secundar, menit a păzi flancul stâng al armatei principale și a ocupa localitățile Varna și

Șumla. Asupra Varnei se poate înainta pe mai multe coloane întrebunându-se atât șoselele ce duc dela Dobrici și Balcic la Varna, cât și drumurile naturale dintre aceste două șosele; înaintarea acestor coloane n'ar putea fi oprită de Bulgari decât pe creasta Golema-Faranga-Dervent, adică chiar la ușile Varnei.

În ceea ce privește înaintarea spre Șumla se poate întrebuița atât vechiul drum al Șumlei prin Vovo-Botieve, Șemet-Ak-Koiium, cât și șoseaua Dobrici-Varna și drumul Baladzea, Koslugea spre Iasi-Tepe.

Cât despre apărare, ea se va face întâiu pe linia de graniță (e păcat că platoul dela Șernet care e călare pe drumul Dobrici-Șumla, și alcătuieste o bună poziție tactică cu flancurile rezemate pe pârâurile Isichi și Enur-Kioiu să fi rămas Bulgarilor), apoi pe poziția formată de platourile care înconjoară Dobriciul și care prezintă nișle glacișuri naturale ce bat drumurile de înaintare dinspre Varna și Șumla. Cât despre combaterea unei debarcări, ea este foarte lesnicioasă, de oarece natura coastei mării nu permit asemenea operațiuni decât pentru unități foarte mici și numai în trei puncte (două la sud de Balcic și unul spre Șabla).

Orașul Dobrici fiind un centru important de comunicație călare pe drumul ce duce spre Varna și Șumla și fiind înconjurat de un triplu cerc de înălțimi, alcătuieste o minunată poziție de oprire care, dacă s'ar dota cu puține lucrări de întărire, ar constitui o cetate foarte puternică. Uvrajele cari înconjoară azi nu sânt decât vechile redute turcești; ele nu mai pot servi de loc, dat fiind marele lor profil - decât ca puncte de reper pentru artileria inamică.

Bulgarii nu au făcut absolut nici o lucrare în vederea apărării acestui oraș.

Octav VOROBCHIEVICI

(n. 19 aprilie 1896, Bârlad - d. 7 aprilie 1987, Roșiorii de Vede) a fost ofițer de carieră, diplomat, scriitor român, fiul lui Constantin (1866-1908 – profesor, licențiat și doctor în litere și filosofie în Austria) și al Aristeei, născută Manoliu (1876 - apr.1940).

Își începe cariera militară ca sublocotenent în anul 1916, luptă la Turtucaia (1916) și Mărășești (1917), absolvent al Școlii Superioare de Război din București (1928) și al *École Militaire din Paris* (1930), atașat militar în Spania și Portugalia (1938), ulterior la Berlin (1940).

Comandant de regiment (1940) și de brigadă

(1944) pe frontul de est, fiind decorat cu *Steaua României cu Spade*, scos din rândurile armatei în 1945.

Arestat (1951), anchetat și condamnat (1953) la 20 de ani de temniță grea pentru activitatea pe frontul de răsărit. A fost amnistiat (1955), i s-a redeschis procesul (1956), fiind achitat și repus în toate drepturile civile și militare. I s-a conferit *Virtutea Ostășească* (1968).

A fost redactor la revista *România Militară*, colaborator la *Adevărul literar și Revista fundațiilor*, membru fondator al *Asociației scriitorilor militari*, membru al *Academiei de Științe din România*, Secția Militară.

DINAMICA PRESTIGIULUI PERSONAL ÎN EXERCITAREA COMANDAMENTULUI

de *Maior Vorobchievici Octav*

În ultimii ani, o literatură de o bogăție necunoscută încă, a dat la iveală faptele de arme a numeroși șefi militari, sau simpli combatanți. Studiarea lor, subliniază circumstanțe multiple, cu o influență capitală asupra acțiunilor de războiu.

Pe hartă, la exercițiile tactice din timp de pace, șefii și subalternii sunt comandanți de unități cărora nu le cunoaștem psihologia, temperamentul, pregătirea profesională, ascendentul moral, etc. Aceste elemente, joacă totuși un rol covârșitor în bătălie. Cu deosebire, ascendentul moral al șefului, când îmbracă înfățișarea de fascinațiune, înmulțește puterile trupei și duce la realizări materiale cari depășesc socotelile reci, ieșite din învățămintele experienței.

Greu de încadrat în formule, sau de obținut prin rețete, puterea de a pasiona spiritele, asemeni puterii flăcării de a transforma în foc tot ce atinge, schimbă magic aspectul moral al unei trupe și dinamica sa. Aceleași unități, cari cu un ceas în urmă cădeau paralizate de oboseală în fața obstacolelor crezute invincibile, se ridică deodată dârze și mătură scurt adversarul din față. Mai poate nega cineva astăzi, că oboseala este în primul rând morală? Se mai poate tăgădui după atâtea afirmațiuni ale războiului, că primejdiile au proporțiile pe cari numai moralul nostru li-l creiază?

O pildă. După retragerea din Ardeal, într'unul din

sectoarele carpatine, trupa unui regiment român de infanterie, este dispusă pentru atacul unei localități. Oamenii sunt însă impresionați de armamentul mult superior al adversarului și de manevrele lui iscusite. Chipurile sunt întunecate și inimile pline de îndoială. Șefii mărunți din linie sunt tăcuți. Nu se crede în succes.

Deodată însă, un zvon se răspândește în rânduri: generalul Averescu a luat comanda operațiunii. - Nimeni nu l-a văzut. Toți știu însă că prezența acestui șef înseamnă izbândă. Imaginația se aprinde. Frunțile se luminează. Tunul începe să vorbească o limbă clară. Ochii se înfierbântă și fixează sfidători mușuroarele de pământ, în dosul cărora se ascunde inamicul ce trebuie scos. Atacul, în ciuda celor mai teribile pierderi, duce tot mai adânc uralele sprintenilor infanteriști. Operațiunea reușește din plin.

Peste câteva ore însă, zvonul prezenței generalului în sector, se desminte. Oamenii încep să numere camarazii pierduți, să vadă golurile din rânduri. Flancurile se simt primejduite. Nesiguranța se furișează rece în suflete. La cel dintâi contraatac inamic, poziția cucerită cu atâta elan, e pierdută.

Alături de cunoștințele profesionale, de calitățile intelectuale și fizice ale unui șef, puterea de fascinațiune este un netăgăit mijloc de comandament. În paginile de față, încerc să studiez taina acestei forțe extraordinare, pe care unii șefi au exercitat-o în timpul

marelui războiu asupra oamenilor lor și asupra națiunii sub arme.

Iluziile sunt oxigenul vieții omenești. Ele întind colac de salvare naufragiatului, funie în prăpastia celui căzut de pe culmile gloriei și snopuri de lumină în besna drumului celui oboșit și flămând. Credincioase ca și umbra noastră, ne însoțesc, pretutindeni, ne fac să vedem invizibilul și să negăm imposibilul. Spiritul are nevoie de reazimul lor, ca să-și desfășoare aripile, după cum picioarele, ca să ne transporte, au nevoie de pământ tare sub ele. Oamenii nu pot trăi fără himere.

Marii conducători pe cari i-a cunoscut istoria, au știut să creeze realități din himere, să exalte imaginația oamenilor și robindu-le libertatea intelectuală, să facă din ei jucăria docilă a voinței lor. Aici stă taina puterii care a mânat popoarele în convoae, în lungul continentelor, a împins cruciadele pe drumurile Erusalimului, caravelele lui Columb dincolo de limitele cunoscute ale pământului, răbdarea neamurilor oprimate, până la limanul veacurilor de sclavie.

Dacă în lupta de toate zilele a vieții, iluziile oamenilor și ale mulțimilor constituiesc animatori puternici, apoi în războiu, când viața omului și a națiunii se trăește cu o pulsație maximă, ele constituiesc o forță uriașă. Acei cari isbutesc să dea iluziilor luptătorilor și națiunii răspunsuri de fapte reale, acei cari știu să pună stăpânire pe suflete, pasionându-le, isbutesc să exercite asupra domeniului lor de activitate o putere de autoritate căreia nimic nu-i poate rezista și căreia totul îi este îngăduit. Eroul stăpânilor al acestei puteri, este privit cu ochi de abnegație și dragoste ce anunță promptitudinea jertfei.

Câteva exemple.

Toamna anului 1914. Armatele franceze se retrag de zile și nopți. Comunicatele oficiale, cetite cu inima strânsă, repetă neconținut monotonia disperată a replierii. Jumătatea de cismă germană, invadează tot mai adânc solul republicei. Guvernul părăsește capitala. Poporul se agață cu disperare de ultimele nădejdi. Numele generalului Joffre, e șoptit cu înfrigurare de toate buzele. În mâinile lui, stă soarta războiului. Toate iluziile îl fixează. Numai el poate opri retragerea. Dacă nu pe această linie..... apoi pe cealaltă... va angaja bătălia, din care va ieși victoria, de care toate inimile sunt însetate.

Și deodată, după lungul calvar, ca un bubuit puternic, se răspândește în întreaga Franță vestea cea mare, care răspunde tuturor nădejdlor: Joffre s'a oprit între Verdun și Paris. Din toate părțile, armatele franceze asaltează formidabila mașină de războiu a Berlinului. Toate inimile se opresc și o ascultă zgomotul depărtat al bătăliei hotărâtoare.

Frontul inamic se clatină, pârâe, se rupe, apoi se rostogolește spre frontiere. E Marna, „minunea dela Marna”, victoria lui Joffre. În pragul dezastrului, himerele națiunii sunt transformate, de un om, în realități. Imaginea eroului care realizează visul Franței, își creiază un altar în fiecare suflet. Fascinat, poporul îl - urmează sufletește, în „cursa la mare”. Gestul sacru, prin care un șef își câștigă întregul ascendent asupra armatei și națiunii e oficiat. De acum înainte, urcat pe soclul încrederii generale, eroul poate lucra liniștit pentru pregătirea războiului de lungă durată, în care s'a angajat patria sa.

Bătăliile câștigate pe câmpuri de luptă, nu asigură totuși tuturor victorioșilor dreptul de a exercita putere de fascinație. Cum vom vedea mai departe, Lunderdorff de pildă, a rețutat numeroase și răsunătoare succese, cari au demonstrat măsura în care stăpâna arta militară. Victoriile lui, au cucerit admirația; omul n'a cucerit însă sufletele.

1916. În Ardeal, în fața trupelor române, se adună nouri negri. Comunicatele, nu mai anunță vestea liberării a noui locuri, scumpe inimii românești. Dobrogea, este în doliu. Bucureștiul, bombardat zi și noapte, de aeronavele inamice. Luptătorii de pe fronturi, cari vin în interior să-și vindece rănilile, confirmă zvonul zdrobitoarei superiorități a materialului inamic. Țara e îngrijorată.

Iluziile poporului sub arme, zbor în căutarea unui reazim. Mulțimea vrea o lovitură, o manevră îndrăzneată, o răsturnare a situației care amenință respirația țării. Și deodată, un șef militar, transformă himerele în realitate: generalul Averescu trece Dunărea la Flămânda, în spatele trupelor inamice. Imaginația mulțimei clocotește. Turtucaia e răzbunăta. Mackensen, prins între două focuri, e pulverizat. Dobrogea liberată, trupele române se pot îndrepta din nou către Budapesta...

Harta Ofensivei Flămânda

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bb/FI%C4%83m%C3%A2nda_Offensive_map.jpg

Și totuși, după cum se știe, generalul nu realizează himerele națiunii. Icoana lui, nu e sfărâmată. Dimpotrivă, i se vor atribui în curând puteri noului.

Operațiunea dela Flămânda, corespundea unor iluzii, cari asemeni fâșiei luminoase a unui proiector, erau dirijate asupra Dobrogei. Deodată însă, proiectorul, își mută snopul razelor, dirijindu-le în Carpați. Tot sufletul pasionat al națiunii, e acum alături de trupele române de acolo, cari atacate de forțe superioare sunt împinse în munți. Drama dobrogeană, capătă un interes secundar. Trecătorile munților sunt în primejdie. Ele, trebuiesc în primul rând asigurate. Capitala țării e direct amenințată.

Revenirea înapoi peste Dunăre a trupelor trecute la Flămânda și a generalului pe care națiunea îl vrea acum în Carpați, corespunde unui nou val de iluzii. Aceleași aclamații cari au întâmpinat știrea marșului spre Sud, întâmpină și vestea marșului spre Nord.

Frontul Palestinei. Forțele engleze, în 1917, nu sunt în cele mai bune condițiuni de moral. Comandamentul superior, este tocmai la Cairo. Oamenii din tranșee, fac paralele între viața lor aspră și plăcerile marelui oraș egiptean. Eșecurile, lipsurile, etc., sunt aruncate în spinarea șefilor depărtați, cari nu cunosc realitatea și condițiunile locale ale luptei. Trupele sunt convinse că un comandant activ, care ar strânge lucrurile de aproape, ar trăi viața frontului, și ar avea autoritatea să aducă ceva întăriri, ar învinge ușor forțele turcești din față. Și himerele se țin în lungile nopți orientale, pe acest pământ sfânt al creștinismului, în zarea căruia, inimile simt profilându-se, pe orizontul violet, cupolele Erusalimului.

Erich von Falkenhayn, la Paraćin, 6 noiembrie 1915
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1c/Paracin_meeting.jpg

Deodată, ordine de zi, anunță sosirea unui nou general șef.

Acesta, nu mai locuiește la Cairo, ci cu întreg Statul său major se stabilește în mijlocul trupelor. Forțe noi, debarcă. Un suflu proaspăt de nădejdi, inundă inimile. Cuvântul ofensivă, e pe toate buzele. Noul șef, devine un simbol, realizator al iluziilor îndelung înăbușite, pe marginile pustului arab.

Eroul, este viitorul mareșal Allenby, destinat să cucerească atâta glorie în Palestina. N u m e l e generalului, în limba arabă sună „Allah en Nebi” și înseamnă „profetul lui Dumnezeu”. Coincidența nu e lipsită de greutate în influența pe care generalul a exercitat-o asupra populației. O veche zicătoare arabă, glăsuia, că Palestina nu avea să scape de dominațiunea turcă, decât atunci când Nilul avea să treacă prin pustiul. Construirea în lungul pustului a unei conducte de apă pentru nevoile trupelor, veni să satisfacă imaginația locuitorilor.

Iată pe scurt, circumstanțele favorabile biciuirii imaginației și obținerii încrederii inițiale, necesare desvoltării autorității personale a noului șef.

Acesta este debutul la comandă al generalului Allenby, care știind să creeze realități din himerele oamenilor săi, a întreprins în 1918 celebrele ofensive din Palestina, pătrunzând în șase săptămâni, prin manevre fulgerătoare, șase sute de kilometri în interiorul țării și determinând capitularea Turciei.

Puterea de fascinațiune exercitată asupra oamenilor săi, e cu atât mai interesantă cu cât Allenby în timpul crizei celei de a doua bătălii dela Ypres, din cauza pierderilor grele suferite (poate mai grele decât ar fi trebuit), își făcuse o reputație de „piață rea” în mijlocul trupelor. Astfel, unitățile unei divizii engleze, aflând că pentru un atac urmau să intre în compoziția corpului de armată Allenby, manifestară o atât de vădită depresiune morală, încât marele cartier britanic fu obligat să trimită divizia în același sector însă sub autoritatea altui comandament. Allenby, nu aduce deci în Palestina, nici prestigiul victoriilor câștigate în Europa, nici faima unui noroc deosebit.

Înainte de a lărgi fereastra asupra subiectului, să ne oprim atențiunea în jurul unui șef, care constituie poate modelul cel mai precis conturat, de autoritate fascinatoare.

Suntem în 6 Septemvrie 1914, la Monceaux-les-Provins. Artileria germană, incendiază terenul cu ploaia proiectilelor. Infanteria Diviziei 6-a franceză, impresionată de barajul de foc, de pierderile suferite, de prestigiul bine stabilit al forțelor germane cărora nimic nu le putuse rezista până la Marna, ezită să treacă la atac.

Deodată, între liniile de trăgători, înaintând către inamic, apare generalul comandant al diviziei, în fruntea Statului său major. Câteodată, exploziile

proectilelor îl acopăr vederii oamenilor, pentru a-i descoperi imediat surprinzătoarea liniște a mersului uniform și expresia voinței încordate, imprimată în chipul care fixează creasta ce trebuie atinsă.

E generalul Petain, viitorul comandant al armatei franceze, care-și trece examenul de curaj în fața trupeii, câștigându-și pentru totdeauna galoanele, în ochii soldaților. Cunoscător al sufletului omenesc, el știe că la greu, se crede numai în ce se vede, că numai exemplul creează adevărata autoritate, că în primejdie cuvintele nu țin loc de lopeți.

Generalul depășește prima linie. În spate, ca un singur om, întreaga divizie se ridică și-și cadențează mersul după al șefului, care pare simbolul Franței, făcând eforturi suprem, în ceasul decisiv al existenței sale.

Acesta este actul de curaj fizic, prin care generalul a pus stăpânire pe sufletul armatei, creind pentru mai târziu un sprijin solid, pârghiei, cu care a deplasat victoria de partea patriei sale. Aici începe zidirea temeliei, care a fixat în spiritul unităților franceze, atâta liniștitoare încredere, de câte ori în zilele grele, se știau intrate sub comanda lui.

În memoriile sale asupra Verdunului, generalul notează undeva: „La ora 23, luam direcțiunea apărării Verdunului, responsabil de totul și neavând niciun mijloc de acțiune. În sala goală a primăriei, mă puneam în legătură prin telefon cu generalul Balfourier, comandantul forțelor angajate în sectorul atacat.

- Alo! Aici generalul Petain. Iau comanda! Anunțați aceasta trupelor. Țineți zdravăn! Am încredere în voi!
- Bine domnule general. Vom ține! Puteți conta pe noi, după cum noi contăm în dumneavoastră! - Imediat apoi, chemam pe generalul Bazelaire, comandantul sectorului de pe malul stâng, pe care-l înștiințam la fel, arătându-i prețul excepțional ce puneam pe păstrarea pozițiilor noastre din vestul Meusei. El îmi răspundea ca și generalul Bolfourier, cu un ton de încredere afectuoasă și absolută. Legătura morală dintre șef și executanți era asigurată”.

Desigur că în alte circumstanțe, această convorbire de un admirabil laconism n'ar fi fost suficientă pentru a asigura legătura morală dela șef la executanți, după cum nici faimoasa proclamație a lui Gallieni, afișată în Septemvrie 1914, pe zidurile capitalei: - Am primit mandatul să apăr Parisul contra năvălitorului; acest mandat îl voi executa până la capăt - n'ar fi fost suficientă pentru a crea liniștea sufletească a metropolei care rămânea departe de armatele ce se duceau să caute câmpuri de bătălie mai propice. Gaillieni era însă soldatul legendar din Senegal, Sudan, Indo-China și Madagascar, al cărui trecut vorbea îndeajuns, iar Petain era soldatul al cărui ascendent moral, cucerise toate adâncurile sufletelor.

- Iau comanda! Anunțați aceasta trupelor! - Petain

știe ce însemnează pentru unitățile oboșite, flămânde, scoase din pozițiile îndelung pregătite, prezența șefului în care au încredere.

(Amintiți-vă exemplul pe care l-a dat cu regimentul Român din Carpați).

Verdunul, acest defileu moral al Franței, nu poate fi înțeles, dacă îl judecăm fără să cunoaștem forța fascinatoare a celui care a luat comanda apărării, în clipele tragice, când totul părea că se năruie. Convorbirea telefonică, în mijlocul nopții care urma unei zile nenorocite, în care se pierduse Douaumontul, fortul chee al apărării cetății, și care preceda o zi, care ascundea taina altor drame, n'a fost decât o transmisiune de fluid comunicativ dela șef la subordonați, fluid cu care sunt dotați unii comandanți predestinați.

În temele noastre tactice, preconizăm ca de câte ori se poate șefii să ia contactul cu subalternii, pentru a le comunica verbal voința lor. Vedem în acest contact, o tehnică de comandament, prin care ușurăm înțelegerea cuvântului scris și înlăturăm interpretările nefavorabile. Și totuși, acest contact, poate însemna mai mult. Sunt șefi, cari știu, printr'un gest, printr'un joc de priviri, printr'o figură de stil, dar mai ales printr'un fluid penetrant, să-și imprime adânc voința în mintea subalternilor. Sunt subalterni, cari pot pătrunde proiectele șefilor, devansându-le chiar intențiunile.

Un exemplu. 10 Iunie 1918. Germanii largesc succesul obținut pe Chemin des Dames, atacând Armata 3-a Humbert, și dreapta Armatei 1-a Debeney. Acesta din urmă pregătește un cotraatac în flancul adversarului, pentru cazul că va continua să-și adâncească înaintarea. În timp ce Debeney discută cu Mangin, comandantul Corpului 9, modalitățile acestei eventuale operațiuni, ambii sunt chemați telefonic la cartierul generalului Fayolle, comandantul Grupului de Armate.

- Mangin - începe Fayolle - am nevoie de un cotraatac cu patru divizii, pe frontul Armatei a 3-a. - Când? - Cât de repede! (E ora 15) - Atunci mâine.

În mijlocul explicațiunilor, năvălește ca o furtună Foch.

Generalisimul se oprește în fața lui Mangin. Cei doi șefi se privesc fără să-și spună un cuvânt, fără să clipească. Martorii asistă la o mută transfuziune de voință. Este comunicarea magnetică a prețului pe care Foch îl pune în operațiunea proiectată.

Pe chipul crispat al lui Mangin, toți mușchii tremură. În privirea lui Foch, luminițe vii aleargă neastâmpărate. Prima verigă a succeselor cari trebuie să ducă la victoria definitivă, se sudează în acest contact dintre șef și executant.

- M'ai înțeles Mangin? (Cuvintele tremură între dinții înțeleștați). - Înțeles! - Să fii surd! Artilerie? Reglaj? Munițiuni? Timp? Nimic! Nicio întârziere. Ataci, ataci înfundându-ți urechile! - Și Foch repede doi pumni în

flancurile comandantului contraatacului. Acesta nu se clingește. Ochii săi însă, numai scânteii, sorb voința șefului. Încă doi pumni, ștampilează energia și forma mișcării. Mangin răspunde pătruns: - Am înțeles! - Atunci, la lucru!

- Schimbul de fluid se produsese. A doua zi, contraatacul dela Mery, realiză întocmai voința lui Foch.

Din exemplele date, se poate afirma că la baza puterii de fascinațiune, stă autoritatea prestigiului personal. Da, dar această autoritate, când nu e ajutată de alți factori, e incapabilă să producă aceste bruște schimbări de temperatură morală, cari să înzecească puterile fizice ale trupei.

Priviți de pildă pe generalul Ludendorff. Nici fulgerătoarea victorie dela Tannenberg împotriva lui Sansonov, nici aruncarea lui Rennenkampf din Prusia-Răsăriteană, nici manevra dela Lidz, nici cucerirea grânarului și petrolului României, nici victoria de la Caporetto, nici scoaterea din cauză a Rusiei, nici zdruncinătoarele succese tactice din 1918 pe frontul occidental, n'au putut să-i dea asupra armatei și poporului, acea putere de autoritate dinamică, pe care au exercitat-o generali cu un activ mult mai modest, generali cari au avut să suporte chiar înfrângerii (Marele Duce Nicolae) sau cari au trebuit să reacționeze împotriva trupelor proprii, cu represalii dureroase (Petain).

Imensul și complicatul car de războiu ai Germaniei, formidabila mașină de ucidere mecanică, uriașa acțiune de uzină, cerea un creier de tehnician, un general mașină. Ludendorff realiză exemplarul ideal.

Prestigiul, autoritatea lui, sunt recunoscute. Aceste calități, nedublate de fluid comunicativ, nu pot însă acționa asupra sufletului, asupra imaginației, nu pot electriza națiunea și armata. Persoana lui e privită prețutindeni cu respect și recunoștiință, fără a deslănțui însă nicăeri, furtuni de elan.

Foarte apropiat este și cazul generalului american Pershing. Cine poate totuși să nege condițiunile extrem de grele în cari el a constituit în Franța formidabila armată de transoceanici, fără de care aliații n'ar fi putut câștiga războiul? Energia sa impulsivă, asupra sa exigență, rațiunea ordinilor date, produc o legitimă admirație. În juru-i vibrează cea mai autentică disciplină, nu însă elanul.

Să ne întoarcem la Joffre, marele dominator al navelor foarte sensibili ai națiunei sale.

Influența sa morală în zilele penibile ale retragerii, este hotărâtoare. Vizitează cartierele generalilor în subordine, ascultă rapoartele, vorbește puțin, dar răspândește în toate cercurile o binefăcătoare atmosferă de calm. Generalii și oamenii politici cari iau contactul cu el, se despart încrezători în sfârșitul cel bun, care nu poate întârzia. Șefii militari, au impresia că

lucrurile merg prost numai în sectoarele lor, în timp ce la vecini lucrurile stau admirabil.

„Papa Joffre” nu e totuși o figură teatrală, un „poseur”.

Națiunea i-ar fi smuls cu ușurință masca, pentru a-i privi în adevărata figură. Greoi la corp, taciturn, bănuitor, atent la manevrele din jur, respectându-și orele de masă și somn, Joffre înfățișează în simplitatea obiceiurilor sale, imaginea celui mai desăvârșit burghez. Origine umilă și un trecut militar lipsit de răsănet. Genist constructor de fortificații, n'a avut prilejul decât o singură dată să conducă o mică operațiune în colonii.

Cunoaște însă sufletul omenesc și posedă taina de a-l stăpâni.

Poporul îl privește ca pe un produs al lui, ridicat de jos și ajuns prin proprii calități la înălțimea de unde poate hotărî destinele Franței. Niciun șef militar francez din timpul marelui războiu, nu se bucură de atâta influență asupra poporului, ca el. Fetițele din școli îi croșetează fulare, ciorapi călduroși; bătrânii și copiii, aplecați serile sub luminile lămpilor, îi scriu pagini lungi de admirație; din căminuri bogate și sărace, pleacă spre cartierul general pachețele cu daruri.

Joseph Jacques Césaire Joffre (n.12 ianuarie 1852 - d. 3 ianuarie 1931) a fost un mareșal francez în timpul Primului Război Mondial. Este cel mai cunoscut prin faptul că a retras și a regrupat armatele aliate în Prima bătălie de pe Marna, fiind artizanul victoriei strategice a aliaților în 1914, la debutul Primului Război Mondial. Popularitatea i-a adus porecla de „Papa Joffre”.

sursa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Joseph_Joffre

Legendara lui liniște în fața evenimentelor celor mai grave, constituie stâncă de care se isbesc și se sfărâcă toate valurile din interior. În zilele grele ale Verdunului, un personaj din capitală, telefonează aproape zilnic, către orele 23, la cartier, ca să capete informațiuni asupra evenimentelor. I-se răspunde regulat, că generalisimul doarme. Personajul lasă liniștit receptorul. Toată lumea e convinsă că dacă lucrurile ar merge într'adevăr rău, generalul ar fi primul care n'ar putea dormi.

În timp ce Joffre își câștigă dintr'odată autoritatea morală, realizând printr'o minune himerele din ceasuri disperate 'ale poporului și armatei, Petin își câștigă încetul cu încetul ascendentul care-l va ajuta să salveze în 1919 armata franceză și războiul. Aproape anonim, destinat să-și termine cariera colonel, trece în două luni dela comanda unei brigade, la comanda unui corp de armată. Ascensiunea continuă până în 1917, când îl găsim comandând un grup de armate.

Este anul în care, din cauza ofensivei nenorocite a lui Nivelle și din cauza valului antipatriotic care atacă din interior moralul soldatului, armata franceză se clatină. Oarecare nepăsare pentru traiul soldatului, se adaogă paharului prea încărcat, Turburările în armată, încep. Unități întregi, refuză să intre pe front. Altele, vor să impună șefilor condițiunile trupei.

În aceste ceasuri grele, un nume e pe toate buzele: Petain, Numit comandant, începe imediat acțiunea pentru refacerea moralului armatei și a conștiinței în puterile ei.

Timp de o lună, automobilul său cu fanion alb, îl poartă la 90 de divizii. Medic moral al armatei, examinează cu seriozitate toate rănile și procedează la operațiuni radicale. Ia măsuri polițienești în interior, punând ordine în garnizoane, în trenuri, în gări. Regulează drepturile de permisii, a căror funcționare e odată pentru totdeauna stabilită. Imbunătățește hrana trupei și ia măsuri împotriva abuzului de alcool, pe care speculanții îl desfac în zona armatei. Se preocupă de odihna oamenilor în cantonamentele dinapoia frontului și de distracțiile soldaților în perioadele de repaos. Creiază recompense, ca furajera, cari stimulează întrecerea dintre unități. Decorațiile nu se mai opresc în Statele majoare, ci își revarsă rubanele și pe piepturile sărace, ale adevăraților luptători.

Într'o lună, nu se mai vorbește de revoluție. Odată ordinea reintrodusă, Petain începe acțiunea pentru redarea încrederii trupelor în capacitatea lor ofensivă. El lansează faimoasa doctrină: — artileria cucerește, infanteria ocupă, — doctrină care a fost primită cu un cor de aplauze: — iată un infanterist, zic artileriștii, care ne dă toată valoarea — și infanteriștii: — iată un șef care știe să împartă eforturile și să ne economisească pierderile. — Atacuri limitate, consum enorm de munițiuni, renunțare la surpriză, dar

cucerirea sigură și cu forțe reduse, a obiectivului propus.

S'au făcut apropieri între Petain și Falkenhayn. Primul, ia comanda armatei franceze după criza morală provocată de nereușita trâmbițatei ofensive a lui Nivelle. Al doilea, ia comanda armatei germane după surpriza înfrângerii stategice dela Marna, Ambii isbutesc (de reținut: pe căi diferite) să redea încrederea în victoria finală. Ambii sunt mari organizatori. Petain organizează instrumentul principal cu care Foch câștigă bătălia; Falkenhayn organizează rezistența împotriva blocusului. Dacă fără Petain, Franța n'ar fi învins în 1918, fără Falkenhayn, Germania n'ar fi putut rezista atâția ani încercuirii.

Falkenhayn omul, nu seamănă însă cu Petain. E rezervat, rece, mândru, ambițios, ținându-și la distanță anturajul. Strategia sa limitată la jumătăți de măsuri, nu numai că nu aprinde imaginația executanților, dar le sfărâcă și cele mai legitime elanuri, asemeni unui vizitiu, care la fiecare pas, smucește și oprește cursierii, cari în aceste condițiuni își macină pe loc întreaga energie.

Închei.

Forța unei trupe, rezidă în primul rând în calitățile comandantului ei:

Există trupe necomandate, dar nu trupe învinse; trupe fără șefi, dar nu trupe fricoase.

Șeful este pentru unitate, ceea ce este sufletul, pentru trupul omenesc.

Armata nu este o mulțime. Este un organism, animat de spiritul unui om. Ideea victoriei anonime, conține numai caracterelor cărora le e teamă de personalități.

Șefii militari, cari au exercitat asupra trupelor lor, acea forță dinamică, pe care am studiat-o în cuprinsul acestui articol, au posedat, alături de calități profesionale indiscutabile, calități spirituale, impregnate în primul rând de o cunoaștere adâncă a sufletului omenesc, și de arta naturală de a-l stăpâni.

Ei au știut să creeze în jurul lor, o atmosferă clară de războiu, împletită din inițiativă, curaj, abnegație, voe bună și optimism. Bravi însăși, ei n'au înlăturat pe bravi, și nu le-au înăbușit faptele în ironie și sarcasm.

Inimi arzătoare, cărmaci în zilele grele a destinului patriei lor, ei au știut să înlăcăreze imaginația oamenilor lor și a națiunii sub arme.

Forța morală, când stă alături de voință, nu se adună, se înmulțește cu ea.

În aceste condițiuni nu înving batalioanele mari, ci acelea cari nu văd pierderile, nu numără obstacolele, nu simt oboseala.

Aceasta este operă de șef.

MEMORIA VETERANILOR

GRIGORE VASILE MANOLACHE

Satul Voloșcani ține de comuna Vidra, care se află la vreo 75 km de Odorheiu Secuiesc, undeva în pasul Oituz. Aici s-a născut, într-o familie de agricultori, la 8 iulie 1919, domnul Grigore Vasile Manolache, veteran de război, pe „bătătura” căruia am ajuns într-o blândă zi de toamnă.

- Vă urăm la mulți ani, sănătate, la cei 96 de ani împliniți, și vă rugăm să ne împărtășiți amintiri din copilăria dumneavoastră.

- Aici am văzut lumina zilei, într-o familie bogată în copii, am fost unsprezece frați și surori, care se întrețineau din creșterea animalelor, cultivarea pământului, vreo 5 ha, din care numai eu și două surori, am absolvit șapte clase. Vremurile nu ne-au scutit de necazuri, mama a rămas văduvă, când eu aveam șase ani. Pierderea tatei, pe când era în vârstă de 46 de ani, Vasile Manolache luptase în războiul din care ieșise România întregită - de aici, peste dealuri, pe scurtătură, nu sunt decât vreo 10 km până la Mărăști, unde este mausoleul în care e înmormântat generalul Alexandru Averescu - a însemnat o grea lovitură, a trebuit să ne luăm sarcini care ne-au scurtat jocurile: am argățit, pe unde se putea prin sat, apoi m-am rugat de maică-mea să-mi ia două vacuțe, cu care, puse la jug, am făcut muncă la pădure. Nu am trăit toți până la bătrânețe; bolile, lipsa de bani și medicamente ne-au mai plivit, spre maturitate ajungând numai șase din cei unsprezece copii câți fusesem. Zonă deluroasă, fără mari suprafețe cultivate, mi-aduc aminte că, pe când eram flăcăiandru, mergeam cu căruța la Tecuci, unde făceam schimb de propuse: dădeam fructe și luam porumb, grâu.

- După acest prin segment biografic, parcurs cam în pas alergător, unde ați ajuns după „tragerea sorților”, cum încă se numea întâlnirea cu milităria?

- Am recrutat, în 1940, și am fost încorporat, la 19 februarie 1941, în Regimentul 10 Dorobanți Putna. După trei săptămâni de instrucție, am trecut pe poziții, la Vorniceni, pe malul Prutului, de unde am trecut la Hălăucești, când generalul Ion Antonescu ne-a ordonat să recucerim Basarabia - am trecut apa pe bărci ancorate de șufe, îndreptându-ne spre Chișinău. Rușii, în prima fază, erau cam pe fugă, nu prea i-am întâlnit, apoi am ajuns în Crimeea, la Odesa, n-am mai ajuns: la 15 km de marele oraș am fost rănit, la claviculă, de un glonț de armă, pe 23 august 1942. Aveam o trusă de primajutor sanitar, în masca de gaze, dar nu puteam să mă oblojesc singur, am fost evacuat cu o mașină, înghesuțiți, vai de noi, spre țară, la Siret, trecând Prutul cu bacul, împreună cu prizonieri de război sovietici. De acolo am fost ghidați

spre Vrancea; mi s-a părut că nu se mai termină drumul până am auzit pe delegatul care ne însoțea strigând: „- Focșanii!”. Numai că spitalul de acolo își făcuse plinul iar cei care eram în plus, am mers, eu pe scara trenului, până la Râmnicu Sărat. Acolo, spre a preveni cangrena, medicamente, tinctură, drene; datorită unei infirmiere foarte cumsecade, hrana ne ajugea, aș putea spune că am trăit bine, dacă mă gândesc la câte urmau să vină. După vreo șase săptămâni de tratament și întremare, a venit o comisie de triere de la București, în care erau vreo șase colonei. La consultație am spus că „mă simt bine” sau „nu mă simt rău”, ceea ce în condițiile alea, când unii nu mureau de nerăbdare să se reîntâlnească cu frontul, a făcut o impresie bună și am primit 20 de zile de concediu, când am venit la Voloșcani. Plecarea către Rusia s-a mai amânat câteva zile, până să se împlinească un lot de 20 de inși, cât număra un pachet de reexpediați; cel care urma să ne însoțească era un căpitan, Nițulescu Florentin, cam răutăcios, dar care, sârmanul, a murit împușcat în burtă.

Odesa căzuse, am ajuns la Cotul Donului, la regimentul de putneni, unde, până la căderea în prizonierat, vreo lună de zile, am fost comandant de grupă. Megafoanele sovietice de pe front ne îndemneau să ne predăm, să fugim de la „hoțul de Hitler”, că vom fi tratați omenește și vom ajuta la eliberarea țării din ghearele fasciștilor. Nu-i vorba, că i-am fi crezut, dar după ce am fost dezarmați, o haită de ofițeri ruși ne-au „trecut în revistă”, ne-au spus să nu ne luăm

decât sacul de merinde și pătura, care mai avea, și, în loturi de câte o sută de oameni, ne-au imbarcat în bou-vagoane și „pașol na Sibir”. Am ajuns în Lagărul 50 vreo 5000 de prizonieri, unde s-a făcut trierea; eu am fost repartizat în lagărul numărul 2, unde am zăcut mult timp, cucăind de boală, într-un salon cam cât e toată curtea asta până la grajd. Am fost ajutat să mă întrezesc de un doctor român. Acolo se practica un troc periculos pentru sănătatea celor împătimiti, se schimbau cuburi de zahăr pe mahorcă; un țigan, Darie, făcea masaj pentru o porție de supă.

În spitalul de la Uva, parcă, am stat cam patru săptămâni și, față de cum intrasem de prăpădit, puteam spune că mă făcusem buhai. Eram, pentru doctorii ruși, „pervâi categori”, adică bun de muncă. Și așa am ajuns în *Lagărul 75*, așa-zisul „lagăr de foc”. Aveam de tăiat, de la pădure, molifiți, mesteceni, alți copaci nu mai subțiri decât roata unei mașini, pe care îi scoteam din rădăcini, iarna, cu un fel de pârghie mare, căreia îi ziceam mangealăc.

- Care erau condițiile de muncă de acolo? Un veteran de la Chiojd, Buzău, povestea că în lagărul lor, aflat, probabil, mai la nord, prizonierii care mureau erau stivuiți în magazii, păzite de santinele, spre a preveni canibalismul, câte șase luni, până se înmuia puțin solul și venea un buldozer să execute gropile comune.

- Norma era de 1 metru ster de căciulă, iar noi eram în grupă câte zece și reușeam, chiar pe timp de iarnă, să facem aproape 5 metri de om. La un moment dat, foamea cu care frontul mânca viețile sovieticilor, a început să fie în favoarea noastră: garda cu care eram trimiși la lucru era de șase inși: unul în fața detașamentului, câte doi pe laturi și unul care încheia coloana. În lunile de vară siberiană: mai, iunie iulie, am fost selectați câte patru români, ne-au dat uniforme de-ale lor, arme, și asiguram flancurile. Odată, perivocul/ traducătorul m-a surprins trăgând un pui de somn pe o buturugă; trebuia să mă pedepsească, dar s-a hotărât să rămână numai cu promisiunea de a nu se mai repeta; i-am răspuns: „promit, căci aici sunt în mâna morții!”. Am ajuns la un fel de mică gospodărie a lagărului, unde erau și două scroafe ce făceau câte 10-12 purcei. Erau pe-acolo mlaștini, turbării, un pământ, cum să spun, gazos, de ai fi zis că, dacă scăpai pe jos o țigare, se aprindea toată Siberia. Profitam, când și când, de câte un accident „aranjat”, și ne mai amelioram hrana sau făceam schimb cu localnicii, ruși evacuați, trimiși acolo cu domiciliu forțat de către Stalin.

Mai mic de statură, dar înfipt, m-am oferit voluntar la coasă, la un sfârșit de vară de-a lor nordică; a mers și nu prea, la Voloșcani eram cosaș de frunte, dar acolo eram cam sleit de puteri, nu mă prea ținea cureaua. După două săptămâni de tăiat la iarbă,

începeam cositul ovăzului: coasele aveau atașat un cap de greblă. Tot dintre ai lor, m-a întrebat un ciolovec: „cunoști la cai?”. Am trecut la căratul snopilor la treier, dar nimerisem un cal rău, de la reformă, un cal, cum ziceau și ei „kaput”. Îl foloseam și la o șaretă, dar, până la urmă, a fost „casat” de veterinar și sacrificat. Am primit, odată cu pufoaica și niște cizme cu carâmbul de pâslă, o iepșoară tânără, o noatenă, care, până să ne împrietenim era să mă omoare: a luat-o la galop pe un câmp, vreo zece kilometri, până au oprit-o, cu chiu cu vai, niște lucrători cu sapele. Pe seama ei, era iapă voinică, mare-n pas, am căpătat și eu mai mare libertate de mișcare - o „zapiscă”, adevărută de circulație, pe o anumită distanță în afara lagărului.

Pe 25 august 1945, când românii erau amestecați prin lagăr cu nemții, am fost anunțați că vom fi repatriați /„paidiom doma!” Trebuia să lăsăm atelajele, uneltele și ce mai aveam de pe la ei și să ne strângem catrafusele pe care nu prea le aveam. Am cerut permisiunea să duc iapa acolo de unde am luat-o, nu voiam s-o las la voia întâmplării, simțeam că am un fel de datorie față de ea. Așa a fost. Din lagăr, am început să plecăm în ordine alfabetică.

- Cum a fost drumul de întoarcere, erai printre primele „promoții” de prizonieri returnați; peripecțiile altora, care s-au întors peste zece ani și mai bine, considerați „criminali de război”, „agresori fasciști” au fost dramatice, dacă nu tragice: au trecut, direct de la predare, din lagărele sovietice de muncă în închisorile politice românești?

- Față de camarazii noștri pomeniți, câți s-au mai întors din cei rămași captivi la Stalingrad, Cotul Donului sau Stepa Calmucă, noi am avut noroc cu carul. Vreo două săptămâni am mers cu trenul pe drumul întoarcerii din Siberia, pe calea lor ferată, care are distanța mai mare între șine decât la noi și, după cum se spune, în Europa. La Iași, urma să stăm în carantină cam 40 de zile - am fugit mai toți. Eu eram îmbrăcat „rusește” și, cu alți vreo câțiva, am venit călare pe locomotivă, plini de păcură, în rugămințile mecanicilor, că, după ce am scăpat de unde am fost, o să murim ca proștii aproape de casă, ba o să-i mai bângăm și pe ei, care au copii de crescut, în pușcărie.

La Focșani, m-am dus în piață, unde mi s-a părut că văd unul de la noi, dar nu era prea sigur că nu greșesc, trecuse ceva timp, mă puteam înșela. M-am apropiat de el, câțiva pași în spate și l-am strigat, nu prea tare, pe porecla, de acasă. Nimic. L-am mai zis-o, încă o dată și l-am văzut că se întoarce. Mă bucuram de parcă mi-ar fi fost frate. Am ajuns, cu căruța unor neamuri, la casa sorei mele, care mi-a dat, să mă înfățișez cuviincios mamei, niște haine ale cumnatului. Tot de la ea am aflat că mama primise de la autorități, întrucât eram „dispărut” o sumă de bani, ca să-mi facă „rânduiețile creștinești”, prilej cu care îmi

dăduse, cum se zicea, „peste groapă”, și veșmintele ce-mi rămăseseră acasă. Mă sculasem, ca Lazăr, din morți!

- Cum se prezentau lucrurile „în civile”, în Vrancea, am citit, că a existat, până mai târziu, o mișcare de rezistență împotriva regimului politic adus pe tancurile sovietice eliberatoare?

- Mulți s-au amăgit cu gândul că, odată și odată, vor veni americanii. Eu știam cum era la ruși și știam că, față de locurile pe unde fusesem, avem o situație mai bună, până una-alta. În octombrie 1947, m-am însurat, au venit apoi copii și străduința de a le asigura cele trebuincioase, cum e datoria unui părinte. Și, în colțul ăsta de lume, nu a fost totdeauna ușor. Am lucrat în echipe de cosași, am fost, până prin 1962, paznic la fabrica de marmeladă. Nu numai rânduielile politice se schimbaseră în anii ăștia, ci și oamenii - stăpânul învață sluga hoată. La fabrica de marmeladă, furau de prăpădeau pământul, după socotelile mele, îmi venea să cred că cheltuielile întreceau veniturile. Când s-a comasat cu cea de la Tecuci și s-a mutat acolo, aproape că am avut un sentiment de ușurare. Doi dintre băieții mei au fost subofițeri în armată, trecând prin mai multe garnizoane: Constanța, Ianca, Buzău, București, Focșani. Acum, când sunt și ei pensionari, iar eu și mama lor nu mai suntem în puteri ca altădată,

vin, prin rotație, câte o săptămână, ca, împreună cu sora lor din Vidra, să ne aibă în pază și apărare.

- Cum se vede, aproape de vârsta de centenar, armata de astăzi?

- Se vede bine, dar, după mine, puțin cam rar: doi dintre nepoții mei sunt „sub arme”, în divizia de la Buzău. Dacă îi cunoașteți, transmiteți-le urări de bine de la Voloșcani și spuneți-le că s-au copt nucile și cățina.

- Redacția vă mulțumește pentru farmecul de evocator al unor întâmplări, nu toate de bună amintire, de acum șapte decenii și vă urează sănătate și zile senine.

SERGENTUL ION MOȘESCU

Locuiește la Beceni, într-o casă din satul Mărgăriți, construită după întoarcerea din prizonierat, la o răspântie de ulițe, unde stau, cam fără „beneficiari”, două leagăne pentru copii.

Domnul Ion Moșescu s-a născut, la 27 ianuarie 1916, într-o familie de agricultori, fiind mezinul între cei trei băieți ai lui Gheorghe Moșescu. Tatăl, în vara anului 1916, în acordurile marșului „La arme”, pe versurile poetului ardelean Șt. O. Iosif, a plecat pe front, pentru întregirea țării, și nu s-a mai întors. A venit o mică pensie, vreo 70 de lei, din partea Societății Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război și un mic lot de pământ, pe care s-a plantat vie, la Valea Vacii. Cu creșterea vitelor, cu plugăria, câtă se putea face în această zonă deluroasă a Văii Slănicului, s-au ocupat, după ce au făcut câteva clase primare, și copiii, între care era o diferență de vârstă de doi-trei ani.

Ion Moșescu a recrutat la Ploiești și a fost încorporat pușcaș, la 10 martie 1938, în Regimentul 7 Dorobanți, cu garnizoana la Odorhei, care făcea parte din Divizia 13 Infanterie, ce avea sediul la Brașov. Pe atunci, efectivele infanteriei reprezentau 52% din armata României, însumând număr de 110.290 oameni (I.I.R. Vol.2 , E.M.1985, p.223). Pe 4 octombrie 1938

este transferat la Regimentul 3 Grăniceri cu garnizoana în Bucovina, la Cernăuți, unde, în 1939, merge împreună cu un camarad, la un studio fotografic pentru a păstra o imagine din militarie.

Încă din 1919 Corpul Grăniceresc, cu un efectiv de 14470 de oameni se confruntă cu tulburările iscate în Europa: invadarea Poloniei de către Germania, face ca, în septembrie, România să acorde azil unui mare număr de refugiați polonezi, militari și civili, asigurând, în cursul unei singure nopți, afluirea, în condiții de siguranță a unei coloane de mașini lungă de 30-40 km. Pe nord, la granița cu sovieticii, bornele de hotar erau asigurate de Brigada 1 Grăniceri pază și Grupul 8 Grăniceri pază cu sediile la Chișinău. (Sever Neagoe, *Grănicerii români în cele două conflagrații mondiale*, Editura Societatea Științifică & Tehnică S.A., 2001, p. 77; 90). În același an, 1939, la frontiera cu sovieticii au loc atacuri de pichete, incidente cu folosirea focului, infiltrări de spioni și agenți ruși cu materiale de propagandă.

Dublul rapt din 1940 – Transilvania de Nord „asumată” de Ungaria, Basarabia și Bucovina ocupate, în urma ultimatumului din 26-27 iunie, accelerat de Rusia sovietică, împotriva datelor acordate armatei române de a se retrage – pun într-o postură cu totul ingrată trupele române de dincolo de Prut. Singurii care s-au retras, începând cu 28 iunie 1940, într-o ordine mai reușită - chiar pe cont propriu - au fost grănicerii.

Stagiul în această armă sfârșește, puțin după revenirea înăuntrul noilor granițe, la 8 august 1940 fiind repartizat la Batalionul 8 Vânători de munte, comandat de locotenent-colonelul Gheorghe Cârnu, subordonat Grupului 4 din Brigada 2 Mixtă Munte, aflată sub ordinea generalului de brigadă Ion Dumitrache,

și el buzoian, născut la Ciorăști, lângă Râmnicu Sărat. În cadrul operațiunilor armate pentru dezrobirea Basarabiei și Bucovinei, demarate pe 22 iunie 1941, pe un front deschis împotriva U.R.S.S. din Finlanda până la Marea Neagră, se ajunge la forțarea Nistrului, pe 6-16 iulie. Vânătorii acestei brigăzi atacă pe direcția Rădăuți, Boian, Hotin; în 5 iulie, batalioane ale vânătorilor de munte au eliberat Cernăuțiul, ajungând, la 7 iulie, la Nistru, pe care îl forțează la 17 iulie.

(Col. Gheorghe Suman și col. Vasile Pricop, *Istoria vânătorilor de munte din armata română*, Editura Militară, 1998, p. 97; 103; 115; 124; 135; 145; 151; 167). Prețul acestui succes a „costat” Corpul de Munte viețile a 25 de ofițeri morți și 31 răniți, 584 de gradați și soldați morți și 986 răniți. Va urma forțarea Niprului, după care Brigăzii 4 Mixte Munte i se încredințează Paza coastei Mării de Azov, între Mariupol și Berjansk, pe un front de 60 km. Istoria campaniei din est a vânătorilor de munte continuă, în 1942, cu misiuni de luptă în Crimeea, la Starii Crim, apoi, cu Brigada 8 Cavalerie, în zona Simferopolului. Sunt anihilate forțele ruse de la Feodosia și Sudak. În urma reorganizării, partea activă a vânătorilor formează Cartierul Corpului de Munte, ce cuprindea Divizia 2 Munte, din care făcea parte Grupul 4 V.M. cu batalioanele 7, 8 și 15 vânători. În octombrie vânătorii batalionului 8 luptau la Mairamadag, în Caucaz, iar, în noiembrie, cu diviziile ruse de la frontiera cu Turcia, rezervându-i-se un sector de apărare în zona Nalcik. În ianuarie – februarie Divizia 2 este retrasă, prin capul Taman, în Crimeea, pentru refacere. Deși rămăsese numai cu 25% din cadre trupă, și armament, primește misiunea de a apăra coasta de nord a Peninsulei Kerci, în aprilie 1942.

În aprilie – mai 1944 se execută evacuarea Crimeei. După ofensiva sovietică declanșată la 20 august 1944, vânătorii de munte primesc vestea armistițiului de la 23 august 1944, între armata română și cea sovietică. În pofida anunțurilor de la posturile de radio, sovieticii fac prizonieri din trupele române. Vânătorii de munte pierd, în cursul lunii august, un total de 12326 de oameni, din care 7649 după 23 august. Au fost scene dramatice, pe 24 august, la Humulești, generalul român Hugo Schwab, spre a nu cădea în captivitatea rușilor, se sinucide cu un glonț de revolver.

Cernăuți 1939

Unul dintre aceștia este și soldatul Ion Moșescu din Beceni, intrat în prizonierat, la Roman, în chiar ziua „insurecției”, cum a fost numită mai târziu. Urmează lungul drum către lagărele din U.R.S.S. în care a plecat numai cu o pătură, suferințe și grele munci pentru „reconstrucția” țării, de acum, aliate, „cazare” în grajduri insalubre, colonii întregi de furuncule pe mâini și pe gât, camarazi care se umflau și decedau sub dușurile improvizate. Se întoarce din prizonierat pe 22 decembrie 1945.

Căsătorit, într-o desconcentrare, în urmă cu niște ani, află că primul copil, o fetiță, murise la vârsta de doi ani. Viața, cu bune și cu rele, a mers mai departe, s-au născut băieții Ion (1946) și Jean (1949), primul dulgher la Ploiești, celălalt sudor, lucrător la șantierul naval din Brăila.

Feciorii, la rândul lor, au făcut și ei armata, Ion era la Lunca Bradului, lângă Sfântu Gheorghe, militar la geniu, când tancurile sovietice au invadat Cehoslovacia. Primul dintre frați, acum pensionar, a venit de câțiva ani la Mărgăriți, împreună cu soția, spre a-l îngriji pe sergentul Ion Moșoiu, aproape centenar. Vreo trei nepoți, câțiva deveniți și ei părinți, sunt prin Italia. Fostul vânător de munte, până mai acum câțiva ani, citea din Biblie, o ediție apărută sub oblăduirea Î.P.S. Justinian, în anul 1968, bine tocită de lecturile de altădată. Pe același colț de masă, o carte mai nouă (1999, adică încă din veacul XX), a arhimandritului Ilie Cleopa, intitulată „Valoarea sufletului” și niște reviste aduse dintr-o excursie ecumenică; sunt vegheate de o venerabilă icoană pe sticlă, inscripționată cu litere chirilice, veche de vreo două secole. La plecare, mă consolează cu blândețe: *La vârsta asta „mică”, orice zi în plus e o dovadă de bunăvoință de la Cel de Sus!*

Îi adresăm, în numele redacției, o urare cu care, în timp, s-a obișnuit: „La mulți ani!”

Consemnare și note de E.N.

RAFTUL CU CĂRȚI

2014 - ANUL SCHIMBĂRILOR GEOPOLITICE CU IMPLICAȚII GLOBALE

Autori: Col.dr. Petrică – Lucian FOCA, Col.dr. Vasile CERBU

Studiul geopoliticii internaționale în ansamblul său, pentru toți cei preocupați și implicați în diferite forme în sistemul securității naționale, reprezintă cadrul de referință obligatoriu pentru formularea de analize și propuneri pertinente pe care decidentul politic militar la cel mai înalt nivel ar trebui să le ia în calcul. Iar când studiul geopoliticii unor zone de interes pentru politica externă și de securitate națională a României reprezintă nu numai un important instrument de lucru pe harta unui general activ provenit din domeniul de intelligence, dar rămâne și pasiune, atunci se justifică pe deplin numirea sa la comanda celei mai importante structuri militare aflate la granița de Est a spațiului NATO. Iată că, pentru generalul maior dr. Petrică – Lucian Foca și col.dr. Vasile Cerbu, autorii lucrării **2014 – anul schimbărilor geopolitice cu implicații globale**, foști colegi și prieteni, ale căror sentimente și atașament față de cariera militară s-au format și consolidat pe timpul miilor de lansări temerare cu parașuta, începând chiar de la gradul de locotenent, pasiunea este îmbinată cu experiența dobândită în decursul timpului, precum și cu responsabilitatea asumată acum de generalul Foca la comanda Diviziei 2 Infanterie „Getica”. Până la această investiție, generalul-maior Lucian Foca a fost cel care a pus bazele primei structuri de tip tactic din Armata Română. Este vorba despre Batalionul HUMINT, unitate specială de luptă și cercetare, aflată în cadrul Direcției Generale de Informații a Apărării. Apoi, a fost comandant al Brigăzii de Informații Militare, structura ce a generat și pregătit

toate detașamentele speciale care au asigurat suportul informativ și tactic tuturor trupelor noastre din teatrele de operații externe, din Irak și Afganistan. Pentru o înțelegere corectă de către cei mai puțin avizați, precum de către persoanele oneste, nu rău voitoare, nu este un secret a preciza că militarii acestor structuri sunt supranumiți luptătorii din umbră, cei care culeg informații din spatele frontului. Iar din ceea ce cunosc din relatările presei militare, rezultatele acțiunilor lor în teatrele reale de operații au fost și continuă să fie apreciate cu cel mai înalt calificativ, nu numai în structura internă (din păcate) a armatei noastre ci și în cadrul armatelor aliate, membre ale NATO.

La numirea comenzii Diviziei „Getica”, referindu-se la misiunea acesteia, generalul Foca preciza: „Suntem la granița NATO, iar unitățile din componența ei sunt destinate să participe la tot genul de misiuni pe care trebuie să le execute armata atât în teatrele de operații cât și pe teritoriul național. Una dintre misiunile importante este și aceea de a sprijini în caz de nevoie populația la dezastre”. Așadar, prin demersul său, în lucrarea în discuție, tânărul general

dorește să aducă la cunoștința publicului larg elemente conceptuale de detaliu ale mult discutatului **război hibrid** – „**războiul din umbră**”, război bine cunoscut de specialiști ca tipologie și forme de manifestare în istoria conflictelor. Dar, aproape niciodată previzionat cu o nouă formă de manifestare în legătură cu o potențială confruntare cu arme neconvenționale, în care psihologia populației vizate de agresor reprezintă obiectivul strategic important al declanșării ascunse a ostilităților. Istoria în domeniu ne spune că scenariul ultimului război încheiat, niciodată nu seamănă cu acela al unui posibil viitor război pe cale a fi declanșat. Elementul surpriză primează, dar lecțiile istoriei trebuie învățate. Acesta este de fapt unul din mesajele pe care cititorul nespecialist trebuie să-l sesizeze, chiar dacă autorul, din motive lesne de înțeles dictate de îngrădiri instituționale cărora în mod normal trebuie să se supună, nu se referă în detaliu la cauzele și derularea evenimentelor, spre exemplu, din Ucraina. În opinia mea, în aceasta constă valoarea pragmatică a demersului autorilor. Personal, ca fost militar profesionist și liber cugetător, consider că acest demers reprezintă o mică dar importantă contribuție la procesul de constituire a fiecărui cetățean asupra rolului pe care trebuie să-l înțeleagă corect și să și-l asume activ în cadrul comunității căreia îi aparține, pentru a dejuca acțiunile subtile subversive și speculative posibile a se acționa asupra sa din partea oricărui eventual agresor. Acest demers poate fi și o invitație subtilă adresată fiecărui cetățean pentru a contribui mai activ la stabilitatea regimului democratic în care trăiește și muncește, la armonia socială, profesională, culturală și interconfesională, la eliminarea confruntării surde, nejustificate între generații și între comunitățile

statale istoricește constituite, în final, pentru apărarea valorilor europene și a valorilor euroatlantice autentice pentru care întregul popor român a optat.

În contextul formulat sintetic mai sus, una din concluziile menționate de autori, care rețin atenția, se referă la necesitatea consolidării securității și apărării naționale a României în condițiile globalizării, integrării regionale, ale conflictelor sub diferite forme care se desfășoară în vecinătatea geografică imediată, precum și ale schimbărilor demografice și climatice care se prefigurează pe plan mondial. Pe scurt, în concepția autorilor, războaiele viitorului nu se mai desfășoară doar prin mijloace convenționale sau doar neconvenționale, ci vor avea un caracter hibrid și, așa completa eu, pe fondul unor ample acțiuni psihologice cu ținte concrete, în cadrul unui război informațional globalizat, desfășurat fără întrerupere, în lupta ce se conturează deja pentru instaurarea unei noi ordini mondiale, a schimbărilor geopolitice cu implicații globale. Evident că această completare ce aparține semnatarului acestor rânduri necesită o altă și largă abordare, focalizată concret pe tendințele de manifestare ale provocărilor, riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților ce influențează hotărâtor construcția și evoluția arhitecturii de securitate națională și internațională.

În același context, al războiului hibrid detaliat de autori, interesantă mi se pare și insistența lor asupra unor detalii ce privesc **acțiunea rapidă și aeromobilitatea ca fiind caracteristici necesare și Armatei României**, rezultate din Summit-ul NATO din Țara Galilor – considerat **o nouă paradigmă a apărării colective**. De fapt, personal, apreciez că afirmațiile acestea pot fi și semnale îndreptate spre decidentul politic pentru a realiza complet importanța poziției geostrategice în actuala dinamică a geopoliticii mondiale și a

măsurilor corespunzătoare ce se impun îndeosebi în perioada post - Crimeea, care a debutat cu o rapiditate aproape imprevizibilă. Comentariile unor analiști identificau tendințe secesioniste a peninsulei față de Ucraina dar nu menționau o posibilă anexare atât de brutală a ei la Rusia.

Și pentru că autorii parcă încearcă să ne convingă despre justetea convingerii lor asupra evenimentelor geopolitice ale anului 2014, la care personal subscriu, domniile lor atrag atenția cititorilor și asupra **schimbărilor în geopolitica energiei din Asia Centrală**, asupra **Chinei**, considerată pe bună dreptate un actor global într-o nouă ordine mondială, precum și asupra **strategiei de securitate a Indiei, privită ca putere emergentă a lumii**. Deoarece autorii, în opinia lor au declarat chiar și în titlu că anul 2014 ar reprezenta anul schimbărilor geopolitice cu implicații globale, interesante par a fi și aprecierile la adresa **Noului Orient Mijlociu ca zonă a marilor confruntări ale populației musulmane, a permanentului butoi cu pulbere ce domină Fâșia Gaza sau la adresa dosarului nuclear încă nerezolvat al Iranului**. Iar informațiile care ne sunt furnizate despre situația din Siria anului 2014, deși prezentate în adevărata lor stare, suficient de gravă, totuși nu au prefigurat evoluțiile probabile din anul 2015 care au adus, neașteptat, această țară, pe masa actualelor negocieri SUA – Rusia în corelare, nedeclarată public, cu soarta unei țări europene - Ucraina.

În ce privește capitolul dedicat situației din Europa, împărtășesc întru totul aprecierile ce prezintă rădăcinile istorice ale agresivității politicii imperiale ale Rusiei, care a marcat și continuă să marcheze grav securitatea internațională, începând chiar cu vecinătatea apropiată a frontierei Rusiei postsovietică. Deși repet că îngrădirile instituționale ale autorilor

nu permit o abordare completă a situației de pe bătrânul continent, **Europa din nou în centrul evenimentelor** - așa cum au formulat autorii capitolul al treilea, îmi permit a-mi exprima opinia mai complet, potrivit căreia analiza ar trebui extinsă și asupra relațiilor informale, din spatele ușilor închise, Europa – SUA. Nu mai e un secret că acești doi actori de importanță deosebită în geopolitica internațională au poziții diferite față de politica imperială expansionistă agresivă promovată de președintele actual al Federației Ruse, ele nefiind convergente, în deplin acord, motiv pentru care încurajează oficialii ruși, miliari și civili, la o exprimare publică și diplomatică, provocatoare precum și la adoptarea de măsuri interne și demersuri pe plan extern cu caracter militar agresiv. În fața unor asemenea amenințări, securitatea spațiului european trebuie să rămână o parte componentă a securității spațiului euroatlantic, eliminându-se percepția ce s-a încercat a se inocula cu privire la o armată distinctă a UE, concept mai vechi disputat, dar care nu corespunde imperativelor urgente de securitate ale momentului.

În finalul prezentării acestei cărți, este de menționat și faptul că ea cuprinde idei novatoare, dezvoltate pe larg de generalul-maior Lucian Foca în lucrarea sa de doctorat, apreciată de specialiștii în domeniu. Totodată, cu prilejul lansării ei, specialiștii militari și istoricii civili au avut aprecieri deosebite la adresa capacității de analiză și sinteză a autorului, după expunerea sa publică prilejuită de aniversarea a zece ani de la înființarea Fundației **Mareșal Alexandru Averescu**, la care am avut onoarea să fiu invitat și să particip cu deosebită plăcere.

General-maior (ret.) Mihaiu MĂRGĂRIT, (fost șef al Direcției Informații Militare din Statul Major General)

CAVALERI BUZOIENI AI AERULUI SUB SEMNUL LUI MARTE

Un important capitol al istoriei militare buzoiene, acoperind cele două conflagrații mondiale, este pus în lumină de Valeriu Avram și Valeriu Nicolescu prin **Aviatori buzoieni pe cerul României și al Europei (1916-1919; 1941-1945)**, Buzău, Editura „Editgraph”, 2015, 310 p. 14 f. ilustr., carte apărută în colecția „Biblioteca scriitorilor buzoieni”.

O consistentă introducere fixează „rama” politică și militară prin care își face intrarea în arena zeului Ares această nouă armă, cu prioritățile și importanța ei, cu impactul avut asupra strategiei și tacticii conflictelor militare din prima jumătate a secolului XX (în anul 1915, francezii au construit primul avion de vânătoare din lume). România se aliniază, în perioada neutralității (1914-1916), adopției acesteia, una din cele mai importante etape fiind Decizia ministerială nr. 305 din 10/23 august 1915, prin care se crea Corpul de Aviație român, cu 369 de ofițeri, subofițeri, specialiști și soldați; în cursul aceluiași an, s-au importat, prin diligențele colonelului Vasile Rudeanu, 44 de avioane nearmate. În iunie 1916, Corpul de aviație avea în dotare 39 de avioane bune de zbor și un efectiv de 514 oameni. La Buzău s-au amenajat terenuri de zbor pe terenurile de la gara Drăgăiciei și cel aflat lângă Fabrica de petrol „Saturn”. După refacerea armatei române, în iarna anului 1917, cu concursul Misiunii militare franceze, condusă de generalul H. Berthelot, România avea în serviciu peste 100 de avioane moderne de vânătoare Nieuport, avioane de bombardament Breughet Michelin, armate cu tunuri de 37 mm, și lansatoare ce puteau transporta 300 kg, bombe și avioane de recunoaștere și bombardament tip Caudron G, 4 bimotoare, cu o mare autonomie de zbor. S-au executat misiuni de recunoaștere a pozițiilor și

dispozitivelor de luptă, de reglare a focului artileriei, de efectuarea unor bombardamente asupra aglomerărilor de trupe și a unor aerodromuri inamice. Marile bătălii din vara anului 1917 au măsura forței aviatice române, care nu a permis avioanelor Puterilor Centrale să intre în spațiul nostru aerian. La nivelul dotării și performanțelor profesionale Aeronautica română se putea compara cu statele occidentale, iar în anii 1916-1919, aviatorii și artileriștii antiaerieni au susținut 700 de victorii (de menționat că 28 de victorii aeriene au fost bifate de aviatorii francezi). Un număr de 11 piloți au primit cea mai înaltă decorație militară română, Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a, printre care și maiorul buzoian Ioan Peneș.

După înfăptuirea edificiului național numit România Mare, aeronautica militară română a fost dotată în principal cu avioane de luptă românești fabricate la uzinele IAR Brașov și SET din București, precum și aparate moderne fabricate în străinătate (Germania, Anglia, Franța, Italia). Aici, poate ar fi fost de menționat eforturile făcute de ziaristul buzoian Pamfil Șeicaru, el însuși cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, pentru scoatere de sub obediențe străine și propășirea acestei arme. Redactor pe probleme militare al ziarului, Ilariu

Dobridor, depunea mărturie despre stăruințele lui Șeicaru pe problemele apărării naționale, în articolul „Curentul” și armata”: *El însuși luptător viteaz al vechiului război, om al primejdiei și al acțiunii, era firesc să păstreze nețărmurită dragoste luptătorilor. Campaniile cele mai multe le-a dus pentru ei. E și acum prezentă în mintea fiecăruia lupta pentru întărirea aviației, pentru dotarea ei cu aparatele cele mai noi, pentru instruirea combatanților. De asemenea, tot ce a privit înzestrarea armatei, fortificarea ei morală și materială, întărirea armurei disciplinei, a găsit ecou răsunător în paginile de fiecare zi. Atent la eforturile făcute de alte țări pentru a-și asigura viitorul, „Curentul” a susținut dezvoltarea noastră militară, fiind încredințat că numai astfel România își asigură integritatea pe care nu i-o putea da iota seacă și sonoră a tratatelor. Astfel se explică și violența potrivnicie față de Liga Națiunilor – adevărat iatac al somnolențelor. Pe cuvântul frumos și pe vraja lui melodioasă și legănătoare, niciodată n-au fost zidite idealuri, ci numai pe voința de fier, înfăptuitoare prin riscuri și jertfă. Între consilierii pe probleme de aviație erau Egon Nasta, fost sublocotenent în escadrila Nieuport 11, unul dintre primii „utilizatori” ai fufeelor. Rachete frațuzești („Prier”) pe frontul românesc. Un căpitan de aviație, Cezar Știubei, veteran al campaniei 1916-1918, care va duce în paginile „Curentului” o lungă campanie de presă pentru redobândirea autorității naționale asupra acestui domeniu. Din confesiunile lui Șeicaru rezultă că l-a cunoscut în 1919, la Cernăuți, unde împreună cu Cezar Petrescu, edita ziarul „Bucovina”: *L-am adus la „Cuvântul” și apoi m-a urmat la „Curentul”, ca să ducem aceeași campanie împotriva aceleiași pacoste a aviației noastre Lucien Fabre. (...) Fiecare sburător era informatorul lui Știubei, iar el nu se considera decât mandatarul**

camarazilor lui. Câteodată intra mohorât în redacție, și știam ce înseamnă: încă un pilot a căzut victima avioanelor impuse de Lucien Fabre aviației noastre. Un contract ticălos dăduse monopolul comenzilor de avioane acestui străin, aventurier nesățios de câștiguri, și, prin același contract, Lucien Fabre devenea organizatorul industriei noastre aeriene.

Cezar Știubei avea o neclintită credință: cât timp va fi Lucien Fabre nu vom avea în IAR decât o uzină de consumat eroismul piloților. După șapte ani de îndărătnică luptă, Cezar Știubei izbutește să determine alungarea lui Lucien Fabre.

După rapturile suferite de țară în 1940 se impunea restabilirea, inclusiv pe calea armelor, a vechilor borne de hotar, în octombrie 1940, pentru reorganizarea Aeronauticii militare s-au creat Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului și Comandamentul Forțelor Aeriene pentru aviație și aerostație. Prin Misiunea Militară Aeronautică Germană în România, până în iunie 1941, au fost instruiți peste 2000 de subofițeri, maiștri militari și ofițeri români și 500 pentru artileria antiaeriană, în țară și Germania. Dacă numărul aviatorilor români, în comparație cu piloții germani nu era foarte mare, ei s-au impus prin calitatea lor profesională și spiritul de jertfă, astfel că, notează coautorii, *Dacă în campania din anul 1941 aviația de bombardament română a fost „asul nr. 1” al acțiunilor aeriene, la Stalingrad și Cotul Donului, aviația de vânătoare va dobândi elogii deosebite, la fel și artileria antiaeriană în vara anului 1944, în apărarea teritoriului național, în fața bombardamentelor masive anglo-americane.*

Capitolul prim al lucrării se referă la „Acțiunile aeronautice române în războiul de întregire națională”. Aleator selectăm informația că, în cursul anului 1917, aviatorii români au efectuat peste 20 de misiuni secrete în liniile inamice, venind în

sprijinul serviciilor de informații. Avioanele românești în care agenții se urcau să zboare în timpul nopții, trec liniile și aterizează în locuri necunoscute. Agenții sunt depuși, de parte, în spatele liniilor dușmane. Acestea erau de multe ori misiuni de sacrificiu, dar rezultatele au fost din cele mai apreciable și le-am simțit în timpul bătăliei de la Mărășești, când aviatorii Grupului 2 Aeronautic au depus mai mulți agenți, fiecare cu câte o cușcă de porumbel călători și în câteva zile de la depunere, s-au obținut știri foarte importante. Între ele, unul din agenții noștri (sublocotenentul Andrei Bălășanu, n.m.) instalat în gara orașului Râmnicu Sărat a comunicat timp de o lună, știri despre toate trupele și armamentul ce treceau spre front.

Capitolul Aviatorii buzoieni care au luptat pentru înfăptuirea României mari recenzează pe sublocotenentul observator Iulius Tertrat, din Râmnicu Sărat, una din primele jertfe ale luptelor aeriene, pe generalul Constantin Găvănescu, pasager și nu foarte avizat comandant al Corpului de Aviație, maiorul Ioan Peneș, primul ofițer de aviație care avea o pregătire completă (pilot și observator aerian), primul zburător român care a trecut Carpații cu avionul, luptător, în cadrul Grupului Aeronautic Ardelean, în 1919, în campania împotriva armatei bolșevice a lui Bela Kuhn, autor, în 1920, lucrării „Salvați aviația română”, distins cu ordine și medalii românești și străine. Tot aici sunt trecuți în revistă maestrul militar principal Vasile Someșan, membru al „Grupului Aeronautic Basarabean”, maiorul observator Gheorghe Marinescu, după război, comandantul „Școlii de meseriași militari ai aeronauticii” și, sub regimul „democrat-popular”, deținut politic, cunoscut sub porecla de „Gică contra”, și alți doi maiștri principali, Giusseppe L. Goni și Andrei Sava, înrolat copil de trupă, în 1918 la Grupul 4 Aviație Tecuci.

„22 iunie 1941. Escadrile buzoiene în zbor peste Prut”, cel de-al treilea capitol, evidențiază că pe teritoriul județului Buzău se aflau un număr important de unități de aviație (la Râmnicu Sărat, gara Drăgăiciei, Pogoanele, Padina, Sihlea, Ziliștea-Boboc, Stâlpu) care au deschis lupta pentru eliberarea Basarabiei. De la Ziliștea, cu Grupul de Bombardament He, 111, a decolat echipajul nr. 21, primul bombardier românesc care și-a lăsat încărcătura asupra aerodromului de la Tiraspol. Tot între premiere se înscrie fapta de arme a sublocotenentului aviator Theodor Moscu, primul pilot de vânătoare român, care a obținut două victorii aeriene și o a treia neomologată, inamicii fiind doborâți undeva deasupra orașului Ismail. Bilanțul final al activității aviației între 22 iunie și 28 iulie 1941 înregistrează 1032 misiuni ale aviației de bombardament, 2162 ale aviației de vânătoare, prin care au fost distruse 242 de avioane sovietice, din care 83 în lupte aeriene, lor 108 în atacuri la sol, 51 doborâte de artileria antiaeriană. Pierderile noastre s-au cifrat la 57 morți, 108 răniți și 87 dispăruți.

Penultimul capitol are ca subiect duelurile aeriene pe cerul Buzăului, în raidurile Aliaților, dintre 1941 și 1944. Primele au fost cele ale sovieticilor, multe lipsite de relevanță și lovind mai mult populația civilă decât obiectivele strategice cărora le fuseseră „dedicate” bombardamentele; astfel, pe 2 iulie 1941, *avioanele sovietice au încercat să distrugă baza aeriană de la Ziliștea-Boboc, lansând 10 bombe care au căzut într-o cultură de porumb. În comuna Costieni - Râmnicu Sărat, într-un lan cu orz, au fost găsite 14 bombe rusești neexplodate.*

În 12 iulie 1942, forțele aeriene americane execută prima misiune de luptă asupra Europei, având ca obiectiv zona petroliferă Ploiești: în acest raid s-au lansat 5 bombe pe calea ferată Monteoru, 6 bombe de

câte 250 kg asupra Buzăului, 6 asupra Râmnicului Sărat. În aceea zi, deasupra Ziliștei, aviatorul Vasile Pascu de la Grupul 8 vânătoare Târgșor, doboară primul bombardier american, căzut în zona Viziru. Sunt urmărite cronologic înțelețele atacuri anglo-americane și sovietice, pendulul care se crease: avioanele americane aterizau la ruși, alimentau și mai atacau, la întoarcere, în drumul către propriile baze. S-a trecut apoi la atacuri de *deranjamente și distrugere*, precum cel din 10 iunie 1944, când în spațiul aerian al țării intră 260 de bombardiere și aparate de vânătoare. *IAR -80* ale noastre doboară 22, de la Ziliștea se ridică *9 ME 109* germane plus alte câteva de altă marcă, piloții români și germani marcând 15 victorii și pierzând 3 aparate. A doua zi, Aliații au plusat cu un raid de 1000 de avioane vizând porturile Giurgiu, Constanța și baza aeriană de la Focșani. În aceea zi, căpitanul aviator Alexandru Șerbănescu, doboară un avion *B-17*, adjudecându-și cea de a 45-a victorie aeriană. Într-un atac aerian american, la 18 august 1944, când tot 1000 de aparate dușmane vor survola România Șerbănescu va fi doborât, pe Valea Buzăului, la Rușavățu. Lupta piloților români de vânătoare căpătase, prin dezechilibrul forțelor beligerante, un nobil tragism.

Cel din urmă capitol este un catalog, deloc expedit, al aviatorilor buzoieni din cel de-al Doilea Război Mondial, cei care au luptat atât în Campania din Est cât și pe Frontul de Vest. Vom aminti câțiva dintre ei. Comandorul aviator Carol Anastasescu, pe front la Stalingrad, vânător al bombardierelor americane care în așa-numita misiune „Tidal Wave” (valul nimicitor) au atacat, la 1 august 1943 Ploieștiul, decorat cu Ordinul „Virtutea Aeronautică”, e trecut, în 15 septembrie 1945, în rezervă, fiind silit să-și încropească o modestă carieră „civilă”. Căpitanul aviator Mircea T. Bădulescu, asul

aviației române de bombardament în picaj, prezent în infernul de la Stalingrad și Cotul Donului, comandant al Escadrilei 81, vânător de tancuri în Kuban, activând în Grupul 3 „Stukas” la Kerci și în Crimeea, apoi, în toamna anului 1944, pe frontul transilvan, în 16 misiuni de luptă; la Budapesta, pe 13 februarie 1945, distruge podul „Elisabeta” de peste Dunăre, pentru care faptă de arme e decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, la 4 mai 1945, este trecut în rezervă, în 1951, și capotează undeva în agricultură. Colonelul aviator Aurel I. Caloianu, ajunge cu misiuni de bombardament până în Cehoslovacia, e unul din pușinii ce nu a fost demobilizat, pensionându-se în 1980. Comandorul aviator Nicolae-Traian Șt. Ciocan, pilot de bombardier, căzut prizonier la ruși, se întoarce în țară cu Divizia „Tudor Vladimirescu”, e disponibilizat, în 1952, devenind strungar la Sibiu și achizitor la Râmnicu Sărat. Liviu Ioan Comșa, căpitan comandor, *primul mesager al libertății pe cerul Basarabiei robite de bolșevici*, a decolat de la Pogoanele spre a lovi aeroportul de la Bulgărica, comandant al Flotei 2 Bombardament (1943-1945), este silit să se resemneze cu îndeletnicirea de achizitor de piei de animale la Bacău. Comandorul aviator Dumitru A. Pasăre, luptător cu 180 de misiuni de luptă pe bombardier, deblocat, ajunge, la „apogeu” și pensionare, maestru electrician autorizat. Locotenentul aviator Ion Simionescu, vânător aerian în Basarabia, Crimeea, Stalingrad, companion de zbor al prințului Constantin (Bîzu) Cantacuzino, subordonat al lui Alexandru Șerbănescu și apoi în Escadrila 48 vânătoare comandată de locotenentul aviator Tudor Greceanu (viitor deținut politic), înfruntă aviația americană, la 26 iulie 1944 cu Grupul 9 vânătoare, ce revendică doborârea a 11 avioane inamice; din palmares: 250 de misiuni de luptă pe front, 5 victorii aeriene.

Mai figurează în catalogul bravilor, comandorii aviatori Eugen Pârvulescu și Alexandru Păun, comandantul de aeronavă Mircea Păun, generalul de escadră Ion Ionescu, comandorul Nicolae D. Stan, căpitanul Ion Tecșa și locotenentul Ion S. Ivancioviți, căzut eroic, la 25 septembrie 1944, într-un duel cu piloții germani deasupra Turdei.

Lucrarea, deși scrupulos documentată, nu se adresează doar specialiștilor, ci și iubitorilor de istorie, aviație și arta zborului, autorii reușind să amine documentul de arhivă, documentele editate, informațiile din presa epocii, memoriile și lucrările contemporane, eșafodând un punct de observație/lectură, ce permite observarea detaliilor (care, uneori, fac diferența, pentru cititorul pasionat) prețioase și probante pentru redescoperirea valorilor morale naționale autentice.

UN PREOT LUPTĂTOR ȘI CĂRTURAR

Volumul *Preot D. Nicolaescu, publicist*, ediție alcătuită de Alex. Oproescu și Simona Rațiu, (Buzău, Editura „Alpha MDN”, 2015, 60 p. plus 6 f. ilustr.), reprezintă un incipit al colecției „Contribuții la bibliografia Nehoiului”, proiect ce are a contura istoria și cultura plămădită în acest nordic și înalt punct al județului Buzău, care înțelege să-și recapituleze și păstreze altitudinea.

Un „profil biografic” al editorilor creionează filiația preotului care a devenit unul dintre reperele culturale, politice și morale ale Chiojdului și Nehoiului; născut la Sângeru – Prahova, în fostele hotare ale județului Săcuieni, cu o existență de două secole (1645-1845), împărțit, mai apoi, între Prahova și Buzău, D. N. (1999-1968) este fiul învățătorului pătârlăgean Alexandru N. Absolvent al Seminarului teologic „Veniamin”, după numele mitropolitului Moldovei Veniamin Costachi, Carol cărturar,

primul traducător în română (1828) al lui Dimitrie Cantemir cu „Scrisoarea (Descrierea, n.m.) Moldovei”. Clasat al doilea din promoție, devine bursier al Academiei Spirituale din Kiev și este hirotonit preot, în 1912, la biserica din Cătiaș (Chiojd). În timpul războiului de întregire națională a fost pe front ca preot militar, duhovnicul soldaților și ofițerilor, uneori și al Regelui Ferdinand, care l-a prețuit mult iar după conflagrație i-a oferit un post de paroh la o biserică din București, pentru a-l avea, în continuare, aproape. Explicația acestei înalte protecții se explică prin aceea că, așa cum semnează articolul „Vizita princiară în județul nostru”, în ziarul „Sfatul sătenilor”, editat, la Nehoiu, de D. Serbescu-Lopătari, era fost confesor în reg. 3 Vânători. Dezamăgirea populației montane că trenul ce o aducea pe A.S.D. Principesa Maria, a oprit, în 1921, la Păltineni, apoi la Nehoi, unde a fost găzduită în localul societății Goetz, același local unde s-au dat mese împărătești lui Makensen, același local unde se adăpostesc streinii dușmani ai neamului românesc, cari sub diverse firme de cetățenie se lăfăesc și astăzi în mult îngăduitoarea noastră țară.

Spiritele celor 30 de eroi din reg. 3 Vânători cari au ținut 3 zile o divizie germană în loc, asigurând retragerea de la Cislău, a acelor de

la Predeal, Bratocea și Tabla Buții, a căror oseminte se odihnesc sub modesta cruce de lemn dela Valea Lupului, chiar lângă linia ferată, se vor răsvrăți și ne vor blestema pentru impietatea de a-i fi trecut cu vederea, în vreme ce la Păltineni au fost acoperite cu flori trei morminte ale eroilor nemți ce se află chiar lângă gară. E drept pozițiunea preotului nu era chiar cea „corectă politic”, când, ca urmare a păcii de la Trianon, se hotărâse cinstirea tuturor eroilor de război, indiferent cărei țări beligerante aparținuseră, la noi creindu-se, în acest scop Societatea „Mormintele Eroilor” (1919), patronată de mitropolitul Miron Cristea, devenită, mai târziu, „Cultul Eroilor”. Activitatea sa duhovnicească și, poate, parțial, de alinare a suferințelor răniților a absolvenții de teologie, cum era și Nichifor Crainic, după mărturia lui Pamfil Șeicaru, fuseseră încadrați în trupele de sanitari, trebuie să fi fost meritorie câtă vreme a fost distins cu „Crucea României” cu spade în grad de cavaler și „Crucea comemorativă de război”, cu baretele ARDEAL, CARPAȚI și TG. OCNA, fronturile pe care a fost regimentul în Marele Război.

Ca actor în agora, pe scena politică, din partea Partidului Țărănesc (din 1918), apoi în Partidul Național Țărănesc (de 1927) care îi aduce demnitatea de parlamentar, va face ca, în acest interval, să semneze trei broșuri agreate de Casa Școalelor: „Cuvinte din războiu- cuvântări la soldați pe front”, „Cîntece de răsbuâoiu culese de la ardelenii de pe front” și „Cuvânt la Legea Cultelor”. Acestea nu sunt reproduse în integritatea lor, dar apar fragmente, în ziarul averescan „Drapelul” (nr.16/1919) și „Sfatul sătenilor!” (nr.3 și 5/1920). Reproducem, cu nota de introducere, Poporul și oligarhia față de generalul Averescu, fragmente din cântecul de front Averescu și Makensen: Ca răspuns la calomniile ce se aduc generalului Averescu prin unele ziare și printr-o broșură

intitulat **Activitatea d-lui general Averescu**, pornită fără îndoială tot din oficina acestora, dăm loc următoarelor poezii populare culese din gura soldaților de pe front de Preotul D. Nicolaescu, care a luat parte la marele războiu mondial.

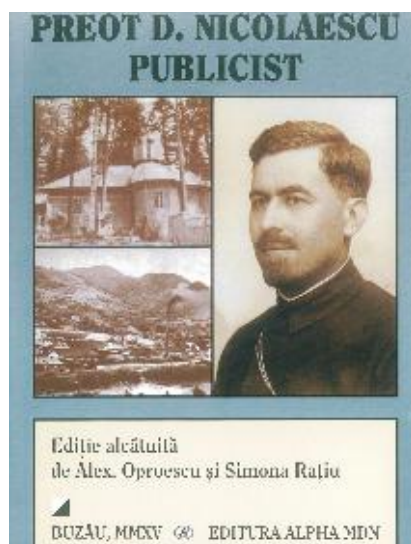
Din ele se vede că Generalul a trecut prin figurile legendare ale neamului și că bârfele cu care pigmeii caută să-l împrăște nu-l pot ajunge și cel mult ele nu fac decât să cază în fața celor ce le aruncă.

Foaie verde de trei foi/ Pe pământul Moldovei/ Vin soldații rînd pe rînd/ Pe-ai lor soldați blestemînd./ Că ei i-au făcut pe ei/ Așa –nalți și frumușei/ Să treacă gloanțe prin ei?// Foaie verde solz de pește./ Luptă mare se pornește./ Se pornește la Mărăști,/ La Mărăști și Mărășești,/ Că vin oști împărătești./ De germani, unguri, bulgari? Ca să-ți tragă lungi hotari.// (...) Și-altă foaie și-o lalea,/ Averescu ce-mi făcea?/-Trei divizii că-mi ducea/ Și tot frontul că-l ținea/ Germani-mi năvăleau/ De soldați români dădeau./ Germanii se-nfricoșau/ Armele că le svârleau./ Șapte mii că se predau? Și de morți nu mai știau? Nouă zile-am îngropat/ La germani plini de păcat.// (...) Foaie verde de trei foi,/ Ah! Ce greu e în război./ Să luptăm pân-om muri./ Copii când s-or mări/ Mereu ne vor pomeni,/ C-a luptat tată și frate/ Pentru-a neamului dreptate.

Generalul Alexandru Averescu fusese în „documentare”, la 19 octombrie 1916. În zona muntoasă a județului: Am fost la Nehoiși, în valea Buzăului, pentru ca să văd Divizia 6 (general Arghirescu) la care nu m-am putut duce încă.

Drumul foarte rău și în urma ploii, din ziua precedentă, s-a făcut noroi și a trebuit să merg foarte încet. Am ajuns târziu, va trebui să mă duc acolo altă dată.

Am văzut, în orice caz, spatele diviziei, care era în perfectă regulă. Spiritul în Statul Major, bun, încrezător în situațiunea momentului, chiar înclinat spre ofensivă.

(Alexandru Averescu, *Notițe zilnice din război*, Vol.1, Editura Militară, 1992, p. 67-68).

Cât despre retragerea Armatei a 2-a, începută la 21 noiembrie 1916, din Valea Prahovei, spre est, având ca zonă de retragere Muntenia de nord și ca limită la sud șoseaua Ploiești-Buzău-Râmnicu Sărat, documentele epocii consemnează: Averescu vorbind cu un ziarist, de dificultățile pe cari le-a întâmpinat, în timpul acestei mișcări, spunea cam aceste cuvinte, ca răspuns unor atacuri ale presei de partid: „Retragerea în linie dreaptă este o operație foarte grea. Retragerea în munți este una complicată. Aceea prin conversiune foarte delicată. Poți să-ți faci o idee de ce e o retragere prin conversiune în munți și cum poate fi judecat un general care a realizat-o pas cu pas, disputând dușmanului fiecare palmă de pământ, neretrăgându-se decât când se ceda teren la stânga sau la dreapta lui” (Mihail C. Vlădescu, *Generalul Averescu sămănătorul de ofensive. Maestrul și șeful. Ostașul. Omul de război. Omul de stat. Despre erou, Atelierele „Adevărul”, 1923, p.101.*)

Vechi hrisoave ale voievozilor Țării Românești, de la 1562, privind ocinele obștii moșnenilor chiojdeni, între care cel al lui Petru, fiul lui Mihnea Turcitul și al Doamnei Chiajna, nepot al lui Petru Rareș, clerici din documentele Chioajdelor, pomeniți într-un document emis de cancelaria lui Alexandru Ioan Ipsilanti (1780), ambele apărute în revista buzoiană „Îngerul” (1932), dau măsura interesului pentru lucrarea înaintașilor și argumentele apărării posesiilor strămoșești, pe parcursul unor procese ce au ținut aproape două veacuri. Când drepturile fundamentale ale sătenilor îi par amenințate, fie și printr-o fiscalitate împovăraătoare, vocea preotului capătă accente patetice, chiar vizându-l pe legendarul general Averescu, precum în articolul „Dreptate, nu jandarmi”, pledând pentru diminuarea acestui organ

de ordine rurală: *Dar pe lângă păcatele celor din vechea țară, jandarmii ne-au făcut mare rău în Basarabia, unde prin purtarea lor nedreaptă și nevrednică ne-au îndepărtat multe suflete de frați.*

Toți boierii vechi cîrmuitori ai vechilor partide și pe deasupra și D-I general s-au năpustit și-n Sfatul țării și-n gazetele lor asupra acestei legi și asupra noastră –care fără voia lor tot o facem și-au prins a striga că la sate e bolșevism, că fără jandarmi (...) și la noi e ca-n Rusia.

Eu socot că nu ne cunosc de fel sufletul boierii, de pot să ne judece așa. Și cum să ne cunoască. Când nu-i vedem la noi decât la alegeri?- Am stat noi laolaltă cu oștile bolșevice rusești doi ani și nu ne-am pierdut cumpătul, s-au sfârșit pe pământul nostru armata rusească, austro-ungară și părți din cea germană și ne-am păstrat sufletul neatins, copiii și cei mai de aproape ai noștri stau de strajă la toate hotarele cu cea mai desăvârșită credință: oare avem noi nevoie de jandarmi, ca să ne împlinim îndatoririle față de țara pe care noi am clădit-o cu sângele și suferința noastră?

Cu deosebire interesantă este lucrarea de licență a preotului D. Nicolaescu, *Preoții și bisericile Chiojdului din Bîsca* (1935), din care se reproduce un rezumat al autorului, lucrare cu trimiteri nu numai la istoria cetelor moșnenești din Chiojdul Mic. *Singurii care au păstrat moșia peste toți frații, fără a fi înstrăinat din ea decât partea dată în 1719 Mănăstirii Târșoru, adică aveau încă 23200 pogoane, din cele 25000 inițiale, fiecare molnean nedeținând mai mult de 1/10 din pământul obștesc, ci și la istoria militară: Chiojdul din Bâsca are un neam întreg, cu ramificații în tot satul, numit Izbășoiu, urmați ai „iuzbașilor peste dărăbanții” veacurilor de demult apuse.*

Pe o evanghelie din biserica veche din Chiojd, este menționat faptul că, pe 19 sept. 1770,

căpitanul Dumitru Codescu a fost tăiat de turci. Cunosând rostul ostășesc al steagului de la Chiojd, această notiță ne întărește credința că, în războiul dintre ruși și turci (1768-1774) dorobanții de la Chiojd au fost de partea rușilor, în frunte cu neamul Cantacuzinilor.

În ce privește istoria modernă a țării, preotul D. Nicolaescu adaugă pe răbojul jertfelor: *În războiul de independență de la 1877, Chiojdul are mulți viteji la Plevna, din care au căzut 4 eroi.*

În războiul de reîntregire a țării (1916-1918), Chiojdul a urmat pilda strămoșilor, dînd 521 de luptători pe toate fronturile. Au murit vitejește 110, iar 11 au rămas invalizi.

Ar fi de adăugat că, în ziarul *Sfatul sătenilor* (1 octombrie 1919), sub titlul *Pentru cei căzuți în războiu*, apărea următoarea înștiințare: *În Plaiul Buzăului, cu sediul la Nehoi, a luat ființă „Sfatul pentru pomenirea eroilor ținutului Buzăului” cu scopul:(...)*

1. *de a orândui lângă șoseaua de pe valea Buzăului, între Șoimul și Teherău – munții pe care s-au desfășurat cele mai grele lupte – un Cimitir al Eroilor.*

2. *De a ridica un „Monument al Eroilor județului Buzău” pe vârful Nehoiu și Nehoiașul*

3. *De a veni în ajutorul orfanilor și văduvelor din Răsboiu. Sfatul nostru a împărțit de anul nou 800 de lei orfanilor și văduvelor, bani colectați de la cutia bisericeii și prin subscripție în Nehoiu.*

Toate sumele pentru „Monumentul și Cimitiruol Eroilor județului Buzău” se depun la Banca populară Nehoiu.

Într-acest scop se deschide în Sfatul sătenilor o listă se subscripție pentru „Monumentul și Cimitirul Eroilor județului Buzău”.

Au dat până acum:

1. **Pr. Nicolaescu Nehoiu** Lei 100
2. C. Rădulescu Nehoiu Lei 100
3. Gh. Rădulescu Nehoiu Lei 200
4. C. Budui Nehoiu Lei 100
8. Pr. C. Georgian membru de onoare Gura Teghii Lei 500

Lista rămâne deschisă. (Sfatul sătenilor. Gazeta Partidului Țărănesc din Buzău, nr.1, octombrie 1919, p. 2.) Gazeta era bilunară iar în comitetul de redacție figurau D. Serbescu-Lopătari, V. Antonescu, preotul Stănescu, preotul Nicolaescu, Iacob Gogan și preotul C. Angelescu; redacția și administrația erau în comuna Lopătari, unul dintre punctele de trecere ale ostașilor români spre Moldova liberă, prin rețeaua Chilian.

Putem considera inițiativa locuitorilor din zona montană a Buzăului ca pe una din cele de pionierat.

Generalul N.Uică (1869-1930), comandase, cu gradul de colonel, în campania 1916-1918, Regimentul 3 Vânători, cu care a luat parte la luptele de pe valea Buzăului, iar în perioada 1920-1929 a fost comandantul Diviziei a V-a Buzău; în această ultimă calitate, a activat pentru construirea bisericii militare și a Monumentului Eroilor de la Siriu. (Valeriu Nicolescu și Gheorghe Petcu, *Buzău-Râmnicu Sărat. Oameni de ieri, oameni de azi*, Vol.1, Editura „Alpha MDN”, 1999, p.252.)

Și în al Doilea Război Mondial, familia preotului își aduce obolul de sânge, prin sacrificiul de sânge prin Marius Curteanu, căzut în Crimeea, în 1941, căsătorit cu fiica parohului, Florina (1917-1986).

Crucea fostului preot militar și, mai ales, deputat al P.N.Ț, va fi „reactivată”, prin arestarea din 1958, sub acuza de „subminare a puterii de stat din R.P.R.”, și după un an de achetare de către Securitatea din regiunea Ploiești, este, în urma unui proces măsluit, condamnat la 17 ani de închisoare, executați la Râmnicu Sărat, Aiud, Periprava și Poarta Albă. Eliberat, în urma amnistiei generale a deținuților politici, în 1964, i se va „strămuta” disciplinar parohia la Tronari (Viperești), unde, la 76 de ani, trebuia să facă naveta cu trenul. În altarul bisericii de acolo se va stinge, la 21 ianuarie 1968, fiind condus pe ultimul drum, în cimitirul bisericii din Valea Nehoiului de către 42 de preoți.

Alex. Oproescu și Simona Rațiu reușesc să schițeze, pe principiul *multum in parva*, portretul unui luptător și cărturar de veche spiță și nobilă amintire, creând un viu interes pentru editarea lucrării sale de licență, pe care prof. dr. pr. Nicolae M. Popescu, de la Facultatea de Teologie din București, o remarca printr-o scrupuloasă, pasionată documentare, izvorâtă din *mândrie față de voinicia satului (...)* *istoria acestui colț vechi de țară...*

O ENCICLOPEDIE A PRESEI BUZOIENE,

ne oferă Viorel Frîncu prin *Istoria jurnalismului din județul Buzău. Enciclopedie cronologică 1839-2014* (Buzău, Editura „Teocora” 2015, 455 p.).

Prefațatorul, prof. univ. dr. Marian Petcu, află rațiunile, nu numai suficiente ci și meritorii ale acestei „radiografii” a jurnalismului buzoian, chiar în contextul generalizării tehnologiilor de comunicare, prin aceea că *publicațiile seriale sunt documente sociale importante, chiar dacă nu s-au bucurat, la noi, de aprecierea cuvenită din partea istoricilor.*

Sunt urme ale viețuirii, tezaure de informații de ordin politic, economic, social, militar ș.a.m.d., probe de antreprenariat editorial mai mult sau mai puțin inspirat, mărturii ale eforturilor unor generații.

Presa este o parte impotantă a memoriei noastre, în același timp o

instituție de socializare, de transfer al moștenirii culturale de la o generație la alta.

O măsură a unui efort de cursă lungă, în prelungirea și completarea reputatului istoric al culturii Alex. Oproescu, este probată de un bilanț recapitulativ al fișelor: 896 de publicații (presă scrisă și radio – TV), 300 de fișe bibliografice ale ziariștilor și publiciștilor din județul Buzău și 1200 de colaboratori ai acestor publicații.

Un deosebit scrupul probează și agenda, unde se afișează „Nehoiu”, publicație a emigranților politici greci din colonia montană, editată în martie 1956, informație apărută, de la Arhivele Naționale Buzău, vorba gazetarilor, în „ultima oră” anterioară tiparului.

Lucrarea este „armată” cu un bogat index (p. 414-445) cuprinzând nume de publicații și instituții media, nume ale jurnaliștilor și publiciștilor, un index de tipografii și, în fine, un index geografic. Li se adaugă o bibliografie selectivă și 30 de pagini de iconografie dedicată gazetarilor (de la episcopul Dionisie Romano la Leonard Bunilă) și periodicelor (de la „Vestitorul bisericesc” la „Cercetașii buzoieni”).

Pentru a rămâne în „domeniu” (militar, vreau să zic), vom enumera între ofițerii care au ilustrat presa (consultând numai iconografia) pe Alexandru Candiano-Popescu, Nicolae Tăutu, Radu Voinescu, Valeriu Pricină, Mircea Tănase și Romeo Feraru (aceasta fără a „acoperi” toți militarii din paginile volumului, dacă ar fi să ne gândim numai la căpitanul rezervist Pamfil Șeicaru, cavaler al Ordinului „Mihai Viteazu” cel care asigură coperta a IV-a, de ariergardă.

Temeinic lucrată, filmic și cronologic, noua apariție editorială se poate consulta de cercetători dar și de lectorii curioși, cu aceeași încredere cu care se prezintă la un medic specialist, în reiterata speranță că lectura nu dăunează grav sănătății.

Bibliotecar.

IRANUL - UN DOSAR AL POLITICII MONDIALE REZOLVAT

-----General-maior dr. Petrică-Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Dosarul nuclear iranian este o problemă deosebit de importantă care a continuat să țină capul de afiș al cancelariilor marilor puteri și în anul 2015. Acest dosar constituie o expresie a aspirațiilor Iranului de a deveni o putere regională și unul din liderii lumii arabe. În ultimii ani negocierile desfășurate au cunoscut realizări deosebite. Totuși 2015 pare a marca rezolvarea acestuia pe termen lung, cu efecte remarcabile atât pentru Iran cât și pentru întreaga comunitate internațională.

Cuvinte cheie: nuclear, regional, tehnologie, sancțiuni, lumea arabă, Orient Mijlociu.

Rezolvarea dosarului nuclear iranian constituie una din problemele care au ținut capul de afiș pe agenda cancelariilor marilor puteri europene și în anul 2015. Pentru a înțelege mai bine evoluția problemei în anul 2014 și în 2015 vom încerca să facem o concisă prezentare a acestui dosar.

Dosarul nuclear iranian constituie o expresie a aspirației strategice a Iranului de a deveni o putere regională și unul din liderii lumii arabe, dar constituie totodată și motiv de îngrijorare și preocupare atât pentru cancelariile occidentale cât și a statelor arabe din Noul Orient Mijlociu, ca urmare a potențialului conflictual ridicat, inclusiv de natură militară, care ar periclita pacea și securitatea regiunii și nu numai.

Actuala criză generată de programul nuclear iranian a apărut la începutul anilor 2000, pe timpul președintelui moderat Mohammed Khatami și a prefacerilor geopolitice din regiune: ajungerea armatelor SUA în Afganistan, la granița sa estică în 2001, invadarea Irakului în 2003, existența la granița sa nordică a cinci state desprinse din fosta URSS, modificarea sistemului regional de securitate și de alianțe.

Sunt identificate trei dimensiuni care au generat preocupării nucleare iraniene, acestea fiind formulate de specialiști, astfel: perceperea cu acuitate a unor amenințări care ar veni din partea Pakistanului, Irakului și al SUA; dinamica politică și economico-socială internă și sentimentul mândriei și demnității naționale persane.¹

Programul nuclear iranian s-a dezvoltat ca urmare a neîncrederii Iranului în comunitatea internațională, deoarece când în 1980 a fost atacat de Irak cu arme

chimice, aceasta nu a reacționat. De asemenea, în condițiile în care peste 40 de state dețin tehnologie nucleară duală, Iranul, pentru a dovedi că programul său nuclear are scopuri doar civile, a acceptat o serie de restricții (vizite inopinate ale inspectorilor Agenției Internaționale a Energiei Atomice - AIEA, transformarea reactorului de la Natanz în centru internațional de producere a combustibilului nuclear, a acceptat principiul transformării Orientului Mijlociu ca regiune fără arme nucleare).²

Programul nuclear iranian începe în 1953, în 1967 sunt înființate primele reactoare de capacitate mică (5 megawați) în scop de cercetare furnizate de SUA, în 1970 ratifică Tratatul de Neproliferare Nucleară și planifică ca până în 2000 să fie construite o serie de centrale nuclear-electrice cu capacitate de 23 000 MW. În 1976 sunt achiziționate echipamente de procesare a plutoniului din SUA. După revoluția islamică din

Figura nr. 1- Hartă Iran Sursa: https://www.google.ro/harti_iran

1979, Iranul anunță AIEA de intenția sa de a continua programul său nuclear pe bază de uraniu îmbogățit, intenție la care AIEA renunță ca urmare a presiunilor SUA, decizia de întrerupere a cooperării în domeniu fiind luată și de alte țări.

La începutul anilor '90 Federația Rusă își exprimă disponibilitatea de a sprijini Iranul în proiectele sale nucleare, încheind un acord pentru înființarea Institutului de Cercetări Nucleare în Persepolis, asigurarea de experți, tehnologie și informații și încheierea construcției centrului de la Busher (proiect abandonat de compania Krafter Union în 1979, stadiul livrărilor în acel moment fiind de 85% la un reactor și de 50% la al doilea reactor).

În acest moment, Iranul dispune de un număr de 16 locații unde se desfășoară activități în domeniul nuclear, cele mai importante fiind următoarele: centrala Busher (cu o capacitate proiectată de 24 de unități), reactorul de la Arak a cărui construcție a început în 2006, centrul Nuclear Chahis (care potrivit informațiilor este destinat pentru activități cu scopuri militare), Centrala Darkowin, cu o capacitate instalată de 360 MW, a cărei construcție a început în 2007, Centrul pentru Tehnologie Nucleară din Isfahan, care dispune de 4 reactoare de mică putere furnizate de China,

Natanz (cea mai mare structură nucleară iraniană, cu suprafață de peste 100.000 m², construită în subteran), Lashkar Abad, Complexul minier Saghand, aflat în exploatare din 2005 și Centrul pentru Cercetări Nucleare din Teheran. Conducerea programelor nucleare iraniene este asigurată de Consiliul Securității Naționale a Iranului, condus de președintele țării, dar opinăm, controlul absolut al acestui organism îl are liderul spiritual suprem iranian.

Iranul afirmă că programele sale nucleare sunt destinate doar realizării unor obiective civile în condițiile în care rezervele de petrol ale statului se vor epuiza în aproximativ 85 - 90 de ani, populația țării s-a dublat, iar capacitatea instalată a reactoarelor nucleare de 23 000 MW ar satisface nevoile de energie. În calitate sa de semnatar al Tratatului de Neproliferare Nucleară dezmente că ar dezvolta clandestin capacități nucleare cu scop militar.

Statele din regiune, în special Arabia Saudită, Turcia și Egipt și-au anunțat intenția de a dezvolta capacități de producere a energiei nucleare, apelând în acest scop la sprijinul AIEA și nu-și ascund nici aversiunea față de încercările Iranului de a deveni lider regional, posesor de arme nucleare și nici intenția de a sprijini o acțiune militară occidentală.

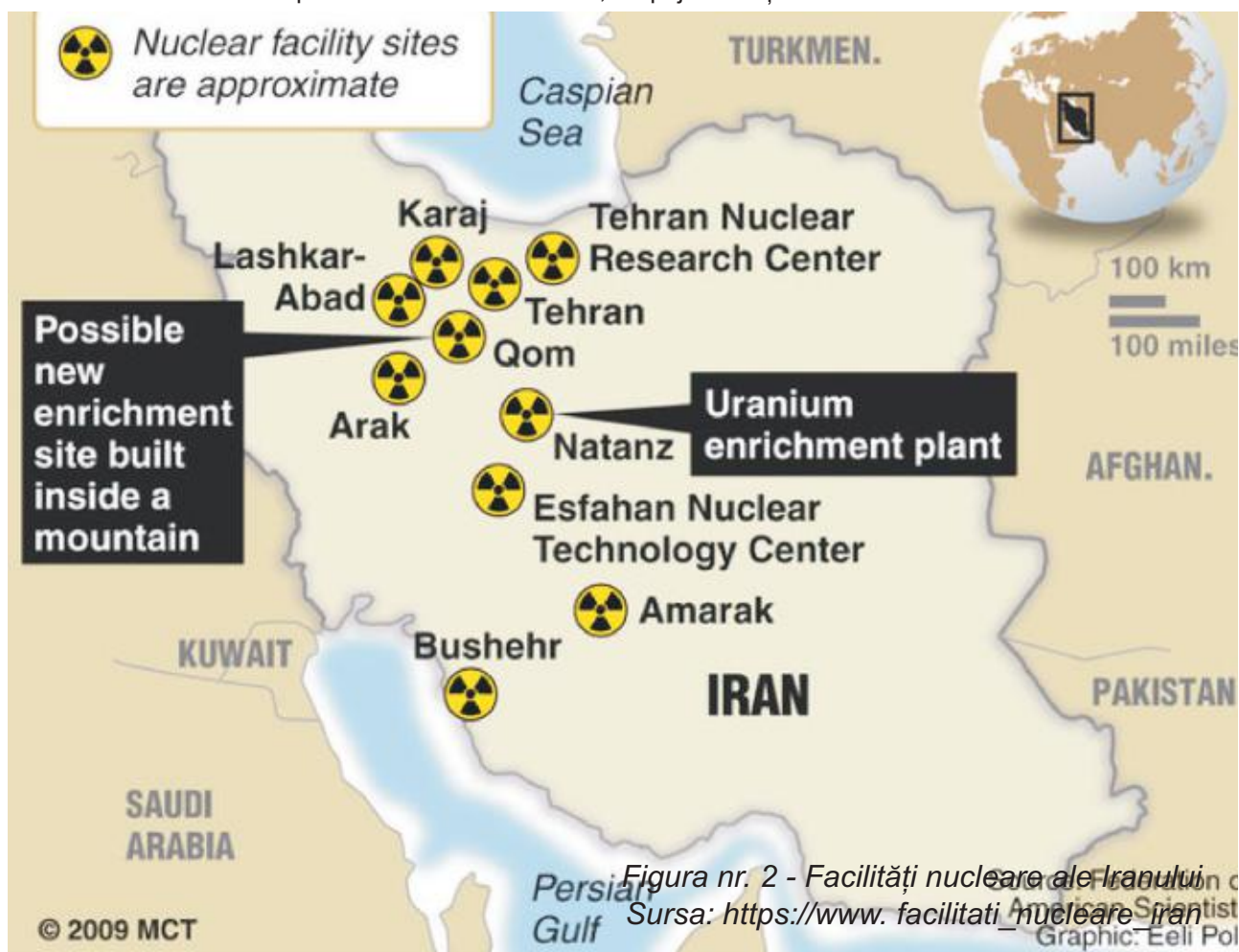

Figura nr. 2 - Facilități nucleare ale Iranului
Sursa: <https://www.facilitati-nucleare-iran>
Graphic: Eeli Pol

SUA și majoritatea statelor din Europa Occidentală apreciază că scopul principal urmărit de Iran prin dezvoltarea programelor nucleare nu este producerea de energie electrică, ci producerea de tehnologie militară nucleară.

Israelul împărtășește același punct de vedere ca SUA și amenință chiar cu acțiuni militare împotriva infrastructurii nucleare iraniene.

Comunitatea internațională este îngrijorată de perspectiva ca programele nucleare iraniene să aibă și finalitate militară și a făcut și continuă să facă eforturi pentru a determina Iranul să vină la masa negocierilor și să renunțe la proiectul de producere a combustibilului nuclear în scopuri militare. Aceste negocieri au eșuat în scopul propus, Iranul invocând că proiectele sale sunt dedicate doar scopurilor civile, iar dezvoltarea țării prin utilizarea energiei nucleare este o chestiune de mândrie și de demnitate națională.³

Anul 2014 a început pentru Iran sub auspiciile unui „dezgheț” fără precedent în ultima perioadă în relațiile cu SUA. Alegerea unui președinte moderat în persoana lui Hassan Rohani în Iran și acceptarea sa de către liderii religioși și ai Gărzii Republicane importanți demonstrează un acord în plan intern pentru o revizuire a politicii externe în sensul moderării pozițiilor.⁴ Un rol important l-a avut adoptarea de către Iran și Grupul „5+1” (SUA, Federația Rusă, Marea Britanie, Franța, China și Germania) a unui acord interimar în urma negocierilor desfășurate la Geneva în luna noiembrie 2013, acord numit și Planul Comun de Acțiune, care presupunea și ridicarea unei părți din sancțiunile impuse de comunitatea internațională și asigurarea permisiunii de a executa inspecții de către experți AIEA la facilitățile nucleare iraniene. Potrivit acestui acord, care la un moment dat părea să eșueze, se prevede o reducere a activității de îmbogățire a uraniului de către Iran, neutralizarea cantității de uraniu îmbogățit la un nivel de puritate de 20%, suspendarea îmbogățirii uraniului la un nivel de puritate de 5% de către Iran, accesarea de către Iran a unor fonduri de peste 1,5 miliarde dolari precum și o relaxare a activității de control al AIEA, la instalațiile nucleare iraniene. Dar acest acord lasă nerezolvate o serie de probleme importante cum sunt numărul de centrifugă pe care urma să le dețină Iranul, închiderea capacității nucleare subterane din zona muntoasă Fordo, dezvoltarea de către Iran a programului de dezvoltare a rachetelor etc. survenind în condițiile în care Iranul era izolat pe plan internațional, economia țării și nivelul de trai a populației se deteriora în mod constant. De asemenea, negocierile au avut loc în contextul aducerii în funcția de președinte a lui Rohani, exponent al grupării politicianilor iranieni moderați și al politicianilor pragmatici, ceea ce determină aprecierea că ambele părți (SUA și Iranul) erau convinse că doar prin cooperare și nu prin confruntare au

de câștigat. Noua filosofie a diplomației externe iraniene definită de ayatollahul Kameney ca „heroic flexibilitate” semnifică o abordare pragmatică, prin care Iranul nu trebuia să intre în conflict deschis cu Occidentul, dar în același timp, nici să se supună necondiționat acestuia.

Ca urmare a contactelor directe care au avut loc, între președinții Obama și Rohani, ca și între șefii diplomațiilor celor două state, SUA puteau avea mari avantaje în relația cu Iranul, resetarea relațiilor dintre ele generând o libertate de mișcare a SUA pentru pivotarea către regiunea Asia-Pacific, precum și o transformare a Iranului într-un pivot prin care să fie afectate interesele Rusiei în Asia Centrală, care realizată, afectează aprovizionarea cu resurse energetice a Chinei.

În acest context, Iranul are un atu deosebit de important - este indispensabilă în disputa dintre SUA și China. Cum este posibil acest lucru? Pentru aceasta vom menționa următoarele argumente pe care le-am avut în vedere când am făcut această afirmație.

Astfel China este principala forță economică în Asia, „motorul” economic al regiunii, situație care îi asigură o influență tot mai mare în rândul statelor ASEAN. Pentru a-și menține ritmul de dezvoltare are nevoie și de imense cantități, în creștere de la an la an, de resurse energetice, pe care și le asigură în special din import, din țările Asiei Centrale, Federația Rusă și din Orientul Mijlociu, în special din Iran.

Dacă rutele terestre ale importurilor din Asia Centrală și Federația Rusă sunt securizate, nu același lucru se poate afirma și de cele din Iran, care sunt maritime și depind de libertatea de navigație prin strâmători, în special prin strâmtoarea Malacca. În condițiile în care China este principala forță terestră din Asia, SUA sunt principala forță navală și aeriană, China aflându-se la distanță mare în urmă. În aceste condiții China trebuie să găsească o cale de transport terestră a resurselor energetice din Orientul Mijlociu, soluția fiind conectarea câmpurilor petrolifere și gazeifere din Iran și posibil Irak cu rețeaua de conducte din Asia Centrală, racordarea acestora cu „noul drum al mătăsii” (planificat a fi realizat de chinezi).

Dar pentru aceasta China are nevoie de Iran, acest stat fiind singurul teritoriu pe care pot trece elementele infrastructurii de transport energetice din regiunea Golfului Persic. Dacă s-ar realiza acest obiectiv, SUA ar avea mai puține atuuri în disputa cu China iar pentru a-l împiedica are două opțiuni. Prima dintre ele este un conflict militar cu Iranul care să genereze distrugerea infrastructurii terestre de transport energetic și rafinare a zăcămintelor din câmpurile petrolifere și gazeifere ale Iranului, acțiunile fiind costisitoare, generatoare de mari pierderi și cu rezultat incert. În această situație China va asigura Iranului sprijin în echipamente militare majore de înaltă tehnologie și în

resurse financiare. A doua opțiune a SUA este de a determina Iranul, prin negocieri, să renunțe la dezvoltarea programului nuclear până la un nivel care să nu asigure fabricarea de arme nucleare și să asigure acestuia compensații prin acces la sectoare de bază cum sunt cele ale înaltei tehnologii, științei, agriculturii, comerțului, sistemului financiar, compensații care ar acoperi pierderile pe care le-ar avea prin neonorarea obligațiilor de a furniza resursele energetice Chinei.

Astfel, China poate fi descurajată în a intra în conflict militar cu SUA, și a-și asigura ocupația asupra insulelor Senkaku, deoarece capacitatea de asigurare a resurselor energetice ar fi limitate ca urmare a embargoului care ar fi impus. Iranul ar fi mijlocul de presiune în cadrul strategiei SUA de a se axa pe pivotul Asia-Pacific și a contracara influența tot mai mare a Chinei. În aceste condiții soluționarea impasului irano-american a reprezentat în 2014 și va continua să reprezinte și în viitor un element cheie al acestei noi paradigme de securitate în regiunea Asia-Pacific.⁵

Negocierile între Iran și marile puteri s-au desfășurat în anul 2014 în mai multe runde în formatul „5+1”, dar nu au fost încununate de succes. Cele care s-au desfășurat în perioada 12-18 mai 2014 au fost abordate cu un mare optimism și au avut obiectivul de a trece de la acordul intermediar încheiat în noiembrie 2013 la un acord pe termen lung care să facă posibil doar dezvoltarea unui program nuclear iranian limitat, destinat doar scopurilor civile. Problemele care au generat insuccesul negocierilor au fost de natură politică dar și de natură tehnică. Cele de natură politică constau în poziția Israelului dar și a unor politicieni republicani din congres care susțin o desființare totală a programului nuclear iranian, poziție care nu poate fi acceptată.

Dar cele mai importante probleme sunt de natură tehnică, cele mai importante putând fi formulate astfel: care să fie dimensiunea rezonabilă a programului iranian pentru scopuri exclusiv civile; cum poate fi determinată limita că un program civil nu poate fi

Figura nr. 3 - Iran-resurse și facilități de transport energetice
Sursa: <http://CIAIranKarteOelGas.com>

transformat într-unul militar; cum poate fi definită transparența deplină și cum se poate executa o verificare obiectivă de către inspectorii internaționali și cum poate fi abordată și interpretată problema programului iranian de dezvoltare a rachetelor cu rază medie și lungă de acțiune și scopul acestuia.⁶

Concret, aceste probleme semnifică faptul că marile puteri pot admite o facilitate de îmbogățire a uraniului aflată în subteran, cum este cea de la Fordo, reducerea numărului centrifugelor până la limita de 1500 în cel mai bun caz de 4 000, reducerea stocurilor de uraniu slab îmbogățit de care dispune Iranul, estimate la 7 600 kg, fie transformarea acestora în baze de combustibil, fie prin redislocarea într-o locație aflată sub control internațional; acceptarea unor reguli de verificare și control de către inspectorii AIEA, unele chiar mai restrictive decât cele prevăzute în Tratatul de Neproliferare/ Protocolul de Neproliferare, care este semnat de Iran, spre deosebire de Israel. În ce privește programul iranian de dezvoltare a rachetelor, în sensul limitării tipului și razei de acțiune a acestora, a generat opoziția Federației Ruse și a Chinei, pe motiv că nu se regăsește în cadrul obiectivelor negocierilor nucleare.

Semnarea unui acord pe termen lung cu Iranul în domeniul nuclear ar genera realizarea unor obiective deosebit de importante cum sunt: diminuarea riscului unor acțiuni militare unilaterale declanșate de Israel și a dezvoltării armelor nucleare de către Iran, o dezvoltare a cooperării regionale pentru rezolvarea complicatelor probleme ale regiunii, relaxarea tensiunii între Iran și vecinii săi suniți, un impact economic global prin ridicarea sancțiunilor impuse Iranului, refacerea economiei iraniene.

În opinia noastră cauzele care au generat eșecul negocierilor au fost nu atât de natură tehnică, Iranul fiind dispus la o serie de compromisuri, cât de natură politică. Sfârșitul anului 2014 găsește Iranul pe o poziție de negociere mult consolidată.

Principalii factori care au adus Iranul în poziția de a-și ridica pretențiile au fost: consolidarea poziției pe plan intern a președintelui Rohani a generat o coalizare a forțelor politice conservatoare în jurul ayatolahului Khomeini și subminarea negocierilor de către acestea și astfel, elita conducătoare iraniană apreciază situația ca fiind mult mai favorabilă decât în urmă cu un an, ceea ce a adus în discuție un prag mult mai ridicat al programului nuclear; conflictul din Ucraina a generat sancțiuni economice impuse Federației Ruse, unul din membrii grupului de negociere, ceea ce a avut ca efect nu atât o opoziție a acestui stat în negocieri, cât o pasivitate de a îndemna Iranul să accepte soluții de compromis; s-au intensificat schimburile economice între Federația Rusă și Iran (schimburi de bunuri pentru petrol iranian, sprijin în promovarea accederii Iranului în Organizația pentru

Cooperare de la Shanghai); construirea a două noi reactoare nucleare în Iran a căror construcție să înceapă imediat, iar a altor șase reactoare să înceapă conform unui calendar care urmează să fie negociat. Este demn de menționat că aceste reactoare construite suplimentar fundamentează cererea Iranului pentru un program nuclear mai dezvoltat, unii afirmând chiar o limită de 50 000 de centrifuge.

În lipsa unui acord la finalul negocierilor de la Viena din decembrie 2014, acordul interimar a fost prelungit, stabilindu-se totodată și un termen limită de șase luni în care să fie organizată o altă rundă de negocieri și ajungerea la compromisul care să facă posibil un acord pe termen lung. Președintele iranian Hassan Rohani a afirmat că negocierile de care țara sa are atâta nevoie, pentru relansarea economiei, se vor încheia cu un acord definitiv în contextul în care noul termen limită a fost stabilit ca fiind 1 iulie 2015.⁷ În acest timp Iranul și-a luat angajamentul de a menține blocate o parte a acțiunilor sale nucleare, iar UE a prelungit cu șase luni suspendarea a o parte din sancțiuni.⁸

Totuși după eforturile de negociere, prelungite, desfășurate în Elveția, la Lausanne, în aprilie 2015, reprezentanții grupului celor 6 puteri nucleare (5+1) au anunțat că au ajuns la o înțelegere cadru care în cea mai mare parte acoperă punctele cheie sensibile ale unui viitor acord nuclear, detaliile urmând a fi stabilite în următoarele luni. În declarația comună dată publicității sunt specificate mai multe elemente cheie, cele mai importante le apreciem ca fiind: Iranul va putea continua activitățile de îmbogățire a uraniului în cantități limitate dar tot combustibilul uzat să fie transportat în afara țării; reactorul de la Arak să fie re-proiectat în așa fel încât să nu mai aibă capacitatea de a fabrica plutoniu; facilitatea de la Natanz să fie singura care să aibă permisiunea de a desfășura acțiuni de îmbogățire a uraniului; facilitatea subterană de la Fardow să fie transformată în structură de cercetare în domeniul nuclear; toate locațiile acceptate pentru desfășurarea activităților nucleare să fie supuse unui regim strict de inspecții executate de Agenția Internațională a Energiei Atomice. Iranul a insistat public ca facilitățile nucleare militare să nu fie încă supuse inspecțiilor internaționale nefiind clar ce garanții au fost prezentate comunității internaționale (STRATFOR, 2015). Declarația nu conține elemente foarte clare privind regimul sancțiunilor și eliminarea tuturor prevederilor acestora.

Dar încheierea acestui acord stârnește temeri în statele din regiune, temeri care generează o schimbare a politicii externe a acestora. O primă acțiune o apreciem ca fiind realizarea coaliției de state aparținând Ligii Arabe care acționează în Yemen împotriva grupării „Al Houthi” sprijinită de Iran. Această acțiune este apreciată de analiști ca fiind o încercare de a acționa independent în relația cu SUA.

Totodată încheierea acordului este apreciată de publicul sunit arab ca fiind o predare a occidentului în fața Iranului ceea ce a avut ca efect o atitudine mai antiamericană a acestuia. Această atitudine este generată mai mult ca urmare a faptului că problema este analizată sub aspect confesional (lumea arabă nutriend sentimente de inferioritate vis-à-vis de glorioasa istorie persană și de măreția Imperiului Persan) și mai puțin sub aspectul efectelor pozitive de natură economică.

În prezent, apreciem că atitudinea ostilă a statelor arabe sunite față de tratat este determinată de opinia potrivit căreia echilibrul geopolitic în regiune s-a schimbat în favoarea Iranului, care este sprijinit de SUA. Opinia este fundamentată pe argumentul că Iranul ca urmare a ridicării sancțiunilor economice va deveni mai puternic atât în domeniul economic cât mai ales politic și militar. Există opinii potrivit cărora Iranul va continua o politică expansionistă în regiune, implicându-se activ în Yemen, Irak, Liban și Siria. Dar faptul că SUA au sprijinit încheierea acordului, nu înseamnă că asigură sprijin pentru o politică a expansionismului iranian, care în viziunea statelor arabe este mai periculos decât programul nuclear al Iranului.

Efectul cel mai recent al acordului este cel al includerii Iranului în formatul de negocieri internaționale privind viitorul Siriei. Astfel, acest stat a fost invitat să participe la negocierile din perioada 29-30.10.2015 de la Viena, destinate identificării unei soluții politice pentru criza siriană, alături de Federația Rusă, SUA, Franța, Marea Britanie, Germania, Egipt, Arabia Saudită, Qatar, Iordania, Emiratele Arabe Unite și Turcia. Această acțiune de implicare a Iranului în jocurile de putere din regiune este una logică. Illogic ar

https://www.google.ro/search?q=iran+military&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0CAcQ_AUoAWoVChMI6o3v7NuZYQIVhOxyCh0T3AnR&biw=960&bih=617#imgrc=AzLEqj6jMHnIQM%3A

fi ținerea Iranului în afara jocului, în condițiile în care oricum se implică în problemele din Siria și Irak iar recenta intervenție a Federației Ruse în Siria a complicat foarte mult ecuațiile problemei.

Oricum, opinăm că un acord nuclear pe termen lung ar avea efecte benefice și nici un efort nu trebuie apreciat ca fiind prea mare pentru atingerea acestui obiectiv. Cei care se opun unui acord în condiții de compromis trebuie să prezinte propriile lor opțiuni de rezolvare. Acest acord aduce beneficii pentru întreaga comunitate internațională.

Chiar dacă Israelul vizează o contracarare a revenirii Iranului în diplomația internațională, revenire care lezează și interesele Turciei și ale Arabiei Saudite, SUA iau în calcul și o refacere a vechii balanțe de putere echilibrată, între șiiți (având ca lider Iranul) și sunniți, care în prezent exercită o dominație frustrantă la nivelul regiunii Noului Orient Mijlociu.

Note:

¹ www.ingepo.ro/download-materiale/78/supliment-buletin16ro.pdf, accesat pe 16 martie 2015

² *Ibidem*

³ cf. GAWDAT, Bahjat, „Nuclear Proliferation: The Islamic Republic of Iran”, *Iranian Studies Journal*, vol. 33, septembrie 2006

⁴ www.epochtimes-romania.com/news/retrospective/dosarul-nuclear-iranian-de-la-alegerea-lui-rohani-la-semnarea-aordului-cu-occidentul, accesat pe 16 martie 2015

⁵ SAMIR, Tata, „SUA, Iran și R.P.Chineză un triunghi strategic în curs de formare”, în *The International Relations and Security Network* din 30 ianuarie 2014

⁶ „Realitatea privind negocierile nucleare cu Iranul” în *The New York Times* din 15 mai 2014

⁷ www.agerpress.ro/externe/2014/11/26/dosarul-nuclear-iranian-a-noua-reuniune, accesat pe 16 martie 2015

⁸ www.hotnews.ro/stiri-opinii-162-2014-politica-lumii-clarificari-sau-adancirea-dilemelor.html, accesat pe 16 martie 2015

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. GAWDAT, Bahjat, „Nuclear Proliferation: The Islamic Republic of Iran”, *Iranian Studies Journal*, vol. 33

2. SAMIR, Tata, „SUA, Iran și R.P.Chineză un triunghi strategic în curs de formare”, în *The International Relations and Security Network*.

*
* *

Surse electronice

1. www.ingepo.ro/download-materiale/78/supliment-buletin16ro.pdf

2. www.epochtimes-romania.com/news/retrospective/dosarul-nuclear-iranian-de-la-alegerea-lui-rohani-la-semnarea-aordului-cu-occidentul

3. www.agerpress.ro/externe/2014/11/26/dosarul-nuclear-iranian-a-noua-reuniune

4. www.hotnews.ro/stiri-opinii-162-2014-politica-lumii-clarificari-sau-adancirea-dilemelor.html

5. <https://www.google.ro/search?q=harti+iran>

6. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ae/CIAIranKarteOelGas.jpg>

RĂZBOIUL HIBRID – O NOUĂ FORMĂ A „RĂZBOIULUI DIN UMBRĂ” A ÎNCEPUTULUI DE SECOL -

-----General-maior dr. Petrică-Lucian Foca, colonel dr. Vasile Cerbu

În prezent securitatea și apărarea națională se află continuu sub presiunea exercitată de riscurile și amenințările generate de conflictualitatea dintre anumiți actori statali sau ne-statali, globalizare, schimbările climatice majore, competiția pentru resurse etc. Aceste riscuri și amenințări prezintă o mare diversitate ca mod de manifestare, obiective propuse, efecte generate, mod de manifestare și caracteristici. Putem vorbi de riscuri și amenințări neconvenționale, asimetrice sau hibride. Acestea din urmă se manifestă pregnant în ultima perioadă, pe diferite coordonate ale globului, fiind de maximă actualitate pentru specialiști. Asupra acestora ne vom îndrepta atenția în demersul pe care-l facem.

Riscurile și amenințările hibride, se formează și apar cu repeziciune, fructifică capacitățile convenționale și neconvenționale într-un mixaj adecvat cu vulnerabilitățile adversarului. Totodată adepții amenințărilor hibride vizează să utilizeze atât acțiuni convenționale cât și neconvenționale.¹

Pe baza capacităților actuale în domeniul conducerii forțelor, în următorii ani se vor dezvoltate următoarele concepte operaționale: manevra dominantă; angajarea precisă; protecția multidimensională; logistica focalizată.² Forța armată care va aplica aceste patru concepte operaționale va avea posibilitatea de a domina adversarul în operațiile militare. Această dominație totală³ va fi caracteristica esențială necesară forțelor armate pentru obținerea victoriei în secolul XXI.

Conform specialiștilor militari există șase elemente necesare transformării conceptelor operaționale în capacități operaționale: oamenii, conducerea, doctrina, educația și instrucția, structura organizatorică și dotarea. Fizionomia operațiilor viitoare se bazează pe tehnologie, dar totodată vor accentua și rolul important al forțelor armate – oamenii. Aceștia vor asigura succesul forțelor angajate în acțiunile militare datorită puterii de decizie bazată pe capacități de analiză și sinteză.

Totodată, specialiștii militari afirmă, că tehnologia va juca un rol hotărâtor în desfășurarea acțiunilor

militare viitoare. Ciocnirile armate care au avut loc în ultimele decenii au arătat că previziunea și dezvoltarea tehnologică constituie factori hotărâtori în pregătirea și desfășurarea modelarea confruntărilor între actori statali, suprastatali sau substatali. Evoluția IT și sistemul global interconectat asigură oportunități de care profită diverși beligeranți, pentru a putea să-și susțină interesele în fața unor puteri, prin alte abordări decât confruntarea armată clasică, ceea ce a dat naștere unui nou concept: războiul hibrid.

Conceptul de război hibrid

Conceptul de război hibrid a fost lansat în lumea academică în anul 2005, prin publicarea articolului „Confruntări armate viitoare. Apariția războaielor hibride”.⁴

La nivelul Comandamentului Aliat pentru Transformare (ACT) al NATO, amenințările hibride sunt definite în marja unuia sau mai multor actori statali, sau a unui grup de actori non-statali, de a folosi un amestec de acțiuni convenționale sau neconvenționale în spațiul de luptă și dincolo de sfera acestuia și care are efecte asupra ciclului decizional al adversarului. În concepția NATO, amenințările hibride sunt cele puse de adversari, cu capacitate de a utiliza simultan mijloacele convenționale și neconvenționale de o manieră adaptivă pentru a-și atinge obiectivele. Cei care pun în aplicare astfel de amenințări nu sunt obligatorii state, ci pot fi și actori anonimi.⁵ Se apreciază că distincțiile tradiționale, se estompează între starea de pace și starea de război, între combatant și necombatant, între actorii statali și non-statali și între modurile de acțiune care aparțin la ordine diferite: războiul convențional, folosirea armelor de nimicire în masă, atacurile cibernetice, terorismul sau crima organizată.⁶ Astfel, în accepțiunea NATO, războiul hibrid reprezintă „o noțiune care se referă la o arie extinsă de acțiuni ostile, în care forța militară reprezintă doar o mică parte, și care sunt executate în concertare, ca parte a unei strategii flexibile, cu obiective pe termen lung. Conceptul de amenințare/război hibrid reprezintă o evoluție a artei militare, o revoluție doctrinară și organizațională în domeniul militar”.⁷

Într-un articol publicat în anul 2008, Șeful Statului Major al Forțelor Terestre SUA definea amenințarea hibridă ca fiind un adversar care încorporează „combinații diverse și dinamice de capacități convenționale, neregulate, teroriste și criminale”.⁸

Referitor la războiul hibrid, Șeful Statului Major al Forțelor Armate Ruse, Valery Gherasimov afirma⁹ faptul că „metodele conflictului s-au schimbat și implică acum recursul masiv la măsuri politice, economice, informaționale, umanitare și alte măsuri non-militare”. Toate acestea pot fi suplimentate prin consolidarea populației locale ca o a „Cincea coloană” și prin forțe armate sub acoperire.

În limbajul militar, termenul hibrid¹⁰ este utilizat pentru a putea îngloba complexitatea sporită a operațiilor actuale și multitudinea actorilor implicați. Capacitatea inamicului de a improviza, fără a reprezenta un element de noutate, în condițiile amenințării de tip hibrid, solicită forțelor militare să fie pregătite pentru a face față simultan unei game largi de posibile amenințări. Apariția unei amenințări de tip hibrid este favorizată de existența unor anumite condiții, conjugate cu perpetuarea stării conflictuale. Nivelul de violență este similar, fie că se discută de operații de luptă majore fie că este vorba de confruntarea cu o forță neregulată.

Amenințarea de tip hibrid reprezintă o combinație diversă și dinamică de forțe regulate, neregulate și elemente criminale, reunite în scopul de a obține avantaje reciproce.

În opinia noastră, conceptul de amenințare hibridă este o combinație sofisticată de activități fără restricție, caracterizată prin conducerea descentralizată, activități militare și non-militare desfășurate simultan, combinarea tradiționalului cât și a asimetricului, a acțiunilor teroriste și metodelor criminale, a condițiilor de medii operaționale complexe.¹¹ Amenințările hibride scot în evidență organizarea și mijloacele actorului care apelează la ele, amestecându-se cu succes influența strategică cu execuția descentralizată.¹²

Amenințarea de tip hibrid combină forțe regulate, a căror acțiune este guvernată de legea internațională, tradiția militară și obiceiurile războiului, cu forțe neregulate, a căror acțiune nu este limitată de restricții privind nivelul de violență și țintele angajate. Forțele neregulate pot include forțe de miliție, forțe teroriste, forțe de gherilă și organizații criminale. Aceste forțe utilizează fără restricții tactici și armament deopotrivă convenționale și neconvenționale. Abilitatea de a tranzita fără restricții în utilizarea metodelor și mijloacelor de război de factură convențională și neconvențională dau posibilitatea exploatarei vulnerabilităților percepute, în scopul de a obține avantaje efective.

Amenințările hibride au următoarele caracteristici¹³: complexitate; vulnerabilitate scăzută, datorită inamicului atipic (neconturat); complementaritate; adaptabilitate ridicată; letalitate crescută.

Provocările esențiale în procesul de contracarare a amenințărilor hibride sunt¹⁴: înțelegerea mediului de securitate; câștigarea bătăliei percepției; adaptabilitatea și agilitatea actorilor; accesul la tehnologii avansate; securitatea sistemelor cibernetice.

Aceste tipuri de forțe pot coopera în contextul realizării obiectivelor organizației pe care o reprezintă. De exemplu, elemente ale unei organizații criminale pot sustrage anumite bunuri în scopul de a le valorifica și a obține profit, compromițând în același timp starea de operativitate a sistemelor de luptă ale adversarului. Forțele de miliție pot executa apărarea unui oraș cu o deosebită eficacitate ca parte a unei rețele complexe de apărare.

Amenințările de tip hibrid pot folosi mijloace mass-media, tehnologie modernă și influența pe care o dețin în infrastructura politică, militară sau socială pentru propriul avantaj. Pentru a angaja forțele militare în condiții favorabile lor, forțele care utilizează amenințarea de tip hibrid se adaptează în mod creativ, combinând armamentul sofisticat, agresiunea pe linia comenzii și controlului, activitățile cibernetice și acțiunea interarme.

Tacticile utilizate sunt deseori schimbătoare; prin folosirea activităților de tip insurgent, criminal, cibernetic, creează instabilitate și limitează libertatea de acțiune a forțelor convenționale și a aliaților lor. Mai mult chiar, amenințarea de tip hibrid face uz de rețelele globale de transmitere de date și informații pentru a influența percepțiile asupra conflictului în derulare și a modela opinia mondială.

Amenințările hibride oferă atât oportunități cât și provocări pentru procesul de planificare militară, atât la nivel strategic cât și la nivel operativ.¹⁵ Caracterul complex și confuz s-a dovedit a fi deosebit de dificil de integrat în metodologiile clasice de evaluare a amenințării pentru planificatorii militari și pentru analiști. Previzionarea și evaluarea unei amenințări hibride a devenit vagă datorită complexității și gamei foarte largi de capacități pe care adversarul le poate utiliza, dar și reticenței unora față de acest concept.

Aceasta nu înseamnă că amenințările hibride sunt imposibil de previzionat. Conceptul amenințării hibride este o metodă mult mai realistă de a identifica adversarii actuali. Documentele de planificare sunt adesea supuse incertitudinii și ambiguității mediului operațional. Prin urmare, planificatorii militari pot accepta utilizarea conceptului de amenințare hibridă în procesul de planificare și în planurile întocmite din timp. Previzionarea și evaluarea unui adversar care utilizează amenințarea hibridă este o sarcină dificilă, dar nu imposibilă. Adversarii actuali au o cultură militară și strategică care direcționează procesul de luare a deciziilor, și, mai mult, înlesnește înțelegerea acestor intenții. În combinație cu analiza precaută a mediului operațional și evaluarea realistă a propriilor

vulnerabilități la cultura militară strategică a adversarilor, amenințarea hibridă poate fi evaluată și previzionată prin cunoașterea și înțelegerea istoriei, culturii militare strategice, capabilităților și intențiilor acestora, la toate nivelurile ierarhice, pentru obținerea obiectivelor.¹⁶

Abordarea conflictului în forma hibridă, în opinia noastră, a crescut în importanță ca urmare a globalizării, a noilor tehnologii, a ceea ce se numește era informațiilor, fiind de maximă actualitate. Astfel această formă de manifestare a conflictului se întâlnește în Ucraina, Irak, Fâșia Gaza, și în Siria etc. În aceste situații, creatorii amenințărilor hibride încearcă să copleșească fizic și psihologic adversarul în toate spațiile de operații, să realizeze o sinteză fără precedent a forțelor și posibilităților convenționale, ca și a celor neconvenționale, mai puțin întrebuițate, precum și resursele altor entități non-militare viabile, acolo unde este posibil.

Acțiuni recente

Analizând conflictele recente (*Fâșia Gaza, Ucraina, Siria și Irak etc*), analiștii internaționali au concluzionat că amenințările care pot genera războaie pot fi catalogate în convenționale, neconvenționale și hibride, ultimele considerate a fi predominante în viitorul imediat.

Ultimile conflicte au reiterat faptul că războiul hibrid trebuie să dispună de trei elemente esențiale (*capabilități multiple, maturitate organizațională, manifestare într-un teren complex*), adversarul de acest tip fiind în măsură să migreze atunci când dorește, între război neregulat și convențional. Acesta va fi capabil să angajeze eficient forțele oponentului, forțându-le să lupte într-o zonă de confruntare extinsă, întrebuițând o paletă variată de capabilități, incluzând aici resurse cibernetice, mass-media, comunicații secretizate, rețele transnaționale de crimă organizată, tehnologie avansată (*precum dronele*), iar în viitor chiar roboți.¹⁷

În urma cu doi ani, conducerea Rusiei descoperă „războiul non-linear”. Acesta are la bază acțiuni sub acoperire, miliții private și propagandă. În noul joc al Moscovei cu securitatea din regiune, Ucraina nu este ultimul capitol, ci, mult mai probabil, un experiment de laborator, considera un editorial al cotidianului german „Die Welt”.¹⁸

Într-un război hibrid, precum cele din fâșia Gaza și Ucraina, războiul informațiilor este o componentă vitală a conflictului. Statele agresoare investesc resurse uriașe în această componentă, pentru a crea știrile de care au nevoie în război. Spre exemplificare, în urmă cu un an, Rusia se pregătea de anexarea peninsulei Crimeea, dar nega faptul că soldații fără însemne care au apărut acolo ar fi fost ai săi.

În războiul hibrid din cele două regiuni, statele agresoare s-au bazat pe o propagandă masivă, provocări, stimularea unor grupuri în interiorul altor țări, iar comunitatea internațională ar trebui să contracareze acest război prin intermediul unei politici coordonate și a mass-media.

În Ucraina, pe 26 februarie 2014 au început protestele rușilor din Crimeea (*teritoriu anexat în 1783 de Ecaterina cea Mare*) și imediat au apărut așa-numiții „omuleți verzi”, în fapt forțe speciale ruse, dar fără a purta însemne de apartenență. Era începutul, în teren, a ceea ce s-a numit apoi „războiul hibrid”. Evenimentele din Crimeea s-au succedat apoi cu o viteză ce a lăsat Occidentul perplex. „Omuleții verzi”, nerecunoscuți inițial de Putin, dar decorați nu după multă vreme, au preluat rapid controlul asupra punctelor strategice (*parlament, unități militare, primării, centrale electrice, posturi de radio și televiziune*) din peninsula cu populație majoritar rusă ce fusese făcută cadou Republicii Socialiste Sovietice Ucrainiene în 1954 de ucraineanul Nikita Hrușciiov. Duma de stat a votat pe 1 martie 2014 un mandat pentru uzul de forță militară în Crimeea. După declararea independenței, pe 16 martie 2014, în Crimeea a avut loc un referendum cu rezultat previzibil, pentru alipirea la Rusia (nerecunoscut internațional), așa încât președintele Putin – ajuns la un punct maxim al popularității sale - a putut semna, pe 18 martie 2014, decretul de anexare a Crimeii la Federația Rusă. Consiliul de Securitate al ONU fiind blocat de vetoul rusesc și abținerea Chinei, tot ceea ce a mai putut face restul comunității internaționale, pusă în fața faptului împlinit, a fost o declarație de anexare a Crimeii drept ilegală de către Adunarea Generală a ONU (*fiind apreciată drept o încălcare a regulilor și practicilor dreptului internațional*), suspendarea de către NATO a cooperării civile și militare cu Rusia, care a fost exclusă și din elita G8, aplicându-i-se și un prim val de sancțiuni.¹⁹

Exemplul anterior demonstrează o caracteristică a războiului hibrid: faptul împlinit. Faptul că statele membre UE și SUA nu recunosc anexarea peninsulei la Rusia nu înseamnă că, de facto, acest lucru nu s-a realizat. Practic, Rusia a anexat Crimeea fără să tragă un foc de armă.

Ucraina este o țară aflată la linia de contact între cele două mari blocuri geopolitice, Rusia și Occidentul, linie care mai trece prin Belarus, Republica Moldova și Georgia. Ucraina constituie un teren perfect pentru un război hibrid. La granițele de est și nord-est sunt masate trupe regulate rusești, divizii de tancuri, mașini blindate, avioane de luptă, peste 50.000 de militari care așteaptă ordinul de a invada Ucraina. Iar pe teritoriul țării vecine acționează militari fără însemne și cu fețele mascate din GRU (serviciul de spionaj al armatei ruse) și FSB (serviciul de securitate, principalul succesor al KGB), grupări paramilitare alcătuite din localnici, elemente ale lumii criminale din zona respectivă și au susținerea unei părți a populației regiunii. Acestea sunt coordonate de către Rusia, care însă neagă orice legătură cu ele.

La o astfel de presiune este greu de reacționat. Atunci când o divizie rusească de tancuri trece granița,

lucrurile sunt clare, e război clasic. În cazul războiului hibrid nu e deloc așa. Se produce o anexare tăcută a teritoriului ucrainean, realizată de grupări paramilitare și detașamente de activiști ruși, localnici, cu sprijinul, în coordonarea și sub conducerea Rusiei, chiar dacă Moscova neagă evidențele și nu-și asumă nimic. De fapt, nimeni nu știe cum să răspundă războiului hibrid. Sancțiunile economice sunt, deocamdată, singura armă pe care Occidentul o are la îndemână împotriva Rusiei. Un război clasic cu o putere nucleară nu este o soluție. Deocamdată, în Ucraina, pe termen scurt, Putin a reușit câteva succese tactice. Pe termen mediu și mai ales lung, atunci când va fi prinsă între două mari blocuri geopolitice, între China, în est, și Occident, SUA și UE, în vest probabil, Rusia va fi strivită. Până relativ recent s-a crezut în capitalele din Vest că o Rusie stabilă, prosperă economic, cu statut de putere regională, va fi aliatul și partenerul natural al Occidentului. Însă Putin avea alte planuri pentru Rusia.

În prezent, serviciile de informații occidentale au puțin de îndoeli legate de faptul că implicarea Rusiei în problemele interne ale Ucrainei a început cu ani în urmă. Din 2010, de exemplu, sistemul informațional ucrainean a devenit ținta unui malware cunoscut sub numele de Snake. Aceste infecții, care au afectat majoritatea sistemelor diplomatice și guvernamentale, reprezintă un instrument puternic de spionaj care a oferit persoanelor din spate acces fără obstacole la secretele Kievului.

Alte pârghii de forță au fost folosite la scenă deschisă de ani de zile: Rusia a folosit gazoductele ca un instrument de presiune foarte puternic asupra liderilor politici ucraineni cel puțin din 2008.

Odată cu alungarea, în februarie, a lui Viktor Ianukovici, Rusia a trecut la o fază mai aplicată a doctrinei Gherasimov. Nu exista nicio îndoială că Rusia a aprovizionat separatiștii rebeli din estul Ucrainei cu un arsenal vast de armament greu: de la tancuri și artilerie până la sisteme anti-rachetă sofisticate asemănătoare celui care a doborât zborul Malaysia Airlines MH17.

În Crimeea, Kremlinul a dislocat sute de echipe *spetsnaz*, fără însemne distinctive, iar în estul Ucrainei agenții săi lucrează pe scară largă.

Motivul pentru care acțiunea Rusiei a stârnit atât de multe controverse este legat de faptul că mulți decidenți din vest se tem de repetarea acestor tactici pe tărâmul european. Evident, pentru țările baltice din estul Europei problema este reală. Rusia are un istoric îndelungat în blocarea comerțului din Lituania, spre exemplu.

În continuare se dovedește că pofta Rusiei vine „mâncând” și va proceda identic sub limita aceluia act care ar presupune război deschis, și anume a încălca Articolul 5 din Tratatul NATO.

Ultimile conflicte, unele încă în derulare au o serie

de caracteristici comune dar și de diferențe. La capitolul caracteristici comune menționăm: beligeranții neconvenționali - Hamas, Statul Islamic din Irak și Levant, forțele de opoziție siriene și separatiștii ucrainieni - influențează fiecare în mod agresiv aceste conflicte, folosind mijloace adecvate și metode abile pentru a-și realiza obiectivele și cel mai adesea nu luptă de o manieră convențională; echipamentele și tacticile lor reflectă o combinație variată a armamentului convențional de înaltă tehnologie (*sisteme sol-aer Buk, tancuri de tip T-72, T-90, sisteme Grad și Uragan* etc) cu tehnici, tactici și proceduri de tip insurgent.

Aceste grupări pot angaja sisteme de armament de înaltă precizie, tancuri cu performanțe superioare, pot opera sisteme de comunicații performante, utilizând metode specifice războiului asimetric, psihologic și mediativ, se infiltrează în guvernele statelor și le sabotează acțiunile, dar ceea ce este foarte important, beneficiază într-o mare măsură de susținerea unor state națiune, care le asigură echipamente majore sofisticate, cel mai adesea de ultimă generație, consiliere și resurse financiare.

Conflictele menționate anterior au și caracteristici care le individualizează. În Fâșia Gaza, FA israeliene au întreprins o operație convențională pe scară largă într-o zonă urbană dens populată împotriva luptătorilor Hamas. Numărul victimelor în rândul civililor în special și al insurgenților a fost foarte mare. Ultima ofensivă a forțelor israeliene s-a confruntat cu un dispozitiv defensiv eficient pregătit de gruparea Hamas de-a lungul ultimilor ani, bazat pe folosirea unui sistem de tuneluri, unele pătrunzând adânc în adâncimea teritoriului israelian. Au existat trei tipuri de tuneluri, fiecare având o funcție unică, astfel: **tuneluri de trafic** între Egipt și Gaza, care nu au fost încă distruse, **tuneluri strategice**, în interiorul Fâșiei Gaza folosite pentru a se evita monitorizarea de către Israel, în așa fel încât militanții să poată stoca armament iar în timpul conflictelor să poată fi folosite pentru deplasarea forțelor și echipamentelor, ca loc de refugiu și pentru dispunerea punctelor de comandă a Hamas, pentru a planta mine și a răpi personal și ca spații de deservire a facilităților de lansare a rachetelor și al treilea tip de tuneluri care trece granița în Israel, fiind apreciate ca fiind cele mai importante, în acțiunile ofensive ale Hamas, care au constituit, totodată, obiectivul principal al ofensivei forțelor israeliene.

Ca parte a strategiei sale de folosire a tunelurilor, organizația Hamas a făcut eforturi mari pentru instruirea unor echipe de comando, cu efective de 10-15 membri, cu un grad ridicat de mobilitate, care au executat acțiuni de gherilă în tuneluri și în zona învecinată acestora. De asemenea, Hamas a utilizat atacatori sinucigași și mașini capcană, au răpit și ucis cetățeni israelieni, au folosit rachete, pentru a contracara zidurile defensive israeliene, de tipul „FAJR - 3”

„FAJR - 5” „KAIBAR - 1” (cu o rază de acțiune de aproximativ 160 km), sisteme portabile de apărare anti-aeriană și proiectile reactive „GRAD” de proveniență libiană, introduse în Gaza cu sprijin iranian.

În Irak organizația Statul Islamic din Irak și Levant (SIIL) – devenit Statul Islamic (SI), a înregistrat succese militare remarcabile, reușind să-și impună controlul asupra unei mari zone în nord-vestul Irakului și amenințând capitala Bagdad. Prin preluarea controlului asupra orașului Mosul, al doilea oraș irakian ca mărime, SIIL a intrat în posesia unei cantități foarte mari de armament ușor și greu, de muniții, a unui mare număr de mijloace blindate (tancuri, transportoare blindate, mașini de luptă etc), majoritatea de producție americană. Organizația a capturat peste 400 milioane de dolari și o cantitate uriașă de lingouri și a obținut sute de noi recruți din centre de detenție asupra cărora a preluat controlul.

Aceste acțiuni au fost pregătite în ultimii ani, când organizația și-a extins operațiile în Siria, a exploatat nemulțumirile suniților față de guvernul šiit condus de Nuri Al-Maliki și a acționat pentru scoaterea din închisoare a liderilor importați. Totodată SIIL a dezvoltat o rețea de tuneluri, în special în fiefurile sunitice din Mosul, Bagdad și provincia Anbar, a intensificat atentatele cu bombă coordonate, cel mai adesea executate simultan, a încurajat divergențele interconfesionale, și a afectat semnificativ capacitatea și moralul forțelor de securitate irakiene printr-o amplă și concertată campanie de intimidări și asasinat.

În felul acesta organizația era departe de a avea efective suficiente și era dependentă de o relație de acceptare din partea populației sunitice din zonele cucerite, „relație” care nu este în niciun caz una stabilă. De-a lungul timpului SIIL a eșuat în a menține sprijinul opiniei publice sau de a asigura o stare de acceptare a sa de către populație.

Această situație de nesiguranță nu se limitează doar la Irak ci este extinsă și în Siria, unde SIIL și alte grupări jihadiste, dispun de armament greu, mijloace de transport și tancuri, precum și de sisteme anti-aeriene, de tip SA - 7. Granița dintre cele două state este doar una imaginară, iar SIIL este singura organizație care acționează de ambele părți ale graniței și are o strategie cuprinzătoare pe termen lung care vizează crearea unui stat islamic unitar pe teritoriul Irakului și Siriei.

SIIL a reușit, cu luptătorii săi neconvenționali, dar utilizând și armament modern să învingă FA irakiene mult mai numeroase, mai bine dotate (inclusiv cu aviație) și instruite de americani. Un alt aspect care merită a fi menționat este că SIIL luptă în Siria împotriva lui Bashar Al-Assad, adversar al SUA, în timp ce în Irak a produs înlocuirea lui Nuri Al-Maliki și al guvernului acestuia, susținut de SUA, (ceea ce reprezintă o enigmă a războiului²⁰ secolului XXI, în care luptătorii

neconvenționali pot lupta atât împotriva adversarilor cât și împotriva aliaților SUA, în același timp complicând foarte mult opțiunile politice).²¹

Impactul amenințărilor hibride asupra securității naționale a României

Amenințările hibride pot avea un impact major în materie de securitate națională a României deoarece pot fi generate de grupări cu orientări diverse (religioase, etnice, ideologice, politice), îmbină metode și mijloace de acțiune convenționale și neconvenționale, simetrice și asimetrice, pentru a-și atinge obiectivele propuse și pot avea în spate state aflate în proximitate. Aceste forțe sunt capabile să reziste acțiunilor militare întreprinse de forțele militare cu organizarea actuală. În analiza acestora, trebuie plecat de la premisa că întrepătrunderea între convențional și neconvențional este aproape perfectă, că actorul statal apelează la războiul hibrid la întregul spectru de pârgii - civile și militare pentru a preveni un set de actori sub-statali.

În opinia noastră, un stat generator de amenințări hibride va căuta să-și coordoneze, dacă este posibil – perfect, toate instrumentele pe care le va aplica împotriva României – militare, economice, informaționale și diplomatice. Cu alte cuvinte se va dori o coordonare perfectă a actorilor militari și non-militari, între care nu mai există o delimitare perfectă.

În proiectarea noii paradigme de securitate a României trebuie plecat de la lecțiile identificate în ultimele conflicte hibride și în special la cele din proximitatea României. Astfel nu trebuie să supraestimăm dar nici să subestimăm nivelul de cunoaștere care se exercită, deoarece o supraestimare generează o presiune psihologică care determină slăbirea voinței de a lupta iar o subapreciere determină o prea mare încredere în forțele proprii și o inactivitate în ceea ce privește pregătirea pentru apărare.

Apreciem că **voința de a lupta a națiunii române este centrul de greutate al acțiunii tuturor instituțiilor cu rol în securitatea națională**. În acest sens nu trebuie să ometem că descurajarea va juca un rol important în instrumentele care exercită presiune asupra factorilor de decizie românești. Trebuie aplicat dictonul „Si vis pacem, para bellum – Dacă vrei pace pregătește-te de război”, ceea ce presupune o reconsiderare a politicilor de securitate precum și crearea unei forțe convenționale credibile și suficiente. În acest sens apreciem ca deosebit de important a dispune măsuri pentru a cultiva la nivelul populației, a întregului popor român, a sentimentului de apartenență la națiunea română, la un set comun de valori – naționale în special și ale Uniunii Europene și al NATO – în general, care să genereze cetățeni loiali, dispuși a le apăra.

Pentru a răspunde acestor potențiale amenințări - care constau în provocări strategice- este necesară o

nouă formă de angajament prin crearea/adaptarea de noi structuri ale forțelor terestre și adaptarea de noi moduri de acțiune. Aceste structuri trebuie să fie mobile, suple, dotate cu echipamente majore performante. Este necesară o reconsiderare a conceptului de aeromobilitate. Totodată sunt necesare măsuri concrete, neîntârziate, de dezvoltare a structurilor ISR (informații, supraveghere, cercetare), sunt necesare măsuri concrete, ferme, de a dezvolta planuri de acțiuni în comun între structurile diferitelor instituții de securitate, apărare și ordine publică. Printr-o dotare corespunzătoare a structurilor de forțe terestre poate crește capacitatea de intervenție a acestora la rezolvarea situațiilor generatoare de criză.

Concluzii

După anul 1989, odată cu schimbările majore produse pe scena politică mondială, omenirea se află într-o nouă situație strategică, caracterizată de un înalt grad de complexitate. În acest context, problematica acțiunilor militare este analizată din diferite puncte de vedere, sub multiple aspecte, încercându-se a se fructifica lecțiile învățate din conflictele militare anterioare, fie ele mai vechi sau mai recente, în scopul obținerii succesului asupra adversarului.

Viitorul oferă cu certitudine perfecționarea unor categorii de sisteme de armament, cu mare putere de distrugere, capabile să acționeze în cele patru medii de confruntare, să lovească obiective punctuale, la distanțe foarte mari, cu maximă precizie în timp scurt și, în orice condiții de timp și stare a vremii.

Drept urmare, având în vedere experiențele actuale, posibilitățile disproporționate de înarmare, armamentul având performanțe diferite de la un actor la altul, ne așteptăm, ca pe viitor, adversarii cu capacități mai puțin performante să devină inventivi, apărând astfel riscul războiului hibrid (combinație de acțiuni convenționale, ambuscade, atacuri de la distanță și acțiuni de tip asimetric).

Se preconizează, ca desfășurarea conflictelor militare viitoare să aibă ca oponenți indivizi, grupuri sau

grupări naționaliste, susținute sau nu de organizații transnaționale, care vor acționa local, național dar și global. Tacticile și tehnicile folosite vor fi adaptate și îndreptate în direcții care aduc adversarilor avantaje, putând folosi mijloace economice, financiare, etc.

Obținerea succesului în domeniile informațiilor oportune și a măsurilor efective va fi crucial. Amenințările de tip hibrid impun o abordare cuprinzătoare prin angajarea unui spectru larg de instrumente și structuri ale teatrului.

În consecință, fenomenul militar contemporan a scos în evidență caracterul integrat al acțiunilor militare, demonstrând că folosirea tuturor armelor, specialităților și mijloacelor militare într-o confruntare modernă duce la obținerea victoriei pe câmpul de luptă al viitorului.

Studiul revoluției tehnologice contemporane oferă posibilitatea cunoașterii științifice, a dezvoltării tuturor proceselor și fenomenelor din istoria omenirii, din toate domeniile vieții sociale, economice, culturale, politice și militare, precum și ritmului de evoluție a diferitelor state. A apărut, astfel, un nou domeniu de cercetare științifică privind interfețele dintre fenomenele demografice, economice și cele militare care se conturează pe câmpul relațiilor dintre potențialul economic și război.

Conflictele viitoare, în general, și cele hibride, în special, se vor desfășura în medii urbane și aglomerate, în care se reduce eficiența capacităților tehnice ale forțelor moderne și care oferă avantaj adversarilor prin acțiuni de tip asimetric sau hibrid. Adversarii vor folosi refugiu spre exemplu în locuri de neconceput până acum, precum spitale, școli, lăcașuri de cult și locațiile populate de femei și copii, exploatând cultura operațională a forțelor din Occident și importanța pe care acestea o acordă respectării regulilor de angajare și legislației internaționale.

În viitor, amenințările hibride vor fi mijlocul cel mai frecvent și eficient folosit împotriva organizațiilor ierarhice mari, greoaie și rigide din punct de vedere mental sau doctrinar. Amenințările cele mai periculoase vor fi date de relaționarea și emergența mijloacelor nucleare, biologice și chimice, dezvoltarea capacităților majore de război cibernetic și a unor programe anti-satelit ce pot paraliza, chiar temporar, sistemele de comandă și control. Acestea vor viza contrabalansarea centrelor tradiționale de putere în plan global.

Asigurarea succesului în războaiele hibride impune crearea unor structuri de comandă și a unor mecanisme flexibile și adaptabile care să permită un proces decizional rapid.

*
* * *

Apariția războiului hibrid nu reprezintă sfârșitul războiului tradițional sau convențional, dar reprezintă un factor care complică, în mod semnificativ,

https://www.google.ro/search?q=iran+military&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0CAcQ_UoAWoVC

planificarea apărării în secolul XXI. În condițiile actualului mediu de securitate, caracterizat de criza globală a resurselor, de schimbările climatice extreme, migrația economică, vulnerabilitatea resurselor energetice, creșterea demografică și extremismul ideologic, amenințările hibride sunt mult mai periculoase decât toate amenințările anterioare la un loc. Încheiem parafrazându-l pe Winston Churchill, că „niciodată o criză bună nu trebuie irosită” în sensul că situațiile de criză din vecinătatea României oferă și oportunități de realizare a schimbării la nivelul conceptelor, structurilor, metodelor și politicilor de apărare și securitate.

NOTE:

1. Cf. Duțu, Petre, *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Editura Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2013, pp 6-7
2. Joint Vision 2010, www.dtic.mil/doctrine, în limba engleză: *dominant maneuver; precision engagement; full-dimensional protection; focused logistics*.
3. Joint Vision 2010, www.dtic.mil/doctrine, în limba engleză: *Full-Spectrum Dominance*
4. James N. Mattis & Frank Hoffman, *Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars*, U.S. Naval Institute, *Proceedings Magazine*, November 2005
5. Cf. I.M.M.S. -0292-02090, *Hybrid threats description and context*, May 31, 2010
6. *Ibidem*, p. 3
7. *F.M. 3-0, C1, Operations*, Department of the Army, Washington, DC, 22 February 2011
9. George C. Casey, *America's Army in an Era of Persistent Conflict* (Army Magazine, October 2008)
10. Revista VPK- specializată pe probleme de apărare
11. *F.M. 3-0, C1, Operations*, Department of the Army, Washington, DC, 22 February 2011
12. Cf. Glenn, *Proceduring form the 2009 Hybrid Warfare Conference*, p. 7
13. Hoffman, Frank, *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*, p.28
14. *F.M. 3-0, C1, Operations*, Department of the Army, Washington, DC, 22 February 2011
15. James N. Mattis & Frank Hoffman, *Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars*, U.S. Naval Institute, *Proceedings Magazine*, November 2005
16. Revista *Impact Strategic*, nr. 1/2009, Editura U.N.Ap., 2009
17. Brian P. Fleming, *The Hybrid Threat Concept: Contemporary War, Military Planning and the Advent of Unrestricted Operational Art*, (Fort Leavenworth, KS: US Army Command and General Staff College Press, 2011), 58.
18. Christopher O. Bowers, *Identifying Emerging Hybrid Adversaries*, *Strategic Studies Institute, US Army War College*, Carlisle-PA, Parameters, Spring 2012, pp. 40 - 41
19. <http://independent.md/razboiul-hibrid-de-ce-nu-se-va-limita-putin-la-ucraina/#.VgQm3pWhfug>
20. http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/era-putin-razboiul-hibrid
21. *Ibidem*
22. *Ibidem*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. *Stabilitate și Securitate Regională - sesiune anuală de comunicări științifice cu participare internațională*, 09-10 aprilie 2009, București - Secțiunea 1: Securitate și apărare vol. 3, Editura U.N.Ap., București, 2009;
 2. Gheorghe Văduva, *Războiul bazat pe rețea. Fizionomia noilor conflicte militare*, Editura U.N.Ap., 2005;
 3. Duțu, Petre, *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Editura Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2013;
 4. *Revista de științe Politice POLIS a Institutului European*, vol. III, nr. 2, martie –aprilie 2015, București, 2015;
 5. *Din nou, război în Gaza: Operațiunea Protective Edge*, Policy paper, nr. 11/2014, Institutul Diplomatic Român;
 6. *Revista Impact Strategic nr. 4/ 2006*, pag. 67, Editura U.N.Ap., București, ;
 7. *Revista Impact Strategic, nr. 1/ 2009*, Editura U.N.Ap., București;
 8. Petre, Munteanu, *Buna guvernare-linia întâi a războiului hibrid. În paralel, ai nevoie și de apărare convențională credibilă*, ziarul *Adevărul*, 28 septembrie 2015;
 9. Dr. Gheorghe Văduva, *Oriental Mijlociu și Apropiat-Evaluare*, Editura U.N.Ap., 2006;
 10. Christopher O. Bowers, *Identifying Emerging Hybrid Adversaries*, *Strategic Studies Institute, US Army War College*, Carlisle-PA, Parameters, Spring 2012;
 11. Brian P. Fleming, *The Hybrid Threat Concept: Contemporary War, Military Planning and the Advent of Unrestricted Operational Art*, (Fort Leavenworth, KS: US Army Command and General Staff College Press, 2011);
 12. James N. Mattis & Frank Hoffman, *Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars*, U.S. Naval Institute, *Proceedings Magazine*, November 2005;
 13. *F.M. 3-0, C1, Operations*, Department of the Army, Washington, DC, 22 February 2011;
 14. George C. Casey, *America's Army in an Era of Persistent Conflict* (Army Magazine, October 2008);
 15. *Revista VPK- specializată pe probleme de apărare*;
 16. *F.M. 3-0, C1, Operations*, Department of the Army, Washington, DC, 22 February 2011;
 17. GLENN, *Proceduring form the 2009 Hybrid Warfare Conference*;
 18. Hoffman, Frank, *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*;
 19. I.M.M.S. – 0292-02090, *Hybrid threats description and context*, May 31, 2010;
 20. Barna, David, *Războaiele din umbră ale secolului XXI*, in *War an the rocks*, din 22.07.2014.
- SURSE ELECTRONICE:**
1. www.whitehouse.gov/nsc/nss.html, The National Security Strategy of the United States of America;
 2. Joint Vision 2010, www.dtic.mil/doctrine;
 3. www.frstrategie.org;
 4. <http://www.revuemilitairesuisse.ch/node/45>;
 5. Joint Vision 2010, www.dtic.mil/doctrine;
 6. <http://independent.md/razboiul-hibrid-de-ce-nu-se-va-limita-putin-la-ucraina/#.VgQm3pWhfug>;
 7. http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/era-putin-razboiul-hibrid.

ANALIZA IMPORTANȚEI ȚINTELOR TERORISTE

-----Colonel drd. Constantin-Valentin BORDEI, Regimentul 52 Artilerie Mixtă „General Alexandru Tell”

Cuvinte cheie: targeting; terrorism; stabilitate *Keywords: targeting; terrorism; stability*

Abstract

Angoasa războiului hibrid și lupta cu terorismul impun o nouă configurație a metodelor de pregătire a confruntărilor și a modelelor acționale, o nouă dimensionare a spațiului de luptă, precum și o nouă filozofie de abordare a acestor provocări destabilizatoare.

Capacitatea de dispersare și disimulare a elementelor teroriste, ineditul și imprevizibilul acțiunilor desfășurate de către acestea, posibilitățile tot mai crescute de a folosi mijloace tehnologice de ultimă generație, arme de distrugere în masă, atacuri cibernetice, concomitent cu creșterea posibilităților de maximizare a efectelor, au ca urmare un efort complicat și în acțiunea de identificare și distrugere a acestora.

Studierea, determinarea și stabilirea importanței obiectivelor capătă o importanță primordială în dinamica acțiunilor de combatere a terorismului, oferind decidenților soluții adecvate situației concrete, printr-un efort analitic care nu trebuie abordat secvențial, ci sistemic, pentru a se deduce atât prioritatea cât și metoda de angajare a țintei.

I. Argument

În condițiile interdependenței generate de globalizarea și informatizarea excesivă, coroborate cu apetitul pentru senzațional, orice stare conflictuală sau de instabilitate se propagă la nivel planetar și are repercursiuni în domenii variate, corespunzător nivelului de amploare al efectului produs sau indus.

Captarea atenției comunității internaționale și presiunea publică poate să dezvolte atitudini „pro” sau „contra”, capabile să acumuleze resurse umane, materiale și financiare, să promoveze opinii, să genereze manifestări active sau să influențeze decizii care pot „înclina balanța” unei dispute. Teama violenței asociată cu dezastrele naturale, sărăcia și interpretări diferite ale noțiunilor de putere și valoare stau la baza percepției conceptului de securitate în lumea contemporană.

Noua configurație a puterii care se conturează odată cu globalizarea, conflictele pentru dominare și influență dintre state și/sau instituții globale au diminuat până nu demult importanța structurilor militare, dar atacurile teroriste din 11 septembrie 2011 urmate de manifestările revoluționare combinate cu conflictele hibride au sensibilizat domeniul securității interne și implicit au influențat orientarea eforturilor spre siguranță și mijloace de asigurare a acesteia.

Amploarea manifestării fenomenului terorist a bulversat conceptul de securitate actual, translatând acest concept din sfera statului spre cea internațională dar și la nivelul securității individuale, complicând

parcă și mai mult noțiuni care cândva păreau destul de clare, după cum și noțiunile de suveranitate și intervenție umanitară lasă loc la interpretări.

Tendențele indică o creștere semnificativă a accesului la tehnologia modernă și abordări asimetrice din partea potențialilor adversari. Conștiente de punctele lor vulnerabile, entitățile teroriste vor încerca să profite de medii de manifestare complexe (locații aglomerate; construcții compartimentate; zone cu posibilități limitate de manevră, desfășurare și acțiune) pentru a rămâne dispersate și își vor adapta așa-numitul „modus operandi” pentru a contrabalansa inferioritatea cantitativă și calitativă.

Manifestarea terorismului și combaterea acestuia reprezintă o luptă illogică între minte și inimă combinată cu moral și legal, în fața unui public aflat cu „sufletul la gură”, iar dispariția acestui fenomen se poate face nu numai eliminând ținte ci, în primul rând, înlăturând posibilitatea apariției acestor ținte, prin înțelegerea „izvorului” urii și ai „afluenților” care o amplifică, pentru a preveni „vărsarea” violentă în „marea” de oameni nevinovați.

Dezvoltarea societății actuale se reflectă în consensul global asupra respectării individului, a nevoilor existențiale ale acestuia și responsabilizarea autorităților statale în prevenirea nedreptăților și suferințelor prin dezbateri publice, norme legale, instituții adaptate realităților și prin instrumente de putere capabile să asigure armonia, bunăstarea și premisele unei evoluții în toate domeniile.

II. Particularitățile mediilor cu potențial terorist

Evoluția situației de securitate de după Războiul Rece este dependentă de fenomenul de globalizare și pare a gravita în jurul reconfigurării conceptului de putere (din punct de vedere economic, financiar, militar sau al bogăției în resurse) și al politicii de identitate (culturală, etnică, religioasă sau civilizațională).

Educația precară, relațiile interumane defectuoase, sărăcia, excesele de putere, ura, disprețul și tolerarea/încurajarea nedreptăților sunt principalele vulnerabilități care alimentează comportamentele conflictuale, dar care pot fi eliminate prin politici publice specifice fiecărui stat sau colectivității umane (inclusiv diasporă sau minorități etnice/religioase). Perturbarea unei stări relative de ordine într-o comunitate, prin invadarea cu informații diverse, contradictorii și incoerente, poate fi percepută ca un risc al dezintegrării acesteia ce se propagă în esența valorilor umane ale colectivității respective, stimulând masele la diverse reacții (reflecții, mobilizări, dispute, atitudini, acțiuni active etc.).

Dacă ne-am propune să analizăm „echilibrul de putere” actual cu clasică balanță nu am mai măsura statele capitaliste vs statele socialiste, ci am pune într-o parte statele care îmbrățișează valorile democratice și în alta entitățile (nu neapărat statele) conservatoare/tradiționaliste ai căror reprezentanți mai „pătimași” încearcă prin mijloace perfide și violente să-și impună convingerile, ura, voința și interesele. În acest sens, grupările teroriste coagulează sentimente profund antioccidentale apreciind, probabil, statele democratice ca fiind responsabile pentru neîmplinirile lor ideologice, condițiile precare de viață sau pentru pierderea demnității sau a valorilor tradiționale.

Este inexplicabil cum acum când există mai mult

decât oricând mijloace de informare în masă este atât de puțină înțelegere, iar între Occident și „restul lumii” s-a ajuns la o adevărată prăpastie de comunicare. Abundența tehnicilor și a informațiilor nu a favorizat adeziunea la valorile apreciate ca fiind eficiente și democratice, ci a îndepărtat parcă și mai mult punctele de vedere, fiind percepută mai degrabă ca o agresiune la adresa unor percepții și modele tradiționale care au reprezentat motorul evoluției unor entități organizaționale de-a lungul timpului. Confuzia unor termeni precum jihad, terorism sau mișcare revoluționară permite puncte de vedere divergente, asociate în egală măsură atât criminalilor cât și eliberatorilor, patrioților sau eroilor, iar interesele exploatații acestor ambiguități pot depăși granițele firescului.

Experiența demonstrează că democrația impusă pentru state nepregătite (instituțional, funcțional sau ideologic) conduce de cele mai multe ori la anarhie, schimbând de cele mai multe ori un regim totalitar cu altul nepregătit sau corupt, generează victime, instabilitate și efecte care se propagă în timp și spațiu, asigurând condiții pentru radicalizări și nemulțumiri care pot fi valorificate de rețelele teroriste pentru a-și mări numărul de membri sau atentate.

Cele mai frecvente erori în înțelegerea fenomenului terorist constau în etichetări neinspirate, care în baza unor argumente îndoielnice sau a unor cazuri izolate induc în mentalul colectiv faptul că toți islamiștii/arabomusulmanii sunt teroriști ori toți occidentalii sunt cotropitori, iar în spatele acțiunilor de democratizare sau de impunere a păcii stau de fapt interese (orgolii, bogății/resurse etc.). În concluzie nu trebuie judecată o etnie, o națiune sau o comunitate distinctă după comportamentul și atitudinea unor „contraexemple” nereprezentative pentru membrii săi.

<http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/news/politics/6747305/France-declares-war-against-jihadis.html>

Terorismul nu este o țintă bine delimitată (o persoană, religie, ideologie etc.), ci reprezintă un act premeditat de violență, motivat politic, îndreptat împotriva unor persoane nevinovate în orice punct de planetă, iar această realitate impune o operație de securitate de mare anvergură.

Privit ca mișcare de masă, terorismul determină la adepții săi (frustrați, nemulțumiți, speculanți etc.) disponibilitatea de a-și da viața pentru o cauză „onorantă” cultivând fanatism, ură și violență, antrenând un val puternic de energii cu repercursiuni la scară planetară, iar pentru a găsi antidotul acestui fenomen trebuie analizate motivațiile și reacțiile atentatorilor. În afară de îndoctrinați și adepți fideli, organizațiile teroriste vânează inadaptații, firile violente și intelectuali frustrați care caută „gări ale nemulțumirilor” și sunt dispuși să urce în orice tren, fără să le pese destinația, doar din dorința de a se răzbuna, a demonstra cine sunt sau ce pot, pentru a ieși din anonim, a se răzbuna, a trăi senzații tari sau numai pentru a câștiga beneficii (bani, poziții sociale, faimă etc.).

Fenomene diverse, precum inadaptația la prezent, înclinația spre ură, caracterele conflictuale și disponibilitatea de a forța imposibilul, care populează mintea frustraților sunt agenți unificatori și declanșatori ai faptelor de curaj dement ce întăresc spiritul simpatizanților și-l distrug pe cel al țintelor vizate.

Avantajele indiscutabile ale globalizării în plan economic prin standardizarea unor modele instituționale și relaționale declanșează pasiuni pentru prozelitism și dominație mondială, crize de identitate și tulburări de proporții, concrete sau abstracte. Toate aceste nemulțumiri își caută, și își găsesc, un lider reprezentativ formal sau informal care forțează evoluția evenimentelor, trasând directive acționale „corective”, capabile să mobilizeze și să coaguleze energii de masă care, în cazul terorismului, se limitează la ținte simbolice și scopuri punctuale, fără a defini explicit o stare finală dorită, părând mai degrabă o luptă absurdă de eliberare de libertățile conferite de valorile democratice.

Nu trebuie detestate beneficiile sistemelor democratice, după cum nu trebuie pângărite nici valorile tradiționale ale non-Occidentului, ci trebuie văzută „partea plină a paharului” în ambele părți și trebuie separat binele de rău, acceptând diversitatea și libertatea, respectând niște reguli unanim recunoscute într-un viitor comun. Evidențiind numai ce ne place/convine din trecut sau prezent, amestecând și comparând bine-rău cu frumos-urât, moral-imoral și legal-ilegal, evident subiectivi, fără a avea aceleași criterii de comparație și coeficienți de importanță, nu se poate conviețui în armonie.

Se pot face clasamente cantitative pe toate palierele vieții sociale dar este imposibil să ierarhizăm și să decidem calitatea și importanța unei religii, unei

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/9185023/France-launches-raids-to-arrest-10-suspected-Islamist-suspects.html>

etnii, unui obicei sau unui „simbol”. Comunicarea, acceptarea diversității și respectarea simbolurilor/valorilor reprezentative ale anumitor grupuri umane, în limite stabilite legal, ar putea duce la armonizarea scopurilor comune, înțelegere, coabitare și stabilitate.

III. Caracteristicile acțiunilor de combatere a provocărilor teroriste

Riposta împotriva terorismului este acțiunea cea mai dinamică și plină de neprevăzut pentru că inițiativa aparține teoriștilor. Majoritatea arealurilor de risc terorist sunt prea mari pentru a fi ocupate complet sau controlate efectiv de către forțele de securitate. Acestea își vor concentra eforturile pentru a controla doar acele zone esențiale pentru îndeplinirea misiunii, iar prioritățile de protecție antiteroristă se pot determina în funcție de importanța țintei simbol sau infrastructurii critice vizate de teroriști. Prin controlarea punctelor esențiale, structura acțională își poate concentra puterea distructivă acolo unde este necesar, evident prin asumarea riscului de a nu controla alte zone de mai mică importanță.

Alegerea locațiilor atentatelor (zone aglomerate) și a momentului declanșării („ore de vârf”) au drept consecințe esențiale dilatarea spațiului de confruntare și comprimarea timpului, aspecte ce influențează decisiv posibilitățile de extindere a consecințelor teroriste.

Având în vedere polivalența focarelor declanșate de acțiunile teroriste nu trebuie, sub nicio formă, eludat controlul informațional și acțional al spațiului de confruntare, în condițiile în care timpul reprezintă pentru atentatori numai avantaje:

- amplificarea exponențială a numărului de victime și al distrugerilor;
- propagarea nesiguranței și a panicii la nivelul opiniei publice;

- creșterea încrederii în forțele proprii pentru rețelele teroriste și a posibilității racolării de noi adepți;
- reducerea șanselor de a prinde și sancționa autorii atentatelor;
- știrbirea autorității și eficacității intervenției organelor statului și a forțelor de intervenție.

Lupta antiteroristă constă în utilizarea instrumentelor între o parte declarată care protejează și încearcă să mențină ordinea prezentă în speranța unei perspective mai evoluate, și un amalgam nedefinit de mase, energii și voințe incoerente care fac apel la valorile trecutului, vor să distrugă prezentul și nu oferă o perspectivă prea clară asupra viitorului. De aceea, integrarea tuturor capabilităților acționale și oportunităților contextuale reprezintă un element critic al operațiilor specifice spectrului de manifestare al evenimentelor teroriste.

În opinia noastră, există trei tipuri de ținte împotriva cărora trebuie să graviteze procesul de targeting. Prima gamă de ținte vizate constă în celulele/organizațiile teroriste cu liderii și membrii lor, infrastructura și resursele tehnologice/materiale/ financiare ale acestora în care se utilizează întreg spectrul de acțiuni (directe/indirecte; letale/neletale etc.). Al doilea set de ținte include statele/organizațiile/instituțiile/indivizii care oferă sprijin de orice fel teroriștilor, aprobă și susțin actele violente ale acestora, asupra cărora se impun preponderent măsuri coercitive non-combat (restricții, embargou, amenzi sau pedepse legislative). Dacă în primele două categorii sunt ținte apreciate ca fiind ostile, în al treilea tip de ținte se regăsesc statele, organizațiile, instituțiile și indivizii care fac parte din forțele neutre/pasive care pot fi educate, influențate sau constrânse de una din părți, de regulă, prin acțiuni specifice operațiilor informaționale.

O analiză a istoriei combaterii terorismului confirmă faptul că cea mai bună metodă de înfrângere a terorismului o constituie localizarea și izolarea activităților teroriste, monitorizarea acestora și distrugerea acestora prin acțiuni „chirurgicale” folosind mijloacele cele mai eficiente, evitând pierderile inutile sau extinderea/amplificarea efectelor.

Folosirea instrumentelor coercitive (utilizarea forțelor armate, sancțiuni, embargouri, interdicții etc.) trebuie să se facă cu discernământ și numai după o analiză profundă a evenimentelor cu potențial terorist. Operațiile preventive ar trebui să se limiteze la managementul informațiilor și comunicare în fazele incipiente ale unui pericol terorist, urmând ca măsurile pasive să devină active și să crească în intensitate gradual, odată cu mărirea riscului de declanșare a unui atentat, dejucându-l sau limitându-i la minim efectele.

Intervențiile contrateroriste trebuie să aibă la bază un mandat legitim și recunoscut din care să rezulte scopul urmărit, forțele angajate și limitele acțiunii, iar monitorizarea demersurilor întreprinse trebuie să acopere nevoia transparenței, câștigarea opiniei publice, confidențialitatea misiunilor și protejarea entităților proprii, aliate sau neutre.

Imprevizibilitatea momentului activării țintelor teroriste, gama variată a alternativelor de acțiune, complexitatea mediilor de declanșare a atentatelor teroriste și mixtura combatanți-necombatanți, limitează considerabil avantajele oferite de viteza, manevra și puterea de foc specifice forțelor de securitate. De aceea, detecția țintei reprezintă o funcție esențială, în cadrul procesului de targeting, ce se execută printr-o rețea de senzori disponibili, iar în anumite situații se impune chiar preluarea obiectivului

<http://www.google.ro/imgres?imgurl=https://deveghepatriei.files.wordpress.com/2012/09/terorism.jpg>

de către un alt mijloc de cercetare, pentru a continua urmărirea sa și în final a-l angaja și evalua efectele obținute.

Abilitatea decidenților de a vizualiza spațiul de confruntare este critică pentru îndeplinirea misiunii. Un proces eficient și coerent de Intelligence poate duce la eliminarea incertitudinilor, la cunoașterea și înțelegerea mediului potențial de risc, de a anticipa evenimente viitoare de natură teroristă sau de a fundamenta suportul decizional care stă la baza reacțiilor active letale sau neletale care să conducă la prevenirea/dezamorsarea unei crize teroriste sau la capturarea/nimicirea teroriștilor.

Pentru a înțelege acțiunile teroriste trebuie să realizăm că impulsul atentatorilor de a lupta derivă atât din interese materiale cât și din motive nepalpabile (tradiții, onoare, ură, speranță), acestea din urmă având o paletă mult mai diversificată, greu de anticipat și de cuantificat fără a cunoaște în profunzime aspectele generatoare de nemulțumiri, cadrul general de manifestare, conexiunile relaționale/de sprijin existente și verigile lipsă (sursa stării conflictuale) între atentatori, țintele vizate de aceștia și efectele scontate.

Analiza țintelor constă în examinarea obiectivelor potențiale, pentru a determina importanța, prioritatea de angajare și mijloacele necesare în vederea obținerii efectului dorit. Aceasta se realizează prin examinarea metodică a tuturor informațiilor, în vederea stabilirii și exploatării vulnerabilităților și slăbiciunilor entităților vizate.

Rezultatele acestei analize se pot materializa și cuantifica într-o matrice a amenințărilor teroriste în care să se regăsească:

- zone potențiale de risc terorist (sisteme/organizații multinaționale, state, regiuni, cartiere etc.);
- ținte de interes (obiective financiare, economice, industriale, militare etc.; facilități mobile și imobile: sedii/clădiri, aerogări/porturi, mijloace de deplasare; persoane sau tipuri/genuri de persoane reprezentative etc.);
- principalele caracteristici ale acestora (forme/dimensiuni, proprietăți fizice/psihomorale, puncte forte/vulnerabile, alte elemente utile în procesul de targeting);
- prioritizarea țintelor (stabilirea importanței; urgența angajării; efecte: anticipate, dorite/nedorite, letale/neletale, urmări/consecințe etc.).

Avantajele cantitative și calitative, atât tehnologic cât și informațional, sistemele de cercetare-lovire din aer ori de pe instalații de lansare terestre sau navale pot intercepta și distruge ținte dispuse la distanțe foarte mari cu un grad de precizie ridicat, iar munițiile cu încărcătură convențională, nucleară, chimică, biologică sau radiologică pot produce pagube de mari proporții pe suprafețe întinse și cu efecte pe termen

lung, dar nu pot ține sub control acțiuni teroriste în zone populate și nici nu pot elimina consecințele fizico-psihice ale acestora.

Managementul acțiunilor de lovire în spațiul de confruntare reprezintă un proces continuu de evaluare și coordonare a resurselor, precum și de influențare a variabilelor corespunzătoare din mediul extern, în vederea stabilirii și îndeplinirii cu eficiență maximă a scopului propus, iar eficacitatea acțiunilor întreprinse se determină în baza criteriilor stabilite din timp și a indicatori de impact cuantificabili, pe timpul procesului de analiză și evaluare a efectelor.

În funcție de evaluarea riscurilor (moment, amploare, importanță, impact) se stabilesc soluții de răspuns (structuri de intervenție, modele acționale, aranjamente de comandă-control, repere temporale, scopuri/obiective urmărite, restricții/constrângerii/limitări etc.), iar pregătirea „terenului” este esențială atât în planificarea cât și în contracararea unei mișcări de masă și reprezintă punctul de plecare în managementul acțiunilor teroriste.

Forța de securitate modelează și decide lupta prin masarea efectelor puterii sale de luptă în punctele critice. Efectele trebuie să fie sincronizate în timp și spațiu și trebuie să fie rapide și neașteptate pentru a perturba planificarea organizației teroriste, a-i îngrădi inițiativa și opri acțiunile aflate în desfășurare.

După determinarea țintelor se stabilesc rezultate operaționale, se selectează cel mai eficient curs de angajare a țintelor și se alocă resursele necesare. În situația în care baza de date este insuficientă, în procesul de planificare se utilizează ipoteze de lucru care, pe măsura obținerii de informații suplimentare cu un grad acceptabil de certitudine, se îmbunătățesc, se adaptează și se validează.

Dacă pasivitatea sau neintervenția la atentate teroriste este o soluție inacceptabilă, intervenția neadecvată (exces de forță, pierderi colaterale, escaladarea stării conflictuale, neatingerea scopului propus, gestionarea inoportună a consecințelor etc.) poate produce urmări/efecte mult mai severe.

În acțiunile de combatere a terorismului este foarte sensibilă legitimitatea acțiunilor și reducerea la limita

inferioară a pierderilor inutile, având în vedere că cea mai mare parte a violenței este îndreptată împotriva civililor iar distincția între combatanți și necombatanți este aproape insesizabilă.

Producerea unor victime în rândul unor persoane nevinovate sau a unor simboluri oferă terenul prielnic mai întâi al campaniilor de informare ori dezinformare, mobilizare sau propagandă, antrenând mase mari de oameni în dispute care în loc să fie temperate prin comunicare, înțelegerea cauzelor și aplicarea unor măsuri reparatorii/drepte/corecte/nepărtinitoare, degeneratează în ură și violențe pe termen lung, conform principiului „sângele se spală cu sânge”, inacceptabil dar din păcate aplicabil de firi răzbunătoare.

Angajarea țintelor trebuie să fie acceptabilă și autorizată de către factorii decidenți, avându-se în vedere faptul că spațiul de angajare reprezintă un sistem complex cu multe interdependențe de natură politică, socială, culturală, etnică sau religioasă, iar exploatarea oportunităților și integrarea capacităților sunt esențiale în obținerea și menținerea succesului pe timpul contracarării amenințărilor teroriste.

Concluzionăm că gestionarea eficientă a riscurilor generate de amenințările teroriste constă în identificarea țintelor teroriste, în eliminarea vulnerabilităților critice care pot fi exploatate de teroriști și aplicarea unor măsuri de contracarare a impactului/efectelor distructive (fizice, sistemice, ideologice, informaționale etc.) adaptate circumstanțelor respective, în baza unor directive/planuri sau strategii de securizare, protecție și acțiune/intervenție directă sau indirectă.

IV. Concluzii

Amenințările teroriste sunt caracterizate de ambiguitate prin natura locațiilor, mijloacelor, procedurilor de operare și a profilului atentatorilor, iar pregătirea contracarării acestora constă în scenarii ce au la bază statistici, modele intuitive acționale, ecuații contextuale, ținte probabile și o varietate de informații mai mult sau mai puțin prelucrate, veridice și importante pentru o anumită situație.

Complexitatea luptei antiteroriste derivă din faptul că aceste ținte nu diferă la exterior cu nimic față de ceilalți semenii (ținută, înfățișare, comportament zilnic etc.) ci numai la interior (minte/suflet), iar identificarea ca obiectiv programat și hotărât să ucidă este cu adevărat anevoioasă, fapt pentru care structurile specializate trebuie să îndeplinească eficient următoarele sarcini:

- managementul informațiilor, folosind toată gama de surse și tehnologii;
- controlul și supravegherea facilităților cu potențial de sprijin a entităților teroriste (bănci; organizații de binefacere; rețele de crimă organizată; mișcări politice, religioase, etnice, radicale sau fundamentaliste; diaspora, „cartiere etnice”; locații rău famate, suburbii periferice; zone/proprietăți izolate ce pot constitui sedii

conspirative sau poligoane de antrenament/pregătire etc.);

- paza/protecția/securizarea infrastructurilor critice și a persoanelor reprezentative care sunt apreciate ca fiind posibile ținte/zonă de risc terorist;

- pregătirea mediului de confruntare (civili: rase/religii, moral, bunăstare; mass-media ostile/fidele unor interese de grup; instituții locale, naționale, internaționale; cvartale/clădiri; detalii de planimetrie; zone vulnerabile/sigure; căi de comunicație aero-terestrenavale; utilități: energie electrică, apă, gaze naturale; zone aglomerate/populate; reperi temporale reprezentative; condiții geo-climatice; obiceiuri/tradiții specifice zonei vizate etc.);

- intervenția oportună (locul; mijloacele și modul de acțiune; durata estimată; momentul intervenției; gestionarea consecințelor; legalitatea demersurilor; respectarea limitelor acțiunii: amplitudine, restricții, constrângeri; percepție: opinie publică, mass-media internă/internațională; eficiența: efecte scontate, scopuri îndeplinite, pierderi etc.);

- valorificarea experienței (educarea și instruirea civililor; îmbunătățirea și/sau transformarea structurilor acționale: dotare, mod de acțiune, comanda-controlul intervenției; identificarea erorilor/succeselor proprii și ale teroriștilor; actualizarea bazei de date și monitorizarea/diseminarea acestora).

Contracararea acțiunilor teroriste nu trebuie să însemne reacții în forță disproporționate și nesincronizate, ci dimpotrivă este obligatorie o soluție rapidă modelată adecvat realității respective, capabilă să genereze atât stabilitate în zona de intervenție cât și influențarea entuziasmului și a voinței de manifestare a entităților teroriste sau descurajarea susținerii acestora.

Combaterea terorismului presupune o cunoaștere detaliată a mediului de confruntare, capacități sporite de anticipare a atentatelor și o evaluare precisă a riscurilor, amenințărilor și scenariilor ostile, urmate de un răspuns prompt, selectiv și oportun, care să devanseze acțiunile pregătitoare sau în desfășurare, în scopul eliminării ori minimizării efectelor planificate de teroriști.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. Andreescu Anghel, *11 septembrie – provocarea secolului XXI în materie de terorism*, Editura M.A.I., 2002;
2. Armstrong K.I., *How Did This Happen? Terrorism and the New War*, Aford, Public Affairs, 2001;
3. Chiș Ioan, Popa Constantin, *Terorismul contemporan*, București, Editura ANI, 2007;
4. Vlădescu Andrei, *Second Life Jihad*, Revista *Intelligence*, martie – aprilie 2009.

ORGANIZAȚII INTERNAȚIONALE DE SECURITATE CONTEMPORANE

-----Maior Cristian RUSU, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Dificultatea gestionării în cadrul național a unor probleme de natură economică, politică, militară, socială a determinat apariția unui alt tip de actor internațional: organizația internațională. Actor internațional poate fi definit orice entitate care joacă un rol identificabil în raporturile dintre mai multe națiuni. În istorie aceștia au fost considerați: colectivitățile umane; orașele-state ale lumii grecești; imperiile antichității sau formațiunile feudale care au constituit statele de mai târziu.

După al Doilea Război Mondial, organizațiile internaționale, mai întâi cele mondiale dar și cele regionale, au cunoscut o dezvoltare fără precedent, dar până la sfârșitul anilor '80 funcționarea acestora a fost continuu afectată de antagonismul Vest – Est. Prăbușirea blocului sovietic și dizolvarea URSS la începutul anilor '90 au permis desfășurarea normală a activităților acestor instituții, mai ales a celor mondiale.

În sensul clasic, o organizație internațională este o asociație de state, înființată printr-un tratat, dotată cu un act normativ care îi stabilește forma de organizare, ce dispune de organisme comune și are o personalitate juridică distinctă de a statelor membre. Acestea nu sunt puteri suprastatale, o clasificare după criterii strict delimitate este foarte dificilă datorită diversității actelor constitutive, modalităților particulare de adăunare a membrilor sau funcțiilor atribuite prin statute.

Unele reguli de ordin general, pe baza cărora se poate stabili o anumită tipologie a organizațiilor internaționale ar putea fi: clasificarea geografică, deschiderea față de celelalte țări, domeniul de acțiune, natura relațiilor dintre organizație și membri, nivelul economic al membrilor acesteia și principiul reprezentării.

După clasificarea geografică există *organizații subregionale, regionale și interregionale*. Acestea sunt alcătuite potrivit principiului contiguității geografice, din țări care aparțin aceleiași regiuni. Funcționarea și consolidarea acestora au reprezentat-o preocupările comune ale statelor dintr-o anumită zonă, dar înființarea lor s-a făcut uneori sub presiunea unor influențe externe, de exemplu: pericolului comunismului, pentru unele state vest-europene sau al neocolonialismului pentru unele state africane. Ele cuprind țări care au sisteme politice identice sau compatibile, o bază economică și culturală asemănătoare.

În funcție de gradul de deschidere față de celelalte state există organizații *universale*, din care fac parte toate țările, sau *restrânse* unde participarea este redusă din punct de vedere al numărului de membri fiind condiționată de criterii geografice, politice sau economice. Principalele trăsături distinctive ale organizațiilor universale sunt cooperarea și eterogenitatea, acestea sunt determinate de problemele internaționale actuale ale căror soluții nu se pot găsi decât printr-o acțiune comună și prin mijloace de luare a deciziilor acceptate de toți membri, chiar dacă statele membre au mărime, capacități tehnologice sau militare diferite ce pot să prejudicieze raporturile dintre ele.

După domeniul de acțiune, organizațiile se pot clasifica în *multifuncționale*, al căror obiect de activitate îl reprezintă totalitatea relațiilor internaționale, sau *specializate* acestea abordează doar o anumită categorie de probleme. După natura raporturilor dintre organizație și statele membre există *organizații de cooperare*, acestea respectă suveranitatea țărilor, forurile lor de conducere nu au putere de decizie căutând să-și armonizeze punctele de vedere cu ale statelor membre și *organizații integraționiste* ce admit un transfer de competențe de la nivelul național la cel al organizației. Corespunzător nivelului economic al țărilor membre, organizațiile se pot ierarhiza în *cele ale țărilor dezvoltate și ale țărilor în dezvoltare*.

Conform principiului reprezentării, organizațiile pot fi catalogate ca fiind interguvernamentale, membrii sunt statele naționale iar delegații acestora reprezintă guvernele lor și nonguvernamentale, unde participă persoane fizice, juridice care nu pot angaja guvernele.

Organizațiile interguvernamentale au o personalitate juridică limitată prin statutul lor de funcționare fiind autorizate să își asume doar acele drepturi și obligații necesare realizării scopului, general sau specializat, pentru care au fost înființate. Ele se diferențiază din punct de vedere al obiectivelor propuse, numărul de participanți, aplicarea constrângerilor referitoare la primirea de noi membri și zona unde acționează.

Clasificarea acestora se poate face și după următoarele criterii:

- probabilitatea țărilor de a ajunge membre, în funcție de aceasta pot fi catalogate în *organizații deschise*, unde în afara membrilor fondatori pot adera și alte țări,

organizații deschise în principiu, la care este necesară aprobarea tuturor țărilor care sunt deja membre pentru ca un alt stat să obțină calitatea de membru și *organizații închise*, unde participă doar țările fondatoare sau cele dintr-o anumită zonă geografică.

- activitatea instituțiilor componente, clasificarea poate fi făcută în *organizații interstatale*, structurile acestora promovează doar colaborarea în diverse domenii, nu au puteri suverane asupra statelor membre, *organizații suprastatale*, unde organismele lor elaborează legislația necesară desfășurării ansamblului de acțiuni specifice, conform împuternicirii delegate de țările membre și care este aplicabilă de către acestea.

Organizațiile interguvernamentale se întrunesc la intervale relativ regulate de timp, au stabilite modalități specifice de luare a hotărârilor, dispun de un secretariat general și de un sediu, dar nu au acces direct la resursele materiale care le utilizează statele. Personalitatea juridică a acestora se manifestă pe plan internațional prin dreptul de a-și conduce organismele interne, de a încheia tratate și de a înființa misiuni diplomatice permanente. În prezent multe dintre ele sunt angajate într-un domeniu îngust de acțiune urmărind doar obiective economice și sociale, devenind o reflectare a puternicelor interdependențe transfrontaliere din ce în ce mai semnificative. De-a lungul timpului aceste organizații au înregistrat evoluții sau involuții, în funcție de interesele actorilor statali ce le compun.

Organizațiile nonguvernamentale sunt instituții ce își desfășoară activitatea independent față de cea a guvernului, deși unele dintre ele sunt parțial sau integral finanțate de acesta. Datorită numărului mare și a diversității deosebite sunt dificil de caracterizat, însă ele pot fi clasificate astfel: *mondiale, internaționale sau regionale*. Acestea acoperă toate aspectele și componentele activității politice, sociale și economice, acțiunilor lor sunt evidente mai ales în domenii precum securitatea națională și internațională, medicina, istoria, cultura, dreptul, teologia. Multe dintre organizațiile neguvernamentale interacționează cu cele interguvernamentale, acest parteneriat le dă posibilitatea de a lucra împreună, de a se constitui într-un singur grup de interese sau de presiune pentru realizarea unor politici sau programe asemănătoare.

Diversificarea organizațiilor internaționale de securitate a fost determinată de următorii factori: nevoia de a preveni războiul și reglementarea normelor de purtare ale acestuia, datorită descoperirii noilor arme de distrugere în masă; interdependențele dintre națiuni ce impun cooperarea în funcție de anumite interese comune sau particulare ale statelor; acțiunea noilor factori de risc asupra societății actuale (lupta împotriva terorismului, deteriorarea mediului, creșterea numărului de locuitori, sărăcia, crima organizată, etc.) și necesitatea înlăturării efectelor acestora, care nu poate

fi abordată decât într-un cadru global.

Principalele organizații internaționale, care prin aria de competențe, obiective și întindere geografică, influențează în mod esențial securitatea umanității la momentul actual sunt: Organizația Națiunilor Unite, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Uniunea Europeană.

Organizația Națiunilor Unite (ONU)¹ este cea mai cunoscută în plan internațional, fiind creată la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Sistemul acesteia au fost conceput pentru a coordona activitatea internațională și a asigura securitatea colectivă.

Obiectivele organizației conform art. 1 al actului constitutiv erau: menținerea păcii și securității internaționale, prin luarea unor măsuri colective eficiente pentru înlăturarea amenințărilor împotriva păcii; dezvoltarea unor relații de prietenie între state prin respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor; promovarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Acțiunile ONU se desfășurau conform următoarelor principii care îi acordau legitimitate: egalitatea suverană a tuturor membrilor ei; respectarea de către fiecare țară a obligațiilor asumate potrivit Cartei; rezolvarea diferendelor internaționale doar prin mijloace pașnice; abținerea statelor membre în relațiile internaționale de la amenințarea cu forța sau folosirea acesteia; abținerea membrilor de a acorda ajutor acelor țări împotriva cărora Organizația întreprinde o acțiune de constrângere; neintervenția în problemele care sunt în competența internă a unui stat.

Din cauza Războiului Rece, organizația nu și-a putut exercita pe deplin misiunile, având în vedere că era necesară unanimitatea membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate, ce puteau uzita de *dreptul de veto*, pentru a aplica o hotărâre a acestuia. Consiliul a fost în mare măsură paralizat de antagonismul americano-sovietic.

Rolul principal de prevenire și soluționare pașnică a conflictelor, a fost adaptat noilor probleme apărute în mediul internațional, organizația implicându-se constant prin filialele specializate mai ales în rezolvarea problemelor statelor în curs de dezvoltare. Acțiunile desfășurate de către aceasta au devenit foarte diverse, de la conferințe privind drepturile refugiaților generați de conflicte sau catastrofe naturale și coordonarea programelor alimentare pentru populațiile sărace, până la campaniile de sensibilizare a opiniei publice privind progresul în domeniul științei, cercetării și protecției drepturilor omului sau culturalizarea politică a cetățenilor statelor conduse prin abuz de putere.

La începutul anilor '90, deoarece antagonismul Vest-Est dispărea, Organizația cunoaște o renaștere în domeniul său central în reglementarea conflictelor și menținerea păcii, iar Consiliului de Securitate redevine

un organism în care marile puteri se pun de acord pentru păstrarea ordinii internaționale.

ONU are în componerea sa organe legislative, executive, administrative și judecătorești. Organizația dispune de o structură organizatorică complexă formată din cinci organe principale: Adunarea Generală, forul suprem; Consiliul de Securitate; Consiliul Economic și Social – ECOSOC; Curtea Internațională de Justiție și Secretariatul.

Adunarea Generală este principalul organ de dezbateri al Organizației și forul legislativ cel mai important al reprezentanților statelor membre. În cadrul sesiunilor, anuale sau extraordinare, ea nu exprimă decât recomandări fără influență obligatorie asupra statelor membre.

Consiliul de Securitate este instituția executivă, rolul acestuia fiind menținerea păcii și securității internaționale, el se compune din cinci membri permanenți – statele care au câștigat cel de al Doilea Război Mondial: SUA, Marea Britanie, Franța, Rusia, China și zece membri nepermanenți, în funcție de contribuția lor la menținerea păcii și pe baza principiului repartiției geografice. Aceștia sunt aleși de Adunarea Generală pe o perioadă de doi ani, începând cu 1 ianuarie cinci membri sunt schimbați în fiecare an. România a fost membru nepermanent al Consiliului de Securitate în anii 1962, 1976-1977, 1990-1991 și 2004-2005.

Consiliul Economic și Social este organul consultativ în domeniile economic, social, al culturii intelectuale, al educației, al sănătății publice, etc. El este compus din cincizeci și patru de membri aleși de Adunarea Generală pentru o perioadă de trei ani. România a fost membru în ECOSOC în perioadele 1965-1967, 1974-1976, 1978-1980, 1982-1987, 1990-1998, 2001-2003 și 2007-2009. Membrii Consiliului discută cu toate organizațiile nonguvernamentale, în funcție de preocupările acestora, pentru a cunoaște situația reală din diverse zone geografice.

Organizația dispune de un organ judiciar foarte important, Curtea Internațională de Justiție, ce furnizează expertiză juridică ONU sau statelor membre. Orice stat membru sau nonmembru este obligat să acționeze conform deciziilor acesteia. Ea are o competență dublă contencioasă și consultativă, fiind compusă din cincisprezece judecători independenți aleși pe o perioadă de nouă ani.

Secretarul General este numit de Adunarea Generală la recomandarea Consiliului de Securitate pentru o perioadă de cinci ani, fiind considerat cel mai înalt funcționar al ONU acesta nu primește instrucțiuni de la nici un guvern sau autoritate exterioară Organizației. El are un rol politic important, atrăgând atenția Consiliului de Securitate asupra oricărei probleme care amenință pacea și securitatea internațională.

De-a lungul timpului ONU a ajutat la stingerea a numeroase conflicte prin intermediul acțiunilor

Consiliului de Securitate sau negocierilor multilaterale și bilaterale. Existența organizației a creat posibilitatea conștientizării unor probleme de scară planetară, într-o perioadă când nivelul comunicațiilor de masă nu era cel de astăzi. În împrejurări dramatice pentru umanitate, ONU și-a demonstrat vocația universală menținând pacea la nivel regional.

În prezent scopul declarat al existenței Organizației este de a păstra pacea, prin luarea tuturor măsurilor colective pentru prevenirea și eradicarea amenințărilor la adresa securității internaționale și prin facilitarea, în conformitate cu principiile justiției și dreptului internațional, a negocierilor sau reglementărilor pașnice ale disputelor sau situațiilor care ar putea duce la o încălcare a acestora.

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord - NATO ² reprezintă o alianță militară unică în istorie prin durată, structuri politice și militare, sistemul instituțional instituit și respectarea suveranității și independenței membrilor săi.

Înființarea acesteia a răspuns unei situații dramatice generate de tendințele expansioniste ale colosului sovietic, obiectiv fiind apărarea comună a valorilor lumii occidentale democratice împotriva pericolului expansiunii comuniste.

Tratatul Atlanticului de Nord a instituționalizat legătura de apărare între SUA și Europa occidentală, dispoziția sa centrală este articolul 5, conform căruia, un atac armat împotriva uneia sau mai multor părți, ce ar surveni în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor părților, în acest caz membrii Alianței vor lua măsurile pe care le vor considera necesare „inclusiv folosirea forței armate”.

În perioada războiului rece, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a avut o contribuție majoră și incontestabilă la menținerea stării de pace și la edificarea acesteia. Prin strategii și amplasări de forțe, prin tendința către echilibru în domeniul armelor convenționale sau printr-o extraordinară flexibilitate intelectuală, Alianța a contribuit la depășirea fără confruntări armate a unor situații tensionate între cele două blocuri reprezentând valori și principii diferite și dispunând de capacități militare semnificative.

După prăbușirea blocului socialist Alianța se impune ca primul pilon al noului sistem european de securitate, europenii considerând-o atât protectorul împotriva incertitudinii ruse, cât și garantul echilibrului european. Ea a devenit pe deplin ceea ce trebuia să fie conform Tratatului de la Washington, o uniune deschisă tuturor țărilor democratice care protejează spațiul și valorile pe care le au în comun.

În 1991 se formează Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic ce are rolul de a organiza, între țările membre NATO și țările Europei centrale reuniuni periodice asupra problemelor politice și de securitate. În 1994 la inițiativa SUA se lansează „Parteneriatul pentru Pace”,

În cadrul acestuia fiecare stat din fostul bloc sovietic este invitat să încheie un acord cu NATO, prin care putea să beneficieze de consultarea statelor membre NATO în caz de amenințare la adresa securității sale.

În contextul amplificării colaborării internaționale în domeniul securității, decizia politică privind extinderea Alianței și acceptarea în cadrul său a noi membri, provenind inclusiv dintre țările foste membre ale Tratatului de la Varșovia a reprezentat un moment de referință. Primirea într-o primă etapă, în cadrul summit-ului de la Madrid din luna iulie 1997, a Republicii Cehe, Poloniei și Ungariei a demonstrat că etapa de divizare a Europei a fost depășită și că s-a intrat într-una nouă, de dezvoltare a cooperării.

În septembrie 2001, în urma distrugerii turnurilor gemene din New York printr-un atentat terorist al organizației Al-Qaida, Alianța a invocat pentru prima oară în istoria sa articolul 5, agresiunea care a lovit SUA a fost considerată ca îndreptată împotriva tuturor statelor membre. Această invocare a avut un sens fundamental politic, statele membre subliniau faptul că erau în totalitate solidare cu marele lor aliat, în clipa când acesta era lovit brutal. Acestea și țările candidate la aderarea la NATO au reacționat condamnând cu fermitate atacul, pronunțându-se pentru sprijinul deplin și necondiționat în lupta împotriva terorismului, exprimându-și disponibilitatea de a găsi soluții pentru menținerea păcii, participând activ la operațiunea „Enduring Freedom” din Afganistan.

Summit-ul de la Praga, desfășurat în luna noiembrie 2002, a marcat un pas important în evoluția NATO, extinderea robustă prin invitarea României, Bulgariei, Estoniei, Lituaniei, Letoniei, Slovaciei și Sloveniei reafirma angajamentul NATO pentru Europa unificată, indivizibilă și liberă. Deciziile politice majore adoptate au avut în vedere contracararea noilor amenințări la adresa securității secolului XXI, în condițiile multiplicării și diversificării lor. România a aderat în mod oficial la NATO, 29 martie 2004, prin depunerea instrumentelor de ratificare la Departamentul de Stat al SUA, stat depozitar al Tratatului Alianței Nord-Atlantice.

Întărirea securității spațiului euro-atlantic a constituit o preocupare majoră și constantă a Alianței. Aceasta a demonstrat că rolul îndeplinit pe scena internațională nu este deloc neglijabil, acționând și dincolo de granițele statelor membre, împotriva noilor amenințări pentru pacea și securitatea mondială.

Scopul esențial al NATO a fost, este și va fi apărarea libertății și securității membrilor săi prin mijloace politice și militare. Sarcinile fundamentale vizează asigurarea unui mediu de securitate stabil, bazat pe instituții democratice; soluționarea pașnică a diferendelor; consultarea între aliați în orice problemă care ar afecta interesele lor vitale; descurajarea și apărarea împotriva oricărei amenințări la adresa

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/65/Map_of_NATO_countries.png/1280px-Map_of_NATO_countries.png

oricărui stat membru NATO. Pentru întărirea securității internaționale, Alianța este pregătită să contribuie, prin consens, la prevenirea conflictelor, la angajarea activă în managementul crizelor, inclusiv în operații de răspuns la criză, să promoveze pe scară largă parteneriatul și dialogul cu toate țările în scopul creșterii transparenței, încrederii reciproce și capacității de acțiune împreună cu acestea.

NATO și-a dezvoltat permanent structurile politice și militare luând în calcul transformările profunde din mediul internațional de securitate, iar modificările reflectă angajamentul țărilor membre de a menține cooperarea politică și militară esențială pentru securitatea lor comună.

Importanța și credibilitatea NATO s-a reafirmat prin participarea constantă și eficientă la gestionarea situațiilor de tensiune, stabilizarea diferitelor zone de conflict, dezvoltarea și materializarea unor inițiative destinate creșterii încrederii și cooperării la nivel subregional și regional.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa - OSCE³ a apărut în anii '70, sub numele de Conferință pentru Securitate și Cooperare în Europa – CSCE, fiind un forum de dialog și negocieri între Vest și Est. Istoria organizației se împarte în două perioade, prima între anii 1975-1990, care sunt stabilite de următoarele momente de referință: semnarea Actului Final de la Helsinki și a Cartei de la Paris.

Originile OSCE au apărut în anii '50 când era considerată o soluție pentru a depăși divizarea Europei sau pentru a consolida status-quo-ul postbelic. Acțiunile desfășurate de diferite grupuri de țări au dus la convocarea la 22 noiembrie 1972, la Dipoli lângă Helsinki, a reprezentanților statelor europene, SUA și Canadei. Consultările au stabilit obiectivele, modul de organizare și desfășurare a Conferinței, rezultatele fiind cuprinse în „Recomandările finale de la Helsinki” adoptate de miniștri de externe ai țărilor participante.

Actul final, ce a constituit baza viitoarei evoluții a procesului CSCE, a fost elaborat la Geneva între anii 1973-1975, fiind semnat la 1 august 1975 la Helsinki. Acesta cuprindea doar obligații politice referitoare la principiile de bază ce guvernau relațiile dintre statele participante, aspectele militare ale securității în Europa,

comportamentul guvernelor respective față de cetățenii lor și prevederi de cooperare în diverse domenii economice, științific, al mediului înconjurător, umanitar, etc.

Pe parcursul perioadei 1973-1990, CSCE a reunit 35 de participanți: SUA, Canada și toate statele europene, cu excepția Albaniei. Reuniunile prin care a fost continuată activitatea CSCE, desfășurate între anii '70-'80 la Belgrad (1977-1978), Madrid (1980-1983), Stockholm (1983-1986) și Viena (1986-1990) au fost marcate de confruntările ideologice dintre Vest și Est, precum și de raporturile tensionate dintre SUA și URSS.

În ciuda scepticismului existent, CSCE fiind considerată incapabilă de a menține un dialog de substanță între state cu valori politice conflictuale, ea a reușit să mențină convorbirile între acestea. Până în anul 1990 CSCE a funcționat mai mult ca o serie de întâlniri care au extins angajamentele statelor participante și unde periodic aveau loc analize a modului de implementare a acestor obligații.

În urma prăbușirii blocului sovietic se desfășoară la Paris, între 19-21 noiembrie 1990, un summit al cărui obiectiv era crearea bazelor pentru o nouă ordine europeană. Documentul, Carta de la Paris, conferă o nouă legitimitate principiilor de la Helsinki: integritatea teritorială a statelor, nerecurgerea la forță, reglarea pașnică a diferendelor. Aceasta este prima Conferință la nivel înalt după adoptarea Actului Final, semnificația asupra raporturilor dintre statele europene și evoluțiilor viitoare de pe continent este majoră, acest lucru conduce la adoptarea unei serii de documente de importanță majoră în domeniul dezarmării, cum ar fi Tratatul privind reducerea armelor convenționale în Europa.

Începând cu 1990 numărul statelor participante ajunge de la 34 la 53, devin membre Albania, cele trei țări baltice, zece republici provenite din fosta Uniune Sovietică (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tadjikistan, Turkmenistan, Ucraina, Uzbekistan), Bosnia-Herțegovina, Cehia, Croația, Macedonia, Slovacia, Slovenia, iar organizația se transformă din forum paneuropean într-un ansamblu americano – euroasiatic.

În iunie 1991, CSCE creează un mecanism de consultare și cooperare în ceea ce privește stările de urgență, mecanism ce este testat în conflictul din Iugoslavia. În ianuarie 1992 este elaborat Documentul Praga, în care sunt precizate măsurile care vor putea fi luate de membrii Organizației în caz de violare a angajamentelor CSCE de către un anumit stat, fără consimțământul statului în cauză.

Summit-ul de la Budapesta din decembrie 1994 a hotărât schimbarea denumirii organizației în OSCE. Tot atunci a fost adoptat „Codul de conduită privind aspectele militare ale securității”, document ce enumera

principiile referitoare la rolul și folosirea forțelor armate în societățile democratice.

În prezent OSCE cuprinde statele dintr-un spațiu geografic ce se întinde de la Vancouver până la Vladivostok, toate țările membre au statut egal, iar regula de bază în adoptarea deciziilor este consensul.

OSCE ocupă un loc unic în sistemul organizațiilor internaționale, principalele caracteristici ale sale se referă la numărul de membri, modul de abordare a securității, instrumentele și mecanismele specifice de care dispune pentru prevenirea conflictelor, promovarea dialogului politic deschis, normele și valorile comune asumate de statele membre, sistemul dezvoltat de contacte și relații de cooperare cu alte organizații și instituții internaționale.

Prioritățile sale actuale sunt consolidarea valorilor comune și asistarea statelor membre în edificarea societăților democratice bazate pe statul de drept, prevenirea conflictelor locale, restaurarea stabilității și păcii în zone de tensiune și conflict, evitarea creării de noi diviziuni politice, economice sau sociale.

Uniunea Europeană este întemeiată pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor ce aparțin minorităților. Aceste valori sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați.

Statele vest-europene postbelice au fost nevoite să găsească o nouă variantă pentru viitorul continentului, iar cea mai credibilă soluție la amenințările, cărora Europa trebuia să le facă față în plan politic, social, economic, de securitate a fost procesul de unificare prin integrare.

Construcția europeană a fost lansată la 9 mai 1950 de către ministrul francez de externe, Robert Schuman, care a propus, într-un discurs inspirat de Jean Monet, ca Franța și Republica Federală Germania să își gestioneze în comun industriile cărbunelui și oțelului, sub autoritatea unei instituții noi care să rămână deschisă și altor state europene. În 1951, la 18 aprilie, la Paris, Belgia, Franța, Italia, Luxemburg, RFG și Țările de Jos semnează Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului – CECO. La 25 martie 1957, aceste state semnează la Roma Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene - CEE și a Comunității Europene a Energiei Atomice – Euratom. La 1 ianuarie 1973 aderă la Comunitățile Europene Danemarca, Irlanda și Regatul Unit, la 1 ianuarie 1981 Grecia, iar la 1 ianuarie 1986 devin membre Spania și Portugalia.

La 7 februarie 1992 este semnat Tratatul de la Maastricht, ce instituie o Uniune pe baza comunităților

europene, completate cu politici și forme de cooperare, având misiunea de a organiza coerent și solidar relațiile între statele membre. Noua organizație nu era un stat federal, precum SUA, deoarece țările membre erau națiuni suverane, nu era nici o organizație interguvernamentală, precum ONU, deoarece membrii cedau o parte a independenței lor pentru a obține o mai mare influență colectivă, decât în cazul în care acționau în mod individual.

La 1 ianuarie 1995 numărul statelor UE se ridică la cincisprezece prin aderarea Austriei, Finlandei și Suediei, Norvegia respinge prin referendum această acțiune. La 1 ianuarie 1999, unsprezece țări adoptă moneda euro. La 1 mai 2004 devin membre Cipru, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia și Ungaria. România aderă împreună cu Bulgaria la 1 ianuarie 2007, iar Croația la 1 iulie 2013.

Uniunea are la bază statul de drept, fiecare acțiune a organizației se bazează pe tratatele aprobate în mod voluntar și democratic de toate țările. Tratatele sunt negociate și acceptate de toate statele și ratificate de parlamentele naționale sau prin referendumuri. Acestea stabilesc obiectivele UE, normele pentru instituțiile sale, procesele decizionale și relația dintre UE și membri săi. Tratatele au fost modificate de fiecare dată când au aderat noi state, când a fost nevoie de reformarea instituțiilor sale sau pentru a-i atribui acesteia noi domenii de responsabilitate. Ultimul tratat este cel semnat la Lisabona la 13 decembrie 2007 și care a intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, acesta a simplificat metodele de lucru și regulile de votare, a creat funcția de președinte al Consiliului European și a introdus noi structuri pentru a face UE un actor mai puternic pe scena mondială.

Uniunea Europeană este deschisă oricărui stat european care îndeplinește criteriile democratice, politice și economice pentru dobândirea calității de membru. Extinderea a contribuit la întărirea și stabilizarea democrației și securității în Europa, precum și la dezvoltarea potențialului comercial și de creștere economică. Uniunea a creat o piață unică pentru produse și servicii, fiind și cel mai mare furnizor de programe de dezvoltare și de ajutor umanitar la nivel mondial.

UE se implică într-o varietate de politici, din toate domeniile în care activitatea sa este benefică statelor membre, printre acestea se numără politicile de inovare ce introduc tehnologiile de vârf în sectoare precum protecția mediului, cercetarea, dezvoltarea sau politicile de solidaritate ce se referă la problemele regionale, agricole și sociale.

Piața unică reprezintă una dintre cele mai importante realizări ale Uniunii, acesta a condus la eliminarea în mod treptat a restricțiilor privitoare la comerț și libera concurență, între statele membre, aspect ce a facilitat creșterea standardelor de viață pentru toți cetățenii.

Organizația urmărește să realizeze competitivitatea economiei europene și să asigure creșterea acesteia prin: promovarea cunoașterii, inovării, educației și societății digitale; utilizarea mai eficientă a resurselor; print-o rată ridicată de ocupare a forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Datorită problemelor de securitate pe care Europa trebuie să le rezolve și în secolul XXI, UE a stabilit măsuri pentru a garanta securitatea statelor din componerea organizației. În domeniul apărării, fiecare stat rămâne suveran, fie că este membru NATO sau neutru, dar acestea pot dezvolta o cooperare militară în vederea îndeplinirii misiunilor de menținere a păcii. Uniunea colaborează eficient în special cu NATO, dar și cu toate celelalte organizații internaționale de securitate. Obiectivele Uniunii la nivel internațional sunt de a promova democrația, statul de drept, libertatea și drepturile omului, principiile egalității și solidarității.

Nucleul Uniunii Europene îl reprezintă statele membre și cetățenii acestora. Procesul decizional la nivelul UE implică următoarele instituții: Parlamentul European, ce reprezintă cetățenii și care este ales prin vot direct la interval de cinci ani; Consiliul, reprezintă guvernele statelor membre și adoptă proiectele legislative; Comisia Europeană, reprezintă interesele Uniunii și propune proiectele legislative; Consiliul European, format din șefii de stat sau de guvern din statele membre definește direcția politică generală și prioritățile UE, dar nu exercită funcții legislative.

Sediul oficial al Parlamentului European este la Strasbourg, dar își poate desfășura activitatea și la Bruxelles sau Luxemburg. Locurile în Parlamentul European sunt alocate statelor membre în funcție de procentul pe care în reprezintă din populația UE, numărul deputaților români este de treizeci și doi.

Consiliul este un factor de decizie important în cadrul căruia se discută problemele UE și se adoptă actele legislative. Miniștri care participă la reuniunile sale, depind de subiectele de pe agendă și dețin autoritatea de a angaja guvernul lor în acțiunile convenite în cadrul acestora. Responsabilitățile fundamentale ale Consiliului sunt: adoptarea legilor europene împreună cu Parlamentul; coordonarea politicilor statelor membre; dezvoltarea politicii externe și de securitate comună a UE pe baza orientărilor stabilite de Consiliul European; încheierea acordurilor internaționale între UE și statele sau organizațiile internaționale; adoptarea bugetului UE în colaborare cu Parlamentul.

Comisia este instituția independentă politic ce reprezintă și apără interesele UE, elaborează propuneri de legi, politici și programe de acțiune, este responsabilă pentru punerea în aplicare a deciziilor Parlamentului și Consiliului. Ea reprezintă Uniunea în relațiile internaționale, cu excepția politicii externe și de securitate comune.

Consiliul European reprezintă cel mai înalt nivel de cooperare politică între statele membre. Activitatea acestuia este coordonată de către președintele său, ce reprezintă Uniunea în relațiile internaționale. Președintele este ales pentru un mandat de doi ani și jumătate, care poate fi înnoit o singură dată.

În perioada actuală UE este confruntată cu teme majore, mai vechi sau mai noi, cum ar fi consolidarea păcii și a securității, contribuția Europei la constituirea unei noi configurații mondiale, promovarea drepturilor omului, dezvoltarea economică, protecția mediului înconjurător. Ea trebuie să adopte o abordare unitară pentru rezolvarea dificultăților, pe care le are de înfruntat și pentru promovarea acelor soluții necesare evitării unor situații explozive.

Obiectivul politicii externe a UE este de a asigura securitatea, stabilitatea, democrația și respectul pentru drepturile omului nu doar în imediata sa vecinătate ci și în alte puncte sensibile din diverse zone ale lumii, precum Africa și Orientul Mijlociu. Principala sa instrument este „puterea necoercitivă”, care presupune misiuni de observare a alegerilor, asistență umanitară și ajutor pentru dezvoltare.

UE asigură 60% din ajutorul pentru dezvoltare la nivel mondial și oferă asistență celor mai sărace țări din lume pentru combaterea sărăciei, alimentația populației, evitarea dezastrelor naturale, accesul la apă potabilă și tratarea bolilor. În același timp, Uniunea încurajează activ aceste țări să respecte statul de drept și să își deschidă piețele pentru comerțul internațional. Comisia și Parlamentul European se asigură că asistența este oferită într-o manieră responsabilă și este gestionată în mod corespunzător. Organizația promovează valorile umaniste, progresiste și garantează că omenirea va fi beneficiarul și nu victima schimbărilor majore care au loc la nivel global.

Mileniul al treilea va aduce doar sfârșitul războiului clasic, în locul acestuia va apare un nou tip de conflict împotriva noilor surse de insecuritate specifice mediului internațional contemporan (terorism, criminalitate transfrontalieră, fundamentalism religios, corupție, criminalitate informatică, trafic ilegal de stupefiante sau persoane, etc.), care va angrena toate mijloacele

posibile, de la cele diplomatice și economice la cele militare.

Organizațiile internaționale de securitate și-au demonstrat rolul indispensabil în cadrul sistemului internațional prin asigurarea păcii, preîntâmpinarea agresiunii și înlăturarea pericolului unui război, ele au facilitat cooperarea dintre țări, au crescut nivelul de înțelegere al problemelor lumii actuale și au oferit mijloacele necesare desfășurării procesului de integrare al statelor în cadrul acestora. Structurile internaționale cu vocație de securitate vor avea mereu o mare responsabilitate în respectarea și impunerea normelor de drept internațional, în identificarea, cunoașterea și combaterea amenințărilor la adresa stabilității și în diminuarea vulnerabilităților față de aceste amenințări.

În epoca actuală se impun noi abordări în cadrul organizațiilor internaționale în scopul stabilirii strategiilor și conjugării eforturilor pentru combaterea pericolelor specifice începutului de mileniu, acum ele trebuie să-și modifice într-un timp relativ redus obiectivele și structura pentru a se adapta noilor provocări majore la adresa securității.

Bibliografie selectivă:

1. CARPINSCHI, Anton, MĂRGĂRIT, Diana, *Organizații internaționale*, București, Editura Polirom, 2011.
2. CLAVAL, Paul, *Geopolitică și geostrategie: Gândirea politică, spațiul și teritoriul în secolul al XX – lea*, București, Editura Corint, 2001.
3. DOBRESU, Paul, BĂRGĂOANU, Alina., *Geopolitică*, București, Facultatea de Comunicare și Relații Publice „David Ogilvy”, SNSPA, 2001.
4. DOBRESU, Paul, *Geopolitică*, București, Facultatea de Comunicare și Relații Publice „ David Ogilvy”, SNSPA, 2003.
5. DUMITRU, Daniel, *Securitatea regională. Organizații și instituții internaționale implicate în asigurarea securității regionale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2007.
6. FRUNZETI, Teodor, *Geostrategie*, Editura CTEA, București, 2009.
7. GHICA Luciana-Alexandra, *Politica de securitate națională*, Editura Polirom, București, 2007.
8. NEGRESU Marius, *Terorism și antiterorism în epoca modernă*, Editura ANI, București, 2008.
9. POPESCU Andrei, Jinga Ion, *Organizații europene și euroatlantice*, Editura Lumina Lex, București, 2001.
10. SAVA Ionel-Nicu, *Studii de securitate*, Editura Centrul Român pentru Studii Regionale, București, 2005
11. SIMILEANU Vasile, *Geopolitică*, București, Editura Top Forum, 2010.
12. www.nato.int.
13. www.europa.eu.int.
14. www.osce.org

care înființează aici Herghelia de Pursânge Englez. Herghelia Cislău este una dintre cele mai vechi din țară care, în ciuda tuturor transformărilor suferite, reușește și astăzi să-și păstreze scopul inițial, acela de a produce și crește cai de rasă în condiții optime de climă și relief. La momentul actual Herghelia Cislău este singura care produce și crește cai din rasa Pursânge Englez, rasa care este considerată vârful de lance în rândul raselor de cai de la nivel mondial, în structura genealogică a mătcii din herghelie găsim principalele linii succesoriale ale tulpinilor inițiale Darley Arabian, Godolphian Arabian și Bayrley Turk.

Pursângele Englez

La noi, rasa a fost introdusă după anul 1870, la început prin importuri sporadice, de către unii mari proprietari crescători de cai, a căror matcă de prăsilă era formată din iepe locale românești, unele din ele având înfățișarea și calitățile vechiului cal moldovenesc. Erau folosiți ca reproducători și unii armăsari arabi și turcești, introduși cu ocazia schimburilor reciproce ce se făceau în acele vremuri între Principatele Române și fostul Imperiu Otoman. Mai târziu, ca o necesitate de a asigura armatei cai corespunzători pentru cavalerie și artilerie, Statul Român s-a implicat în importuri de armăsari Pursânge Englez, socotiți cei mai potriviți pentru nevoile armatei de la acea dată.

Asemenea importuri s-au făcut cu regularitate mai ales după 1872, când însuși Ministerul Armatei a înființat o herghelie de Pursânge Englez la Nucet (Dâmbovița), pentru a putea produce în țară armăsari amelioratori. Rasa este principala furnizoare a cailor de curse de galop, exemplarele deosebite fiind folosite cu succes și în concursuri hipice de sărituri peste obstacole. La mitingurile hipice organizate între țările fostului lagăr comunist între anii 1950 – 1960 la Moscova, Praga, Budapesta, Berlin și Varșovia, unii dintre caii Hergheliei Cislău au câștigat curse clasice, realizând performanțe de nivel internațional. S-a observat că armăsarii de montă publică P.S.E sunt foarte buni amelioratori ai raselor locale. Din păcate, în lipsa unui hipodrom oficial, selecția în rândul acestor rase pe baza performanțelor proprii, promovarea exemplarelor deosebite în efectivul matcă, verificarea acestora ca reproducători după valoarea descendenților, poartă stigmatul probabilității, deci al unei eficiențe reduse. Caii Pursânge Englez de la Herghelia Cislău au fost și sunt în mod constant principalii competitori în cursele de galop organizate vara, pe Hipodromul Mangalia, fiind în același timp și de departe câștigătorii celor mai multe reuniuni de derby.

preluare după: <http://www.turismbuzau.ro/ghid-atractive-obiective-turistice-naeni/171-detalii-herghelia-cislau.html>

C u r i o z i t ă ț i

- Toate zilele de naștere ale cailor din rasa pur sânge englez sunt sărbătorite în aceeași zi, pe 1 august.
- Bazele regulamentelor de curse hipice sunt puse în anul 1605, în Newmarket. Primele alergări oficiale s-au organizat în Anglia, în 1634, la concursul „Gold Cup” concurs important și în zilele noastre.

- Trei armăsari sunt considerați întemeietori ai rasei: Byerlez Turk, un cal din secolul XVII, Godolphin Arabian și Darley Arabian, de la începutul secolului XVIII. Din acești trei armăsari au rezultat cei mai celebri cai pur sânge englez care au concurat la curse, Herold și Eclipse.

- Rasa Pur Sânge englez a fost introdusă în România, după anul 1870, la început prin importuri sporadice, de către crescători de cai ai vremii iar după anul 1872 ca o necesitate de a asigura armatei române cai corespunzători pentru cavalerie și artilerie.

- Singura herghelie din România care produce și crește cai din rasa Pur Sânge Englez este Herghelia Cislău din județul Buzău. Caii crescuți și produși aici sunt principalii competitori în cursele de galop organizate pe Hipodromul Mangalia, fiind în același timp și câștigătorii celor mai multe reuniuni hipice autohtone.

- Cel mai rapid cal din lume este un pur sânge englez. El a atins 88 km/oră și îl cheamă *Secretariat*. Este considerat a fi unul dintre cei mai buni cai din rasa pursânge din toate timpurile. În anul 1999, ESPN l-a desemnat pe *Secretariat* al 35-lea atlet al secolului XX.

http://www.prowallpapers.ro/view/pursange_englez-1024x768.html

ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI ÎN ȘCOLI

În cadrul activităților dedicate sărbătoririi la 25 octombrie a Zilei Armatei României, militarii Garnizoanei Buzău, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Buzău și Biroul de Informare Recrutare, au planificat, organizat și desfășurat joi, 22 octombrie, la Liceul Pedagogic „Spiru Haret” și Școala Generală nr. 15 „George Emil Palade” din Buzău, evenimentul „Ziua Armatei României în școli”, un proiect educațional prin care militarii din Buzău au împărtășit bucuria sărbătoririi acestei zile cu elevii având convingerea că acest moment de suflet este, înainte de toate, un eveniment prin care se cinstesc valorile românești, patriotismul, curajul și devotamentul față de țară.

Militarii buzoieni prezenți la activitate au interacționat activ cu elevii, vorbindu-le acestora despre tradițiile de luptă ale înaintașilor noștri, despre zbulciunata epopee pe care aceștia au scris-o cu litere de aur în cartea de istorie a neamului, dar și despre misiunile actuale pe care le desfășoară în țară și în teatrele de operații alături de partenerii noștri din NATO.

Totodată, a fost prezentată și oferta educațională a sistemului militar, încercând astfel, să ajute elevii în alegerea unei cariere în acest domeniu.

Prezentarea Drapelului de Luptă și expoziția de echipamente, armament și tehnică militară au încheiat prima etapă a activităților dedicate sărbătoririi Zilei Armatei României.

Redacția

25 OCTOMBRIE ZIUA ARMATEI ROMÂNIEI

Duminică, 25 octombrie 2015, ora 10.00, cu ocazia sărbătoririi Zilei Armatei României, militarii din garnizoana Buzău au participat la ceremonia militară și religioasă cu depuneri de coroane de flori, desfășurată la Monumentul „Regimentului 48 Infanterie” din Parcul Eroilor, iar de la orele 13.00, la „Cimitirul Eroilor” și Monumentul „Ostașului Erou” din localitatea Siriu, județul Buzău.

La ceremonie au participat, comandantul garnizoanei Buzău, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, oficialități locale civile și militare, cadre militare active, în rezervă și retragere din garnizoană, veterani de război, mass-media locală.

În cadrul manifestărilor, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, a transmis că: *... armata română înseamnă curaj, determinare, devotament și patriotism. Sunt valori ce ar trebui să transmită un mesaj puternic fiecăruia dintre noi, valori care merită celebrate mereu, valori de care avem nevoie în societatea noastră pentru a deveni mai puternici ca națiune.*

...folosesc acest prilej - Ziua Armatei României pentru a vă transmite și a asigura societatea civilă că ne vom îndeplini misiunea încredințată de poporul român - aceea de a servi cu demnitate patria și valorile ei...

Activitățile dedicate aniversării, la 25 octombrie, a Zilei Armatei României, s-au încheiat cu o impresionantă retragere cu torțe.

Redacția

BATALIONUL 620 OPERAȚII SPECIALE „BĂNEASA-OTOPENI” LA CEAS ANIVERSAR

În data de 30 octombrie 2015, comandantul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general-maior dr. Petrică-Lucian Foca, a participat la ceremonia militară organizată de către Batalionul 620 Operații Speciale „Băneasa-Otopeni”, cu ocazia aniversării a 65 de ani de la înființare.

Ceremonia a debutat cu citirea mesajului Șefului Statului Major al Forțelor Terestre.

A urmat decorarea de către comandantul diviziei a Drapelului de Luptă al unității cu *Emblema de Onoare a Statului Major al Forțelor Terestre*.

După alocuțiunile invitaților și oficierea serviciului religios, generalul-maior dr. Petrică-Lucian Foca a oferit embleme și diplome aniversare.

Ceremonia s-a încheiat cu defilarea unității, iar activitățile au continuat cu vizitarea expoziției de armament, echipament și tehnică militară din dotare dar și cu vizionarea unui exercițiu demonstrativ specific.

La 1 noiembrie 1950, în baza Ordinului ministrului Forțelor Armate nr. 00123299 din 27.10.1950, la Centrul de Instrucție al Aviației din garnizoana Tecuci, i-a ființat Batalionul 1 Parașutiști, continuator al tradițiilor de luptă ale primei subunități de parașutiști din armata română. Batalionul, dislocat în 1951 la Buzău, a fost transformat, la 01.10.1952 în Regiment de Parașutiști, primind la 02.10.1954 Drapelul de Luptă, iar la 21.10.1974, denumirea onorifică Regimentul 60 Desant-Parașutare „Băneasa-Otopeni”.

Locotenent-colonel Toni ENE

11 noiembrie - ZIUA VETERANILOR

În conformitate cu Legea nr.150 din 22.10.2014, în semn de recunoaștere a meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare s-a instituit *Ziua Veteranilor din Teatrele de Operații*.

Cu acest prilej, în satul Pinu, din comuna Brăești, militarii din garnizoana Buzău au organizat o ceremonie militară dedicată eroului buzoian, sublocotenent (post mortem) Dan Ion Ciobotaru, căzut la datorie la 23 iunie 2010, în Afganistan.

Alături de membrii familiei s-au aflat la ceremonie camarazi din garnizoanele Buzău și Brașov, reprezentanți ai autorităților locale dar și din cadrul structurilor de apărare, ordine publică și siguranță națională, copii și oameni ai satului, înalte fețe bisericești.

În semn de recunoștință pentru sacrificiul suprem, cu voci tremurânde, poate prea săraci în cuvinte, au

fost evocate principalele momente din activitatea depusă în slujba țării a celui care a fost omul, militarul, eroul Dan Ion Ciobotaru.

După oficierea serviciului religios a urmat depunerea de coroane și jerbe de flori, la mormântul eroului Sublocotenent (p.m.) CIOBOTARU ION DAN, de către familie și instituțiile participante la eveniment.

Acestora li s-au alăturat într-un șir al tăcerii, copii de la școala din satul Pinu, care au depus și ei flori la mormântul eroului.

„...cine își asumă crucea de erou, își asumă responsabilitatea patriotului, a celui care ia parte la războiul războaielor, unde sufletul eroului primește libertatea zilei care nu cunoaște amurgul, a zilei care nu cunoaște umbra ...” . Români nu-și uită eroii. Armata României nu-și uită eroii ... Îi cinstesc, îi prețuiesc și îi respectă pentru că Ei sunt cei care au pus, mai presus de orice, dragostea față de țară, consfințită prin însăși jurământul pe care l-au depus ca orice militar. Jur să-mi apăr țara chiar și cu prețul vieții ...” a transmis locuitorul comandantului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, general de brigadă dr. Oliviu IRINA, prezent la comemorare.

Ne-am despărțit de eroul nostru cu capetele plecate într-o pioasă recunoștință însoțită de acordurile melodiei STINGEREA.

Dumnezeu să te aibă în pază, eroule!

Locotenent-colonel Toni ENE

Plantăm fapte bune!

Sâmbătă, 14 noiembrie 2015, militari din garnizoana Buzău au răspuns **PREZENT**, în zona localității Beceni, județul Buzău, la acțiunea inițiată de *Asociația EcoAssist* din București, alături de 5 organizații non-guvernamentale de protecția mediului în cadrul campaniei naționale „Plantăm fapte bune în România”, care a constat în plantarea a 1.000.000 de copaci într-o singură zi.

Măreția unei păduri nu constă în numărul copacilor ci constă în numărul celor care o îngrijesc. Astfel militarii buzoieni în colaborare cu Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” din Buzău au conștientizat importanța campaniei, ca și în anii trecuți prin participarea voluntară la plantarea a 15000 de puiet de plop, salcâm și salcie în zone defavorizate.

ROMÂNIA
PRIMĂRIA COMUNEI BECENI
JUDEȚUL BUZĂU

COMANDANTULUI GARNIZOANEI BUZĂU
Domnului general-maior dr. Petrică-Lucian FOCA

Vă adresez rugămintea de a transmite sincere mulțumiri, atât în nume propriu, cât și în numele locuitorilor comunității, pentru efortul militarilor care au participat în data de 14.11.2015 la campania națională *Plantăm fapte bune în România*, organizată de către *Asociația Ecoassist*, în comuna noastră.

Modul exemplar în care militarii dumneavoastră au înțeles să se implice, precum și rezultatele remarcabile obținute pe teren, unde au fost plantați aproximativ 15.000 de puiet, au demonstrat seriozitate, disciplină, altruism și spirit de sacrificiu contribuind încă o dată la consolidarea imaginii instituției Armatei în rândul societății civile.

Cu deosebit respect
PRIMARUL COMUNEI BECENI

Ing.
Laurențiu Constantin CONSTANTIN

Astfel de fapte reprezintă o grijă pentru viitor, o grijă pentru a preda mai departe un spirit civic, demonstrând încă o dată legătura vie dintre armată și societate, dându-ne și de această dată, nouă militarilor, încrederea, că atitudinea de respect față de natură este prezentă în rândul românilor.

În cadrul acțiunii de voluntariat, alături de locuitorii comunei Beceni au participat peste 80 de militari, 30 de elevi și părinți din cadrul *Asociației Ursuleții Harnici*, reprezentanți ai Școlii generale nr.15 „George Emil Palade” din Buzău, 150 de elevi de la Liceul Tehnologic „Dimitrie Filipescu” din Buzău, Liceul Teoretic din Beceni precum și elevi ai școlilor generale din comuna Beceni, asigurând societatea civilă că viitorul verde este prezent în sufletul multor tineri, prin implicarea în creșterea suprafeței împădurite a județului.

Alături de militarii și elevii voluntari a fost și generalul maior dr. Petrică-Lucian FOCA, comandantul Garnizoanei Buzău, care a transmis că *implicarea militarilor în mod voluntar la această campanie națională este pentru a construi un mediu sănătos pentru toți și mai ales pentru urmașii noștri.*

Prezenți la această campanie națională au fost și secretarul Camerei Deputaților, Marcel Ciolacu, prefectul județului Buzău, George Sava, subprefectul județului Buzău, Sorin Gheorghe, președintele Consiliului Județean Buzău, ec. Petre Emanoil Neagu, președintele Asociației Naționale a Cultului Eroilor, filiala Buzău, general de brigadă (ret.) Achim Alstani, director al Direcției Silvice Buzău, ing. Pitiș Cornel, șeful Ocolului Silvic Vintilă Vodă, ing. Mircea Labeș, primarul comunei Beceni, Laurențiu Constantin care au transmis *mulțumiri celor care au participat în mod voluntar la această campanie, prin care se asigură educarea tinerei generații în spiritul protecției mediului.*

Redacția

MONUMENTUL EROILOR DE LA SIRIU

În lucrarea „Monumentul”¹- lucrările celei de-a VI-a ediții a Simpozionului național „Monumentul-tradiție și viitor”, Iași 2004, apare un document-material despre Monumentul Eroilor de la Siriu, județul Buzău, sub semnătura col. dr. Mircea Tănase de la unitatea de parașutiști Buzău. Întrucât am coordonat lucrările pentru reamenajarea Monumentului Eroilor de la Siriu pe noul amplasament, dl. col. Tănase a avut o discuție și cu mine. I-am dat toate datele pe care le știam atunci. Între timp m-am documentat, iar manuscrisul „Nehoiu - o încercare de monografie” a lămurit toate aspectele legate de monument. La inițiativa unui comitet condus de învățătorul Al. Dumitrescu și Ștefan Dumitrescu și locuitori ai satului Siriu, se face apel la fundația „Cultul Eroilor” ca în memoria ostașilor căzuți în luptele din munții Siriolui să se aprobe construirea unui cimitir și a unui monument. În acest context trebuia găsit terenul pentru amplasarea cimitirului eroilor. Donatorul terenului a fost profesorul Pamfil Georgian, iar proiectul este realizat de „Cultul Eroilor”. Între 1929-1933 s-a strâns cea mai mare parte a sumei de bani necesare construirii cimitirului. Lucrările au fost începute în anul 1933 și s-au încheiat în anul 1936, an în care a avut loc și inaugurarea. Potrivit proiectului, cimitirul avea în mijlocul său o biserică mică din lemn pentru oficierea slujbelor religioase în amintirea celor căzuți la datorie - un osuar, atât pentru români cât și pentru nemți, precum și crucile celor care au fost identificați. Toate aceste construcții erau dominate de o statuie reprezentând un infanterist care pornea la atac cu arma într-o mână și în cealaltă mână o grenadă - opera cunoscutului sculptor Frederick Stork (d. 1942). Statuia era turnată din bronz, în greutate de 3 t, la întreprinderea „Voinea” din București și transportată la gara Nehoiu pe calea ferată, iar de aici cu ajutorul a șase perechi de boi până la Gura Siriolui, locul amplasării cimitirului. Între locuitorii comunei - Comitetul de inițiativă și autoritățile județene au existat neînțelegeri și s-a ajuns chiar la conflicte deschise, deoarece autoritățile în frunte cu prefectul județului urmăreau strămutarea cimitirului în orașul Buzău, la Cimitirul Eroilor. Sătenii câștigă și cimitirul va rămâne acolo unde generalul Traian Epure a condus luptele împotriva dușmanului, fiind numit „Apărătorul Văii Buzăului”. La inaugurare au participat un număr de 10.000 locuitori de pe Valea Buzăului, până la Pârscov și Unguriu. Au participat generalii Traian Epure, comandantul diviziei V Buzău și Radu Beldescu, comandantul Corpului V Armată.

Cimitirul va exista aici, la poalele vârfului Șoimul, mai bine de 45 de ani, până în anii 1981-1982, când datorită lucrărilor de la barajul Siriu, începute în 1975, terenul intră sub oglinda lacului și va fi strămutat circa 2 km spre răsărit, în apropierea DN10 Buzău-Brașov, pe un teren donat de familia Ion și Ligia Leonte, foști învățători ai comunei. Ziarul „Acțiunea Buzăului” din 27 octombrie 1940 elogia pe bravul general Traian Epure la moartea acestuia: „Ostașii care dorm în cripta de la Siriu, ctitoria generalului Epure, ca și aceia rămași pe alte meleaguri, primesc pe comandantul lor drag, la somnul veșniciei, mărturisindu-și acum iubirea de neam și de pământ...!” Deci meritul ridicării acestui monument este al locuitorilor din zonă prin Comitetul de inițiativă, care a colectat banii, al generalului Traian Epure și al fundației „Cultul Eroilor”. Am făcut această precizare întrucât fiecare dintre cei trei inițiatori își aroga toate meritele, fără a aminti de ceilalți doi. În 1986 am fost la barajul Siriu în interes de serviciu. Întrucât am stat câteva săptămâni în șantier, seara mă întâlneam în camera unuia dintre inginerii sau economiștii tineri ai șantierului pentru a conversa pe marginea cărților noi apărute, jucam șah, table sau făceam excursii în împrejurimi. Am rămas uimit când pe post de veioză, așa cum mă citează dl. colonel Tănase în comunicarea de la Iași: „Din craniile găsite în cimitir, unii dintre constructorii barajului, mai ingenioși, își confecționau veioze, iar vitele satului pășteau nestingherite printre crucile eroilor.” Am luat decizia să amenajez acest cimitir, nefiind nici o hotărâre în acest sens din partea județului, ci un acord verbal din partea secretarului cu propaganda și un sprijin al prim-vicepreședintelui Consiliului Județean, Maria Lazăr, care la rugămintea mea a reparatizat pe arhitectul Aurel Michnea, cu care eram prieten, pentru asistență tehnică. Am constatat starea jalnică în care se afla cimitirul și monumentul și am început, din ianuarie 1987, să reamenajez prin „comandarea” gardului de fier forjat, a osuarului și a porților. La rugămintea

Foto de grup la inaugurarea Cimitirului eroilor de la Siriu - 1936

mea, directorii, secretarii de partid sau liderii de sindicat de la Întreprinderea de Utilaj Tehnologic, IPICCF, Întreprinderea de Geamuri, Inspectoratului Silvic, m-au ajutat să realizez din fier forjat gardul, rafturi și uși pentru osuar, porți, plantații de brazi, gard viu etc.

Când era vreme frumoasă se săpau șanțuri și se turnau betoane cu ajutorul domnului Dorojneac, șef de șantier, director fiind domnul Andrei, și cu oameni aduși de primărie prin domnul Costache, secretarul adjunct cu propaganda de la primăria Siriu (nu este vorba de fostul director IFET). Ultimul care m-a ajutat cu plantarea de brazi și gard viu a fost dl. inginer Dumitru Drăgulănescu, inspector șef la Inspectoratul Silvic Buzău.

La sugestia arhitectului Aurel Michnea, pentru a scoate statuia Ostașului Erou dintr-o mică vale și a o urca pe partea cea mai înaltă, mai vizibilă a cimitirului, mi-am asumat răspunderea și în ziua de 15 aprilie 1987, orele 16.00, am început mutarea „Ostașului Erou”, fără nici o aprobare, la loc vizibil și îndreptată cu fața spre Ardeal. Până seara târziu muncitorii au lucrat fără întrerupere și cu ajutorul unei macarale sosite pe înserat am așezat statuia Ostașului Erou pe noul amplasament. A doua zi între pietrele postamentului s-a turnat ciment și, extenuat, am serbat cu echipa de muncitori, cu domnii Michnea și Costache, făcându-le cinste cu o bere. În materialul prezentat de dl. col. dr. Mircea Tănase la simpozionul de la Iași remarca:

„Statuia a fost amplasată din inițiativa și pe propria răspundere a domnului Gheorghe Petcu, act de mare curaj în acele vremuri, pe o înălțime dominantă

Dulcea noastră patrie, România

- Andrei Vlădășcău-

România, țara noastră, este o țară minunată, o țară cu multe bogății, cu oameni ospitalieri, la fel ca pământurile patriei.

România are o istorie și o cultură vastă. De la celebrele statui, cum ar fi „Gânditorul”, până la tezaurele din anumite părți ale țării, România le are pe toate. Locurile minunate, cu un peisaj mirific, unele dintre ele având și o influență istorică sunt vizitate, anual, de un număr uriaș de turiști, atât din țara noastră, cât și din alte țări. Cele mai impresionante peisaje se află în ținuturile Transilvaniei, unde putem găsi o mulțime de castele, cum ar fi: Castelul Corvinilor, Castelul Peleş, Castelul Bran. Toate acestea sunt locuri cu o încărcătură istorică uriașă. De asemenea, ele pot fi sumbre, dar peisajul în care sunt plasate acestea, te face să uiți până și cele mai adânci temeri și îți dă

din apropierea Cimitirului Eroilor și orientată cu fața spre Ardeal, oferindu-i perspectiva și posibilitatea de a fi remarcată de la o distanță apreciabilă de către cei care pătrund din nord pe Valea Buzăului, sugerând în același timp deviza devenită celebră după Mărășești: Pe aici nu se trece!”

Pe 9 Mai 1987 am reînscris cimitirul și Monumentul Eroilor, serbând cu oficialitățile și populația din zonă, aproximativ 500 de persoane din: Siriu, Nehoiu, Gura Teghii, Pătârlagele, cu mare fast, ziua obținerii Independenței de stat și victoria împotriva fascismului. De la Siriu, începând cu 15 mai 1987, m-am mutat la Pârscov, pentru a mă ocupa de finalizarea lucrărilor la Casa Memorială „Vasile Voiculescu”, lucrări care trenau din 1973. Din luna mai până în octombrie 1987 am finalizat și această lucrare, avându-l alături tot pe arhitectul Aurel Michnea. Dacă veți vedea același model de gard la Monumentul Eroilor de la Siriu și la Casa „V. Voiculescu” de la Pârscov, noi suntem de vină, adică arh. Aurel Michnea, fie-i țărâna ușoară, și subsemnatul, Gheorghe Petcu, sociolog, coordonator și autor principal al acestei cărți.

P.S. De ZIUA ARMATEI, 25 octombrie 2011, în prezența unei gărzii militare și a unui numeros public am vorbit-pentru prima oară la Monumentul Eroilor de la Siriu după 25 de ani-despre aventura reabilitării MONUMENTULUI.

1. Gheorghe Petcu, „Județul Buzău-Legende și istorie. Întimități ale secolelor trecute. Mistere și enigme”, volumul 2, Editura Alpha MDN, Buzău, 2008, pp. 124-129

sociolog Gheorghe Petcu

prilejul de a te relaxa, măcar un moment, fără a te mai gândi la absolut nimic. România este o țară aproape perfectă, o țară de care ar trebui să fim mândri și pe care trebuie să știm să o prețuim.

A mea patrie

-Anca Andrei-

O, draga mea patrie, acum îmi doresc
Ca toți să prețuim pământul românesc
Să fim apropiați, astfel unindu-ne
Și să ne petrecem timpul, preamărindu-te.
Mulți sunt cei care vin și pleacă,
Impresionați se gândesc iar granița s-o treacă
Și răspândesc prin lume că-i o țară minunată
Ce nu va fi despărțită chiar niciodată.

Dar ce-nțelegi prin despărțită, tu, străine?
Că o să plecăm și nimeni nu mai vine?
Unde să plecăm și s-o lăsăm așa,
Când știu că țara noastră natală este ea?

Despărțiți de invidie și de ură, poate,
Dar o să le uităm absolut pe toate,
Căci suntem români, ca frații noi suntem,
Din același tată și iubirea n-o s-o rupem.

**Gânduri ale elevilor Școlii generale nr.15
„George Emil Palade” din Buzău**

Acordați 2% din impozitul anual pe venit Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”,
(organizație nonprofit, de utilitate publică, recunoscută conform HG 860 din 12.11.2013)
pentru a reda patrimoniului național o clădire istorică
CERCUL MILITAR BUZĂU

Detalii de completare și trimitere a formularului 230 pe site-ul
www.fundatia-averescu.ro

CONSILIUL JUDEȚEAN BUZĂU

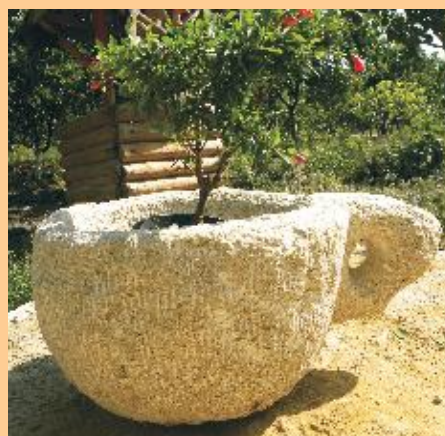

NETDATA
online solutions

editgraph
editura - tipar offset - tipar digital

Decorațiuni Piatră
pentru curte și grădină

www.decoratiunipiatra.ro

Calcar de Năieni

Pentru proslăvirea eroilor morți
din Regimentul 5 Mălaxari și Divizia 6
celor care au luptat în 1916-1918 pe aceste
meleaguri barând pătrunderea
armatei dușmane în spatele
frontului armatei
Române.
Căminul eroilor